

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK

**ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN
HUKUKİ SORUMLULUĞU VE SORUMLULUK DAVASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MAHMUT FURKAN BALABAN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ÖZEROĞLU

Ankara, 2019

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK

**ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN
HUKUKİ SORUMLULUĞU VE SORUMLULUK DAVASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

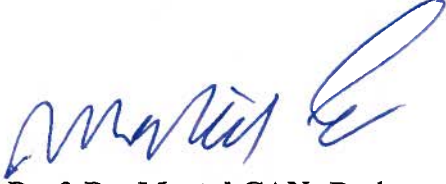
MAHMUT FURKAN BALABAN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ÖZEROĞLU

ANKARA, 2019

KABUL VE ONAY

Mahmut Furkan BALABAN tarafından hazırlanan "**Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu Ve Sorumluluk Davası**" başlıklı bu çalışma, **02.07.2019** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mertol CAN -Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZEROĞLU - Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Elif ÇELİK - Üye

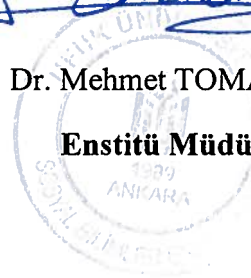

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TOMANBAY

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

02.07.2019

Mahmut Furkan BALABAN

ÖZET

BALABAN, Mahmut Furkan. Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu Ve Sorumluluk Davası, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Anonim şirketler, yönetim kurulu vasıtasıyla yönetim ve temsil faaliyetlerini gerçekleştirirler. Bu faaliyetleri gerçekleştiren yönetim kurulu üyeleri, tedbirli bir yöneticinin özeni ile hareket etmeli ve sadakat yükümlülüğüne uygun davranmalıdır. Aksi halde yönetim kurulu üyeleri sorumluluk davası ile karşı karşıya kalırlar.

Bu çalışmanın amacı, anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları ve sorumluluk davası konularının kapsamlı bir şekilde incelenmesidir.

Birinci bölümde; anonim şirketlerde yönetim kurulu başlığı altında, yönetim kurulunun organ niteliği, yönetim kurulunun organizasyonu, yönetim kurulunun oluşumu, yönetim kurulunun yapısı, yönetim kurulunun yönetim ve temsil yetkisi konularına yer verilmiştir.

Çalışmamızın yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu başlıklı ikinci bölümünde, yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişkinin hukuki niteliği, hukuki sorumluluğa hakim ilkeler, farklılaştırılmış teselsül ilkesi ve müteselsil sorumluluk kavramı incelenmiştir. Daha sonra 6102 sayılı Ticaret Kanunu'ndaki hukuki sorumluluk gerektiren haller, genel hükümler uyarınca hukuki sorumluluk ve özel hükümler uyarınca sorumluluk hallerine yer verilmiştir. Ayrıca sorumluluk sigortası ve kamu borçlarından dolayı sorumluluk başlıkları incelenmiştir.

Çalışmamızın sorumluluk davası başlıklı üçüncü bölümünde, sorumluluk davasının mahiyeti, sorumluluk davası açılabilmesi için gerekli olan şartlara yer verilmiştir. Sorumluluk davasının tarafları sınıflandırılarak ayrı ayrı ele alınmıştır. Çalışmamızın devamında sorumluluk davasını sona erdiren ibra, sulh, hak düşürücü süre ve zamanaşımı kavramlarını yer verilmiştir. Son olarak sorumluluk davasında görev, yetki ve yargılama usulü ile tazminat ve diğer yaptırımlar konuları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Anonim şirket, yönetim kurulu, hukuki sorumluluk, sorumluluk davası, Türk Ticaret Kanunu.

ABSTRACT

BALABAN, Mahmut Furkan. Legal Liabilities and Liability Case of the Board Members of Joint Stock Company, Master's Thesis, Ankara, 2019.

Joint stock companies proceed administration and representation activities by the board members. Board members realising these activities must behave accordingly duty of care and loyalty. Otherwise, they are face with the liability case.

The aim of this thesis is analysing the legal liabilities of board members and liability case in joint stock company issues.

The first chapter includes organ characteristics, organization, entity, constitution of board members and administration and representation ability of board members issues below the joint stock companies' board members.

In the title of liabilities of board members which is the name of second chapter, legal nature of the relationship between board members and joint stock company, principles of legal liabilities and differentiated solidarity terms are analysed. After these titles, situations requiring legal liabilities in the Turkish Commercial Code (Law No: 6102) and legal liabilities under general provisions, liabilities under special provisions, liability insurance and liabilities for public debt are given a place.

In the third chapter entitled liability case, the legal nature of the liability case and requirements to file a liability case are analysed. The parties of the liability case are classified and dealt with separately. Afterwards, the situations of the liability case termination which are release, peace, foreclosure and prescription are given a place. Finally, hearing the case, pending place of action and procedure of the liability case, compensation and other sanctions titles are analysed.

Keywords

Joint stock company, board members, legal liability, liability case, Turkish Commercial Code.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1

BÖLÜM 1 ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU

I. YÖNETİM KURULUNUN ORGAN NİTELİĞİ	4
II. YÖNETİM KURULUNUN ORGANİZASYONU	6
A. Monist Sistem	6
B. Düalist Sistem	7
C. Karma Sistem	8
III. YÖNETİM KURULUNUN OLUŞUMU	9
A. Yönetim Kurulu Üye Sayısı	9
B. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kazanılması	9
1. Genel Kurul Tarafından Seçilme	10
2. Esas Sözleşme ile Atama	10
3. Yönetim Kurulu Tarafından Yapılan Geçici Seçim	10
4. Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Yapılan Seçim	11
C. Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresi	12
D. Yönetim Kurulu Üyesi Seçilecek Kişilerde Aranılan Nitelikler	13
1. Gerçek - Tüzel Kişi Olmak	13
2. Tam Ehliyetli Olma Koşulu	14
3. Pay Sahibi Olma	14
4. Seçilme Engelinin Bulunmaması	14
E. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları ve Yükümlülükleri	15
1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları	15
a) Kişisel Nitelikteki Hakları	16
aa. Yönetim ve Temsil Hakkı	16
bb. Bilgi Alma Hakkı ve İnceleme Hakkı	16
cc. Genel Kurul Kararlarının İptalini İsteme Hakkı	17
b) Mali Nitelikteki Hakları	18

aa. Huzur Hakkı.....	18
bb. Ücret	18
cc. Kazanç Payı	19
dd. İkramiye.....	19
2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri	20
a) Yönetim ve Gözetim Yükümlülüğü.....	20
b) Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü	21
c) Sadakat Yükümlülüğü.....	21
F. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Sona Ermesi	22
1. Kendiliğinden Sona Erme.....	22
2. İstifa	23
3. Azil	24
IV. YÖNETİM KURULUNUN YAPISI	26
A. Yönetim Kurulu Başkanı ve Başkan Vekili	26
B. Murahhas Üyeler ve Murahhas Müdürler	27
C. Müdürler.....	28
D. İcra Kurulu	28
E. İcra Başkanı/Genel Müdür	29
F. İcrada Görevli Olan ve Olmayan Üyeler	30
G. Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri	32
H. Komiteler.....	32
V. YÖNETİM KURULUNUN YÖNETİM YETKİSİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALARI	35
A. Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri	41
B. Yönetim Yetkisinin Devri ve Sorumluluğa Etkisi	43
C. Yönetim Kurulu Toplantıları ve Kararları	45
1. Yönetim Kurulunun Fiziken Toplantı Yapmak Suretiyle Aldığı Kararlar.....	47
a) Toplantıya Çağrı	47
b) Toplantının Yeri, Zamanı ve Gündemi.....	48
c) Toplantı ve Karar Nisabı.....	48
d) Toplantıda Temsil Yasağı ve Aslen Katılma İlkesi.....	49
2. Yönetim Kurulunun Toplantı Yapılmaksızın Yazılı Önerinin Kabul Edilmesi Şeklinde Aldığı Kararlar (Elden Dolaştırma Yönetimi)	49
3. Yönetim Kurulunun Elektronik Ortamdaki Toplantıları.....	50
VI. YÖNETİM KURULUNUN TEMSİL YETKİSİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALARI	51

A. Temsil Yetkisinin Kapsamı.....	51
B. Temsil Yetkisinin Devredilmesi	51
1. Temsil Yetkisinin Murahhas Üye ve Müdürlere Bırakılması	51
2. Ticari Vekil ve Diğer Tacir Yardımcıları Atanması	52
C. Temsilcilerin İmza Şekli- Temsile Yetkili Kişilerin Tescil ve İlanı	53
D. Temsil Yetkisinin Sınırları.....	54
1. Temsil Yetkisine Kanun Tarafından Getirilen Sınırlamalar	55
2. Temsil Yetkisine İradi Olarak Getirilebilen Sınırlamalar	56

BÖLÜM 2

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

I. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN ANONİM ŞİRKET İLE ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN NİTELİĞİ	58
A. Vekalet Sözleşmesi Görüşü.....	59
B. Hizmet Sözleşmesi Görüşü	60
C. Sui Generis Sözleşme Görüşü.....	60
II. HUKUKİ SORUMLULUĞA HAKİM OLAN İLKELER.....	61
A. Sorumluluğun Kişiselliği İlkesi.....	61
B. Yetki ve Sorumluluk Arasında Orantı İlkesi.....	62
C. Müteselsil Sorumluluk ve Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi.....	63
1. Müteselsil Sorumluluk	63
2. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi	65
III. HUKUKİ SORUMLULUK GEREKTİREN HALLER	70
A. Genel Hükümler Uyarınca Sorumluluk (TTK m.553).....	71
B. Özel Hükümler Uyarınca Hukuki Sorumluluk	73
1. Belge ve Beyanların Kanuna Aykırı Olması (TTK m.549)	73
2. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi (TTK m.550).....	76
3. Değer Biçilmesinde Yolsuzluk Yapılması (TTK m.551).....	79
4. İzinsiz Olarak Halktan Para Toplanması (TTK m.552)	80
5. Anonim Şirket Adına İnternet Sitesi Açılmaması (TTK m.1524)	83
6. Şirketler Topluluğunda Hakimiyetin Hukuku Aykırı Kullanılması (TTK m.195 - TTK m.206).....	85
7. Birleşme, Bölünme ve Tür Değişikliğine İlişkin İşlemlerin Eksik Olması (TTK m.193).....	91
8. Pay Sahibi Sayısının Bire Düşmesi Durumunda Gereken İşlemlerin Yapılmaması (TTK m.338/2)	92

9. Şirketle İşlem Yapma ve Şirkete Borçlanma Yasağının İhlal Edilmesi.....	92
10. Şirketle Rekabet Etme Yasağının İhlal Edilmesi.....	93
11. Görüşmelere Katılma Yasağının İhlal Edilmesi	95
C. Sorumluluk Sigortası (TTK m.361)	97
D. Kamu Borçlarından Dolayı Sorumluluk	99
1. Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun'dan Doğan Sorumluluk	99
a) Kusursuz Bir Sorumluluk Olması.....	101
b) Tali Bir Sorumluluk Olması	101
c) Müteselsil Bir Sorumluluk Olması	102
2. Vergi Usul Kanunu'ndan Doğan Sorumluluk	104

BÖLÜM 3

SORUMLULUK DAVASI

I. SORUMLULUK DAVASININ MAHİYETİ.....	105
II. SORUMLULUK DAVASI AÇILABİLMESİ İÇİN GEREKEN ŞARTLAR	107
A. Kanuna veya Esas Sözleşmeye Aykırılık.....	107
B. Kusur	110
C. Zarar	114
1. Doğrudan Zarar	116
2. Dolaylı Zarar	119
D. Nedensellik (İllyet) Bağı.....	121
III. SORUMLULUK DAVASINDA TARAFLAR	122
A. İflas Hali Dışında Aktif Dava Ehliyeti.....	122
1. Doğrudan Zarardan Kaynaklanan Dava Hakkı	123
a) Anonim Şirketin Dava Hakkı	123
aa. Sorumluluk Davası Açılabilmesi İçin Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu	124
bb. Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu.....	128
b) Pay Sahiplerinin Dava Hakkı.....	129
c) Alacaklıların Dava Hakkı	130
2. Dolaylı Zarardan Kaynaklanan Dava Hakkı	130
a) Pay Sahiplerinin Dava Hakkı.....	130
b) Alacaklıların Dava Hakkı	132
B. İflas Halinde Aktif Dava Ehliyeti	133
C. Pasif Dava Ehliyeti.....	133

1. Kurucu Pay Sahipleri.....	134
2. Yönetim Kurulu Üyeleri.....	135
3. Yöneticiler	135
4. Tasfiye Memurları.....	136
IV. SORUMLULUK DAVASINI SONA ERDİREN SEBEPLER.....	137
A. İbra	137
1. İbra Kavramı.....	137
a) İbranın Hukuki Niteliği.....	139
b) İbranın Kapsamı.....	140
c) İbra Kararında Oydan Yoksunluk.....	141
d) İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi	141
e) İbra Kararının Geri Alınması ve Sakatlığı.....	144
B. Sulh	146
1. Pay Sahiplerine Etkisi	147
2. Alacaklılara Etkisi	147
C. Hak Düşürücü Süre ve Zamanaşımı.....	148
1. Hak Düşürücü Süre	148
2. Zamanaşımı	148
a) İki ve Beş Yıllık Zamanaşımı	148
b) Ceza Zamanaşımı.....	149
V. SORUMLULUK DAVASINDA USUL HÜKÜMLERİ	149
A. Görev.....	149
B. Yetki.....	150
C. Yargılama Usulü	151
VI. SORUMLULUK DAVASINDA TAZMİNAT VE DİĞER YAPTIRIMLAR .	151
A. TAZMİNAT	151
B. DİĞER YAPTIRIMLAR	152
1. Azil	152
2. Cezai Şart Talebi	153
SONUÇ.....	154
KAYNAKÇA.....	157
ÖZGEÇMİŞ	170

KISALTMALAR

AATUHK	: Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKÜHFD	: Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Bank	: Bankacılık Kanunu
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	: Bakınız
BTHAE	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
BÜHFD	: Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
C	: Cilt
CEO	: Chief Executive Officer
dn.	: dipnot
E.	: Esas
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HÜHFD	: Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

İBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
İİK	: İcra İflas Kanunu
İKÜHFD	: İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymet Borsası
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İNÜHFD	: İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KYİ	: Kurumsal Yönetim İlkeleri
m.	: madde
N.	: Numara
OECD	: Organization for Economic Cooperation and Development
RG	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: sayfa
SÜHFD	: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
vd.	: ve devamı
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SerPK.	: Sermaye Piyasası Kanunu
T	: Tarih
TBB	: Türk Barolar Birliği

TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
USA	: United States of America
VUK	: Vergi Usul Kanunu

GİRİŞ

Anonim şirketler uzun yıllardan beri ticari faaliyetlerin yürütülmesinde önemli bir işlev üstlenmektedir. Güçlü ve büyük anonim şirketlerin, ulusların ekonomilerinde yeri yadsınamaz. Hatta bazı anonim şirketler, dünyadaki ekonomilerin yönetimini doğrudan etkileyerek, devlet politikalarına dahi yön verir. Anonim şirketler, büyüklük ölçükleri düşünüldüğünde az ya da çok miktarda çalışanı bünyesinde barındırarak hatırı sayılır istihdam sağlar, insanların geçim kaynaklarına tesir eder ve çok sayıda yatırımcının finansal anlamda tercihlerine yön verir. Bu açıdan bakıldığında, büyük ve kurumsal ölçüdeki bir anonim şirketin faaliyetlerinin sekteye uğraması ekonomik olarak çöküş ve buhrana sebebiyet verebilir.

Anonim şirketlerin doğru ve kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak yönetilmesinde organ olarak yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin şirket içerisindeki konumlarının kapsamlı olarak incelenmesi gereklidir. Çünkü bir anonim şirketin yönetilme şekli, bireyleri ve bireyler ekseninde dünyayı etkileme potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla anonim şirketler, yönetim kurulu üyelerini oluştururken ve yönetim kurulu üyelerinin şirket içerisindeki işlevlerini belirlerken çok dikkatli davranmalı, yönetim kurulu üyelerinin performanslarını sürekli olarak takip etmeli, faaliyet raporlarında anonim şirketlerin ölçülebilir hedeflerini ve bu hedeflere ulaşma yolundaki ilerlemeleri saptayarak yönetim kurulu üyelerini şeffaflık, hesap verebilirlik, eşitlik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde değerlendirmelidir. Şayet anonim şirketin işleyişinde yönetim kurulu üyelerinin hukuki açıdan sorumlulukları gündeme gelirse; üyelerin, kusurları oranında anonim şirkete ve şirket ile ilgisi bulunan diğer paydaşlara verdikleri doğrudan ya da dolaylı zararlar yönetim kurulu üyeleri tarafından giderilir.

Çalışmamızda anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmamızın birinci bölümünde, anonim şirketlerde yönetim kurulu başlığı altında, yönetim kurulunun organ niteliğinden, yönetim kurulunun organizasyonundan, yönetim kurulunun oluşumu çerçevesinde; üye sayısı, üyeliğin nasıl kazanıldığı, görev süreleri, üyelere aranan nitelikler, hakları-yükümlülükleri ve yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi konularından bahsedilerek, devamında yönetim kurulunun yapısı, yönetim kurulunun yönetim ve temsil yetkisi kapsamındaki çalışmalarına yer verilmiştir.

Çalışmamızın yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu başlıklı ikinci bölümünde, ilk olarak yönetim kurulu üyelerinin anonim şirket arasındaki ilişkisinin hukuki niteliği konusunda öğretide yer alan vekalet sözleşmesi, hizmet sözleşmesi ve sui generis sözleşmeye ilişkin ayrıma değinilerek; devamında hukuki sorumluluğa hakim ilkeler ve bilhassa 6102 sayılı TTK ile birlikte yeni bir kavram olarak değerlendirilen farklılaştırılmış teselsül ilkesi, İsviçre Borçlar Kanunu'nda 1991 yılında meydana gelen değişikliğin Ticaret Kanunu'muza uyarlanma süreci, İsviçre Federal Mahkemesi'nin yerleşik uygulamalarındaki farklılıklar ile ilgili örnekler çerçevesinde bugünkü TTK m.557 hükmü müteselsil sorumluluk kavramıyla karşılaştırılarak incelenmiştir.

Çalışmamızın devamında anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerini ilgilendiren 6102 sayılı Ticaret Kanunu'ndaki hukuki sorumluluk gerektiren haller, genel hükümler uyarınca hukuki sorumluluk (TTK m.553) ve özel hükümler uyarınca sorumluluk kapsamında; belge ve beyanların kanuna aykırı olması, sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi, değer biçilmesinde yolsuzluk yapılması, izinsiz olarak halktan para toplanması, anonim şirket adına internet sitesi açılmaması, şirketler topluluğunda hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması, birleşme-bölünme ve tür değişikliğine ilişkin işlemlerin eksik olması, pay sahibi sayısının bire düşmesi durumunda gereken işlemlerin yapılmaması, şirketle işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağının ihlal edilmesi, şirketle rekabet etme yasağının ihlal edilmesi, görüşmelere katılma yasağının ihlal edilmesi gibi TTK'daki hükümlerle birlikte değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin, anonim şirketi bir zarara uğratmaları söz konusu olduğunda sorumluluk davalarına karşı yönetim kurulu üyelerine bir anlamda koruma sağlayan sorumluluk sigortası kavramına değinilmiştir. Hukuki sorumluluk gerektiren haller başlığında son olarak kamu borçlarından dolayı sorumluluk konusunda Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun ve Vergi Usul Kanunu'ndan doğan sorumluluk detaylandırılmıştır.

Çalışmamızın sorumluluk davası başlıklı son bölümünde, sorumluluk davasının mahiyeti, sorumluluk davası açılabilmesi için gerekli olan kanuna ve sözleşmeye aykırılık, kusur, zarar, illiyet bağı şartlarına yer verilmiştir. Sorumluluk davasının tarafları konusunda, aktif dava tarafı konusunda doğrudan zarardan kaynaklanan dava hakkı ve dolaylı zarardan kaynaklanan dava hakkı anonim şirket, pay sahipleri ve alacaklılar ekseninde ele alınmış, iflas halinde aktif dava tarafının alacaklılar açısından önemi belirtilerek; anonim şirketin alacaklılara olan borçlarını ödediği müddetçe hem anonim

Şirketin iflası gibi durumun hem de alacaklıların zarara uğraması gibi bir durumun söz konusu olamayacağı, anonim Şirketin bir zarara uğraması halinde pay sahiplerinin paylarında da bir azalma meydana geleceğinden iflas halinin dışında da pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakkı olduğu ancak alacakların iflas hali dışında sorumluluk davası açma hakkının bulunmadığı hususu incelenmiştir. Ayrıca pasif dava ehliyeti açısından kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları sınıflandırılarak ayrı ayrı ele alınmıştır. Çalışmamızın devamında sorumluluk davasını sona erdiren ibra, sulh, hak düşürücü süre ve zamanaşımı kavramlarını yer verilmiştir. Son olarak sorumluluk davasında görev, yetki ve yargılama usulü ile tazminat ve diğer yaptırımlar konuları incelenmiştir.

BÖLÜM 1

ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU

I. YÖNETİM KURULUNUN ORGAN NİTELİĞİ

Türk Medeni Kanunu¹ m.47 hükmüne göre, tüzel kişilerin medeni haklarını kullanabilmeleri için organlara sahip olmaları gerekir. TMK m.48 hükmüne göre, tüzel kişilerin iradesi organlar vasıtasıyla açıklanır. “Organ” kavramının tanımı, Türk Ticaret Kanunu² veya herhangi başka bir kanunda açıklanmamıştır.

TMK hükümlerine göre, organ; kanuna veya tüzel kişinin kuruluş belgelerine göre oluşturulması gerekli olan, tüzel kişinin; fiil ehliyetine sahip olması, iradesini oluşturması, açıklaması ve borç altına girebilmesini sağlayan kişi veya kurullardır³.

Tüzel kişiliklerde, tüzel kişiliğin işlerini düzenleyen, tüzel kişiyi üçüncü kişilere karşı temsil eden bir organ olmalıdır. Anonim şirketlerde bu görev ve yetkilere yönetim kurulu sahiptir. Yönetim kurulu, anonim şirketin kanuni ve zorunlu bir organıdır. Anonim şirketin kuruluşta esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla gerçek veya tüzel kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur.

TTK m.365/1 hükmüne göre, “*Anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Kanundaki istisnai hükümler saklıdır*”. Bu kapsamda yönetim kurulu iç ilişkide yönetim organı, dış ilişkide temsil organıdır⁴.

Yönetim kurulu niteliği itibarıyla kurul organdı⁵. 6762 sayılı mülga TTK’daki⁶ yönetim kurulunun en az üç kişiden oluşacağına ilişkin hüküm 6102 sayılı yeni TTK’da

---

¹ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 11.02.2012 tarih ve 28201 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

² 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

³ ÖZTAN Bilge, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fillerinden Sorumluluk**, Ankara 1970, s.3-10.

⁴ PULAŞLI Hasan, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Şirketler Hukuku Şerhi**, Cilt 1, 1. Baskı, Ankara 2011, s.1013.

⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s.260.

⁶ 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu, 09.07.1956 tarih ve 9353 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

terk edilerek tek üyeli yönetim kuruluna imkan tanınmıştır. Yönetim kurulunun tek üyeli olması konusunda tek kişi ile kurul kavramları birbiriyle çelişkili gibi gözükse de TTK m.359 gerekçesinde⁷ kurul ifadesinin birden fazla kişiyi değil organ kavramını işaret ettiği belirtilmektedir.

Yönetim kurulu, şirketin yürütme ve temsil organıdır. Bu sebeple, yönetim kurulu, anonim şirket esas sözleşmesindeki “işletme maksat ve konusuna” ilişkin tüm işlemleri yapabilmeye yetkili olan organ olmanın yanında yönetim örgütünün de başını oluşturmaktadır⁸.

Şirketin yönetim ve temsil faaliyetlerinin, genel kurul yerine yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilmesinin temel nedeni, genel kurulun yönetim kuruluna göre işleyiş olarak daha yavaş çalışmasından kaynaklanmaktadır. Olağan olarak yılda bir kez toplanan genel kurulun, şirketin sürekli faaliyetleri hakkında süre yönünden ve kararların alınması bakımından doğru kararlar alabilmesi mümkün olmayacaktır. Diğer taraftan ortak sayısının artmasıyla birlikte şirketin yönetimi ve dışarıya karşı temsili de gittikçe zorlaşacaktır⁹.

Anonim şirketler önemli sermayelerle kurulduklarından ticari hayatta profesyonel bir yönetim yapılanmasına sahip olmaları gerekir. Bu anlamda söz konusu yönetim yapılanmasının sadece genel kurulun faaliyetleri ile karşılanması mümkün değildir.

Anonim şirket pay sahipleri kural olarak sadece taahhüt ettikleri sermaye ile sorumludurlar. Şirket işleri ile ilgili olarak anonim şirket pay sahiplerine sorumluluk yüklenmesi anonim şirket yapısına aykırıdır. Bu sebeple yönetim ve temsil görevinden kaynaklanan sorumluluğun yüklenebileceği yönetim kurulu gibi bir organa ihtiyaç vardır.

Yönetim kurulunun organ niteliği kapsamında şekli organ, maddi organ ve fiili organ olmak üzere üç ayırım yapılmıştır.

---

⁷ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Gerekçesi. <<https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>> (Erişim Tarihi: 25.12.2018).

⁸ DEMİREL Duygu, “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri”, **HÜHFD**, S.2, 2017, s.216.

⁹ ÇAKIR Rasim Can, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C.88, S.5, 2014, s.110.

Şekli organ, kanun veya sözleşmeyle bazı görevleri yerine getirmek üzere tüzel kişilik adına atanmış kişilerdir. Bu kişilerin yetkileri, kanunda, esas sözleşmede açıkça belirtilmiş olmalıdır. Tüzel kişilik adına hareket edecek organın şekil olarak kanunen veya esas sözleşme gereği belirtilmesi nedeniyle şekli organ kavramı kullanılmaktadır¹⁰.

Maddi organ, tüzel kişilikte, yönetim temsil hak ve görevlerini kullanan ve yerine getiren kişi veya kişilerdir. Yani maddi anlamda organdan bahsedilebilmesi için bizzat tüzel kişinin varlığını konu alan görev ve yetkilerin gerçekleştiriliyor olması gerekir¹¹.

Fiili organ, kanunda ve sözleşmede belirtilen şekilde yönetim kurulu üyesi olarak seçilmemiş, herhangi bir görevlendirmesi olmadan şirket işleyişinde yönetim kurulu a ait görevleri yerine getiren kişi veya kişilerdir. Gerçek kişiler gibi tüzel kişiler de fiili organ olabilir¹².

II. YÖNETİM KURULUNUN ORGANİZASYONU

Anonim şirketin organizasyonu; monist, düalist ve karma sistem olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Şirketin yönetilmesi ve gözetim yetkisi ile ilgili faaliyetlerin nasıl gerçekleşeceği, yönetim modellerinin tespit edilmesi ile mümkündür.

A. Monist Sistem

Monist sistem, Roma hukuku ve Anglo Sakson hukukunda uygulanmaktadır. Monist sistem, gözetim ve yönetim işlevlerinin yönetim kurulu olarak adlandırılan tek bir organda toplandığı sistemdir¹³. Bu sistemde, yönetim kurulu şirketin işletme politi-

---

¹⁰ BİLGİLİ Fatih, *Yeni Gelişmelerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu*, Ankara 2004, s.30.

¹¹ BİLGİLİ, 2004, s.33.

¹² AKDAĞ GÜNEY Necla, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s.147.

¹³ MACEY Jonathan R., *Corporate Governance: Promises Kept, Promises Broken*, Princeton University Press, 2008, s.55. <https://muse.jhu.edu/search?action=browse&limit=publisher_id:267> (Erişim Tarihi: 25.12.2018).

kasını belirler, şirket ile ilgili kararları alır, bu kararları uygular ve gözetim görevini de kendisi yerine getirir¹⁴.

Monist sistemde, yönetim kurulları, icra yetkileri olan ve “executive” adı verilen üyeler ve icra yetkisi olmayan “non-executive” üyeler adı verilen yalnızca gözetim görevini gerçekleştiren, aktif olarak yönetimle ilgili sorumluluk taşımayan üyelerdir. İcrai yetkiye sahip üyeler, Türk hukukundaki murahhas üye ile müdür arasında bir konumdadırlar. Söz konusu üyeler, yönetim kurulu üyeleri yerine geçen murahhaslar seviyesinde olmamakla beraber, yönetim kurulu kararlarını icra eden müdürlerden daha geniş yetkiye sahiptirler. Burada gözetim ile ilgili faaliyette bulunan üyeler, yönetim kurulu üyesi sıfatı taşıdıklarından yönetim kurulu toplantılarına katılıp oy kullanabilirler. Ayrıca bu sistemde icra yetkilere sahip yönetim kurulu üyeleri, işlerin yürütülmesi konusundan tecrübeli olan komite ve komisyonları görevlendirebilirler. Monist sistemde, yürütme, temsil ve gözetim görevleri arasında organik bir sınıflandırma yapılmadığından yönetim kurulu aynı zamanda gözetim organıdır¹⁵.

Monist sistem ile ilgili olarak; İsviçre’de, bu sistemin bir yandan İsviçre’deki şirketler açısından şartlara daha kolay uyum sağlanması, esneklik sağladığı ve gelişmeler karşısında hızlı reaksiyon verilerek tedbir alınmasını kolaylaştırdığı düşünülürken, diğer yandan kurumsal yönetim ilkeleri nedeniyle monist ve düalist sistemden birinin tercih edilmesi konusu tartışılmaya başlanmıştır. Bu tartışmalar Türk hukukunda da karşılık bularak TTK m.367 hükmünün gerekçesi, yönetim kurulunun yapısının monist, düalist, Amerikan Board veya Fransız başkanlık modellerinden birine göre şekillendirilebileceğine imkan tanınmıştır¹⁶.

B. Düalist Sistem

Düalist sistemde, şirket işleri fonksiyonel olarak ve işleri yürüten şahıslar bakımından kesin olarak birbirinden ayrılmış yönetici kurulu ve gözetim kurulu tarafından yürütülür. Bu sistemde, şirketin yönetimi ve temsili görevi yalnızca yönetici kurula aittir. Gözetim kurulu, yönetici kurul üzerinde gözetim işlevini yerine getirmektedir. Düalist sistemde, monist sistemden farklı olarak gözetim kurulu üyeleri, yönetici kurul üye-

---

¹⁴ DOĞAN Beşir Fatih, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu Yönetim Yetkisinin Devri**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s.24.

¹⁵ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.19-20.

¹⁶ DOĞAN, s.26.

lerini seçerek onları gözetim altında tutmakta ve görevden almaktadır. Bununla birlikte, gözetim kurulunun şirketin yönetimine dair herhangi bir yetkisi ve görevi yoktur. Gözetim kurulu üyelerinin, gerçek kişi olması zorunludur. Gözetim kurulu üyeleri, genel kurul tarafından seçilir ve genel kurul tarafından görevden alınır¹⁷.

Düalist sistem, Almanya ve Avusturya'da zorunlu yasal model olarak öngörülmektedir. Fransa ve Avrupa Birliği sisteminde ise, seçimlik olarak sunulan kuvvetler ayrılığı ilkesine dayalı olarak düalist sistem benimsenmiştir. Gözetim kurulu, gözetim işlevini yerine getirebilmek için şirketin defterlerini ve diğer belgeleri incelemek hakkına sahiptir. Bu inceleme bir hesap denetimi değildir. Genel anlamda, yönetim kurulunun ve denetçilerin görevlerini nasıl yaptıklarını, işlerin gidişatını ve uygulamaları gözetlemekle ilgilidir.¹⁸

C. Karma Sistem

Anonim şirketlerin yönetim kurulunda uygulanan sistem ile ilgili olarak İsviçre Hukuku'nda esasen monist sistem benimsenmiş fakat bazı yönlerden düalist sisteme yakın düzenlemeler getirilerek karma bir sistem öngörülmüştür. Karma sistemde, yönetim kurulu düalist sistemdeki denetim ve gözetim organlarının yetkilerine sahiptir. Bu anlamda benzerlikler olmasına rağmen İsviçre hukukundaki monist sistemde, yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki üst yönetim görevi ve finansal sorumluluğu düalist sistemdeki gözetim kurulu için söz konusu değildir. Gözetim kurulu üyeleri aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olmadıklarından yönetim kuruluna katılıp, oy kullanamazlar¹⁹.

---

¹⁷ DOĞAN, s.27-29.

¹⁸ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.20.

¹⁹ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.22.

III. YÖNETİM KURULUNUN OLUŞUMU

A. Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Yönetim kurulunun, esas sözleşme ile atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşabileceği²⁰ TTK m.359/1 hükmünde belirtilmektedir. İlk yönetim kurulu üyeleri, TTK m.339/3 hükmüne göre, esas sözleşme ile atanır. Yönetim kurulu üyelerinin sayıları, TTK m.339/2-g hükmüne göre kuruluşta esas sözleşmede gösterilir. Daha sonraki yönetim kurulu üyeleri ise, genel kurul tarafından seçilir. Bu kapsamda, TTK m.408/2-b hükmünde genel kurulun yönetim kurulu üyelerini seçme yetkisinin devredilemez olduğu belirtilmiştir.

Yönetim kurulu üye sayısı en az bir kişi olmakla birlikte, üst sınır olarak üye sayısının kaç kişi olacağı ile ilgili TTK m.339/2-g hükmünde açık bir ibare yer almamaktadır. Söz konusu maddedeki “*yönetim kurulu üyelerinin sayıları*” ibaresinden yola çıkarak, esas sözleşmede alt ve üst sınır belirlenerek²¹ yönetim kurulu üye sayısı genel kurul tarafından belirlenebilir²².

SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne göre, yönetim kurulu üye sayısı her durumda beş üyeden az olmamalıdır. Yönetim kurulu üye sayısı, yönetim kurulunun verimli ve yapıcı çalışmalar yapmasına, hızlı ve rasyonel kararlar almasına, komitelerin oluşturulmasına ve çalışmalarının etkili olarak organize edilmesine yardımcı olabilecek şekilde belirlenmelidir²³.

B. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kazanılması

Anonim şirketin yönetim kurulu üyeleri TTK m.359/1 hükmüne göre, kuruluşta kurucular tarafından esas sözleşme ile atanır, sonrasında genel kurul tarafından seçilir. Ancak kanunda bazı durumlarda değişik seçim ve atama şekilleri öngörülmüştür.

²⁰ 6762 sayılı mülga TTK'da yönetim kurulunun en az üç kişiden oluşacağı öngörülürken, 6102 sayılı yeni TTK ile yönetim kurulunun bir veya daha fazla kişiden oluşabileceğine imkan tanınmıştır. Bu düzenlemenin getirilmesinin temel amacı, hem AB müktesebatıyla uyum sağlayabilmek hem de küçük şirketlerin ve şirketler topluluğundaki topluluğu yöneten ana şirketlerin daha kolay ve esnek yönetilmesine imkan vermektir. (Gerekçe TTK m.359.)

²¹ Genel kurul, “*yönetim kurulu iki, üç, dört veya beş kişiden oluşur*” veya aynı anlama gelecek şekilde “*yönetim kurulu iki ile beş kişiden oluşur*” ifadesine esas sözleşmede yer verebilir.

²² AYDIN Alihan, “Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesinde Yönetim Kurulu Üye Sayısının Belirlenmesi”, **İÜHFİM**, C.71, 2013, s.24.

²³ SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri m.4.3.1.

1. Genel Kurul Tarafından Seçilme

Yönetim kurulu üyeliğinin kazanılmasının temel ve normal yolu, yönetim kurulu üyesinin genel kurul tarafından seçilmesidir. Genel kurul, pay sahipleri tarafından önerilen veya şahsen kendilerinin aday olması ile belirlenen aday listesinden özgür iradesiyle istediği kişileri yönetim kurulu üyesi olarak seçebilir. Anonim şirketin tescil ile tüzel kişilik kazanması nedeniyle tescil anında şirketi temsil edecek bir organ olması gerekir. Bu organ, TTK kapsamında genel kurul olarak belirlenmiş olup genel kurulun seçim iradesine kanun ve esas sözleşmedeki düzenlemeler haricinde müdahale edilemez²⁴.

2. Esas Sözleşme ile Atama

Anonim şirketin ilk yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşme ile atanır. TTK m.339/2-g hükmüne göre, şirket adına imzaya yetkili olan yönetim kurulu üye sayılarının esas sözleşmede belirlenmesi zorunludur. TTK m.408/2-b hükmüne göre, kural olarak kuruluştan sonraki yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından seçilir.

3. Yönetim Kurulu Tarafından Yapılan Geçici Seçim

Yönetim kurulu üyeliğinin herhangi bir sebeple boşalması durumunda yönetim kurulu toplantı ve karar yeter sayılarını sağlandığında bir sonraki genel kurula kadar görev yapmak üzere, boşalan üyeliğe geçici üye seçilebilir. Fakat toplantı yeter sayısı sağlanamadığında²⁵ yönetim kurulu geçici üye seçemeyecektir²⁶. Bu durumda yönetim kurulu, toplantı yeter sayısını sağlayamayacağı ve toplanamayacağı için TTK m.410/2 hükmüne göre, tek bir pay sahibi mahkemenin izniyle genel kurulu toplantıya çağırabilecek ve boşalan üyeliklere yeni üyeler, genel kurul tarafından seçilebilecektir²⁷.

²⁴ PULAŞLI Hasan, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s.423.

²⁵ Örneğin; beş kişilik bir yönetim kurulunun üç üyesinin üyeliklerinin sona ermesi halinde geriye kalan iki üye geçici üye seçemeyecektir.

²⁶ TTK m.363 hükmüne göre, "334'üncü madde hükmü saklı kalmak üzere, herhangi bir sebeple üyelerden birinin istifa etmesi, üyelerden birinin işlem ehliyetini kaybetmesi veya kısıtlanması halinde ya da üyenin ölümü sonucu yönetim kurulu üyeliğinin boşalması durumunda yönetim kurulu, kanuni şartları taşıyan birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçerek ilk genel kurulun onayına sunar. Bu şekilde seçilen üye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması halinde selefinin süresini tamamlar."

²⁷ ÇAKIR, s.114.

Boşalan üyelik için yönetim kurulu tarafından seçilen geçici üye, genel kurula sunulma anına kadar normal bir üyenin hak ve yetkilerine sahiptir²⁸. Geçici üyenin bir sonraki genel kurulda onaylanmaması halinde üyeliği son bulacaktır²⁹.

4. Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Yapılan Seçim

Yönetim kurulu üyesinin seçimine ilişkin diğer bir durum TTK m.334 hükmünde yer almaktadır. Söz konusu maddeye göre, “Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerinden birine, esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle, pay sahibi olmasalar da, işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında temsilci bulundurmaya hakkı verilebilir.” Buna göre, TTK m.334, belirli koşullarda pay sahibi olan veya olmayan kamu tüzel kişilerine yönetim kurulunda temsilci bulundurma hakkı vermiştir³⁰.

Tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, genel kurulca seçilen diğer üyelerle aynı hak ve yetkilere sahiptir. Ayrıca kamu tüzel kişisi tarafından atanan gerçek kişinin işlem ve fiillerinden doğan sorumluluk kamu tüzel kişisine ait olmakla beraber, TTK m.359/2 hükmü uyarınca³¹ genel kurul tarafından seçilen tüzel kişi yönetim kurulu üyesi de kendisi adına tescil olan gerçek kişinin fiillerinden sorumludur. Bu sebeple TTK m.334 hükmünde, tıpkı TTK m.359 hükmündeki gibi yönetim kurulu üyeliğinin kamu tüzel kişisine ait olduğunun belirtilmesi gerekirken, kamu tüzel kişisinin sorumluluğunun TTK m.334/3 hükmünde ayrıca düzenlenmesine gerek yoktur³².

²⁸ UYSAL Levent, “6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-I”, **TBB Dergisi**, S.80, 2009, s.347.

²⁹ Bu şekilde seçilen yönetim kurulu üyesi, diğer üyelerle aynı hak ve yetkileri taşıdığından kurul üyeliği genel kurulca reddedilse dahi, üyenin o ana kadar yapmış olduğu işlemler geçerliliğini koruyacaktır. Yani genel kurulun verdiği ret kararı geçmişe etkili olmayacaktır.

³⁰ Kamu tüzel kişilerinin sorumluluğu TTK m.334/3 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, “kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, genel kurul tarafından seçilen üyelerin hak ve görevlerini haizdir. Kamu tüzel kişileri, şirket yönetim kurulundaki temsilcilerinin bu sıfatla işledikleri fiillerden ve yaptıkları işlemlerden dolayı şirkete ve onun alacaklılarıyla pay sahiplerine karşı sorumludur. Tüzel kişinin rücu hakkı saklıdır.”

³¹ TTK m.359/2 hükmüne göre, “Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.”

³² ÇOŞTAN Hülya, “Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği”, **Batider**, C.29, S.1, s.135.

Kamu tüzel kişilerinin, anonim şirketlerde pay sahibi olmaları halinde ise TTK m.334/2 hükmüne göre temsilcilerini sadece kendileri görevden alabilecektir³³. Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulu üyesi olduğu şirketlerde atayacakları gerçek kişi temsilcisinin sayısı ile ilgili olarak TTK m.359/5 hükmünde³⁴ bir üst sınır belirtilmemiştir³⁵.

C. Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresi

TTK m. 362 hükmü uyarınca, yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl için seçilebilirler. Esas sözleşmede üyelerin tekrar seçilmelerini engelleyen bir hüküm yoksa üyeler, genel kurul tarafından tekrar seçilebilir. Esas sözleşme ile Kanun'daki üç yıllık süre kısaltılabilir. Ancak esas sözleşmede daha uzun bir süre öngörülemez³⁶.

Görev süresi sona eren yönetim kurulunun ve üyesinin görev ve yetkileri de kendiliğinden sona erer. Bu durumun tek istisnası TTK m. 410/1 hükmüdür³⁷. Buna göre görev süresi dolmuş olan yönetim kurulunun tek yetkisi, genel kurulu toplantıya çağırabilmesidir.

TTK m.362/2 hükmünde yer alan “334’üncü madde hükmü saklıdır” ifadesi ile süre sınırlamasının istisnası düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre, kamu tüzel kişilerinin temsilcileri, genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu üyeleri ile aynı görevi yaparlar. Bu yönden bakıldığında, kamu tüzel kişi temsilcilerinin, yönetim kurulu üye-

³³ Burada genel kurulun hem üye seçimi hem de üye azline ilişkin münhasır yetkisine istisna getirilmiştir.

³⁴ TTK m.359/5 hükmüne göre, “Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin pay sahibi olduğu şirketlerde, sayılan tüzel kişiler veya bunların gerçek kişi temsilcileri yönetim kuruluna seçilebilir. Yönetim kurulu üye sayısı ikiden fazla olan şirketlerde üyelerin tamamının aynı kamu tüzel kişisinin temsilcisi olmaması şartıyla kamu tüzel kişisini temsilen birden fazla gerçek kişi yönetim kuruluna seçilebilir.”

³⁵ Kamu tüzel kişileri tarafından birden fazla temsilci atanması konusunda öğretide farklı görüşler mevcuttur. İmregün'e göre, kamu tüzel kişisinin birden fazla temsilci atanmasına ilişkin esas sözleşmeye bir madde eklemesi halinde, birden fazla temsilci atanabilir. Ancak kamu tüzel kişileri tarafından atanan temsilcilerin sayısı, genel kurul tarafından seçilmiş üyelerin sayısını aşmaması gerekir. (İMREGÜN Oğuz, **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, İstanbul 1989, s.192.) Pulaşlı ve Tekinalp'e göre, kanunda bu konuda açık bir hüküm olmamakla birlikte, pay sahibi tüzel kişilerin yönetim kurulunda kendilerini yalnızca bir üye ile temsil etmesi kuralının geçerli olması gerektiği, kamu tüzel kişilerinin yönetim kuruluna birden fazla üye gönderemeyeceklerdir. (PULAŞLI, **Şirketler Hukuku**, s.424; TEKİNALP Ünal, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, N.12-15 vd.) *Kanaatimizce*, madde hükmü incelendiğinde yönetim kuruluna üye seçiminin yapılmasında esas sözleşmeye herhangi bir madde hükmü eklenmesine ilişkin bir ifade yer almadığından, yönetim kurulunda yalnızca bir üye ile temsil edilmesi daha doğrudur.

³⁶ AYDIN Fazıl, **En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler**, 1. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2013, s.248.

³⁷ TTK m.410/1 hükmüne göre, “Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağırılabilir. Tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler.”

rinden farkı, sadece kendilerini atayan kamu tüzel kişisi tarafından görevden alınmalarıdır. Kamu tüzel kişisi temsilcileri, kurumları tarafından görevden alınmadıkları sürece görevlerine devam ederler. Bu durumda üç yıllık süre sınırlaması uygulanmaz³⁸.

D. Yönetim Kurulu Üyesi Seçilecek Kişilerde Aranılan Nitelikler

1. Gerçek - Tüzel Kişi Olmak

Gerçek kişilerin yanında tüzel kişiler de anonim şirketin yönetim kuruluna seçilebilirler³⁹. Tüzel kişi, üyeliğini fiilen kendisiyle birlikte tescil edilmiş gerçek kişi aracılığıyla yerine getirecektir. Toplantılara gerçek kişi katılıp oy kullanacaktır. Kullanılan oy tüzel kişinin oyudur. Bu doğrultuda toplantılara katılacak, tüzel kişi adına görüş açıklayacak ve oy kullanacak kişinin de gerçek kişi olması gerekir. Burada tescil kurucu nitelikte, ilan ise bildirici niteliktedir. Tüzel kişi, gerçek kişiyi istediği zaman değiştirebilir⁴⁰. Gerçek kişinin genel kurul tarafından değil, tüzel kişi tarafından seçilmesi ile ilgili aksi bir düzenleme esas sözleşmeye konulamaz⁴¹.

Tek üyeli bir yönetim kurulundaki üye de tüzel kişi olabilir. Bu durumda kural olarak TTK m.359/2 hükmünün uygulanması farklılık göstermez⁴².

Yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin, bu sıfatla icra ettiği işlemlerden ötürü, anonim şirkete, pay sahiplerine ve anonim şirketin alacak-

³⁸ GÖÇ GÜRBÜZ Diğdem, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu”, **Legal Hukuk Dergisi**, C.10, S.110, 2012, s.60-61.

³⁹ 6102 sayılı yeni TTK m.359/2 hükmünde “*bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.*” 6762 sayılı mülga TTK’da pay sahibi tüzel kişiler yönetim kurulu üyesi olması mümkün değildi. Tüzel kişi yerine tüzel kişinin temsilcisi yönetim kurulu üyesi seçilmekteydi. Bu durum 6102 sayılı yeni TTK m.359 hükmü ile beraber terk edilmiş, tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi seçilmesi durumunda, tüzel kişiyle birlikte tüzel kişi adına bir gerçek kişi de tescil ve ilan olmaktadır. Tüzel kişi, anonim şirkette ne kadar çok paya sahip olursa olsun ancak tek bir gerçek kişiyi kendi temsilcisi sıfatıyla yönetim kuruluna seçtirebilir. Bu kişi, tüzel kişi adına ve tüzel kişiyi temsil eden seçilmiştir.

⁴⁰ Tüzel kişi, toplantılara katılacak kişiyi değiştirmek istiyorsa, anonim şirkete başvurarak yeni kişiyi tescil ve ilan ettirmelidir. Bu doğrultuda, yönetim kurulunda yer alan gerçek kişinin azli genel kurul tarafından değil, tüzel kişi tarafından gerçekleştirilebilecektir. Anonim şirketin haklı sebeplerin varlığında tüzel kişiden gerçek kişiyi değiştirme talebinde bulunma hakkı vardır.

⁴¹ Gereğe TTK m.359.

⁴² KAHYAĞLU Emin Cem, “Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun Teşkili”, **BÜHFD**, C.9, S.117-118, Mayıs-Haziran 2014, s.115.

hılarına karşı TTK m.553 vd. hükümlerine göre sorumludur. Yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişinin, temsilcisine rücu hakkı ise aralarındaki iç ilişkiye göre tayin edilir⁴³.

2. Tam Ehliyetli Olma Koşulu

6102 sayılı yeni TTK m.359/3 hükmüne göre, “Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır.” 6762 sayılı mülga TTK’da ise yönetim kurulu üyelerinin ehliyetlerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktaydı.

Anonim şirketlerde yönetim kurulu yetki ve sorumluluk organıdır. Yönetim kurulu üyelerinin anonim şirkete ve pay sahiplerine karşı sorumlu olmaları açısından, üyelerin tam ehliyetli olmaları şarttır. Aksi durumda bir sorumluluk mevkiinde bulunan ancak kendi işini dahi bizzat göremeyecek bir kişinin anonim şirkete ait sermayeyi yönetmesi söz konusu olamaz⁴⁴.

3. Pay Sahibi Olma

6102 sayılı yeni TTK m.359 hükmünden hareketle yönetim kurulu üyesi seçilebilmek için pay sahibi olma zorunluluğu yoktur. 6762 sayılı mülga TTK’da yer alan pay sahibi olma zorunluluğunun kaldırılmasıyla birlikte⁴⁵, bir taraftan az ortaklı anonim şirketlerde çok üyeli yönetim kurulu oluşmasına olanak tanınmış, diğer taraftan uzman ve profesyonel yönetim kurullarının oluşabilmesinin önü açılmıştır⁴⁶.

4. Seçilme Engelinin Bulunmaması

Üyeliği sona erdiren sebepler, TTK m.359/4 hükmüne göre, aynı zamanda seçilme engelleridir. TTK m.363/2’de üyeliği sona erdiren sebepler düzenlenmiştir. Buna

⁴³ KIRCA, İsmail, “Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyeliği”, **Batider**, C.28, S.21, s.59.

⁴⁴ TEOMAN ÖMER, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerin Değerlendirilmesi”, **Batider**, C.26, S.3, Eylül 2010, s.7.

⁴⁵ 6762 sayılı mülga TTK m.312 hükmünde şirketin yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olan kişilerden oluşabileceği belirtilmekteydi. Üye seçilebilmek için pay sahibi olmak gerekmezken, göreve başlayabilmek için pay sahibi olmak şarttı. 6762 sayılı mülga TTK m.312’deki düzenlemenin amacı, yönetim kurulu üyesinin şirket işlerinde ilgi ve bağlılığını, şirketle yakın ilişki kurmasını sağlamaktı. Ancak bu konu öğretilerde eleştirilmiş, özellikle büyük sermayeli anonim şirketlerde bir payın herhangi bir değer ifade etmediği belirtilmiş, ayrıca her geçen gün anonim şirketlerde yönetimin sermayeden ayrıldığına ve bağımsızlaştığına vurgu yapılmıştır. (KARAEĞE Özge, “Yeni Ticaret Kanunu Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilme Koşulları”, **GÜHFD**, C.16, S.3, Temmuz 2012, s.76; İMREGÜN, s.199.)

⁴⁶ Gerekçe TTK m.359.

göre, “yönetim kurulu üyelerinden birinin iflas etmesi, ehliyetinin kısıtlanması, üyelik için gerekli kanuni şartları veya esas sözleşmede öngörülen niteliklerin kaybetmesi üyeliğin kendiliğinden sona ermesine neden olur.”

E. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları ve Yükümlülükleri

1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları

Yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu haklar, kanunda toplu olarak incelenmemiştir. TTK'daki farklı maddelerde yönetim kurulu üyelerinin haklarına değinilmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin hakları, kişisel haklar ve mali haklar olmak üzere iki başlıkta incelenir. Yönetim kurulu üyelerinin kişisel hakları, yönetim görevi ile ilgili olduğundan, üyeler açısından aynı zamanda borç niteliğindedir. Yani yönetim kurulu üyesi, bir hakkını kullanmadığında borcunu da yerine getirmediğinden sorumlu olur. Kişisel nitelikteki haklar, kişisel olduğu kadar idari nitelikte haklardır. Mali nitelikteki haklar ise TTK m.394 hükmünde incelenmiştir. Bu kapsamında yönetim kurulu üyesi, anonim şirketten ücret, ikramiye, huzur hakkı, kazanç payı gibi birtakım maddi menfaatler talep etme hakkı elde eder⁴⁷.

6102 sayılı TTK ile birlikte kurumsal yönetim sisteminin benimsenmesi anonim şirketlerde şeffaf ve hesap verilebilir bir yönetim anlayışının oluşturulması açısından önemlidir. Böyle bir yönetim ise, ancak yönetim kurulu üyelerinin kişisel haklarının desteklendiği ve yasal düzenlemelerle güçlendirildiği durumlarda söz konusu olur. Dolayısıyla yönetime katılma, görüş bildirme, temsil ve bilgi alma haklarının desteklenmesi önemlidir⁴⁸.

---

⁴⁷ Öğretide *Pulaşlı*, yönetim kurulu üyelerinin haklarının kişisel ve mali haklardan oluştuğuna dair bir ayrım yaparken (PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.463-472.); *Tekinalp*, yönetim kurulu üyelerinin hakları denildiğinde daha çok yönetim kurulu üyelerine tanınan mali hakların anlaşılması gerektiğini belirtmiştir. *Tekinalp*, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma, inceleme toplantılara katılma, öneride bulunma, müzakerede etme şeklinde ifade edilen görevleri gereği üyelere tanınmış yetkilerin, özel hukuk anlamında hak kapsamında değerlendirilemeyeceğinden bahsetmiş, yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketin yönetim ve temsilinden doğan yetkilerini kullanmalarında, defter ve belgelerini tutmalarında, iş ve işlemlerini incelemelerinde kişisel menfaatlerinin olmadığını belirtmiştir. (TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.12-113.) Kanaatimizce, her ne kadar yönetim kurulu üyelerinin yönetim ve temsil görevleri idari nitelikte olsa da bilgi alma hakkı ile birlikte incelendiklerinde, söz konusu idari nitelikteki faaliyetlerin aynı zamanda kişisel nitelikte hak kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

⁴⁸ İŞİK Olcay, “Anonim Ortaklıkların Genel Yapısı ve 6762 Sayılı Ticaret Kanunu ile 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Düzenlemeler Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları”, SÜHFD, C.19, S.2, 2011, s.196.

a) Kişisel Nitelikteki Hakları

aa. Yönetim ve Temsil Hakkı

Yönetim kurulu üyelerinin kişisel nitelikteki hakları, kendilerine yüklenen şirket yönetme görevi, müteselsil sorumluluğun zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Her yönetim kurulu üyesinin, yönetim kurulu toplantılarına davet edilmesi ve katılma hakkı kişisel hakların başında gelir⁴⁹. Yönetim kurulu üyeleri, toplantı gündemine ilişkin düşüncelerini açıklamak, önerilerde bulunmak, oy kullanmak, yönetim kurulu başkanından yönetim kurulunun toplanmasını talep etmek gibi anonim şirketin yönetimi ile ilgili haklara sahiptir.

Yönetim kurulu üyelerinin temsil hakkı ise TTK m.370/1 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, “*esas sözleşmede aksi öngörülmemişse veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.*” Şayet esas sözleşmede bireysel imza yetkisi öngörülürse çift imza kuralı uygulanmaz. Keza tek üyeli yönetim kurulunda çift imza kuralı uygulanamaz.

bb. Bilgi Alma Hakkı ve İnceleme Hakkı

Anonim şirketin yönetim ve temsil faaliyetlerinin amacına uygun gerçekleşmesi için her yönetim kurulu üyesinin anonim şirketi ilgilendiren iş ve işlemler konusunda doğru olarak bilgilendirilmesi gerekir. Bu anlamda bilgi alma ve inceleme hakkı yönetim kurulu üyesi açısından hem bir hak hem de yükümlülük olarak değerlendirilebilir. TTK m.392 hükmünde, bilgi alma hakkı toplantı sırasında ve toplantı dışında şeklinde ayrıma tabi tutularak detaylı olarak düzenlenmiştir.

TTK m.392/1 hükmüne göre, yönetim kurulu üyeleri kural olarak toplantı sırasında şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir. Yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulu toplantılarında anonim şirketi ilgilendiren tüm iş ve işlemlerde detaylı olarak bilgi alma hakları vardır. Yönetim kurulu üyesi, ilgililerden bilgi talep ettiğinde, bu talep reddedilemez ve yönetim kurulu üyesinin soruları cevapsız bırakılamaz⁵⁰. Bu haklar, yönetim kurulu üyelerine sadece görevde

⁴⁹ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.463.

⁵⁰ Bilgilendirilen üye yönetebilir ve doğru zamanda, doğru kararı alabilir. Bu yönden üyeler arasında fark yoktur. Bilgi vermek, bilgi verecek olan kişi yönünden bir yükümdür. Üyeye verilecek bilgi ayrıntılı,

buldukları sürece tanınmıştır. Yönetim kurulu üyeleri, görevden ayrılmaları halinde sadece TTK m.437/2 hükmü⁵¹ kapsamında pay sahibi olmaları nedeniyle bilgi alma hakkına sahip olurlar.

Yönetim kurulu üyesi, kural olarak bilgiyi yönetim kurulunda alır. TTK m.392/2 hükmüne göre, toplantı sırasında yönetimle görevli kişiler ve komiteler, yönetim kurulu üyelerine bilgi vermekle yükümlüdürler. Yönetim kurulu üyesi, toplantı dışında⁵² yönetim kurulu başkanının izni ile şirket yönetimi ile görevli kişilerden işlerin gidişatı ve münferit işler konusunda TTK m.392/3 hükmü doğrultusunda bilgi alabilir. Yönetim kurulu üyesinin görevini yerine getirebilmesi için gerekli ise yönetim kurulu başkanından şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemeye sunulması istenebilir. Yönetim kurulu başkanının, yönetim kurulu üyesinin bilgi alma, soru sorma ve inceleme hakkını reddetmesi halinde, TTK m.392/4 hükmüne göre, yönetim kurulu iki gün içinde toplanır. Konu kurulda karara bağlanır. Kurulun toplanamaması veya kurulun talebi reddetmesi halinde, bilgi talep eden üye, şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine başvurabilir.

cc. Genel Kurul Kararlarının İptalini İsteme Hakkı

Genel kurulda alınan kararın uygulanması, yönetim kurulu üyesinin şahsi sorumluluğunu gündeme getirirse, yönetim kurulu üyesi, genel kurul kararının iptalini TTK m.446 hükmü kapsamında⁵³, mahkemeden isteyebilir. Yönetim kurulu üyesinin,

---

amaca uygun ve istenileni karşılar nitelikte olmalıdır. Bu hüküm aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin kurula defter ve bilgi getirebilmesi hususundaki yetkisini açık bir şekilde hükme bağlamıştır. Bu yetkinin, ne kurulda oylama yaparak, ne de yapılmadan reddi mümkün değildir. (Gerekçe TTK m.392/1.)

⁵¹ TTK m.437/2 hükmüne göre, “Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir.”

⁵² Yönetim kurulu üyelerinin toplantı dışında bilgi alması konusu ile ilgili; TTK m.392/1'deki “her yönetim kurulu üyesi şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir” ifadesiyle her yönetim kurulu üyesinin şirketin bütün iş ve işlemleri hakkında bilgi alma hakkı olduğu ilke olarak düzenlenmiştir. Ancak TTK m.392/3'ün gerekçesinde yer alan “kural olarak üyenin kurul dışında bilgi almak hakkı bulunmadığı gibi, kurul dışında defterleri ve/veya belgeleri incelemek hakkı da yoktur. Üye, bu hakkı yönetim kurulu başkanının izni ile kullanabilir. Üye, şirketin defter ve belgelerini incelemeyi ancak görevini, hesap verilebilirlik ilkesine uygun olarak yapması bakımından gerekliyse talep edebilir. Başkandan talep bir şekle tabi değildir” şeklindeki ifadelerle TTK m.392/1'deki bilgi alma hakkına sınırlama getirilmiştir. Bu anlamda TTK m.392'nin birinci ve üçüncü fıkraları birbiriyle çelişmektedir. Ayrıca söz konusu sınırlama, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu sistemi ile de bağdaşmaktadır. (SAYIN Hediye Bahar, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu”, **TBB Dergisi**, S.124, Mayıs-Haziran 2016, s.488.)

⁵³ İptal davası açabilecek kişiler başlıklı TTK m.446 hükmüne göre, “(1) a) Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefeti tutanağa geçirten, b) Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya

genel kurul kararını dava etmesi, ilgili kararın uygulanmayacağı anlamına gelmez. Hatta genel kurul kararı dava edilmiş olsa dahi, genel kurul kararının yönetim kurulunca yerine getirilmemesi TTK m.553 kapsamında yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarına sebep olur⁵⁴.

b) Mali Nitelikteki Hakları

aa. Huzur Hakkı

Esas sözleşmede aksine hüküm yoksa, yönetim kurulu üyelerine hazır buldukları her toplantı için yapılan nakdi ödentidir. Huzur hakkı, esas sözleşmede gösterilerek ya da genel kurul gündemine alınarak tespit edilir. Şayet yönetim kurulu üyelerine huzur hakkı verilmesi konusunda gündemde herhangi bir madde bulunmuyorsa, yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve sürelerinin belirlenmesi maddesi görüşülürken huzur hakkı konusu karara bağlanır⁵⁵.

Esas sözleşmede yönetim kurulu üyelerine huzur hakkı ödenmeyeceği tespit edilse dahi, üyeler toplantıya katılabilmek için harcadıkları masrafları anonim şirketten isteyebilirler. Huzur hakkının ne kadar olacağına üst sınırı esas sözleşmede belirtilirse, ayda ne kadar toplantı yapılırsa yapılsın, alınacak huzur hakkı ücreti belirtilen üst sınırı geçemez⁵⁶.

bb. Ücret

Yönetim kurulu üyelerine esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle ya da genel kurul kararıyla, belirli dönemlerde ücret ödenmesine karar verilebilir. Ücretin miktarı da esas sözleşmeye konulan bir hükümlerle veya genel kurul kararıyla belirlenebilir.

---

katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri, c) Yönetim kurulu, d) Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri, iptal davası açabilir.”

⁵⁴ MOROĞLU Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 6.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s.276.

⁵⁵ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.468-469.

⁵⁶ İMREGÜN, s.238.

cc. Kazanç Payı

Kazanç payı, ortaklık kazancından yönetim kurulu üyelerine verilen pay olarak adlandırılır ve yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketin karını artırmaları maksadıyla teşvik edici mahiyette⁵⁷, üyelerin şirkete yaptıkları hizmetlerin karşılığında verilen bir ücrettir⁵⁸.

Kazanç payı, verilebilmesi için TTK m.394/1 hükmüne göre, esas sözleşmede buna ilişkin bir hüküm olması gerekir. Kural olarak kardan pay alma hakkı, paya ve pay sahiplerine tanındığından, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyelerinin kazanç payı elde edebilmesi için bu durumun esas sözleşmede belirtilmesi ve belirli şartlar sağlandığında kazanç payı verilmesi gerekir⁵⁹.

Kazanç payı verilmesine ilişkin esas sözleşmede bir hüküm yoksa, TTK m.511 hükmü dikkate alınarak genel kurul kazanç paylarının dağıtılmasına karar verebilir. Kazanç payının miktarı, şirketin belirtilen dönemdeki dikkate alınarak ve yönetim kurulu üyelerinin söz konusu kardaki katkıları değerlendirilerek genel kurul tarafından tespit edilir. Ayrıca genel kurul, kar payının belirlenmesinde kanun veya esas sözleşmede yazılı olanlardan ayrı olarak yedek akçe ayrılmasına ve yedek akçelerin kanun ve esas sözleşme ile belirli sınırının artırılmasına karar verebilir⁶⁰.

Yönetim kurulu üyeleri haksız yere ve kötü niyetli olarak kazanç payı elde ederlerse TTK m.512 hükmüne göre, aldıkları kazanç payını iade etmekle yükümlüdürler. Geri alma hakkı, paranın alındığı tarihten itibaren 5 yılda zamanaşımına uğrar.

dd. İkramiye

Yönetim kurulu üyelerine başarılı çalışmalarını neticesinde ikramiye verilebilir. İkramiye bir hak değil, taltif yani ödül olarak adlandırılabilir⁶¹. İkramiyenin verilebil-

---

⁵⁷ Anonim şirketin yıllık karından pay alacağını düşünen yönetim kurulu üyeleri, şirketin daha fazla kar elde etmesi için daha çok çalışacak ve sonuçta hem şirket hem de pay sahipleri daha çok kazanç elde edecektir. (İMREGÜN, s.238.)

⁵⁸ ARSLANLI Halil, **Anonim Şirketler, II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, İstanbul, 1960, s. 167.

⁵⁹ TTK m.511 hükmü bu konuda bazı kısıtlamalar getirmiştir. Söz konusu hükme göre, “sadece net kardan kanuni yedek akçeler ayrıldıktan sonra ve pay sahiplerine en az %5 veya esas sözleşmede öngörülen daha yüksek bir oranda kar payı dağıtıldıktan sonra yönetim kurulu üyelerine kazanç payı verilebilir.”

⁶⁰ PULAŞLI, **Şirketler Hukuku**, s.470.

⁶¹ İMREGÜN, s.239.

mesi için, şirketin kar elde etmesi veya esas sözleşmede böyle bir hükmün yer alması gerekmez. İkramiyenin verilebilmesi, genel kurulun takdirine bırakılmıştır⁶². Anonim şirket zarar etse dahi, önceki yıllara nazaran zararı azalmışsa; genel kurul, ikramiye verilmesi yönünde takdir hakkını kullanabilir. Aynı şekilde anonim şirket yüksek miktarda kar elde etse dahi genel kurul, ikramiye verilmemesi yönünde de takdir hakkını kullanabilir.

2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri

Yönetim kurulu üyeleri, çeşitli haklara sahip olmalarının yanında anonim şirketi ve pay sahiplerini koruma amacı taşıyan bazı yükümlülüklerin de muhatabıdır.

a) Yönetim ve Gözetim Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyeleri, yönetim hakkının kullanımına ilişkin, bütün faaliyetlere katılmak zorunda olup, yönetim kurulu üyeleri açısından söz konusu zorunluluk hem bir hak hem de bir yükümlülüktür. Yönetim kurulu toplantılarına katılmak, toplantıda önerilerde bulunmak, oy kullanmak, müzakerelere iştirak etmek, şirket yararına olmayan konulara muhalefet etmek, şirketin yarar sağladığı konuların yönetim kurulunda görüşülmesini talep etmek yönetim kapsamında sayılabilecek yükümlülüklerden bazılarıdır.

Yönetim kurulu üyeleri, anonim şirketi ilgilendiren işlerin işleyişini ve yönetimini gözetlemekle yükümlüdürler. Bu yükümlülük, özen ve sadakat borcunun bir yansıması niteliğindedir. Bilgi alma ve inceleme hakkı çerçevesinde yönetim kurulu üyeleri gözetim görevlerini yerine getirirler. Yönetim kurulu üyeleri, iş ve işlemlerin gidişatının kanunlara, esas sözleşmeye ve anonim şirket yararına olduğunu gözlemek durumundadırlar. Şayet, incelemeler esnasında yönetim kurulu üyeleri, bir usulsüzlük ve yolsuzluk tespit ederlerse, bu durumu denetçilere haber vermekle hatta gerektiğinde genel kurul toplantısına çağırarakla görevlidirler. Gözetim yükümü, yönetim yetkisi murahhaslara devredilse dahi devam eder, hiçbir durumda ortadan kalkmaz⁶³.

⁶² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, **Ortaklıklar Hukuku**, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s.331.

⁶³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, **Ortaklıklar**, s.322.

b) Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyesi, kanunda, esas sözleşmede, iç yönergede, şirketin yönetimiyle ilgili işlerde kendisine yüklenen görevleri, *tedbirli bir yöneticinin özeniyle* yerine getirmelidir⁶⁴. Tedbirli yöneticinin özen ölçütü, objektif özen ölçütünü işaret etmektedir. Burada işin gerektirdiği özenin nesnel olarak belirleneceğini, o konuya ilişkin uzman bilgisine gerek olmadığı belirtilmektedir⁶⁵.

Objektif özen ölçütü, somut bir olayda, yönetim kurulu üyesi tarafından yapılan işin gerektirdiği özellikler nazara alınarak bir değerlendirme yapılmasını zorunlu kılan, ortalama ve makul bir yönetim kurulu üyesinin göstermesi gereken özen derecesidir. Objektif özen ölçütünde, yönetim kurulu üyelerine tek, objektif bir ölçüt uygulanır. Bu tek ölçüt, şirketin esas sözleşmesi, büyüklüğü, işletme konuları, faaliyet gösterdiği endüstri alanı, yönetim kurulu üyelerinin sayısı, yönetim kurulu içinde iş bölümü yapılıp yapılmadığı, şayet yönetim kurulunda iş bölümü yapılmışsa yönetim kurulu üyesinin üstlendiği görev ve yetkilerin devredilip devredilmediği gibi konular her olayın kendi özelliğine göre değerlendirilerek belirlenir ve yönetim kurulu üyesinin her birinden beklenen özen derecesinin farklılık göstermesi sonucunu doğurur. Bu anlamda aynı yönetim kurulu üyesinin, farklı nitelikteki görev ve işleri için kendisinden beklenen özen ölçütü de farklı olacaktır. Somut olayda, olayın kendi koşullarının belirlenmesi, subjektif bir değerlendirme anlamı taşımamakla birlikte, objektif özen ölçütünün tek bir ölçüt olma karakterini de etkilemez⁶⁶.

c) Sadakat Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişki güven esasına dayanır. Sadakat yükümlülüğü, şirketin menfaati doğrultusunda karar alınıp alınmadığına ilişkin bir yükümlülüktür.

---

⁶⁴ TTK m.369 hükmüne göre, “*yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.*” Söz konusu maddede yönetim kurulu üyesinin ücret alıp almamasına göre bir ayırım yapılmamış olup, yönetim kurulu üyesi ücret alsın da almasın da aynı seviyede özen göstermekle yükümlüdür.

⁶⁵ Gerekçe TTK m.369.

⁶⁶ HACİMAHMUTOĞLU Sibel, “Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım”, **Batider**, C.31, S.3, Eylül 2015, s.29-30.

Şirketin menfaati kavramı, yönetim kurulu üyelerinin sadakat yükümlülüğünün merkez kavramıdır. Şirketin menfaati kavramını açıklayacak genel bir tanım olmaması sebebiyle, bu kavram hukuk güvenliği açısından daha somut hale getirilmelidir. Yönetim kurulu üyelerinin hangi davranışlarının sorumluluk doğuracağı konusunda bilgi sahibi olmaları, sorumluluk davasında mahkemenin kusuru tespit edebilmesi açısından önemlidir. Genel olarak bakıldığında yönetim kurulu üyesi anonim şirketin ticari ilişkilerinde ve yönetiminde görevini yerine getirirken, pay sahiplerinin, şirketin, müşterilerin, işverenin menfaati gibi birçok menfaati gözetmek zorundadır. Ancak yönetim kurulu üyesi, tüm bu menfaatleri göz önünde bulundurarak şirketin menfaati doğrultusunda hareket etmelidir. Çünkü sadakat yükümlülüğü, şirketin menfaatlerini kendi ve üçüncü kişilerin menfaatlerinin üzerinde tutmasını gerektirir⁶⁷.

Yönetim kurulu üyeleri, yaptıkları tüm iş ve işlemlerde şirketin ve pay sahiplerinin menfaatlerini gözetmekle yükümlü olmakla birlikte, hiçbir şekilde şirketin aleyhine sonuç doğuracak biçimde kendi özel menfaatlerini takip edemezler. Yönetim kurulu veya tek başına yönetim kurulu üyesi, şirketin aleyhine olabilecek yaptığı her eylemden TTK m.369/1 hükmü kapsamında sorumlu olur⁶⁸.

F. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Sona Ermesi

Anonim şirketlerde ölüm, istifa, iflas gibi nedenlerle yönetim kurulu üyeliği boşalabilir. TTK m.363 hükmüne göre, *“herhangi bir sebeple bir üyelik boşalırsa, yönetim kurulu, kanuni şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip, ilk genel kurulun onayına sunar. Bu yolla seçilen üye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması halinde selefinin süresini tamamlar.”*

1. Kendiliğinden Sona Erme

Yönetim kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilir veya ehliyeti kısıtlanır ya da bir üye üyelik için gerekli kanuni şartları yahut esas sözleşmede öngörülen nitelikleri yitirirse, bu kişinin üyeliği, herhangi bir işleme gerek olmaksızın TTK m.363/2 hükmüne göre, kendiliğinden sona erer. Yönetim kurulu üyeliği için gerekli kanuni şart-

⁶⁷ AYAN Özge, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları**, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.47-49.

⁶⁸ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.483.

ların yanı sıra esas sözleşmede öngörülen niteliklerin kaybedilmesi de yönetim kurulu üyeliğini sona erdirir⁶⁹.

Yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri dolduğunda, görev ve yetkileri sona erer. Yönetim kurulu, görev süresi sona erdiği halde genel kurulu toplantıya çağırılmaz veya yetkileri aşarsa, bütün ilgililer mahkemeye başvurabilirler. Görev süresi dolmuş yönetim kurulu üyesinin tek yetkisi, TTK m.410/1 hükmüne göre, “genel kurulu toplantıya çağırabilmektir. Bu durumda genel kurul toplantısına kadar geçen sürede iş ve işlemlerin yürütülebilmesi için şirkete kayyım tayin edilebilir”⁷⁰.

6762 sayılı mülga TTK’da yer alan⁷¹ ağır hapis cezası veya sahtekarlık, emniyeti suistimal, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkumiyetin yönetim kurulu üyeliğini sona erdireceği hükmü 6102 sayılı yeni TTK’da düzenlenmemiştir. Ancak bu suçlardan mahkumiyetin yönetim kurulu üyeliğini kendiliğinden sona erdireceği esas sözleşmede belirtilebilir.

2. İstifa

İstifa, yönetim kurulu üyeliğinin, tek taraflı irade beyanıyla sona ermesi halidir. İstifa, tek taraflı bozucu yenilik doğuran hak niteliğinde olduğundan, iç ilişkide, bu yöndeki beyanın şirkete ulaşmasıyla hukuki sonuç doğurur. Bu nedenle istifa, yönetim kurulunun veya genel kurulun kabulüne bağlı değildir⁷².

İstifa hakkı, özel bir sebep veya zamana bağlı olmaksızın kullanılabilir. İstifa, dış ilişkide, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, ancak durumun tescil ve ilan edilmesiyle⁷³ sonuç doğurmaktadır. Ancak sicilin olumlu etkisinden hukuki işlemlerden kaynaklanan

⁶⁹ PULAŞLI, Hasan, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevinin Kendiliğinden Sona Ermesine İlişkin Esas Sözleşme Hükümlerinin TTK ve Tasarıya Göre Değerlendirilmesi, **XXI.Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu**, 9-11 Aralık 2005, Ankara, s.9.

⁷⁰ AKDAĞ GÜNEY Necla, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, Vedat Kitapçılık, 2012, s.36.

⁷¹ 6762 sayılı mülga TTK’da “bir murakıplığın açılması” başlıklı m.351 hükmüne göre, “*Bir murakıbın; ölümü, çekilmesi, bir maniden dolayı vazifelerini yapamayacak halde bulunması, iflası veya hacir altına alınması gibi bir sebeple vazifelerinin sona ermesi ve ağır hapis cezasıyla veya sahtekarlık, emniyeti suistimal, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkumiyeti halinde, diğer murakıplar umumi heyetin ilk toplantısına kadar vazife yapmak üzere yerine birisini seçerler...*”

⁷² KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s.465-466.

⁷³ TTK’nın “Görünüşe Güven” başlıklı m.37 hükmüne göre, “*Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması hâlinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunur.*”

borçlar bakımından söz edildiğinden, haksız fiil, haksız iktisap ve kanundan doğan borçlar yönünden istifa bu yöndeki beyanın şirkete ulaştığı anda sonuç doğurmaktadır⁷⁴.

İstifa beyanının şirket içindeki muhatabı, toplu istifa veya yönetimin tek kişiden oluştuğu durumlar hariç olmak üzere, diğer durumlarda istifa etmek isteyen yönetim kurulu üyesi, istifa yazısını yönetim kurulu başkanına, başkan vekiline ve temsile yetkili bir üyeye verebilir. Toplu istifa veya tek üyenin istifa etmesi halinde ise şirket içinde istifa beyanını öğrenecek organ veya organ üyesinin bulunmaması yani şirketin organsız kalması nedeniyle istifa beyanının genel kurulu çağrısına yetkili kişi veya kişilere yöneltilmesi gerekir. Bu kişi ise, tek bir payın sahibidir. Toplu istifa durumunda, yönetim kurulu üyelerinin istifa zamanını doğru tespit etmeleri gerekir. Aksi halde yönetim kurulu üyelerinin TBK m.512 kapsamında⁷⁵ uygun olmayan zamanda istifa etmelerinin sorumluluk doğurabileceğini unutmamaları gerekir⁷⁶.

Tüzel kişilerin yönetim kurulu üyeliğinde, üyelik sıfatı tüzel kişiye ait olduğundan, yönetim kurulunda tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin, yönetim kurulu üyesi tüzel kişiye istifasını sunması, tüzel kişinin yönetim kurulu üyeliğini sona erdirmez. Dolayısıyla tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişi, kendisine özel bir yetki verilmediği sürece tüzel kişi adına yönetim kurulu üyeliğinden istifa edememelidir. Çünkü tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin yetkisi, üyeliğin icrası için yapılması gereken işlerle sınırlıdır. Bu durumda tüzel kişi, yeni bir kişiyi belirleyerek süreci yönetmelidir⁷⁷.

3. Azil

Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanmış olsalar dahi, gündemle ilgili maddenin bulunması veya gündemde herhangi bir madde bulunmasa da haklı bir sebep halinde TTK m.364/1 hükmü uyarınca, genel kurul kararı ile her zaman görevden alınabilirler. TTK m.408/2-b hükmüne göre, yönetim kurulu üyelerinin azledilmeleri, genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerinden birisidir. Yani, yönetim kurulu, kuruldaki

⁷⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar, s.550.

⁷⁵ TBK'nın "Tek taraflı sona erdirme" m.512 hükmüne göre, "*Vekalet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir. Ancak, uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren taraf, diğerinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.*"

⁷⁶ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s.465-466.

⁷⁷ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s.466-467.

bir üyenin azlını isteyemez. Azil kararı yalnızca genel kurula bırakılmış olup⁷⁸, yönetim kurulunun kendi üyesini azletmesi durumunda TTK m.391/1-d hükmüne göre, diğer organların devredilemez yetkilerine giren bir durum söz konusu olduğundan bu karar batıldır.

TTK m.364 hükmünde belirtildiği gibi, yönetim kurulu üyelerinin azledilebilmesi için gündemde azil ile ilgili bir madde bulunmalıdır. TTK m.413/2 hükmü incelendiğinde, gündemde olmayan konular genel kurulda müzakere edilemeyeceğinden ve konuların karara bağlanamayacağından bahsedilerek kanuni istisnaların saklı olduğu düzenlenmiştir. Bu bağlamda, TTK m.364, TTK m.413/2 hükmündeki gündeme bağlılık ilkesini⁷⁹ teyit eder niteliktedir⁸⁰.

TTK m.364/2 hükmü, azledilen üyenin tazminat hakkını saklı tutmuştur. Söz konusu madde fıkrası ile, haksız ya da zamansız bir şekilde, azledilen yönetim kurulu üyesinin, bu sebeple uğradığı zararlarının tazminini isteme yolu açılmaktadır⁸¹. Söz konusu düzenleme, yönetim kurulunun haklarının korunması yanında, tazminat baskısı

⁷⁸ Genel kurul tarafından tüzel kişi yönetim kurulu da azledilebilir. TTK m.364/1 hükmünün ikinci fıkrasına göre, “yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişi, kendi adına tescil edilmiş bulunan kişiyi her an değiştirebilir.” Bu durumda genel kurul tüzel kişiden, tüzel kişinin temsilcisini azletmesini talep edebilir.

⁷⁹ Gündeme bağlılık ilkesi; genel kurul toplantılarında, toplantı çağrısında pay sahiplerine duyurulmuş olan konularda karar alınabilmesidir. Gündeme bağlılık ilkesi ile yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması durumunda karşılaşılması muhtemel durumlar ifade edilmektedir. Buna göre; ilk olarak genel kurul gündeminde yönetim kurulunun görevden alınmasının görüşülmesine ilişkin madde açık bir şekilde yer alabilir. Bir diğer durum, genel kurulun gündeminde yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamasına rağmen gündemdeki bir maddeyle yönetim kurulu üyesinin görevden alınması arasında doğrudan bir bağlantının bulunmasıdır. Genel kurulun gündeminde açık veya ilgili bir madde bulunmasa dahi haklı sebepler varsa yönetim kurulunun görevden alınabilmesi imkan dahilindedir. (KARAEĞE, Özge, “Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2014, S.1, s.77-78.)

⁸⁰ TTK m.364/1 hükmünün gerekçesinde, böyle bir düzenlemenin getirilmesinin nedeni olarak Yargıtay’ın yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ile gündeme bağlılık ilkesi arasında ilişki bakımından farklı yönde kararların bulunması sonucu menfaatler dengesine uygun bir çözümün amaçlanması gösterilmektedir. TTK m.364 hükmünde belirtilen “haklı bir sebebin varlığı hali” gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak kabul edilir. Kanunda, haklı sebeplerin neler olabileceği ile ilgili herhangi bir sınırlama bulunmamakla birlikte, madde gerekçesinde örnekleme yoluyla bazı haklı sebepler belirtilmiştir. Bu haklı sebepler, yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümlülüğünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması olarak sayılmış; sadece politik nitelik taşıyan bir sebebin, özellikle bilgisi ve ehliyeti ile yararlı olan bir üye yönünden haklı sebep oluşturamayacağı vurgulanmıştır.

⁸¹ Bahsi geçen tazminat, yalnızca yöneticilik görevine son verilmesi nedeniyle bir zararın tazmini olarak anlaşılmalı; örneğin, hizmet sözleşmesine bağlı olarak ödenmesi gereken kıdem ve ihbar tazminatı bu kapsamda değerlendirilmemelidir (AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s.42.)

sayesinde genel kurulun keyfi nedenlerle yönetim kurulu üyesini görevden almasını engelleyici nitelik taşımaktadır⁸².

IV. YÖNETİM KURULUNUN YAPISI

A. Yönetim Kurulu Başkanı ve Başkan Vekili

Yönetim kurulu başkanı ve başkanın bulunmadığı zamanlarda başkan vekili, yönetim kurulunu toplantılarını organize eder, toplantıları yönetir, yönetim kurulu kararlarının gereken durumlarda tescil ilan edilmesini sağlar.

Yönetim kurulu başkanını, 6102 sayılı yeni TTK m.366/1 hükmüne göre, yönetim kurulu seçer. Ayrıca hükmün devamında, 6762 sayılı mülga TTK'dan farklı olarak yönetim kurulu başkanının veya vekilinin genel kurul tarafından seçilebileceğinin altı çizilmiştir. Genel kurul tarafından böyle bir seçim yapılması ile yönetim kurulu başkanı veya vekiline güç kazandırılmak istenmiş⁸³, yönetim kurulu içerisinde, yönetim kurulu başkanı veya başkan vekillerinin otoritesi artırılmaya çalışılmıştır.

Yönetim kurulu üyesi, bilgi alma ve inceleme hakkını yönetim kurulu toplantısının dışında kullanmayı talep ederse, bu hakkın kullanılmasını talep edeceği kişi TTK m.392/3 hükmü uyarınca yönetim kurulu başkanıdır⁸⁴. Ayrıca bir yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulunu toplantıya çağırarak istediğinde, bunu yazılı olması şartıyla, TTK m.392/7 hükmüne göre yönetim kurulu başkanından talep edebilir.

SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde, yönetim kurulu başkanı ile ilgili olarak bir tanımlama yapılmamış ancak KYİ m.4.2.5., m.4.2.6., m.4.4.1. hükümlerinde yönetim kurulu üyelerinden bahsedilmiştir. KYİ m.4.2.5. hükmüne göre, yönetim kuru-

⁸² CENKÇİ Esra, "6102 Sayılı TTK'ya Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği", **AKÜHFD**, Aralık 2011, S.1, s.134.

⁸³ Gerekçe TTK m.366.

⁸⁴ TTK'da, yönetim kurulu başkanı ile ilgili olarak, TTK m.392 dışında başka bir görevden bahsedilmemiştir. Fakat uygulamada yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu içerisinde önemli bir konumda bulunmaktadır. Yönetim kurulunun ne zaman toplanacağı, gündemin belirlenmesi, gündemdeki konuların müzakeresi ve bu müzakerede yönetim kurulu üyelerini yönlendirebileceği düşünüldüğünde bilhassa küçük şirketlerde yönetim kurulu başkanının önemli bir yeri bulunmaktadır. Ayrıca yönetim kurulu başkanı, temsil makamı olarak, yönetim kurulunu ve şirketi dışarıya karşı temsil eder. Yönetim kurulu başkanı veya vekilinin kendisine tevdi edilen görevleri, gerektiği şekilde, yerine getirmemesi durumunda yetkilerin paralelliği ilkesi çerçevesinde, yönetim kurulu başkanı veya vekili kim tarafından seçilmişse yine onun tarafından görevden alınabilir. (DOĞAN, s.54.)

lu başkanı ile icra başkanı/genel müdürün yetkilerinin açık bir biçimde ayrıştırılarak, söz konusu ayırımın esas sözleşmede belirtilmesi gerekmektedir⁸⁵.

B. Murahhas Üyeler ve Murahhas Müdürler

TTK m.365/1 hükmüne göre, “anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur.” TTK m.365/2 hükmü, istisnaları saklı tutmuştur. Bu konudaki istisnalar, TTK m.367/1 hükmündeki yönetim yetkisinin devri ve TTK m.370/2 hükmündeki temsil yetkisinin devrine ilişkin hükümlerdir. TTK m.367/1 hükmüne göre, yönetim kurulu esas sözleşmede bir hüküm bulunması koşuluyla, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen ya da tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü bir kişiye devredebilir. Burada aslında, yönetim kurulu üyelerine yetkilerini ve görevlerini devretmeleri suretiyle, şirketin günlük işlerine dahil olmadan, yetki ve görevlerini devrettiği yönetimle ilgilenenler karşısında gözetim kurulu gibi çalışma fırsatı verilmiştir⁸⁶.

TTK m.367/1 hükmündeki yönetimin devri, temsil yetkisinin devrini kapsamaktadır. Bu yüzden TTK m.370/2 hükmü, yönetim kurulunun temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya murahhas müdürlere devredebilir. Murahhas üye, yönetim ve temsil faaliyetlerinin, kendisine bırakıldığı yönetim kurulu üyesidir. Murahhas müdür ise, yönetim ve temsil yetkilerinin bırakıldığı üçüncü kişilerdir.

SPK'nın KYİ'ye göre, yönetim kurulunda icrada görevli olan ve icrada görevli olmayan üyeler bulunur. Kendisine yönetim ve temsil yetkisinin bırakıldığı murahhas üyeler, SPK'nın KYİ'de icra yetkisine sahip üyeler olarak adlandırılır. Murahhas üye ve murahhas müdür kavramlarının yanı sıra, icracı üye, icra kurulu başkanı, genel müdür, CEO gibi kavramlar kullanılarak yönetim ve temsil yetkisinin devredildiği kişiler için farklı isimler kullanılmaktadır. Bir anonim şirkette yönetici olan kişi veya kişilerin han-

---

⁸⁵ KYİ m.4.2.5. uyarınca “Şirkette hiç kimse tek başına sınırsız karar verme yetkisi ile donatılmamalıdır” prensibinden yola çıkarak, KYİ açısından yönetim kurulu başkanının icrada görevli bir üye olması düşünülemez. Şayet, yönetim kurulu başkanının icrada görevli olan üyeler arasından seçilmesi durumunda, icra kurulu toplantılarında bu kişi icra başkanının altında çalışacak; yönetim kurulu toplantılarında da icra başkanının üstünde başkan olarak yer alacaktır. Dolayısıyla, söz konusu ilginç durum, ciddi bir denetim yapılmasına engel olacaktır. Hatta belirttiğimiz kişiler belki de menfaatleri aleyhine olacağı endişesiyle şirket açısından olumsuz sayılabilecek konularda dahi sessiz kalarak birbirlerini denetlemeyeceklerdir. (DEMİR, s.50-51.)

⁸⁶ Yönetim kurulunun, yönetimi devrettiği kişilerle arasındaki sınır, TTK m.375 hükmündeki devredilemez ve vazgeçilemez görevlerdir. Yönetim yetkisini yönetim kurulundan devralanlar, kendilerine bırakılan alanda, genel kurulun yetkisinin dışında olan iş ve işlemleri yürütürler.

gi isimle adlandırıldığından ziyade, TTK'nın anonim şirketin yönetim ve temsiliyle ilgili TTK m.365 vd. hükümlerine göre hangi yetkilerle donatıldığı önem taşımaktadır⁸⁷.

C. Müdürler

Yönetim kurulu, TTK m.368 hükmü uyarınca, ticari mümessil ve ticari vekiller atayabilir. TTK m.375/1-d hükmü, müdürlerin ve müdürlerle aynı işleve sahip olan kişilerle imza yetkisine haiz olanların atanmaları ve görevden alınmalarını düzenlemektedir.

TTK kapsamında şirket yöneticilerinin almış oldukları kararları icra etmek için müdürler görevlendirilebilir. Müdürler, TTK m.367/1 ve TTK m.370/2 hükmünde düzenlenen murahhas müdürlerle aynı değildir. Müdürlerin tayin edilebilmesi için esas sözleşmede buna ilişkin bir hükmün olması gerekli değildir. Esas sözleşmede hüküm bulunmadığında TTK m.375/1-d hükmü kapsamında yönetim kurulu kararıyla müdürlerin atama işlemi gerçekleştirilir. Murahhas müdürlerin, yönetim kurulu üyesi olma imkanı yok iken; müdürlerin, yönetim kurulu üyeleri, pay sahipleri ve üçüncü kişiler arasından da seçilmeleri mümkündür⁸⁸.

D. İcra Kurulu

İcra kurulu, şirketin üst düzey yöneticilerinin bir araya gelmesiyle oluşan bir kurul olarak tanımlanır ve icra kurulu oluşumu ve görevleri değerlendirildiğinde bir komite olarak adlandırılabilir. İcra kurulu, İngilizce'de "*executive committee*" olarak adlandırılır. Aslında Türk anonim şirketler hukukunda icra kurulu adında bir müessese yer almamaktadır. İcra kurulunun görevi, kendisine devredilen yetkiler ölçüsünde şirketi yönetmek ve yöneticileri gözlemlemektir. Yönetim kurulunun üst gözetim yetkisi kapsamında yöneticileri gözetlediği düşünüldüğünde, icra kurulunun gözetleme yetkisinin gerekliliği tartışılabilir. Ancak icra kurulunun, yöneticiler ile daha yakın ilişkiler içerisinde olmaları sebebiyle yönetim kuruluna göre daha etkili bir gözetim gerçekleştireceği çıkarımında bulunulabilir⁸⁹.

⁸⁷ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s.465-466.; ALTAY Sıtkı Anlam, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s.79-80.

⁸⁸ ÖZER Işık, **Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları**, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.67.

⁸⁹ DOĞAN, s.57.

E. İcra Başkanı/Genel Müdür

İcra başkanından TTK’da bahsedilmemiştir. Monist sistemin işlediği Türk hukuk sisteminde böyle bir kavramın yer almaması normaldir. Düalist yapıdaki sistemlerde, yöneticilerin tepesindeki kişi icra başkanıdır. İngilizcede, icra başkanı CEO kavramıyla ifade edilmekte olup bu kavram “*chief executive officer*”ın kısaltılmış halidir.

CEO, yönetim kurulu üyesi olabilir. Bu durumda, tıpkı diğer yönetim kurulu üyeleri gibi CEO da yönetim faaliyetlerinde yer alacak, kararların alınması sürecinde yönetim kurulu üyesi sıfatıyla oy kullanacaktır. Ayrıca, CEO yönetim kurulu üyesi iken aynı zamanda icra başkanı da olduğundan, kararları icra eden yönetim kurulu üyeleri ve diğer şirket çalışanlarından oluşan icra kurulunun da tepesinde yer alacaktır. İcra başkanı, yönetim kurulu üyesi olduğunda, karar alma sürecinde, yönetim kurulu üyelerinin kanundan kaynaklı hakları sebebiyle daha etkili bir konumda olacaktır⁹⁰.

CEO, yönetim kurulu üyesi olmayabilir. Bu durumda CEO, yönetim ile ilgili olan faaliyetlerde doğrudan yer alamayacaktır. İcra kurulunun tepesindeki isim olarak yönetim kurulunda alınan kararların uygulanmasını sağlayan müdür pozisyonunda konumlanacaktır. CEO’nun hal böyleyken murahhas müdür olmasında bir sakınca yoktur. Hatta büyük bir şirkette, birden fazla müdür veya murahhas müdür bulunmaktaysa, bu kişilerin en başındaki kişi olarak genel müdür sıfatını taşıyabilir. İcra başkanı, yönetim kurulu üyesi olmadığında, alınan kararların icrasını gerçekleştiren bir görevli konumunda pasivize olacaktır⁹¹.

TTK’da icra başkanı kavramına yer verilmemesine rağmen, SPK’nın Kurumsal Yönetim İlkeleri’nde icra başkanından söz edilmektedir. KYİ 4.2.5 hükmünde yönetim kurulu başkanıyla icra başkanı/genel müdürün yetkilerinin birbirinden ayrı tutulması gerektiği belirtilerek, şirketteki yöneticilerden herhangi birinin sınırsız olarak karar verme yetkisinin olamayacağı ifade edilmektedir⁹².

---

⁹⁰ DEMİR, s.53.

⁹¹ DEMİR, s.53-54; DOĞAN, s.61.

⁹² Kurumsal yönetim ilkeleri, emredici hükümler hariç, “uygula, uygulamıyorsan açıkla” mantığı ile hazırlandığından, bu ilkelerin uygulanmaması halinde neden uygulanmadığının kamuya açıklanması gerekir. KYİ 4.2.6 hükmüne göre, yönetim kurulu başkanı ve icra başkanı/genel müdürün arasındaki ayırım açıkça belirlenmemişse, neden bu şekilde davranıldığına ilişkin gerekçeler sunularak, genel kurulda pay sahiplerinin bilgilendirilmesi sağlanır ve hazırlanacak faaliyet raporunda gerekçelendirilen bilgiler yayınlanır. Burada Sermaye Piyasası Kurulu, yatırımcıları üst yönetimle alakalı olarak bir anlamda uyar-

F. İcrada Görevli Olan ve Olmayan Üyeler

Yukarıda bahsettiğimiz Murahhaslık kurumu çerçevesinde, icrada görevli olan (executive) ve icrada görevli olmayan (non-executive) yönetim kurulu üyeleri kavramları önem taşımaktadır. SPK'nın emredici nitelikteki KYİ m.4.3.2. hükmünde, yönetim kurulunun icrada görevli olan ve icrada görevli olmayan üyelerden oluştuğu belirtilerek, söz konusu madde icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesinin tanımını yapmıştır. Buna göre icrada görevli olmayan (non-executive) yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu üyeliğinin dışında şirkette bir başka idari görevi olmayan, şirketin rutin işleri ve olağan faaliyetlerinde yer almayan kişi olarak tanımlanmıştır. Ayrıca SPK, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulunda sayıca daha çok olması gerektiğinin altını çizmiştir.

Executive ve non-executive kavramlarını ABD hukuku açısından incelediğimizde; genel olarak şirket, şirkette sürekli olarak çalışan icra yetkisine sahip olan üyelerce yönetilir. İcra yetkisine sahip üyeler, şirketin yönetim ile ilgili rutin faaliyetlerini yerine getirir, faaliyet raporları hazırlar, stratejik anlamda planlamalar yapar, yönetimde görev alacak kişiler ve şirket çalışanlarını belirler. İcra yetkisine sahip üyelerin atama yetkileri yoktur. İcra yetkisine sahip olmayan üyeler ise, şirketin rutin olarak gerçekleştirdiği yönetim faaliyetlerinde bulunmaz. Bu kişiler, şirketin kaynaklarının yönetimi görevini, yönetimde görevli kişilerin ve şirketin nasıl yönetileceğine ilişkin kontrol görevini yerine getirir; şirketin finansal durumu ve risklerin yönetimi konusunda işleyiş dair denetimi gerçekleştirir⁹³.

İcrada görevli olan (executive) üyeler, şirkette tam zamanlı olarak hizmet sözleşmeleri altında çalışan yöneticilerdir. İcrada görevli olmayan (non-executive) yöneticiler ise, hizmet sözleşmesi altında çalışmazlar ve birbirinden bağımsız birkaç şirketin yöneticisi olabilirler. Bu kişiler, icrada görevli olan üyelerin aksine şirkette yarı zamanlı faaliyet gösterirler; şirkete uzmanlık alanlarıyla ilgili tavsiye verirler. İcracı olmayan yöneticiler, icracı yöneticilerin yönetiminde bağımsız denetim sağlama, aday gösterme,

---

maktadır. Böylelikle, emredici nitelikte olmayan 4.2.5. hükmünün, hükümle ilgili gelecek tepkiler ölçüsünde değerlendirilmesini sağlayarak, şirket ve yönetim kurulundan, yönetim kurulu başkanı ile icra başkanının yetkilerinin birbirinden ayrı tutulması konusunda ayırım yapmaya zorlamaktadır. Aksi halde bu ayırım yapılmadığı zaman şirket ve şirketin yönetim kurulu genel kurulda ortaklara hesap vermek durumunda kalacaktır. (DEMİR, s.57-58.)

⁹³ ÖZER, s.50-51.

denetim ve ücretlendirme komitelerine katılma ve pay sahiplerini ilgilendiren konularda onlarla bağlantı kurma açısından önemli bir role sahiptir⁹⁴. Genel olarak, icracı olmayan yöneticiler, şirketin fiili yönetiminde yer almazlar. Bu durum, şirketin yönetim performansının dışarıdan, tarafsız olarak değerlendirmesine olanak sağlar. Şüphesiz söz konusu olanak şirket açısından avantajlı bir durumdur⁹⁵.

Executive ve non-executive kavramlarını Türk hukuku açısından incelediğimizde, burada icrada sorumlu olmama durumu, icrada görevli üyeler hakkında bir denetimi kendiliğinden oluşturmaz. Türk hukuku, icrada görevli olmama konusunu yalnızca icra yani temsil bakımından görevli olmama olarak açıklamaktadır. Öğretide icrada görevli olan üyeler ve icrada görevli olmayan üyelerle ilgili olarak yönetim ve temsil yetkisinin devrine ilişkin bir tartışma vardır. Bir görüşe göre, yönetim kurulunun kararlarını iç ilişki kapsamında aldığı, yönetim kurulunda alınan kararların icra edilmesinin dış ilişki kapsamında temsil faaliyeti olduğu, kararlara katılma halinin icra faaliyetlerinde görevli olmak minvalinde kullanılamayacağı belirtilmiştir. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi teriminden, temsil yetkisi bulunmayan yönetim kurulu üyesinin anlaşılması gerektiği, yönetim ile ilgili konularda icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesine yetki ve görevlerin devredilebileceği belirtilmiştir. Yani bu görüşü destekleyenlere göre, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, yönetimden kaynaklı bütün faaliyetleri yerine getirecek, karar alma sürecinde diğer yönetim kurulu üyeleri gibi etkili olacaktır. Fakat dış ilişki kapsamındaki temsil faaliyetlerinde görev alamayacaklardır⁹⁶. Diğer taraftan öğretide bir başka görüş, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin, yönetim yetkisi bulunmayan kişiler olduğunu ifade etmektedir. Bu görüşe göre, yönetimin devri konusunda görev devredilen üyelere icracı (executive), diğerlerine ise icracı olmayan (non-executive) üye şeklinde ayırım yapmıştır⁹⁷. Ancak yazarın açıklamaları yalnızca yönetim kurulunun devri konusunda olduğundan, temsil hali mevcut olmadığından, icracı ve icracı olmayan şeklinde bir ayırım yapılamayacağı şeklinde eleştirilere maruz kalmıştır. Kanaatimizce, öğretideki yaygın görüş çerçevesinde,

---

⁹⁴ GOODISON Adam, *Directors and Other Officers: Requirement and Definitions*, Simon MORTIMORE (Ed), **Company Directors Duties, Liabilities, and Remedies**, 3. Baskı, Oxford University Press, 2017, N.3-54.

⁹⁵ PARKINSON J.E., **Corporate Power and Responsibility**, Clarendon Press, Oxford 1993, s.192.

⁹⁶ DEMİR, s.60-64.; PULAŞLI, *Şirketler Hukuku*, s.445.; PASLI, s.320-321.

⁹⁷ DOĞAN, s.67, 114, 117.

icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi kavramını yönetim kurulunun temsil faaliyetinden sorumlu olmayan üye şeklinde ifade etmek uygun olacaktır.

G. Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri

Payları borsada işlem gören anonim şirketler için kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde uygulanmaya başlanan bağımsız yönetim kurulu üyeliği ile ilgili olarak TTK'da bir hüküm bulunmamaktadır. Bağımsız yönetim kurulu üyeliğinin, kapalı tip anonim şirketler için uygulanmasının tavsiye edilmemesi sebebiyle, TTK'da bir düzenleme yapılmasına gerek görülmemiştir. Yalnızca TTK m.360/1 hükmünün son cümlesinde, bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin düzenlemelerin saklı olduğu ifadesine yer verilmiştir.

Bağımsız yönetim kurulu üyeleri, yönetim kurulunda yer alan diğer üyeler gibi yönetim kurulunun bir üyesidir. Bu üyeler, görevlerine hiçbir etki altında kalmadan icra ederler. SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde bağımsız yönetim kurulu üyelerinin taşınması gereken nitelikler detaylı olarak düzenlenmiştir. Bağımsız üyelerin, icrada görevli olmayan üyeler arasında bulunduğuna yer verilerek, yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısının toplam üye sayısının üçte birinden az olamayacağı ve bağımsız üye sayısının hesaplanmasında küsuratlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınacağı belirtilerek; bağımsız üye sayısının her halde, ikiden az olamayacağı vurgulanmıştır. Ayrıca bağımsız yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin üç yıl olduğu, üç yılın tamamlanması halinde, tekrar aday gösterilerek, bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak seçilmenin mümkün olduğu ifade edilmiştir. Ancak son on yıl içerisinde altı yıldan fazla yönetim kurulu üyeliği yapmış bir kişinin bağımsız üye olarak yönetim kurulunda yer alamayacağının altı çizilmiştir⁹⁸.

H. Komiteler

Yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla TTK m.366/2 uyarınca, işlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir. Söz konusu komite ve komisyonların, yönetim kurulu üyeleri arasından seçilme zorunluluğu da yoktur. Yönetim kurulu tarafından oluşturulan komite ve komisyonlar yö-

⁹⁸ SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri m.4.3.4, m.4.3.5, m.4.3.6.

netim kurulu kararıyla kısmen veya tamamen ortadan kaldırılabılır veya yenileri kurulabilir. Bu kapsamda yönetim ile ilgili işler, esas sözleşme ve iç yönergede belirtilerek, yönetim kurulu üyeleri arasında bölünebilir.

TTK m.366/2 hükmünde belirtilen, komite ve komisyonlar, yönetim kurulundan bağımsız olmayıp, karar alma yetkilerinin bulunmaması nedeniyle söz konusu komite ve komisyonlara, TTK m. 367/1 anlamında yönetimin ve TTK m.370/2-c.1 anlamında temsil yetkisinin devredilemeyeceğinden hareketle TTK m.553/2 hükmündeki sorumluluk hükümleri uygulanamaz. Ayrıca söz konusu yönetim ve temsil yetkisinin devri gerçekleşseydi, TTK m.366/2 hükmünün ayrıca düzenlenmesine gerek olmazdı. Bu anlamda TTK m.366/2 hükmünde belirtilen komite ve komisyonlar, kural olarak organ sıfatına sahip değildirler. Bu yüzden, TTK m.553 vd.'de bahsedilen sorumluluk hükümlerine tabi değildirler⁹⁹.

SPK'nın KYİ m.4.5.1 hükmü uyarınca yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarının sağlıklı bir biçimde yerine getirilmesi için komiteler kurulabileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda, Denetimden Sorumlu Komite¹⁰⁰, Kurumsal Yönetim Komitesi¹⁰¹, Aday Gösterme Komitesi¹⁰², Riskin Erken Saptanması Komitesi¹⁰³ ve Ücret Komitesi¹⁰⁴ oluşturulabilir.

⁹⁹ HELVACI Mehmet, "Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri", **BÜHFD**, C.9, S.117-118, Mayıs-Haziran 2014, s.121.

¹⁰⁰ TTK m.375/1-c hükmünde, "yönetim kuruluna, muhasebenin, finans denetiminin ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçülerde finansal planlama için gerekli düzenin kurulması ve buna ilişkin ilkelerin belirlenmesi görevi" yüklenmektedir. Denetim komitesi ile, anonim şirketin üst düzeyde yönetiminde yer alan kişilerin, görevlerini icra ederken başvuracakları hilelere engel olmak, denetçilerin bağımsızlığını güçlendirmek ve finansal raporlamaya ilişkin süreçlerin kalitesini artırmak mümkün hale gelmektedir. (DOĞAN, s.87.) Ayrıca SPK'nın KYİ m.4.5.3 hükmüne göre, "Denetimden Sorumlu Komite üyelerinin tamamı, bağımsız yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir."

¹⁰¹ Kurumsal Yönetim Komitesinin bu komitelerden farklı bir yanı bulunmaktadır. Buna göre şayet anonim şirket bünyesinde yönetim kurulunun yapısı gereği ayrı bir Aday Gösterme Komitesi, Riskin Erken Saptanması Komitesi ve Ücret Komitesi oluşturulamaması durumunda, Kurumsal Yönetim Komitesi bu komitelerin görevlerini yerine getirir. SPK'nın KYİ m.4.5.10 hükmüne göre, "Kurumsal Yönetim Komitesi; a) Şirkette kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanıp uygulanmadığını, uygulanmıyor ise gerekçesini ve bu prensiplere tam olarak uymama dolayısıyla meydana gelen çıkar çatışmalarını tespit eder ve yönetim kuruluna kurumsal yönetim uygulamalarını iyileştirici tavsiyelerde bulunur, b) Pay sahipleri ile ilişkiler biriminin çalışmalarını gözler." Kurumsal yönetim komitesi, anonim şirketin kurumsal yönetim ilkelerine uyumunu takip etmek, bu konuda iyileştirme çalışmalarında bulunmak ve yönetim kuruluna önerilerde bulunmak amacıyla kurulur. Kurumsal yönetim komitesinin temel görevleri, kurumsal yönetim anlayışının anonim şirkete yerleşmesini sağlamak, bu ilkeye özgü mekanizmalara işlerlik kazandırmak, anonim şirkette kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanıp uygulanmadığının incelemek, şayet kurumsal yönetim ilkeleri uygulanmıyor ise neden uygulanmadığının takibini yapmak ve kurumsal yönetim ilkelerine uyulmamasından kaynaklı çıkar çatışmalarının önüne geçmek, iyileştirmelerde bulunmaktır. Bu bağlamda

Komitelerin görev alanları, çalışma esasları ve hangi üyelerden oluşacağı yönetim kurulu tarafından belirlenir ve kamuya açıklanır. Ayrıca bir yönetim kurulu üyesinin birden fazla komitede görev almamasına özen gösterilir¹⁰⁵. Komitelerin görevlerini yerine getirmeleri için gereken her türlü kaynak ve destek yönetim kurulu tarafından sağlanır. Komiteler, gerekli gördükleri yöneticiyi toplantılarına davet edebilir ve görüşlerini alabilir. Komiteler, faaliyetleriyle ilgili olarak ihtiyaç gördükleri konularda bağımsız uzman görüşlerinden yararlanır. Komitelerin ihtiyaç duydukları danışmanlık hizmetlerinin bedeli şirket tarafından karşılanır. Komiteler yaptıkları tüm çalışmalarını yazılı hale getirir ve kaydını tutar. Komiteler, çalışmaların etkinliği için ge-

---

kurumsal yönetim komitesi, şeffaflık, eşitlik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde hareket etmelidir. (DOĞAN, s.107)

¹⁰² SPK'nın KYİ m.4.5.11 hükmüne göre, "Aday Gösterme Komitesi; a) Yönetim kuruluna uygun adayların saptanması, değerlendirilmesi ve eğitilmesi konularında şeffaf bir sistemin oluşturulması ve bu hususta politika ve stratejiler belirlenmesi konularında çalışmalar yapar, b) Yönetim kurulunun yapısı ve verimliliği hakkında düzenli değerlendirmeler yapar ve bu konularda yapılabilecek değişikliklere ilişkin tavsiyelerini yönetim kuruluna sunar, c) Yönetim kurulu üyelerinin ve üst düzey yöneticilerin performans değerlendirmesi ve kariyer planlaması konusundaki yaklaşım, ilke ve uygulamaları belirler ve bunların gözetimini yapar."

¹⁰³ TTK, yönetim organı tarafından borsa şirketleri açısından risk tespit mekanizmasının kurulmasını zorunlu tutmaktadır. TTK m.378/1 hükmüne göre, "pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür. Diğer şirketlerde bu komite denetçinin gerekli görüp bunu yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmesi hâlinde derhal kurulur ve ilk raporunu kurulmasını izleyen bir ayın sonunda verir." TTK m.378/2 hükmüne göre, "komite, yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumu değerlendirir, varsa tehlikelere işaret eder, çareleri gösterir. Rapor denetçiye de yollar." "

SPK'nın KYİ m.4.2.4 hükmüne göre, "yönetim kurulu, yılda en az bir kez risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerinin etkinliğini gözden geçirir. İç kontroller ve iç denetimin varlığı, işleyişi ve etkinliği hakkında faaliyet raporunda bilgi verilir." Riskin erken saptanması komitesinin amacı, yönetimi, yönetim kurulu ve genel kurulu sürekli olarak uyanıklık (teyakkuz) altında tutmak, gerektiğinde organlar vasıtasıyla acilen etkili önlemlerin alınmasını sağlamaktır. Bu nedenle riskin erken saptanması komitesi sorumluluk sisteminin merkezinde yer alır. (Gerekçe TTK m.378/1.)

SPK'nın KYİ "Riskin Erken Saptanması Komitesi" başlığını taşıyan m.4.5.12 hükmüne göre, "Riskin Erken Saptanması Komitesi; a) Şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşürebilecek risklerin erken teşhisi, tespit edilen risklerle ilgili gerekli önlemlerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla çalışmalar yapar b) Risk yönetim sistemlerini en az yılda bir kez gözden geçirir." Söz konusu kurumsal yönetim ilkesi, TTK m.378/1 hükmü ile benzer niteliktedir.

¹⁰⁴ Yönetim kurulu üyelerine sağlanan mali hakların belirlenmesi ve mali haklarına ilişkin pay sahiplerinin bilgilendirilmesi kurumsal yönetim ilkeleri incelenerek değerlendirilmelidir. TTK'da ücret komitesine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Kurumsal yönetim ilkelerinde, ücret komitesi "komiteler" başlığı yerine "yönetim kurulu üyelerine ve üst düzey yöneticilere sağlanan mali haklar" başlığı altında düzenlenmiştir.

SPK'nın KYİ m.4.6.3 hükmüne göre, Ücret Komitesi; "a) Yönetim kurulu üyelerinin ve üst düzey yöneticilerin ücretlendirme esaslarına ilişkin önerilerini, şirketin uzun vadeli hedeflerini dikkate alarak belirler, b) Şirketin ve üyenin performansı ile bağlantılı olacak şekilde ücretlendirmede kullanılacak ölçütleri belirler, c) Kriterlere ulaşma derecesi dikkate alınarak, yönetim kurulu üyelerine ve üst düzey yöneticilere verilecek ücretlere ilişkin önerilerini yönetim kuruluna sunar.

¹⁰⁵ SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri m.4.5.2, m.4.5.5.

rekli görülen ve çalışma ilkelerinde açıklanan sıklıkta toplanır. Çalışmaları hakkındaki bilgiyi ve toplantı sonuçlarını içeren raporları yönetim kuruluna sunarlar¹⁰⁶.

V. YÖNETİM KURULUNUN YÖNETİM YETKİSİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALARI

Kanaatimizce, yönetim kurulunun yönetim yetkisi kapsamındaki çalışmalarını detaylandırmadan önce anonim şirketlerin yönetim anlayışından ve kurumsal yönetim kavramından bahsetmek yerinde olacaktır.

Anonim şirketlerin yönetimi bakımından, kurumsal yönetim anlayışı ile yönetim esaslarının benimsenmesi ideal yönetim konusunda anonim şirkete ve şirketin yönetim kuruluna hem kolaylık sağlar hem de anonim şirketi daha ileriye taşır. Kurumsal yönetim kavramı günümüzde her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır¹⁰⁷. Bilhassa

¹⁰⁶ SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri m.4.5.6, m.4.5.7, m.4.5.8.

¹⁰⁷ Kurumsal yönetim ile ilgili düzenlemeler, “kurul ilke kararları” olarak yayınlanırken, 654 sayılı KHK ile birlikte 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında yer alarak bağlayıcı hale gelmiştir. Kurumsal yönetimin 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında yer almasının devamında, Seri:IV No:54 sayılı Tebliğ, Seri:IV No:56 sayılı Tebliğ, Seri:IV No:57 sayılı Tebliğ, Seri:IV No:60 sayılı Tebliğ, Seri:IV No:61 sayılı Tebliğ, Seri:IV No:63 sayılı Tebliğ ve II-17.1 Sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği yayınlanmıştır. Ayrıca 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kurumsal yönetim kavramına ilişkin Sermaye Piyasası Kurulu, 2003 yılında başlangıçta tavsiye niteliği taşıyan SPK Kurumsal Yönetim İlkelerini yayınlamıştır. Sonrasında 2005 yılında söz konusu metin düzenlenerek yeniden yayınlanmıştır. Kurumsal yönetim ilkeleri, yayınlandığı tarihteki mevzuat ve uygulamadaki eksikliklerin giderilmesi, meydana gelen boşluğun doldurulması, sonraki tarihlerde yapılacak düzenlemeler için de yol gösterici mahiyettedir. Bu sayede anonim şirketler, faaliyetlerini uluslararası standartlarda devam ettirebilecek, daha etkin ve şeffaf bir yönetim anlayışıyla, uluslararası finans kaynaklarından daha rahat ve ucuz maliyet ile fayda sağlayabilecekti. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri, kurumsal yönetim kavramını tüm yönleriyle ele alarak, o döneme kadar yapılan en kapsamlı çalışma mahiyetini taşımaktadır.

2011 yılına geldiğinde, 654 sayılı KHK 11.10.2011 tarih ve 28081 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete’de yayınlanarak, öncesinde herhangi bir bağlayıcılığı olmayan “kurul ilke kararı” niteliğindeki düzenlemeler Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında yer almıştır. 654 sayılı KHK ile birlikte 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK) 30.07.1981 tarih ve 17416 sayılı Resmi Gazete’de m.22/1-z bendine ekleme yapılmıştır.

654 sayılı KHK ile SPK’ya, sermaye piyasasında kurumsal yönetimin belirlenmesi ve ilan edilmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesine yardımcı olma, borsada işlem gören halka açık anonim şirketlerin halka açıklık oranları, yatırımcı sayısı ve yatırımcıların niteliği, dahil oldukları endeks ve belirli bir zaman dilimindeki işlem yoğunluğu dikkate alınarak belirlemiş olduğu gruplarda yer alanların kurumsal yönetim ilkelerine kısmen veya tamamen uymalarını zorunlu tutmak, buna ilişkin usul ve esasları tespit etmek, getirilen uyum zorunluluğuna aykırı nitelikteki işlemlerin hukuka aykırılığının tespiti veya iptali için her türlü teminattan muaf olarak ihtiyati tedbir talep etmek, dava açmak, açılan davada uyum zorunluluğunun yerine getirilmesi sonucunu doğuracak şekilde karar alınmasını istemek görevleri verilmiştir. Kurumsal Yönetim İlkeleri Değişiklik Taslağı.

654 sayılı KHK ile SPK’ya verilen yetki doğrultusunda, Kurumsal Yönetim İlkeleri, Seri:IV No:54 sayılı Tebliğ 11.10.2011 tarih ve 28081 sayılı (2.Mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. ile ilk kez tebliğ

dünyada yaşanan finansal krizler sonrasında şirketlerin yönetim kurullarının sorumlulukları daha çok gündeme gelmekte olup; bu durum kurumsal yönetim kavramının önemini ve şirketlerin kurumsal yönetim çerçevesinde yönetilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Kurumsal yönetim kavramı¹⁰⁸, şirketlerin bazı denge unsurları esas alınarak yönetildikleri ve kontrol edildikleri sistem olarak tanımlanır. Bu sistemin temel gayesi, şirketleri ilgilendiren konularda, katılımcı ve menfaatleri olanların arasındaki ilişkilerin düzenlenmesine, hak ve sorumlulukların ayırt edilebilmesine, bu sayede ilgili anonim şirketin süreçlere etkin ve faydalı olarak katılımının sağlanmasına yardımcı olmaktır. Başka bir ifade ile kurumsal yönetim, bir şirketin iç huzurunu ve dış uyumunu gaye

---

niteliğinde bir düzenlemeye bağlanmıştır. Tebliğde, “halka açık anonim şirketler” için ifadesi kullanılmış ve borsa şirketlerini kapsayacak şekilde bir düzenleme yapılmıştır. Bununla birlikte tebliğ ile, kurumsal yönetim ilkeleri, İstanbul Menkul Kıymet Borsası (İMKB)’de işlem gören şirketlerden İMKB 30 Endeksinde yer alan bankalar haricindeki halka açık anonim şirketler tarafından zorunlu olarak uygulanmak zorundadır.

SPK, Seri:IV No:54 sayılı Tebliğ’den kısa bir süre sonra 30.12.2011 tarih ve 28158 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Seri:IV No:56 sayılı Tebliği ile borsa şirketleri için kurumsal yönetim ilkelerine yer vermiş, borsa şirketleri dışındaki anonim şirketler söz konusu Tebliğ’in kapsamına dahil tutulmamıştır. SPK, 11.02.2012 tarih ve 28201 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Seri:IV No:57 Tebliği ile Seri:IV No:56 sayılı Tebliğ’deki kurumsal yönetim ilkelerinde bazı değişiklikler yapmıştır. SPK, 29.06.2012 tarih ve 28335 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan, Seri:IV No:60 Tebliğ , 13.09.2012 tarih ve 28410 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Seri:IV No:61 sayılı Tebliğ, 22.02.2013 tarih ve 28567 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Seri: IV No:63 Tebliğ ile kurumsal yönetim ilkeleri genel olarak şekillenmiştir.

2014 yılının Ocak ayında kurumsal yönetim ilkeleri, güncellenerek 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve 6102 sayılı TTK’ya uyum sağlanması açısından 03.01.2014 tarih ve 28871 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan II-17.1 Sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği yürürlüğe girmiştir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun üçüncü bölümünde yer alan “halka açık ortaklıklar” başlıklı bölümde kurumsal yönetim ilkelerine yer verilmiştir. “Kurumsal Yönetim İlkeleri” başlıklı Sermaye Piyasası Kanunu m.17 hükmüne göre, halka açık anonim şirketlerin kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgili olarak, kurumsal yönetim kapsamındaki sunulan raporların içerikleri, raporların yayımlanması, pay sahiplerinin kurumsal yönetime uyumlarının derecelendirilmesi ve bağımsız yönetim kurulu üyeliklerine ilişkin usul ve esasların tespit edilmesi görevi SPK’na verilmektedir. SPK’nın, yukarıda belirtilen kendisine verilen yetkilerini, halka açık şirketler arasında rekabet sınırlamasına sebep olmayacak biçimde ve birbirine eşit koşullardaki şirketlere eşit işlem yapılması ilkesi hesaba katarak kullanması gerekmektedir.

¹⁰⁸ Kurumsal yönetim kavramı, ilk olarak Birleşik Krallık Cadbury Raporu’nda (1992) en basit haliyle “şirketlerin yönetildiği ve kontrol edildiği sistem” olarak tanımlanmaktadır. (KLETTNER Alice, **Corporate Governance Regulation The Changing Roles and Responsibilities of Board of Directors**, First published 2017 by Routledge, s.3.)

Modern anlamdaki ilk kurumsal yönetim ilkesi sayılan Cadbury Raporu, Sir Adrian Cadbury’nin başkanlığında İngiltere’de Londra Menkul Kıymetler Borsası tarafından yayınlanmıştır. Rapor, yönetim standartları bakımından iyi sayılan uygulamalar listesi geliştirmiştir. (MONKS Robert/ MINOW Nell, **Corporate Governance**, 3.Baskı, Blackwell Publishing, USA 2004, s.297-298.)

edinir¹⁰⁹ ve anonim şirketin sorumluluk ilkesi¹¹⁰ çerçevesinde yönetilmesine yardımcı olur.

OECD (Organization for Economic Cooperation and Development- İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü), kurumsal yönetim kavramının, bir şirketin yönetimi ile ilgili olarak yönetim kurulu, pay sahipleri ve diğer menfaat sahipleri arasındaki bir dizi ilişkiyi bünyesinde barındırdığını belirterek; kurumsal yönetimin, şirketin hedeflerine ulaşmasına yardımcı olduğunu vurgulamıştır¹¹¹.

Mees, kurumsal yönetimi, finansal açıdan iyi durumdaki şirketlerin başında bulunan yöneticilerin performanslarını iyileştirme ve uluslararası yatırımcıların yerel menkul kıymetler piyasalarına güvenini artırma hareketi olarak tanımlar¹¹².

Pulaşlı, kurumsal yönetim kavramını bir işletmenin yapılabilecek en iyi biçimde sevk ve idare edilmesi olarak tanımlamıştır. Ayrıca kavramı bu konuyla sınırlandırmamış; sevk ve idare meselesinin, şeffaflık¹¹³ içerisinde takip edilebilmesi ve kontrolü-

¹⁰⁹ EMİNOĞLU Cafer, **Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance)**, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014, s.1.

¹¹⁰ Yönetim kurulunun şirketin yönetilmesinde ve temsilinde, pay sahipleri ile olan ilişkilerde, özenli davranarak şirketin ve şirket pay sahiplerinin çıkarlarına göre uygun hareket etmesi gerekmektedir. Sorumluluk ilkesi, anonim şirket tüzel kişiliğinin, yöneticilerinin ve pay sahiplerinin dışında kalan fakat şirketin işleyişinden etkilenen bütün ilgililerin menfaatlerinin karar alma sürecinde dikkate alınması ve ilgililere çeşitli hakların tanınması gerekliliğini ifade eder. Bu çerçevede hem anonim şirket hem yöneticiler, şirketle ilgili menfaat ilişkisinde bulunan kimselere ve topluma karşı sorumlu kabul edilmektedir. Kurumsal yönetim felsefesi, anonim şirketin ve yöneticilerin topluma ve diğer menfaat sahiplerine karşı sorumlu hareket etmesi halinde anonim şirketin performansının sürdürülebilir şekilde artacağı öngörüsünü taşımaktadır. (EMİNOĞLU, s.23.)

¹¹¹ OECD Principles of Corporate Governance, Preamble, 2004, s.11.,

<<http://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/31557724.pdf>> (Erişim Tarihi: 03.03.2019).

¹¹² MEES Bernard, "Corporate governance as a reform movement", **Journal of Management History**, C.21, S.2, s.194-209.

¹¹³ Şeffaflık, şirketlerle ilgili olarak yapılan işlemlere ait uygulamaların küresel ölçekte yaygınlaşması, işletme sahiplerinin, yatırımcıların, alacaklıların ve diğer şirketle ilgili grupların bilgi gereksinimlerinin artması sebebiyle her geçen gün daha da önemli hale gelmekte ve kurumsal yönetimin en önemli ilkesi olarak sayılmaktadır. Kurumsal yönetiminin dört önemli ilkesinden biri olan kurumsal açıklama ve şeffaflık, şirketler ile toplum arasında köprü vazifesi yapmaktadır. Dolayısıyla, güçlü bir şeffaflık uygulaması, kurumsal anlamda güvenin sağlanmasına katkıda bulunur ve yatırımcıların şirkete karşı güven duymasına sebep olur. Bilgi çağında yaşamamız, bilgiyi açıklama ihtiyacını da doğurur. Günümüzde bilginin açıklanmasının en kolay yolu şirketlerin internet siteleri aracılığıyla gerçekleşir. Ayrıca bir şirketteki şeffaflık ve saydamlığın en önemli belirleyicisi, yönetim felsefesidir. Yönetim kurulundaki bağımsız yönetim kurulu üyelerinin sayısı, yönetim kurulu üyelerinin yetkileri, yönetim kurulu toplantıları, ücret politikaları, kurumsal yönetim kuralları şeffaflık uygulamaları üzerinde etkilidir. (ESENDEMİRLİ Ebru, SAYGILI Arıkan Tarık, "Transparency and Disclosure: Public Company Reporting and Corporate Inputs", **Corporate Governance An International Perspective**, s.117-124.)

OECD, kurumsal yönetime ilişkin yayınladığı raporda, şeffaflık ilkesi ilgili "Disclosure and Transparency" başlığında şirketin şeffaflık çerçevesinde neler yapması gerektiğini sıralamıştır. Buna göre, kurumsal yönetim yapısında, şirketin finansal durumu, şirketin performansı, mülkiyet ve yönetimi dahil olmak

nün sağlanmasına ilişkin ilkelerin tamamının kurumsal yönetim kavramına dahil olduğunu belirtmiştir¹¹⁴. Yazar, kurumsal yönetimin pay sahiplerine, üst düzey yöneticilerin menfaatleri yerine, şirket menfaatlerini gözetmelerinin esaslı kontrolünü¹¹⁵ sağladığını belirtmiştir¹¹⁶.

Ansay, kurumsal yönetim kavramının yeni bir kavram olmadığından, son zamanlarda moda haline getirilerek yeni bir kavram gibi sunulduğundan bahsetmiştir. Yazar, şirketin en iyi biçimde yönetilebilmesi için menfaat gruplarının tespit edilmesi ve

---

üzere şirketi ilgilendiren bütün konularda zamanında ve doğru şekilde açıklama yapılmalıdır. OECD, açıklanması gereken hususları belirtmiş ancak bunları sınırlandırmamıştır. Bunlar, şirketin finansal faaliyetleri ve bunların sonuçları, şirketin hedefleri, pay sahipliği ve oy hakları, yönetim kurulu üyelerinin; ücret politikası, nitelikleri, seçilme süreçlerini içeren bilgiler, şirketle ilişkisi olan tarafların bilgisi, öngörülebilir risk faktörleri, şirkette çalışanlar ve diğer paydaşlar ile ilgili konular, yönetim politikaları ve bunların uygulanmasına ilişkin süreçlerin açıklanmasına dair başlıkları içermektedir. (OECD Principles, s.22.)

OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri çerçevesinde, şirketlere ait bilgilerin kamuya açıklanmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Pay sahipleri ve yatırımcılar, genel anlamda payların değerlendirilebilmesi, yönetim ile ilgilenenlerin sorumluluklarının tespit edilebilmesi için yeterli, ayrıntılı, güvenilir ve karşılaştırılabilir bilgilere ulaşabilmelidirler. Şirketlerin, bilgilendirme yükümlülükleri yalnızca şirketi ilgilendirenlerle sınırlı olmamalı, bunun yanında topluma karşı açıklama yapma yükümlülüğü de yerine getirilmelidir. Kamuya yapılan açıklamanın, yıllık, altı aylık, üç aylık ve şirketi etkileyen önemli gelişmeler olduğunda belirli periyotlarla yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Şirketlerin güçlü bir kamuyu aydınlatma mekanizması kurması, pay sahiplerinin mülkiyet haklarının korunması ve şirketlerin etkin olduğu pazarda güvenilirliğinin artması açısından önemlidir. OECD İlkelerinde, işletmelerin yapısı ve faaliyetleri, çevresel ve etik standartlar, şirketlerin faaliyet gösterdikleri topluluklarla olan ilişkileri, şirket politikaları ve performansı konularında, kamunun bilgilendirilerek açıklamalar yapılması önem taşıdığı vurgulanmıştır. Buna karşın şirketlerin şeffaf olmayan uygulamalarda bulunmasının, sadece şirketlere ve pay sahiplerine zarar vermeyeceği, bir bütün halinde ekonomide kayıplara sebep olabileceğinin altı çizilmiştir (OECD Principles, s.49-50.)

¹¹⁴ PULAŞLI Hasan, **Corporate Governance: Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Bir Model**, BTHAE Yayınları, Ankara 2003, s.4.

¹¹⁵ Şirket menfaatlerinin gözetilmesi konusu ile ilgili yönetim kurulunun hesap verebilir olması yakından ilişkilidir. Kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde, şirketin stratejik anlamda doğru hamleler yapabilmesi yönetim kurulunun etkili olarak takip edilebilmesine bağlıdır. Yönetim kurulu üyelerinin, şirkete ve pay sahiplerine karşı yaptıkları işlem ve konular hakkında hesap verebilirlik ölçüsünde davranmaları gerekir. Aksi halde şirket, kurumsal yönetim ilkelerinin gereklerini yerine getirmemesi sebebiyle, yakın gelecekte gerek finansal anlamda gerekse yönetsel aksaklıklarla karşılaşarak olumsuz olarak etkilenir.

Hesap verilebilirlik ilkesi, "iç sorumluluk ilkesi" olarak adlandırılır. Bu ilke bir şirketin, yaptığı işlemler karşısında hesap verebilme ve söz konusu işlemleri gerekçelendirebilme anlamına gelmektedir. Hesap verme sorumluluğu, öncelikle yöneticiler için geçerli olduğundan, yöneticilerin kararları nedeniyle şirketin bir zarara uğraması ve dolayısıyla pay sahiplerinin de bu zarardan etkilenmesi neticesinde bir iç sorumluluk meydana gelmektedir. (PASLI, s.77.)

Şirket yöneticilerinin, yöneticisi olduğu şirketin aleyhine hareket etmesi, yöneticinin kendi iradesi dışında davranarak şirket aleyhine kararlar alması durumuna konzern olmalarına karşın aslında hakim yapının etkisi altında kalmaktadırlar. Söz konusu şirketlerin yöneticileri talimatla görevlerini icra ederler. Bu durum her ne kadar kurumsal yönetim ilkelerini aykırı nitelikte olsa da kanun koyucular şirket topluluğu için geçerli olan bu durumu olağan karşılamaktadırlar. Hatta bu durumu kanun koyucu, bağlı şirketlerin karşılaşacağı zararların denkleştirme yoluyla telafi edilmesi ve bağlı şirket yöneticilerinin sorumluluklarının sınırlandırılması ile çözüme kavuşturmuştur. (EMİNOĞLU, s.20-21.)

¹¹⁶ PULAŞLI Hasan, "Corporate Governance ve Yeni Düzenlemeler Işığında Şirket Yöneticilerinin Ücretlerinin Açıklanma Yükümü", **Batider**, C.23, S.1, Ankara, Haziran 2005, s.32.

yöneticilerle söz konusu menfaat gruplarının arasında bir dengenin kurulmasının kurumsal yönetim kavramını ifade ettiğini belirtmiştir¹¹⁷.

Paslı, kurumsal yönetim kavramını dar ve geniş anlamda olmak üzere iki farklı şekilde tanımlamıştır. Dar anlamda tanıma göre, kurumsal yönetim şirketi yöneten yöneticiler ile yönetimden etkilenen pay sahiplerinin aralarındaki ilişkiyi düzenleyen bir sistemdir. Geniş anlamda tanıma göre, bilhassa halka açık anonim şirketlerde karşılaşılan mülkiyet ile kontrol ayrımının meydana getirdiği problemleri en aza indirmeyi hedefleyen, farklı ilkelerden oluşan, şirketin yönetim ve denetim ile ilgili kurallarından oluşan sistem kurumsal yönetim sistemidir¹¹⁸.

Yanlı, kurumsal yönetimin, pay sahipleri ile şirketin yöneticilerinin ayrı kişilerden oluşması durumunda meydana gelebilecek menfaat çatışmalarının çözülmesini hedefleyen ve bu tür menfaat çatışmalarını engelleyen bir yönetim sistemi olduğunun altını çizmiştir. Yazar, kavramı vekalet teorisi¹¹⁹ odaklı açıklamıştır¹²⁰.

---

¹¹⁷ ANSAY Tuğrul, **Anonim Şirketler Hukuku Nereye Gidiyor? (Kitap Tanıtmaları ile Birlikte Müziksel Bir Kontrpuan Denemesi)**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2005, s.6.

¹¹⁸ PASLI Ali, **Anonim Ortaklık Yönetimi: Corporate Governance**, 2.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2005, s.36-38.

¹¹⁹ Vekalet teorisi (*agency theory*), kurumsal yönetim kavramının anlaşılması için izah edilmesi gereken bir kavramdır. Anonim şirketler, yönetim kurulu tarafından idare ve temsil edilirler. Pay sahipleri, anonim şirketin yönetim kurulunda yer almadan, yönetim kurulunun faaliyetlerine katılamazlar. Bu sebeple, pay sahipleri anonim şirketin işlerinin yürütülmesi için yöneticilere ihtiyaç duyabilirler. Vekalet teorisine göre, bir malvarlığına sahip olan kişi, bu malvarlığının yönetilebilmesi için bir başka kişiyle akit gerçekleştirir. Bu akit neticesinde asil, vekile söz konusu malvarlığını emanet eder. Vekil, her zaman asilin yararına göre davranmayarak, kendi menfaatlerini asilin menfaatlerinin önünde konumlandırabilir. Bu anlamda pay sahibinin ve yöneticilerin menfaatleri birbirinden farklı olabilir. Pay sahipleri, malvarlıklarının mevcut durumu ile ilgilenirken, yöneticiler ise anonim şirket ile ilgili olarak, pay sahiplerinden daha çok bilgiye sahip olmaları da düşünüldüğünde kendi menfaatlerine uygun davranabilirler. Bu açıdan bakıldığında, büyük şirketlerde ve gelişmiş sermaye piyasalarında vekalet sorunuyla karşılaşıldığında, pay sahiplerinin menfaatlerinin çeşitlilik göstermesi ve dünyanın farklı yerlerinde yer alan çok sayıda birbirini tanımayan pay sahibinin olduğu hesaba katıldığında bu durumun çözümü zorlaşacaktır. Dolayısıyla vekalet teorisine göre, yöneticilerin, yetkilerini kendi çıkarları için kullanmalarının önüne geçebilmek için kontrol altında tutulmaları gereklidir. Bu sayede, sermayesi tabana yayılmış anonim şirketlerdeki küçük pay sahipleri korunmak suretiyle, kurumsal yönetimin temel amaçlarından biri gerçekleşmiş olmaktadır. (EMİNOĞLU, s. 2-3.)

¹²⁰ YANLI Veliye, Kurumsal Yönetim İlkeleri Açısından Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Değerlendirilmesi: Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Sermaye Şirketleri Reformu, **İTO Yayınları**, İstanbul 2007, s.45.

Kurumsal yönetim; şeffaflık, eşitlik, hesap verebilirlik ve sorumluluk¹²¹ kavramları üzerine inşa edilmiştir. Şeffaflık ve hesap verebilirlik iyi bir kurumsal yönetimin en önemli unsurlarıdır¹²².

Özetle kurumsal yönetim kavramı dar anlamda, anonim şirket ile pay sahipleri arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünü olarak tanımlanmış, geniş anlamda ise bu kavram daha da kapsamlı hale gelerek şeffaflık, eşitlik¹²³, hesap verilebilirlik ve so-

---

¹²¹ OECD ilkelerinin “*The Responsibilities of the Board*” başlıklı bölümünde, sorumluluğa dair yönetim kurulu üyelerinin şirketle ilgili görevlerine yer verilmiştir. Söz konusu ilkelere, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca yönetim kurulunun yüksek etik standartlar uygulaması gerektiği ve şirketle ilgisi bulunan paydaşların çıkarlarını göz önünde tutması gerektiğinin altı çizilmiştir. Yönetim kurulu, anonim şirketin stratejini, eylem planlarını, yıllık bütçeleri, doğacak riskleri gözden geçirmek ve yönlendirmek, performans hedeflerini belirlemek, uygulama ve kurumsal performansın takip edilmesi, büyük sermaye harcamaları, satın alımlar ve satımları denetlemek konularında sorumlu davranmalıdır. Bunun dışında, yönetim kurulu, şirket varlıklarının kötüye kullanılması ve tarafların ilişkileri de dahil olmak üzere yöneticiler ve pay sahipleri arasındaki çıkar çatışmalarının izlenmesi ve sürecin yönetilmesinde etkili olmalı, bilgilendirme ve iletişim sürecini doğru yönetmelidir. Yönetim kurulunun sorumluluklarını yerine getirebilmesi için, yönetim kurulu üyelerinin şirketi ilgilendiren konulara zamanında ulaşabilmesi sağlanmalıdır. (OECD Principles, s.24-25.)

¹²² KEAY Andrew, LOUNGREY Joan, **The Framework for Board Accountability in Corporate Governance**, Legal Studies, C. 35, Konu 2, Temmuz 2015, s. 252-27935 (2).

¹²³ Kurumsal yönetimin temel ilkelerinden biri eşitlik ilkesidir. Bu ilke bazı yazarlar tarafından “hakkaniyet, dürüstlük” ilkesi (KARASU Rauf, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim İle İlgili Getirilen Yenilikler”, **İNÜHFD**, C.4, S.2, 2013, s.46.) olarak ya da “adillik” (EMİNOĞLU, s.16.) olarak da adlandırılmaktadır.

Eşitlik kavramı, eşit işlem ilkesi ile açıklanabilir. Eşit işlem, şirketi ilgilendiren tüm unsurlara yani pay sahiplerine, alacaklılara, çalışanlara, topluma şirketle doğrudan ya da dolaylı olarak menfaati bulunan herkesi ilgilendirir. Özetle eşitlik, şeffaflık ekseninde iyi yönetim ve denetim ile, menfaatlerin ortak bir noktada benzeştirilmesi olarak açıklanabilir. (6762 sayılı mülga TTK Genel Gerekeçe N.89.)

Şirketlerin eşitlik temelinde yürütülmesi, kurumsal yönetim kavramının ortaya çıkışı ile doğru orantılıdır. Pay sahipleri ve şirketin faaliyetleri sebebiyle menfaati bulunanlar, kanun veya esas sözleşmeyle kendilerine verilen hakların hakkaniyet ölçüsünde korunmasını isterler. Şayet hakkaniyet ölçülerine uyulmazsa, şirketin mevcut durumunun yanında gelecekteki faaliyetleri de etkilenir. Yatırımcılar, şirkette pay sahiplerinin haklarının korunmadığı ile ilgili olarak bir duyum aldıklarında, yatırım yapmayı düşündükleri şirketten uzaklaşma yolunu tercih ederler. Bu yüzden şirketler son zamanlarda, mevcut pay sahiplerinin haklarını korumak ve şirkete yatırım yapmayı düşünenleri teşvik edebilmek amacıyla pay sahiplerinin lehine eşitlik ilkesi çerçevesinde koruyucu önlemler geliştirmektedirler. Şirkette yönetimle ilgilenenler, şirketin iç işleyişini ilgilendiren bilgilere pay sahiplerine nazaran daha iyi hakim olduklarından, pay sahipleri bu tür durumlarda bilgilendirilmeli ve onları koruyan mekanizmalar geliştirilmelidir.

OECD, kurumsal yönetime ilkeleri kapsamında yayınladığı raporun, “*The Equitable Treatment of Shareholders*” bölümünde eşitlik ilkesine değinmiştir. Buna göre, azınlık ve yabancı pay sahipleri dahil olmak üzere bütün pay sahiplerine eşit davranılmalıdır. Pay sahiplerine eşit davranılmayarak hakları ihlal edildiğinde, bu sebeple meydana gelen zararları karşılanmalı, pay sahiplerinin tazminat alabilmelerine imkan tanınmalıdır. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin, şirketi herhangi bir şekilde etkileyen işlemlerle ilgili herhangi bir menfaatlerinin olup olmadığını hem yönetim kuruluna hem de şirket hakkında söz sahibi olan gruplara bu durumu açıklamaları gereklidir. OECD İlkeler bölümündeki eşitlik ile ilgili açıklamalarının devamında, “insider trading” (“İnsider trading”, Türkçeye “içerden öğrenenlerin ticareti” olarak tercüme edilebilir. SPK, bu kavramı, “bilgi suistimali” olarak tanımlamış ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu m.106’da konuyu detaylandırmıştır. Buna göre, doğrudan veya dolaylı olarak sermaye piyasası araçları veya ihraççılar hakkında, sermaye piyasası araçlarının fiyatları, değerleri ile ilgili olarak kendisine ya da başkalarına menfaat temin eden kişilerin iki yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacağına ilişkin hükme yer verilmiştir.) ve “abusive self-dealing” (Abusive self-dealing, şirketin varlıklarının suistimal edilmesi, kendi menfaatine dayalı olarak şirketli ilgili işlemlerin yapılması

rumluluk ilkelerinin gözetildiği, anonim şirketlerin uzun dönemli hedeflerinin belirlenmesine katkı sağlayan, esas sözleşme ve kanun hükümleriyle desteklenerek şirketlerin yönetimini şekillendiren temel bir kavram olarak adlandırılmıştır. TTK m.1529 hükmü, “Kurumsal Yönetim İlkeleri” başlığını taşımakta olup, düzenlemeye göre, halka açık anonim şirketlerde, kurumsal yönetim ilkelerinin SPK tarafından belirleneceği ifade edilmektedir. Bunun dışında, “sigorta” başlıklı TTK m.361 hükmü ve “devredilemez görev ve yetkiler” başlıklı TTK m.375/1-f hükmünde kurumsal yönetim ilkelerinin altı çizilmektedir.

TTK m.365 hükmüne göre, “*anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir.*” Yönetim yetkisi, anonim şirketin iç ilişkisini ilgilendirir. Yönetim kurulu yönetim görevini, kurul halinde yerine getirir. Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, TTK m.390/1 hükmüne göre, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Yönetim kurulu, anonim şirketin işletme konusu içinde kalan ve münhasıran başka bir organın yetki ve görev alanına bırakılan konular haricinde, kanunen kendisine tanıyan yetkiler çerçevesinde, yönetimi ilgilendiren konularda yetkilidir.

A. Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konu-

---

olarak adlandırılır.) hakkında yasaklamalar getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Buradan hareketle, yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle ilgili önemli görevdeki yöneticilerin şirketi doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren işlemler ve konularda herhangi bir ilişkilerinin olup olmadığını yönetici organa açıklamaları gereklidir (OECD Principles, s.20.).

Şirket varlıklarının kötüye kullanılması ve ilişkili olunan taraf işlemlerindeki suistimal konularının tespiti, yönetim kurulunun, şirkette açısından kilit pozisyonda olduğunun göstergesidir. (OECD Methodology for Assessing the Implementation of the G20/OECD Principles of Corporate Governance, OECD Publishing, Paris, 2017, s.66 <<http://dx.doi.org/10.1787/9789264269965-en>> (Erişim Tarihi: 03.03.2019)).

sunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında¹²⁴ karar almaya TTK m.374 hükmü uyarınca yetkilidir¹²⁵.

Yönetim kurulu görev ve yetkileri kanun veya anonim şirket esas sözleşmesinde yer alır. Yönetim kurulunun kanun tarafından belirlenen; anonim şirketi yönetmek ve teslim etmek¹²⁶, anonim şirket defterlerini tutmak ve gerekli belgeleri düzenlemek, genel kurulu toplantıya çağırarak ve genel kurul gündemini belirlemek, genel kurulda alınan kararları yerine getirmek, anonim şirketin tasfiyesinde kendisine verilen görevleri yerine getirmek¹²⁷, murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunması¹²⁸ gibi görevleri bulunmaktadır.

TTK m.375 hükmünde, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görevleri ve yetkileri, sınırlı olarak sayılmıştır. Yönetim kurulu, bu yetkileri esas sözleşmeyle veya bir kararla genel kurula veya kurulacak kurullara ve komitelere devredemez. Yönetim kurulu bu yetkilerden feragat da edemez. Devredilemez görevler, devredilemez olduğu kadar devralınamaz niteliğe de sahiptir. Bu nedenle, yönetim kurulunun genel kurul kararı ile devredilemez görevlerinden yoksun bırakılması durumunda, ilgili genel kurul kararı TTK m.447/1-c uyarınca¹²⁹ butlandır¹³⁰.

TTK'nın 375.maddesinde öngörülen yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görevleri ve yetkileri şunlardır:

¹²⁴ Yönetim kurulu üyeleri, anonim şirketi ilgilendiren kararları alırken kurumsal yönetim ilkelerine uygun davranmalıdır. SPK'nın KYİ m.4.4.10 hükmüne göre, "yönetim kurulu üyesi şirket işleri için yeterli zaman ayırır. Yönetim kurulu üyesinin başka bir şirkette yönetici ya da yönetim kurulu üyesi olması veya başka bir şirkete danışmanlık hizmeti vermesi halinde, söz konusu durumun çıkar çatışmasına yol açmaması ve üyenin şirketteki görevini aksatmaması esastır. Bu kapsamda, üyenin şirket dışında başka görev veya görevler alması belli kurallara bağlanır veya sınırlandırılır. Yönetim kurulu üyesinin şirket dışında aldığı görevler ve gerekçesi, grup içi ve grup dışı ayrımı yapılmak suretiyle seçiminin görüldüğü genel kurul toplantısında pay sahiplerinin bilgisine sunulur."

¹²⁵ Hükmün gerekçesine göre, şirketin işletme konusunun elde edilmesi için yapılması gerekli tüm işlem ve işlerin yönetim kurulunun yetkisinde olduğu belirtilmekle beraber ancak bunlardan kanun ile ya da esas sözleşme ile genel kurula bırakılanlar hariç tutulmuştur. (Gerekçe TTK m.374.)

¹²⁶ TTK m.365 hükmüne göre, "Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur."

¹²⁷ TTK m.536/1 hükmüne göre, "Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru atanmadığı takdirde, tasfiye, yönetim kurulu tarafından yapılır..."

¹²⁸ TTK m.407/2 hükmüne göre, "Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler..."

¹²⁹ TTK m.447/1-c hükmüne göre, "(1) Genel kurulun, özellikle;... c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır."

¹³⁰ YAVUZ Mustafa, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Devredilemez ve Vazgeçilemez Görevlerinin ve Yetkilerinin Değerlendirilmesi", **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, C.8, S.82, Haziran 2013, s.35.

1. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Gerekli Talimatların Verilmesi
2. Şirket Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi
3. Muhasebe Sisteminin, Finansal Denetimin ve Planlamanın Düzenlenmesi
4. Yönetimle Görevli Müdürlerin ve İmza Yetkisini Haiz Kişilerin Atanmaları ve Görevden Alınmaları
5. Yönetimle Görevli Kişilerin Üst Gözetimi
6. Yıllık Faaliyet Raporları ile Genel Kurul Raporlarının Hazırlanması
7. Borca Batıklık Durumunda Mahkemeye Bildirimde Bulunulması

Bu yetkiler, sınırlayıcı şekilde sayılmamıştır; çünkü kanunun TTK m.375 hari-cindeki başka hükümlerinde de sadece yönetim kurulu tarafından yürütülecek başka görev ve yetkilere de yer verilmiştir. TTK m.368 hükmündeki “ticari mümessil ve vekiller”, TTK m.353/1 hükmündeki “fesih davası”, TTK m.376/1 hükmündeki “çağrı ve bildirim yükümlülüğü” başlıklı maddeler de yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinden bazılarıdır.

B. Yönetim Yetkisinin Devri ve Sorumluluğa Etkisi

Yönetim kurulu üyeleri arasında yönetim yetkileri çeşitli şekillerde paylaşılabilir. Örneğin üyelerden birinin ithalattan, diğeri ihracattan, bir diğerrinin satın almadan sorumlu olduğu kabul edilerek, yetki ve sorumluluk paylaşılabilir. Yönetim ve temsil yetkisinin devri ve bölünmesi birbirinden farklıdır. Yetki devri, devreden açısından o yetkiyi bırakma anlamına gelirken, yetkinin bırakılması da o yetki ile devralanın yapacağı iş ve işlemler bakımından devreden sorumlu olmaması sonucunu doğurur. Yetkinin bölünmesinde ise, devralan bağımsız olarak hareket edemez, devreden talimat verme yetkisi devam eder. Yani yetkinin paylaşılması, sorumluluğun da paylaşılması sonucunu doğurur¹³¹.

---

¹³¹ CEYLAN Nurgül, “Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m.371 f.7 ile Karşılaştırılması”, **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, S.1, 2015, s.25.

Anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilmesinin bazı istisnaları vardır. Bunlardan ilki, şirketin sona ermesi aşamasında tasfiye süreci ile ilgili durumdur. Tasfiye süresince, şirketi tasfiye memurları yönetir ve temsil eder. Diğer istisna ise, TTK m.367/1 hükmündeki murahhaslar ile ilgili durumdur. Yönetim kuruluna ait yönetim hak ve yetkisi, istisnaen yönetim kurulu arasında bölünebilir ya da üçüncü kişilere bırakılabilir. Yönetim kurulu üyeleri dışından atanan bu kişilere murahhas müdür adı verilir.

TTK m.367/1 hükmüne göre, yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle düzenleyeceği bir iç yönergeye göre yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Yetkilerini devreden yönetim kurulu üyeleri, şirketin günlük iş ve işlemlerine dahil olmadan, yetkileri devralanları yönetim kurulu üyelerine karşı bir gözetim kurulu gibi çalışırlar. Yönetim kurulu üyeleri, TTK m.375 kapsamındaki devredilemez ve vazgeçilemez görevleri haricindeki, görev ve yetkilerini TTK m.367/1 hükmünde de belirtildiği gibi kısmen veya tamamen devredebilir¹³².

Yönetimin usulüne uygun devri sorumluluk hukuku açısından incelendiğinde, TTK m.367/1 hükmüne göre usulüne uygun yapılan bir devrin varlığı halinde, yönetim kurulu üyeleri, TTK m.553/2 ve TTK m.553/3 kapsamında yönetimi devralan kişinin seçiminde ve gözetiminde gerekli özeni göstermesi şartıyla, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu değildirler. Fakat devrin gerçekleşmesi için gereken yukarıda saydığımız şartların bulunmaması halinde yani usulsüz devir halinde TTK m.553/2 hükmü işletemeyecektir¹³³.

Sonuç olarak, yönetim kurulu üyeleri, şirketin yönetimi ile ilgili faaliyetlerin gidişatını ve şirketin menfaatini gözetlemekle yükümlüdür. Gözetim yükümünün icra edilmesi, ortaklığın denetlenmesi ile mümkün olmakla birlikte bu yüzden yönetim kurulu üyelerine bilgi alma hakkı verilmiştir. TTK m.375/1-e hükmündeki “üst gözetim” kavramı, kurul-organ olarak yönetim kuruluna ait devredilemez ve vazgeçilemez bir

---

¹³² Bu kapsamda, devrin gerçekleşmesi için söz konusu maddede belirtilen şartların gerçekleşmesi gerekir. Bu şartlar, esas sözleşmede devrin yapılmasına izin veren bir hüküm bulunmalı, iç yönerge hazırlanmalı ve bu iç yönerge yönetim kurulu kararıyla kabul edilmeli, yönetim kurulu yönetimi iç yönergeye göre devrettiğine dair bir karar almalı, son olarak devredilen yetki TTK m.375 kapsamındaki devredilemez yetkilerden olmamalıdır.

¹³³ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s.611-612.

yetki ve görevken, “gözetim”, tek başına her yönetim kurulu üyesine ait bir kavramdır. Çünkü TTK m.553/1, yönetim kurulu üyeleri için bireysel sorumluluk esası öngörmektedir. Burada gözetim görevi, denetçilerin yaptığı kontrol ve denetim anlamında değerlendirilmemelidir. Yönetim kurulu üyeleri, gözetim görevlerini ihlal ettikleri takdirde sorumlulukları doğacaktır. TTK m.553/2 hükmü uyarınca, yetki devri/delegasyon halinde, gözetim görevi devredende kalır. Makul derecede özen yükümünü ve üst gözetim yükümünü ihlal etmemeleri şartıyla yetki devri yapılan kişilerin işlem ve eylemlerinden diğer yönetim kurulu üyelerinin herhangi bir sorumluluğu doğmaz¹³⁴. Yani yetkiyi devralan yöneticinin gerçekleştirdiği faaliyetler sebebiyle anonim şirket bir zarara uğrarsa, söz konusu zarardan kararı alan yönetim kurulu üyelerinin TTK m.557 kapsamında farklılaştırılmış teselsül ilkesi gereği kusurları oranında sorumlulukları doğar.

C. Yönetim Kurulu Toplantıları ve Kararları

Yönetim kurulunun zorunlu ve devredilmez görevlerinin yanı sıra genel kurul tarafından verilecek görevleri nasıl icra edeceği ve yetkilerini nasıl kullanacağı konusu esasen karar alma süreci ile ilgilidir. Karar alma süreci ise, toplantı düzenlemesi ve kararlar alınıp imza edilmesiyle sonuçlanan bir süreçtir¹³⁵.

Yönetim kurulu hızlı karar alabilen ve aldığı bu kararları, hızlı olarak uygulayabilen bir organdır. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin aldıkları kararların hızlı ve zaman kazanmaya yönelik olması, zaman zaman yönetim kurulu kararlarının doğruluğu konusunda şüpheler uyandırmakta ve bu şüpheler neticesinde hukuki uyuşmazlıklar ortaya çıkmaktadır. Genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, yönetim kurulu, yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında TTK m.374 hükmü uyarınca karar almaya yetkilidir ve yönetim kurulu kararları aleyhine kural olarak dava açılmaz. Ancak, pay sahipleri ve yönetim kurulu üyeleri, TTK m.445 hükmünde¹³⁶ öngörülen sebeplerin varlığı halinde kararın ilanı tarihinden itibaren bir ay içerisinde,

¹³⁴ ÇAM Gülçin, “Anonim Ortalıkta Yönetim Kurulunun Yönetim Yetkisi ve Yetki Devri”, **İKÜHFD**, Prof. Dr. iur. Melih Kemal Omağ’a Armağan, C.16, S.2, Temmuz 2017, s.539.

¹³⁵ TURANLI Hüsnü, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **GÜHFD**, Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal’a Armağan, C.17, S.1-2, Ocak-Nisan 2013, s.943.

¹³⁶ TTK’nın iptal davası açabilecek kişiler başlıklı m.445 hükmüne göre, “1) 446 ncı maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.”

yönetim kurulu kararları aleyhine, TTK m.460/5 hükmü uyarınca iptal davası açabilirler. Bu davaya TTK m.448 - TTK m.451 hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Birleşmenin, bölünmenin ve tür değiştirmenin iptali ve eksikliklerin sonuçlarına ilişkin TTK m.192/1 hükmüne göre, “134 ilâ 190 ıncı maddelerin ihlali hâlinde, birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararına olumlu oy vermemiş ve bunu tutanağa geçirmiş bulunan birleşmeye, bölünmeye veya tür değiştirmeye katılan şirketlerin ortakları; bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilanından itibaren iki ay içinde iptal davası açabilirler. İlanın gerekmediği hâllerde süre tescil tarihinden başlar.” Ayrıca, yönetim organı tarafından kararın verilmesi durumunda da TTK m.192/2 hükmü uyarınca dava açılabilir.

SerPK’da da TTK’daki düzenlemelere benzer şekilde yönetim kurulunun aldığı kararlar aleyhine SerPK m.18/6 hükmü uyarınca, yönetim kurulu üyeleri veya hakları ihlal edilen pay sahipleri, kararın ilanından itibaren otuz gün içinde ortaklık merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayınlanan Kurumsal Yönetim İlkeleri’nde yönetim kurulunun toplantılarının nasıl yapılacağı ve karar alınma süreci, ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. SPK’na tabi olan halka açık anonim şirketlerde, organ sorumluluğu kapsamında yönetim kurulu, görevlerini etkin şekilde yerine getirebilecek aralıklarla ve toplantı öncesinde yönetim kurulu başkanı ve üyelerinin diğer yönetim kurulu üyeleri ile görüşerek toplantı gündemini belirlemesinin sonrasında toplanır. Gündeme bağlı olarak her türlü bilgi ve belgeler eşit bilgi akışı sağlanarak toplantıdan önce yönetim kurulu üyelerinin bilgisine sunulur, toplantı esnasında gündemde yer alan konuların açıkça ve her yönüyle tartışılacağı hususu Kurumsal Yönetim İlkeleri’nde hükme bağlanan kurallardır¹³⁷.

SPK’na tabi halka açık anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarında da, halka kapalı anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarında olduğu gibi her üyenin bir oy hakkı mevcuttur. Aynı şekilde toplantıların ne şekilde yapılacağı da şirket içi düzenlemelerle iç yönerge içeriğinde tespit olunur¹³⁸.

¹³⁷ SPK-KYİ m.4.4.1., m.4.4.2., m.4.4.3.

¹³⁸ SPK-KYİ m.4.4.6, m.4.4.5.

Yönetim kurulun bir konuyu değerlendirmesi ve konuyla ilgili kararlar aldığı toplantılar; fiziken yeterli sayıda üyenin toplantıya katılması, toplantı yapılmayıp önerinin elden dolaştırılması veya elektronik ortamda toplantı yapılarak gerçekleştirilebilir.

1. Yönetim Kurulunun Fiziken Toplantı Yapmak Suretiyle Aldığı Kararlar

a) Toplantıya Çağrı

Her yönetim kurulu üyesi yönetim kurulu başkanından, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak, TTK m.392/7 hükmü uyarınca isteyebilir. Kural olarak yönetim kurulunu toplantıya, yönetim kurulu başkanı çağırır. Ancak yönetim kurulu başkanının bulunmadığı veya mazeretinin olması durumunda toplantı çağırmasını yönetim kurulu başkan vekili yapar. Yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisi, iç yönergede yapılacak düzenlemeyle yönetim kurulu üyelerine veya yönetim yetkisinin devredildiği üçüncü kişiye bırakılabilmelidir. TTK m.367 hükmünde, esas sözleşmeye iç yönergeyle devir yapılmasına izin veren hüküm konulabilmesine açıkça izin verildiğinden TTK m.340 hükmüne aykırılık¹³⁹ bu durumda söz konusu olmayacaktır¹⁴⁰.

Yönetim kurulu başkanının toplantı talebini açıkça reddetmesi, cevap vermekten kaçınması veya talep üzerine yapılan toplantı davetinin veya toplantının uygun olmayan şekilde geciktirilmesine ilişkin kararlar kural olarak geçersizdir. Çünkü verilen ret kararı, TTK m.375 hükmü kapsamında yönetim kurulu üyesinin vazgeçilemez ve sınırlandırılmaz nitelikte bir hakkının ihlal edilmesi niteliğindedir. Fakat, yönetim kurulu başkanının kararlarının geçersiz sayılması, toplantı yapılması imkanını sağlamamaktadır. Bu sebeple, yönetim kurulu üyesinin dava yoluyla toplantı yapılmasını talep etmesi en doğru çözüm olacaktır. Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma, inceleme ve soru sorma taleplerinin yönetim kurulu başkanı tarafından reddedilmesi durumunda, bilgi

---

¹³⁹ Emredici hükümler başlıklı TTK m.340 hükmüne göre, “(1) Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.”

¹⁴⁰ ÇOŞTAN Hülya, “Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı”, **Batider**, C.28, S.3, Eylül 2012, s.161.

talep eden üyenin anonim şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine başvurabileceği açıkça düzenlenmiştir¹⁴¹.

b) Toplantının Yeri, Zamanı ve Gündemi

Yönetim kurulunun toplanma yeri ve zamanı ya da toplanma aralığına ilişkin olarak TTK’da bir düzenleme yapılmamıştır. Buna karşın, yönetim kurulunu toplantıya çağıran başkan veya vekili, yapacağı çağrıda toplantının yeri ve zamanını yönetim kurulu üyelerine bildirmelidir. Yönetim kurulu üyelerine yapılacak çağrıda toplantının gündemi de üyelere bildirilmelidir. Bu sayede yönetim kurulu üyeleri toplantıya hazırlanmış olarak gelirler. Her bir toplantının gündemi de önceden sabit bir biçimde belirlenemeyeceğine göre, en azından bu konuya ilişkin olarak bir çağrı yapılması gerekecektir. Ancak gündemi bildirmek için yapılan bu çağrıda, toplantının yeri ve zamanında herhangi bir değişiklik olmadığını bildirmek de uygun olacaktır¹⁴².

c) Toplantı ve Karar Nisabı

Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, TTK m.390/1 hükmüne göre, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural, yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılması halinde de uygulanır. Esas sözleşme ile kanuni toplantı ve karar nisabının düşürülmesi mümkün değildir ve bu bakımdan söz konusu hüküm emredici olmakla birlikte yasal yeter sayı esas sözleşme¹⁴³ ile yalnızca ağırlaştırılabilir.¹⁴⁴

Toplantıda hazır bulunan üyelerin oyları eşit olduğu takdirde, TTK m.390/3 hükmüne göre, toplantıdaki konunun görüşülmesi gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır. Bu durumda başkanın üstün oyu sistemi uygun görülmemekle birlikte, yönetim kurulunda üyeler ve başkanın oyu eşit sayılmaktadır. Söz konusu düzenlemenin emredici nitelikte olduğu hem niteli-

---

¹⁴¹ ÇOŞTAN, s.169-173.

¹⁴² ERCOŞKUN ŞENOL Kübra, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları”, MÜHFD, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, C.19, S.2, 2013, s.1703-1704.

¹⁴³ SPK’nın KYİ m.4.4.9 hükmüne göre, “yönetim kurulu toplantı ve karar nisabına esas sözleşmede yer verilir.”

¹⁴⁴ TEOMAN, s.11.

ğinden hem de TTK m.340 hükmünden anlaşılmaktadır. Bu anlamda başkanın üstün oyu kuralı esas sözleşmeyle de öngörülemez¹⁴⁵.

d) Toplantıda Temsil Yasağı ve Aslen Katılma İlkesi

Aslen katılma ilkesi gereğince, TTK m.390/2 hükmüne göre, yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar. Yönetim kurulu üyeleri, toplantıya bizzat katılıp oy kullanmalıdır. Temsil yasağının uygulanmasında, toplantıya fiziken katılıp oy verme ile elektronik ortamda katılma ve oy verme arasında hiçbir fark yoktur. Aynı şekilde, öneriye yazılı onay alınmak yoluyla karar alma usulünde de aynı yasak uygulama alanı bulacaktır. Yönetim kurulu üyesinin tüzel kişi olduğu hallerde de, tüzel kişi adına tescil edilmiş kişi, kendi yerine bir başkasını toplantıya gönderip, gönderdiği kişinin toplantıya katılmasını ve toplantıda oy vermesini sağlayamayacaktır¹⁴⁶.

2. Yönetim Kurulunun Toplantı Yapılmaksızın Yazılı Önerinin Kabul Edilmesi Şeklinde Aldığı Kararlar (Elden Dolaştırma Yönetimi)

Yönetim kurulu üyeleri toplantı yapılmadan da karar alabilir. Yönetim kurulu üyelerinden herhangi birinin toplantı yapılması konusunda bir talepte bulunmaması halinde, yönetim kurulu üyelerinden birinin, belirli bir konu hakkında karar biçiminde yazılmış önerisine en az yönetim kurulu üye sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınarak, yönetim kurulu kararları verilebilir. Yönetim kurulu üyelerinin onaya ilişkin verdiği kararların yer aldığı kağıtlar tümü¹⁴⁷, yönetim kurulu karar defterine yapıştırılarak, kabul eden yönetim kurulu üyelerinin imzalarının yer aldığı bir karar hazırlanarak, söz konusu karar karar defterine geçirilir böylelikle kararın geçerliliği sağlanacağı TTK m.390/4 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Elden dolaştırma olarak adlandırılan bu yöntem, yeterince müzakere imkanı sağlamadığından ve yönetim kurulu üyelerinin konunun uzmanlarına veya diğer kurul veya komitelere başvurabilmelerini sağlayamadığından

¹⁴⁵ TEKİNALP Ünal, Sermaye Ortakları, N.12-96.

¹⁴⁶ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), 2013, s.494.

¹⁴⁷ TTK m.390/4 hükmünün gerekçesinde belirtildiği üzere, yönetim kurulu üyelerinin imzalarının aynı kağıtta yer almasına gerek yoktur.

dan istisnai bir karar alma yoludur. Bu nedenle karar alınmasının gerekli olduğu zamanlarda uygulanması gerekir¹⁴⁸.

3. Yönetim Kurulunun Elektronik Ortamdaki Toplantıları

Esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartıyla, anonim şirket yönetim kurulu toplantıları tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken mevcut buldukları bir toplantıya bir kısım üyelerin TTK m.1527/1 hükmü uyarınca elektronik ortamda katılması da mümkündür. Bu halde Kanunda veya esas sözleşmede öngörülen toplantı ve karar yeter sayılarına ilişkin hükümler TTK m.390/1 hükmüne göre aynen uygulanır.

Elektronik ortamda oy kullanabilmek için, şirketin bu amaca özgülümlenmiş bir internet sitesine sahip olması, ortağın bu yolda istemde bulunması, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla ispatlanıp bu raporun tescil ve ilan edilmesi ve oy kullananların kimliklerinin saklanması TTK m.1527/3 hükmü uyarınca şarttır.

Esas sözleşme gereği, yönetim kurulu elektronik yolla oy kullanmanın bütün şartlarını gerçekleştirmek ve ortağa gerekli bütün araçları sağlamak zorunda olup, elektronik ortam üzerinden yönetim kurulu toplantısının yapılması ve karar alınmasının yanı sıra, genel kurula da elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme imkanı da bulunmaktadır¹⁴⁹. Dolayısıyla 6102 sayılı TTK döneminde yönetim kurulu toplantılarında güvenli elektronik imza ve e-posta ile karar alınması mümkündür¹⁵⁰. Ancak, elektronik ortamı kullanmak isteyen ortaklar, pay sahipleri ve yönetim kurulu üyeleri elektronik posta adreslerini TTK m.1528 hükmü uyarınca anonim şirkete bildirmekle yükümlüdürler.

¹⁴⁸ BİLGİLİ Fatih, DEMİRKAPI Ertan, **Şirketler Hukuku**, 9.Basım, Dora Yayınları, Bursa 2013, s.405.

¹⁴⁹ Konuya ilişkin daha fazla bilgi için bkz. TTK m.1527/4 ve TTK m.1527/5.

¹⁵⁰ Yönetim kurulu toplantılarında güvenli e-imza ve e-posta ile karar alınmasına ilişkin TTK m.18/3 ve TBK m.14/2 hükümleri önem taşımaktadır. TTK m.18/3 hükmüne göre, “*Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshetme, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır.*” Ayrıca TBK m.14/2 hükmüne göre, “*Kanunda aksi öngörülmedikçe, imzalı bir mektup, asılları borç altına girenlerce imzalanmış telgraf, teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler de yazılı şekil yerine geçer.*”

VI. YÖNETİM KURULUNUN TEMSİL YETKİSİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALARI

A. Temsil Yetkisinin Kapsamı

Anonim şirketin temsil edilmesi ile ilgili olarak TTK'nın birçok maddesinde temsile ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. TTK m.365 hükmüne göre, anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Hükmün devamında kanundaki istisnai hükümlerin saklı olduğu belirtilmiştir¹⁵¹.

Anonim şirketlerin temsil edilmesinde esas sözleşmede bir hüküm bulunuyorsa, ferdi imza usulü kabul edilir. Ferdi imza usulünün kabul edildiği durumda, yönetim kurulunun temsil yetkisi verdiği tek kişinin gerçekleştirdiği işlemler şirketi bağlar. Ayrıca esas sözleşmede bir hüküm bulunuyorsa bütün yönetim kurulu üyelerinin imzalarının olması gerektiği de kararlaştırılabilir. Şayet bu şekilde bir sınırlama getirilmemişse, bütün yönetim kurulu üyelerinin temsile yetkili olduğu ve herhangi ikisinin imzası ile şirketin temsil edileceği kabul edilir¹⁵². Yönetim kurulunun birden fazla kişiden oluştuğu durumda esas sözleşmeye bir hüküm konularak, münferiden temsil esası kabul edilerek her bir yönetim kurulu üyesinin tek başına anonim şirketi temsil etmesi sağlanır. Bu durumun haricinde üç yönetim kurulu üyesinin beraber hareket ederek şirketi temsil edebileceği benimsenerek çift imza kuralının dışına çıkmak da olasıdır¹⁵³. Dolayısıyla esas sözleşme ile çift imza kuralının dışında bir durum benimsenebilir¹⁵⁴.

B. Temsil Yetkisinin Devredilmesi

1. Temsil Yetkisinin Murahhas Üye ve Müdürlere Bırakılması

Küçük ölçekli anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin sayıca az olması veya şirketlerin iş ve işlemleri ile ilgilenen kişilerin sayısının az olmasının çok büyük

---

¹⁵¹ Kanundaki istisnai hükümlere TTK m.370/2 hükmündeki temsil yetkisinin devri, kayyım ve tasfiye memuru tayin edilmesi örnekleri verilebilir. TTK m.370/1 hükmüne göre, “*esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir*”. Kural olarak temsil yetkisi yönetim kurulu üyelerinin tamamına aittir ancak yönetim kurulu üyeleri temsil yetkilerini TTK m.370/2 hükmüne göre devredebilirler.

¹⁵² ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.453-454.

¹⁵³ KIRCA (ŞEHİRALİ/MANAVGAT), s.625.

¹⁵⁴ Çift imza kuralı ile yönetim kurulunda imza yetkisi olan herhangi iki üyenin imzasının olması gerekliliği belirlenerek aslında anonim şirketin yapılan işlemlerle bağlı olması sağlanmaktadır. Tek imza ile yapılan işlemlerle de şirket bağlı olabilir fakat bunun için esas sözleşmede buna ilişkin bir hüküm bulunması elzemdir.

bir önemi bulunmamaktadır. Ancak büyük ölçekli anonim şirketlerde yönetim kurulu üye sayısı fazla olsa dahi, şirketi ilgilendiren iş ve işlemlerin sayısının çok olması nedeniyle yönetim ve temsil faaliyetlerinin aksamaması için murahhaslara ihtiyaç duyulmaktadır. Temsil yetkisi, bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredilebilir ancak en az bir yönetim kurulu üyesinin mutlaka temsil yetkisine sahip olması gerektiği TTK m.370/2 hükmünde belirtilmektedir.

TTK m.370/2 hükmü, TTK m.367/1 hükmü ile birlikte incelenmelidir¹⁵⁵. Temsil yetkisinin yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişiye devri ile ilgili olarak tıpkı yönetim yetkisini devralanlar gibi TTK m.370/2 uyarınca kendilerine yönetim yetkisi devredilenler de organ sıfatını iktisap ederler. Bu sebeple TTK m.369 ve TTK m.553/1 hükmü kapsamında yönetim kurulu üyeleri ile aynı şekilde özen ve bağlılık yükümlülüğü ve sorumluluk ile ilgili hükümlere tabidirler. Ayrıca, yönetim kurulu TTK m.375/1-d hükmü kapsamında devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görevleri çerçevesinde, TTK m.370/2 hükmü ile görevlendirdiği murahhas üye ve müdürlerin yetkilerini istediği zaman geri alabilir¹⁵⁶.

2. Ticari Vekil ve Diğer Tacir Yardımcıları Atanması

Yönetim kurulu, icra yetkisine sahip olmayan yönetim kurulu üyelerini ya da anonim şirkette hizmet sözleşmesi ile muhasebe, satın alma, insan kaynakları gibi şirketin birimlerinde çalışanları sınırlı yetkili ticari vekil olarak ya da diğer tacir yardımcısı olarak atayabilecektir¹⁵⁷. Bu atanmanın gerçekleşebilmesi için TTK m.367 hükmü uyarınca yönetim kurulu tarafından hazırlanması gereken iç yönergede atamaya ilişkin bir hükmün yer alması gereklidir. İç yönergede böyle hükme yer verildikten sonra, yönetim kurulunun sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarının atanmasına ilişkin karar alması ve bu kararın ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi de gereklidir. TTK m.370/2 hükmü uyarınca yönetim kurulunun temsil yetkisini murahhaslara devretmesi

¹⁵⁵ Anonim şirketin yönetim yetkisi kapsamındaki çalışmaları başlığında yönetim yetkisinin devri ve TTK m.367/1 hükmü incelenmiştir. Bkz. Yönetim Yetkisinin Devri ve Sorumluluğa Etkisi

¹⁵⁶ KIRCA (ŞEHİRALİ/MANAVGAT), s.629.

¹⁵⁷ TTK m.371 hükmüne, 6552 sayılı Kanunla 7.fıkra eklenmiştir. TTK m.371/7 hükmüne göre, “*yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcısı atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.*”

halinde, yönetim kurulu üyeleri “icra yetkisi olmayan üye” olarak tanımlanmakta ve dolayısıyla sınırlı da olsa bu kişilerin anonim şirketi dışı karşı temsil etme yetkileri bulunmamaktadır. TTK m.371/7 hükmü ile icra yetkisi olmayan yönetim kurulu üyelerine, sınırlı da olsa bazı icra nitelikte yetki ve görevler verilmesi sağlanarak, icra yetkisi olmayan yönetim kurulu üyelerinden faydalanma yoluna gidilmiştir. Ayrıca söz edilen konuya ilişkin düzenlemenin iç yönergeye eklenmesi ve bu şekilde atanan kişilerin ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi neticesinde atama işlemine aleniyet kazandırılmış ve TBK m.551 vd.’ndaki düzenlemelerden farklı olarak¹⁵⁸, ticari vekilin atanmasında, ticaret siciline tescil ve ilan edilmesinin zorunlu tutulması sebebiyle, istisnai bir kural benimsenmiştir¹⁵⁹.

C. Temsilcilerin İmza Şekli- Temsile Yetkili Kişilerin Tescil ve İlanı

Anonim şirket adına imza yetkisini haiz kişiler, TTK m.372/1 hükmüne göre, şirketin unvanı altında imza atarlar ancak tescile ilişkin TTK m.40 hükmü saklı tutulmaktadır. Bu hüküm, TTK m.39/1 hükmü¹⁶⁰ ile uyumludur¹⁶¹. Ayrıca anonim şirket tarafından düzenlenecek belgelerde şirketin merkezi, sicile kayıtlı olduğu yer ve sicil numarası gösterilmesi TTK m.372/2 hükmüne göre, zorunludur.

Yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilan edilmek üzere, TTK m.373/1 hükmü uyarınca ticaret siciline verir. Hükümde yer alan “*temsile yetkili kişiler*” ibaresinden sıfatı ve konumu ne olursa olsun anonim şirket adına hareket eden yetkili tüm kişilerin tescil edileceği anlaşılmaktadır¹⁶².

Yönetim kurulu üyelerinin tescil ve ilanı ile ilgili olarak hangi üyelerin temsile yetkili oldukları, hangi üyelerin temsil yetkisini kullanamayacakları ile birlikte kabul edilen temsil usulünün de belirlenmesi gerekir. Mesela çift imza kuralı benimsenmişse

¹⁵⁸ TTK m.551/1 hükmüne göre, “*ticari vekil, bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişidir.*”

¹⁵⁹ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.461-462.

¹⁶⁰ TTK m.39/1 hükmüne göre, “*her tacir, ticari işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorundadır.*”

¹⁶¹ TTK m.39 hükmü varken, yeniden TTK m.372/1 hükmünün düzenlenmesi tekrerr mahiyetindedir. Ayrıca söz konusu hükmün TTK m.40/2 hükmünü istisna tutması ile, tüzel kişilerin unvanla birlikte tüzel kişi adına yetkili kimselerin imzalarını da notere onaylattırmak suretiyle ticaret sicili müdürlüğüne teslim etmesi gerekmektedir.

¹⁶² KIRCA (ŞEHİRALİ/MANAVGAT), s.632.

ya da yönetim kurulunun üyelerinden ferdi olarak bir tanesine imza yetkisi verilmişse bu konu yönetim kurulu tarafından karara bağlanmalı, esas sözleşmede ve iç yönergede kararın bulunması gereklidir. Ayrıca, söz konusu kararın noterce onaylanmış imza örnekleriyle belirlenmiş şekli tescil ve ilan edilmek üzere ticaret sicil memuruna tevdi edilmelidir¹⁶³.

Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla, TTK m.373/2 hükmüne göre, ileri sürülebilir. Dolayısıyla hükmün sonucunda anonim şirket tarafından oluşturulan görünüş, iyiniyetli üçüncü kişiler tarafından güvenilir hale gelmiş olmaktadır.

D. Temsil Yetkisinin Sınırları

Temsile yetkili olanlar, şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bu işleri yaparken şirket unvanını TTK m.371/1 hükmü uyarınca kullanabilirler. TTK m.371/2 hükmüne¹⁶⁴ göre, anonim şirketin hak ehliyetinin sınırlarını işletme konusu belirlememektedir. Fakat işletme konusu ve amacı, şirketin imza yetkilisine rücu edeceği veya edemeyeceği sınırı belirler. Esas sözleşmenin konu hükmüne aykırı işlemlerle söz konusu sınır aşıldığında şirketin rücu hakkı bulunmaktadır. Yani anonim şirketin amacı ve işletme konusunun dışında yapılan işlemler şirketi bağlar. TTK m.371/2 kapsamında, temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar. Ancak üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilirse şirket işlemle bağlı olmaz. Ayrıca şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması bu durumun ispatı yönünden tek başına yeterli delil teşkil etmez. Çünkü TTK m.354 hükmüne göre, şirketin amaç ve konusunda sicil

¹⁶³ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.455.

¹⁶⁴ TTK m.371/2 hükmüne göre, “*temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.*”

müspet işlevini icra etmez; yani ilan edildiği için üçüncü kişi şirketin amaç ve konusunu bilmek zorunda değildir¹⁶⁵.

TTK m.371/2 hükmü, kaldırılan ultra vires ilkesinin devamı niteliğindedir. Ultra vires ilkesinin geçerli olduğu dönemde¹⁶⁶, söz konusu işlem yokluk olarak nitelendirilirken, yeni düzenleme ile üçüncü kişinin iyi niyetine bağlı olarak yetkisiz temsil hükümlerinden ve şirketin bununla bağlı olmayacağından söz edilecektir. Bu durum her ne kadar hukuki anlamda bir ayırım oluştursa da, maddi olarak iki durum arasında bir fark yoktur; şirketin bağlılığından her iki durumda da söz edilemez¹⁶⁷.

Tek pay sahipli şirketlerde ise pay sahibi ile anonim şirket arasında yapılan sözleşmeler, kural olarak yazılı geçerlilik şartına tabidir. Hükme göre, tek kişiden oluşan şirketlerde, şirketi temsilen yapılması gereken işler olağan (mutad) ve olağanüstü (fevkaled) olarak TTK m.371/6 hükmü kapsamında¹⁶⁸ ikili bir ayırma tabi tutulmaktadır. Günlük mutad işler dışındaki işlerle ilgili sözleşmelerin yazılı geçerlilik şartına tabi olduğu öngörülmektedir. TTK m.408/3 hükmü¹⁶⁹ de bu durumu doğrular niteliktedir¹⁷⁰.

1. Temsil Yetkisine Kanun Tarafından Getirilen Sınırlamalar

Temsil yetkisine TTK'daki bazı maddeler ile sınırlamalar getirilmiştir. TTK'da temsil yetkisine sınırlama getiren maddelerden en önemlisi TTK m.365 hükmüdür. TTK m.365 hükmünde yer alan kanuni istisnalar, TTK m.367/1 ve TTK m.370/2 hükümleridir. TTK m.365 hükmünde belirtilen kanuni istisnaların dışında, temsil yetkili yetkisinin yalnızca bir şubenin işlerine özgülenmesine veya birlikte kullanılmasına ilişkin sınırlamanın yer aldığı TTK m.371/3 hükmü temsil yetkisine kanun tarafından getirilen bir

¹⁶⁵ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.461-462.

¹⁶⁶ 6762 sayılı mülga TTK'dan farklı olarak 6102 sayılı yeni TTK'da ultra vires ilkesi terk edilerek anonim şirketlerin hak ehliyetleri, diğer tüzel kişiler gibi TMK m.48 hükmüne tabi tutularak, ehliyetin sınırları cins, yaş, hısımlık gibi haklara ve borçlara ehil olabilir genişlikte çizilmiştir. (AYDIN Alihan, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu", **Batider**, C.30, S.1, Mart 2014, s.153.)

¹⁶⁷ HACİMAHMUTOĞLU Sibel, "Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Kendilerine Verilen Yetkiler İçinde İşlem Yapma ve Yetkileri Veriliş Amaçlarına Uygun Kullanma Yükümlülükleri", **Batider**, C.33, S.1, Mart 2017, s.73.

¹⁶⁸ TTK m.371/6 hükmüne göre, "Sözleşmenin yapılması sırasında, şirket tek pay sahibi tarafından ister temsil edilsin ister edilmesin, tek pay sahipli anonim şirketlerde, bu pay sahibi ile şirket arasındaki sözleşmenin geçerli olması sözleşmenin yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır. Bu şart piyasa şartlarına göre günlük, önemsiz ve sıradan işlemlere ilişkin sözleşmelerde uygulanmaz."

¹⁶⁹ TTK m.408/3 hükmüne göre, "tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır."

¹⁷⁰ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.462-463.

başka istisnadır. Ayrıca anonim şirketin kuruluş tarihinden itibaren iki yıl içerisinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedelle devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin geçerliliğini genel kurulun onayına bağlı kılan TTK m.356 hükmü ve anonim şirketin tasfiye haline girmesi halinde, organların görev ve yetkilerinin tasfiyenin gerçekleşmesi için zorunlu olan, fakat niteliği gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlemlere özgüleneceğine ilişkin TTK m.533 ve m.535 hükümleri de yönetim kurulunun temsil yetkisine kanun tarafından getirilmiş sınırlamalara ilişkin diğer örneklerdir¹⁷¹.

2. Temsil Yetkisine İradi Olarak Getirilebilen Sınırlamalar

Temsil yetkisinin iradi olarak sınırlandırılmasına ilişkin TTK m.371/3 hükmünde iki tür sınırlama yapılabileceği belirtilmektedir¹⁷². Söz konusu sınırlamalar dış ilişki bakımından yani üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade eden birlikte temsil (çift imza) ve yetkinin merkezin ve şubenin işlerine özgülenmesi durumlarıdır. TTK m.371/3 hükmü kapsamında temsil yetkisi, birlikte temsil veya bir merkezin ya da şubenin işlerine özgülenmesi halinde bu sınırlamaların, tescil ve ilan edilmesi kaydıyla üçüncü kişilere karşı geçerlidir¹⁷³.

Tek kişilik yönetim kuruluna sahip anonim şirketlerde temsil yetkisi tek imza ile kullanılır. Birden fazla üyeye sahip yönetim kurullarında ise, şirket esas sözleşmesinde aksine hüküm yoksa temsil yetkisi çift imza ile kullanılır¹⁷⁴. Çift imza ile anonim şirketin bağlandığı durumlarda, tek imza ile yapılan işlemle anonim şirket bağlı değildir. Şayet tek imza ile işlem yapılırsa, tek imzayı atan yönetim kurulu üyesi şahsen sorumlu olur. Yapılan işlemde iki yönetim kurulu üyesinin imzası bulunuyor fakat bu imzalardan

¹⁷¹ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.456-457.

¹⁷² TTK m.371/3 hükmüne göre, “*temsil yetkisinin sınırlandırılması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez; ancak, temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgüleneceğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar geçerlidir.*”

¹⁷³ TTK m.371/4 hükmüne göre “*temsile yetkili kişiler tarafından yapılan işlemin esas sözleşmeye veya genel kurul kararına aykırı olması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilerin o işlemde dolayı şirkete başvurularına engel değildir.*” Bu hüküm uyarınca, temsil yetkisine getirilen kanuni ve iradi sınırlamaların dışındaki iradi sınırlamalar, ister esas sözleşmeyle ister genel kurul ya da yönetim kurulu kararıyla getirilsin, bu konularda esas sözleşme, genel kurul ya da yönetim kurulunun verdiği kararlara aykırılık, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. TTK m.371/4 hükmünün, TTK m.371/3 hükmü ile bu açıdan benzerlik taşıması sebebiyle TTK m.371/4 hükmünün gerekliliği tartışılabilir. (KIRCA (ŞEHİRALİ/MANAVGAT), s.648.)

¹⁷⁴ Temsil yetkisine birlikte imza kuralı getirilmesine ilişkin TTK m.370/1 hükmüne göre, “*esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisinin çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir*”

bir tanesi sahte ise şirket yine de yapılan işlemle bağlıdır ve sorumluluğu söz konusudur. Burada görüntüde doğru iki imzanın varlığına güvenen üçüncü kişilerin korunması gereklidir¹⁷⁵.

Temsil yetkisi, sadece bir merkezin ya da şubenin¹⁷⁶ işlerine de özgülenebilir. Bu sınırlama, tescil ve ilan edilmesi şartıyla üçüncü kişilere karşı geçerlidir. Ticari temsilde, merkeze tayin edilen mümessilin şubede de yetkili olacağına ilişkin TBK m.549 hükmü¹⁷⁷ burada uygulanabilir. TTK'daki temsil yetkisinin bir şubenin işleriyle sınırlandırılmasına ilişkin kural, TBK m.549/1 hükmündeki şube temsilcilerinin yetki ve sorumluluklarının kolayca bilinmesini sağlama maksadını taşımaktadır¹⁷⁸.

---

¹⁷⁵ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.457.

¹⁷⁶ 5590 sayılı “Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu”(15.03.1950 tarih ve 7457 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.) m.9/3 hükmüne göre, şube, bir merkeze bağlı olduğu halde müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi olmadığı halde, kendi başına ticari muamele yapan yerler şube olarak adlandırılmaktadır.

¹⁷⁷ TBK m.549 hükmü, temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin bir hükümdür. Buna göre,

“Temsil yetkisi, bir şubenin işleriyle sınırlandırılabilir.

Temsil yetkisi, birden çok kişinin birlikte imza atmaları koşuluyla da sınırlandırılabilir. Bu durumda, diğerlerinin katılımı olmaksızın temsilcilerden birinin imza atması, işletme sahibini bağlamaz.

Temsil yetkisine ilişkin yukarıdaki sınırlamalar, ticaret siciline tescil edilmedikçe, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmaz.

Temsil yetkisine ilişkin diğer sınırlamalar, tescil edilmiş olsalar bile, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.”

¹⁷⁸ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 457-458.

BÖLÜM 2

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

I. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN ANONİM ŞİRKET İLE ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN NİTELİĞİ

Yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişki yönetim kurulunun genel kurul tarafından seçilmesi ve seçilen yönetim kurulu üyesinin görevi kabul etmesiyle başlar. Yönetim kurulu üyesinin ticaret siciline tescil edilmesi yalnızca bildirici nitelikte olup, bu konu kuruluş açısından herhangi bir önem taşımamaktadır. Yönetim kurulu üyesinin, yönetim kurulundaki görevi sona erse dahi sadakat ve sır saklama yükümlülüğü bir süre daha devam eder¹⁷⁹.

Yönetim kurulu üyelerinin anonim şirkete karşı hangi şartlarda sorumlu olduklarının anlaşılabilmesi açısından, ilk olarak şirketle yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkinin niteliği açıklanmalıdır. Bu durumun açıklanması, hukuki sorumluluk davası kapsamında tarafların hukuki sorumluluklarının belirlenmesi, sorumluluk şartlarının incelenmesi, görevli mahkemenin tespiti, sorumluluktan kurtulma şartları ve zamanasını konularının incelenmesi noktasında temel teşkil edecektir.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının haksız fiilden mi, kanundan mı, yoksa sözleşmeden mi kaynaklandığı ile ilgili kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun hukuki dayanağının haksız fiil mi, yoksa sözleşme mi olduğunun tespiti, ispat yükü açısından önem taşımaktadır¹⁸⁰.

6762 sayılı mülga TTK ve 6102 sayılı yeni TTK m.553'de kabul edilen ilk metinde kusur karinesi benimsenmiş olmasına rağmen 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle birlikte yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu hakkında kusur karinesi Kanun metninden çıkarılmıştır. Söz konusu değişiklikten sonra ispat yükü konusu genel hükümlere dayanılarak çözüme kavuşturulacaktır. Bu kapsamda sorumluluğun hukuki dayanağı haksız fiil olarak kabul edildiğinde davacı kusuru ispat etmelidir. Sorumlulu-

¹⁷⁹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar, N.586.

¹⁸⁰ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.99.

ğun hukuki dayanağı sözleşmesel sorumluluk kapsamında değerlendirildiğinde ise davalı taraf kusursuz olduğunu ispatlamalıdır.

Türk öğretisinde yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasında sözleşme ilişkisinin olduğunu kabul eden görüşlere¹⁸¹ göre, yönetim kurulu üyesinin seçilmesinde genel kurulun verdiği karar icap, yönetim kurulu üyesinin görevi üstlenmesi kabul niteliği taşır. Genel kurul ve yönetim kurulu üyesinin karşılıklı ve birbiriyle örtüşen beyanları ile sözleşme kurulmuş olur¹⁸².

Yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları sözleşmeye aykırı nitelikte olmasının yanında, söz konusu eylem haksız fiil niteliğinde de olabilir. Bu durumda her iki sorumluluk halinin yarışması söz konusu olur ve zarara uğrayan sözleşmesel sorumluluk ya da haksız fiil sorumluluğundan birini seçebilir¹⁸³.

Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket, kendi aralarındaki sözleşmenin hukuki niteliğini serbestçe belirleyebilir. Ancak taraflarca böyle bir sözleşme belirlenmediğinde sözleşmenin niteliğinin ne olacağı noktasında öğretilerde ortak bir kanaat bulunmamaktadır. Kanaatimizce her ne kadar, sözleşmenin niteliğinin vekalet sözleşmesi veya hizmet sözleşmesi olduğu yönünde yaygın görüşler olsa da aradaki sözleşme, yönetim kurulu üyelerinin hak ve yükümlülükleri değerlendirildiğinde sui generis bir sözleşme kapsamında değerlendirilmelidir.

A. Vekalet Sözleşmesi Görüşü

TTK m.126 hükmünün yaptığı atıfla TBK m. 630 hükmü incelendiğinde, “*Kanunun bu bölümünde veya ortaklık sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça, yönetici ortaklar ile diğer ortaklar arasındaki ilişkiler, vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlere tabidir*” hükmünden yola çıkıldığında yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki sözleşmeye vekalet hükümleri uygulanması gerektiği belirtilir.

---

¹⁸¹ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s.242; AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.100.

¹⁸² ANSAY Tuğrul, **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 1982, s.103.

¹⁸³ ÇAMOĞLU Ersin, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s.112-113; AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.100.

Türk öğretisi de çoğunlukla anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasında “vekalet” ilişkisinin olduğunu kabul etmektedir¹⁸⁴.

Yönetim kurulu üyelerinin ücret alması konusu incelendiğinde; ücret ve uzun süre bir iş sahibine hizmet etmek, hizmet sözleşmesinin temel unsurlarından birisidir. Buna karşılık, ücret yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki ilişkinin temel unsuru olmadığından hareketle sözleşmenin hizmet akdi kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilmektedir¹⁸⁵.

B. Hizmet Sözleşmesi Görüşü

Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki sözleşmenin niteliği hakkındaki bir başka görüş ise sözleşmenin hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğunu savunmaktadır¹⁸⁶. Bu görüşe göre, yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişki, belirli işlere özgülenmiş olması ve süreklilik taşıması nedeniyle hizmet akdi olarak nitelendirilmektedir. İş hukukunda yönetim kurulu üyelerinin işçi değil, işveren sayılması, bu kişilere ödenecek ücretin sözleşmenin esas unsurlarından sayılmaması bu görüşe yöneltelen en önemli eleştirilerdir¹⁸⁷.

C. Sui Generis Sözleşme Görüşü

Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki sözleşmenin hukuki niteliği, bu görüş taraflarına göre, kısmen vekalet sözleşmesinin kısmen sui generis sözleşmenin unsurlarını içeren karma nitelikte bir sözleşme ilişkisidir. Ana sözleşmede ve kanundaki hükümlerle sözleşmenin niteliğine ilişkin sorun çözülmediğinde vekalet sözleşmesi hükümleri kıyasen uygulanmalıdır¹⁸⁸.

---

¹⁸⁴ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s.202; ANSAY, Anonim Şirketler, s.104; ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.117.

¹⁸⁵ KARAEĞE, s. 71.

¹⁸⁶ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.12-112.

¹⁸⁷ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.102-103.

¹⁸⁸ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.104.

II. HUKUKİ SORUMLULUĞA HAKİM OLAN İLKELER

A. Sorumluluğun Kişiselliği İlkesi

6762 sayılı mülga TTK m.336 hükmünde yönetim kurulu üyelerinin, bazı durumlarda¹⁸⁹ şirkete, münferit pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olduklarına yer verilmekteydi. Bu kapsamda sorumluluk, bir organ olarak yönetim kuruluna değil, yönetim kurulu üyelerine aittir¹⁹⁰.

6102 sayılı yeni TTK'da bu konuda yönetim kurulu üyelerinin kişisel sorumluluğu ilkesini ilkesini benimsemiştir. TTK m.553'e göre, "*kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.*" Madde kapsamında kişisel sorumluluk ilkesi benimsenmiştir.

Söz konusu durumda yönetim kurulunun organ olarak sorumluluğu yoktur, yönetim kurulundaki üyelerin sorumluluğu vardır. Yönetim kuruluna, kurul olarak yüklenen görevlerin sorumluluğu da üyelerin kendisine aittir. Bu durumun nedeni, yönetim kurulunun organ olarak tüzel kişiliğinin bulunmamasıdır. Organ adına hak ve yükümlülüklerin bağımsız taşıyıcısı durumunda bulunan yönetim kurulu üyeleri, malvarlığına sahip gerçek kişiler olarak sorumluluğun da muhatabı durumundadırlar¹⁹¹. Yönetim kurulu üyesinin, yalnızca kendisinin gerçekleştirdiği kusurlu hareketinden sorumlu olması esastır.

TTK m.369 hükmüne göre, "*yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.*" Sorumlu-

¹⁸⁹ 6762 sayılı mülga TTK m.336 hükmünde belirtilen durumlar şunlardır:

"1. Hisse senetleri bedellerine mahsuben pay sahipleri tarafından vukubulan ödemelerin doğru olmaması;

2. Dağıtılan ve ödenen karpaylarının hakiki olmaması;

3. Kanunen tutulması gereken defterlerin mevcut olmaması veya bunların intizamsız bir surette tutulması;

4. Umumi heyetten çıkan kararların sebepsiz olarak yerine getirilmemesi;

5. Gerek kanunun gerek esas mukavelelerinin kendilerine yüklediği sair vazifelerin kasden veya ihmâl neticesi olarak yapılmaması."

¹⁹⁰ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.525.

¹⁹¹ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.38.

luğun kişisel olması ilkesi ile TTK m.369 hükmü yakından ilgilidir. Buradan hareketle yönetim kurulu üyeleri kişisel olarak, yönetim ile ilgili görevlerini tedbirli bir yöneticinin özenli davranışlarına uygun olarak yerine getirmelidir.

Sorumluluğun kişiselliği ilkesi BanK. açısından incelendiğinde de; yönetim kurulunun kurul olarak sorumlu olmadığı, sorumluluğun kişisel olduğu görülmektedir. 5411 sayılı BanK.’nin “şahsi sorumluluk” başlığını taşıyan 110.maddesine göre, *bir bankanın yöneticilerinin ve denetçilerinin kanuna aykırı karar ve işlemleriyle banka hakkında 71 inci madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti hâlinde, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Fon Kurulu kararına istinaden ve Fonun talebi üzerine doğrudan şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir.*

B. Yetki ve Sorumluluk Arasında Orantı İlkesi

Yetki ile sorumluluk arasında orantı olması, hem özen ve gözetim yükümlülüğünün sınırlarını belirleyen konulardan hem de sorumluluk hukukunun temel prensiplerinden sayılır¹⁹². TTK m.553/2 hükmüne göre, *“Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hali hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.”*

TTK m.553/3 hükmüne göre, *“Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.”* TTK m.553/3’te yer alan *“kontrolü dışında kalan”* ifadesi, görev paylaşımı yapılması durumunda önemlidir. Yönetim kurulu üyeleri, görev paylaşımı yaparken, göreve getirdikleri kişinin seçiminde gereken özeni göstermelidirler. Yönetim kurulu üyeleri söz konusu durumda gereken özeni göstermediklerinde sorumlulukları doğar.

---

¹⁹² ÇAMOĞLU Ersin, “Sorumluluk Hukukunun Evrensel İlkeleri Işığında Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu”, Prof. Dr. Şener Akyol’a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul 2011, s.407-418.

C. Müteselsil Sorumluluk ve Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi

1. Müteselsil Sorumluluk

6762 sayılı mülga TTK, yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları konusunda müteselsil sorumluluk ilkesini benimsemiştir. 6762 sayılı mülga TTK m.336/1 hükmüne göre, *"idare meclisi azaları şirket namına yapmış oldukları mukavele ve muamelelerden dolayı şahsan mesul olamazlar. Ancak aşağıda yazılı hallerde¹⁹³ gerek şirkete gerek münferit pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı müteselsilen mesuldürler."*

6762 sayılı mülga TTK m.336 hükmü, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, kanun veya esas sözleşmeye göre kendilerine verilen vazifeleri, kasten veya ihmal neticesinde ihlal etmeleri durumunda, meydana gelen zarardan kusurlarının derecesi incelenmeksizin anonim şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumludur. Buradaki teselsül, mutlak veya tam teselsüldür. Yani yönetim kurulu üyelerinin her birinin meydana gelen zarardan ağır veya hafif kusur gibi bir kusur derecesi incelenmeksizin, zararın tamamından sorumlu oldukları kabul edilmekteydi.

Müteselsil sorumluluk, bir zararı birden fazla kişinin tazmin etme yükümlülüğü anlamına gelir ve sözleşme veya kanundan doğar. Yönetim kurulu üyeleri, kurul olarak kendilerine verilen yetkilere aykırı davranarak sorumlu duruma geldiklerinde, söz konusu sorumluluk, müteselsil sorumluluktur. Buna karşılık, yönetim kurulu üyelerine, yalnızca yönetim kurulu üyesi oldukları için verilen görevlere aykırı davranmaları halinde, meydana gelen sorumluluk münferit sorumluluk olarak adlandırılır ve yalnızca belirtilen yönetim kurulu üyesi bu kapsamda değerlendirilir. Müteselsil sorumluluk ile amaçlanan alacaklının birden fazla sorumluyla karşı karşıya kalması sebebiyle zayıflayan durumu dengelemektir. Ayrıca müteselsil sorumluluk sebebiyle, zarar görene ispat ve tahsil kolaylığı sağlanarak, borcun ödenmemesi riski azaltılmakta ve zarar görenin alacağı elde etmesinin yolu açılmaktadır¹⁹⁴.

---

¹⁹³ Söz konusu haller, "1. Hisse senetleri bedellerine mahsuben pay sahipleri tarafından vukubulan ödemelerin doğru olmaması; 2. Dağıtılan ve ödenen karpaylarının hakiki olmaması; 3. Kanunen tutulması gereken defterlerin mevcut olmaması veya bunların intizamsız bir surette tutulması; 4. Umumi heyetten çıkan kararların sebepsiz olarak yerine getirilmemesi; 5. Gerek kanunun gerek esas mukavelelerinin kendilerine yüklediği sair vazifelerin kasden veya ihmal neticesi olarak yapılmamasıdır."

¹⁹⁴ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.219.

6762 sayılı mülga TTK'ya göre; müteselsil sorumlukta yönetim kurulu üyelerinin kusurlarının ağırlığı, dış ilişki değil sadece iç ilişkide rücu hakkı açısından önem taşır. Zarar gören kişi, zararın tazminini talep ederken, zararını bir rakam olarak belirtir. Burada mahkemeden her bir sorumlu yönetim kurulu üyesinin tazminat miktarının belirtilmesini talep edemez. Zarar verenlerden her biri kendi açısından tazminatın tenkisini gerektiren bir sebep olsa bile bu sebebi ileri süremez. Zarar gören, mahkemece belirlenen rakamı istediği davalı ya da davalılardan talep edebilir¹⁹⁵.

Müteselsil sorumluluk durumunda zarar gören, diğer borç ilişkilerine göre zarar verenler karşısında daha güçlüdür. Zarar gören, tazminat talebini, ister zarar verenlerin tamamına karşı, ister zarar verenlerin bir kısmına, isterse zarar verenlerden yalnızca birine yöneltebilir. Müteselsil borçlulardan her biri, borcun tamamından sorumlu olmakla birlikte zararın ve edimin yalnızca bir defa ifa edilmesi halinde borç sona erer, zararın bir kısmı ifa edilirse ifa edilen oranda borç sona erer. Zarar gören, borcun ödenmeyen kısmını diğer zarar verenlerden talep edebilir¹⁹⁶.

Öğretide, müteselsil sorumluluk; yönetim kurulu üyelerinin bir zarara sebep olduklarında davacıların, yönetim kurulu üyelerini birlikte dava etmeleri suretiyle davacıların lehine bir düzenleme yapılması ve yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumlulukları uyarınca birbirlerini denetleme yükümlülüklerini yerine getirecekleri belirtilerek, müteselsil sorumluluk savunulmuştur. Ancak burada yönetim kurulu üyelerinin birbirlerinin seçiminde bir etkileri bulunmamasına rağmen, yönetim kurulu üyeleri arasında tam teselsülün uygulanmasının sonuçlarının ağır olacağı endişesi hakim olmuştur. Bununla birlikte yönetim kurulu üyelerinin kurul halinde görev yapmaları nedeniyle, tam teselsülün anonim şirketin işleri ve yönetim kurulu üyelerinin birbirlerinin davranışlarını kontrol etmeleri açısından faydalı olacağı belirtilmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin müteselsilen sorumlu olmaları ilkesi, kanunda emredici olarak düzenlendiğinden, esas sözleşme ile ya da anonim şirket yönetim kurulu üyeleri arasında yapılacak bir sözleşme ile müteselsil sorumluluğun ortadan kaldırılması söz konusu değildir¹⁹⁷.

---

¹⁹⁵ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.518.

¹⁹⁶ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.220.

¹⁹⁷ HELVACI Mehmet, "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğunun Müteselsil Olmasının Anlamı ve İsviçre Borçlar Kanunu 759.Maddesi ile Getirilen Müteselsil Sorumluluğun Anlamının Tanıtılması", **Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80.Yaş Günü Armağanı**, 1.Cilt, İstanbul 2001, s.221; ÇAMOĞLU, s. 21-22; HELVACI, Sorumluluk, s.35-36.

Tam teselsül ve eksik teselsül konusuna gelindiğinde; TBK’da tam teselsül ve eksik teselsül ayırımına artık yer verilmemektedir. Ancak farklılaştırılmış teselsül kavramının ortaya çıkması açısından eksik teselsül önemlidir. Eksik teselsülde, bir zarardan birden çok kişi, farklı nedenlerle sorumlu tutulmaktadır. Tıpkı tam teselsül gibi, eksik teselsülde de alacaklı, sorumluların tamamından veya bir kısmından borcun tamamının veya bir kısmının ifa edilmesini isteyebilir. Bu sebeple, temelde tam teselsül ve eksik teselsül arasında bir fark yoktur. Ancak iki kavramı karşılaştırdığımızda eksik teselsülün bazı noktalarda tam teselsülden ayrıldığı görülmektedir. Bu farklılıklardan birincisi, tam teselsülde, sorumlulardan birine karşı zamanaşımının kesilmesi, diğer sorumlular açısından da zamanaşımının kesilmesine neden olurken; eksik teselsülde ise, sorumlulardan birine karşı zamanaşımının kesilmesi diğer sorumluları etkilemez. İkinci farklılık, tam teselsülde rücu hakkından faydalanan müteselsil borçlulardan her biri, ödediği miktar oranında alacaklının haklarına halef olurken, eksik teselsülde kural olarak halefiyet yoktur. Üçüncü farklılık ise tam teselsülde, aynı zarardan sorumlu olan birden çok kişiden sadece biri lehine tazminatta indirim sebebi olduğu durumda, alacaklı, bu indirim sebebine rağmen borcun tamamının ifasını söz konusu kişiden isteyebilirken; eksik teselsülde, lehine indirim sebebi bulunan borçlu, tazminatın indirilmiş miktarından sorumludur. Buradan hareketle özellikle bireysel indirim sebeplerinin dikkate alınıp alınmayacağına ilişkin üçüncü farklılık, farklılaştırılmış teselsülün kabul edilmesi açısından önem taşımaktadır¹⁹⁸.

2. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi, müteselsil borçluların şahsi indirim sebeplerini, dış ilişkide kullanabilmelerine imkan sağlamaktadır. Mutlak teselsül ilkesi ekseninde bir şekle sahip olan müteselsil borç ilişkisi de dış ilişkide meydana getirdiği sonuçlar düşünüldüğünde adalet ve hakkaniyet ölçütleri açısından tartışmaya açıktır. Farklılaştırılmış teselsül, aslında alacaklı menfaatlerini gözeterek mutlak teselsül sorumluluğu ile borçlunun menfaatini gözeterek iç ilişkideki paya göre sorumluluk arasında yer alan bir çözüm yoludur. Farklılaştırılmış teselsül ilkesini, mutlak teselsülden farklı kılan temel özellik, her bir borçlunun kendi kusuru, gerçekleştirdiği eylemin sonucu açısından illiyet derecesi, hal ve şartlar gibi, sorumluluğun şahsi olarak nispeten daha düşük miktarda belir-

---

¹⁹⁸ HELVACI Mehmet, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül”, **GSÜHFD**, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu 26 Ekim 2013, S.2013/2, s.83-84.

lenmesini gerektiren nedenleri, alacaklı karşısında savunma imkanı vermesi ve hakimin dış ilişki bakımından sorumluluk miktarını söz konusu hal ve şartları göz önünde bulundurarak karar vermesidir¹⁹⁹.

Mehaz İsviçre Borçlar hukukunda, söz konusu özel borç ilişkisinin içerik bakımından değişmesi ile ilgili ileri sürülen görüşler neticesinde 1991 yılında İsviçre Borçlar Kanunu m.759 hükmünde değişiklik yapılmıştır²⁰⁰.

İsviçre Borçlar Kanunu m.759 hükmüne göre,

“Bir zarardan dolayı birden fazla kimsenin tazmin ile yükümlü olması halinde, bunlardan her biri, kusuruna ve mevcut şartlara göre zararın kendisine atfedilebildiği ölçüde diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumludur.

Davacı birden fazla borçluyu zararın tümü için dava edebilir ve aynı davada hakimden her bir davalının tazmin yükümünü belirlemesini isteyebilir.

Borçlular arasındaki rücu ilişkisi, hakim tarafından tüm şartlar değerlendirilmek suretiyle tespit olunur.”

İsviçre Borçlar Hukuku açısından, farklılaştırılmış teselsülün iki temel etkisi vurgulanmıştır. Buna göre, kusurun (kusurun derecesinin) ve uygun illiyet bağının, sorumlu olunan miktarın tespiti yönünden bir indirim sebebi olması, farklılaştırılmış teselsül kurumunun sağladığı yararlar arasında sayılmaktadır. İBK m.759/1 hükmü kapsamında farklılaştırılmış teselsül, borçlunun dış ilişki açısından sorumluluğuna bilhassa şahsi kusur açısından etki etmektedir. Bunun yanında İBK m.759/3 hükmü kapsamında, iç ilişkideki sorumluluk esasları açısından her türlü koşul göz önünde bulundurularak rücu miktarı tespit edilmektedir. İsviçre Federal Mahkemesi'nin uygulamalarında ise, farklılaştırılmış teselsüle ilişkin sorumluluğun reddi veya sorumluluların ayrı ayrı sorumluluk miktarlarında indirim yapılması durumuyla oldukça az karşılaşıldığı görülmektedir. Bunun sebebi, yönetim kurulunun kapsamlı görevlerinin bulunması ve teselsül miktarında farklılaşmanın yapılması açısından her bir sorumlu hakkında bireysel

¹⁹⁹ GÖKTÜRK Kürşat, “Farklılaştırılmış Teselsülün Özellikle Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması”, **İNÜHFD**, C.2, S.2, Haziran-Aralık 2011, 247-249.

²⁰⁰ Mehaz İsviçre Borçlar Kanunu m.759 hükmünün değişiklikten önceki mutlak teselsülü öngören metni şöyledir: “Aynı zarara sebebiyet veren birden fazla şahıs müteselsilen sorumludur.”

değerlendirme yapma zorunluluğunun hasıl olması zorunluluğu düşünüldüğünde, bir sorumlunun hangi miktarda sorumlu olduğunun belirlenmesinin, birlikte zarar veren diğer sorumlularla karşılaştırma yapıldığında kusur oranının saptanmasının imkan dahilinde olmadığı değerlendirilmektedir. Federal mahkemenin bu şekildeki uygulamalarına rağmen, hafif kusurun dış ilişkide bir indirim sebebi olarak değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin çözüm önerileri de sunulmaktadır²⁰¹.

İsviçre Federal Mahkemesi'nin 1940'lı yıllardan beri verdiği kararlarda, hafif kusur sebebiyle meydana gelen zararların giderilmesinde indirim yapılması haline neredeyse hiç rastlanmamıştır. İsviçre Federal Mahkemesi'nin yaygın kanaati bu şekilde olsa da bir dağ treni şirketinin çığ oluşumuna neden olduğu suçlamasıyla dağ treni şirketinin meydana getirdiği zararın giderilmesine ilişkin açılan tazminat davası kararında²⁰², hafif ihmal dahi mevcut olmamasına rağmen “her makul ve mantıklı kişinin göstermesi gerekli olan en temel yükümlülüklerin ihlali” sebebiyle şirket aleyhine Mahkemece tazminata hükmedilmiş ancak tazminat miktarında %20 nispetinde bir indirim yapılmıştır²⁰³.

6102 sayılı TTK ile birlikte, İsviçre Borçlar Kanunu'nda yapılan değişiklikle uyum sağlanmış ve anonim şirketler hukukunda şimdiye kadar geçerli olan “*mutlak teselsül*” anlayışı terk edilerek, “*farklılaştırılmış teselsül ilkesi*” benimsenmiştir.

6102 sayılı TTK ile kabul edilen yeniliklerin başında, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu konusunda farklılaştırılmış teselsül ilkesinin kabul edilmesi gelmektedir. “*Teselsül ve başyuru*” başlıklı TTK m.557 hükmü şöyledir:

(1) *Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur.*

(2) *Davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hakimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir.*

---

²⁰¹ GÖKTÜRK, Farklılaştırılmış Teselsül, s.252-253.

²⁰² BGE 96 II 172 vd.

²⁰³ ROBERTO Vito, “Farklılaştırılmış Teselsülün Problemleri”, Çev. Ezgi Başak Demirayak-Sadık Çapa, **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Akar Öcal Armağanı, s.150.

(3) *Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hakim tarafından belirlenir.*

Maddenin birinci ve ikinci fıkrası, dış ilişkide teselsülden, üçüncü fıkrada ise iç ilişki düzenlenmiştir. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinden sorumluluğu olan kişilerin, farklı kusur dereceleri dikkate alınarak farklılaştırılması teselsül ilkesi kabul edilmiştir. Buna göre öncelikli olarak, yönetim kurulu üyeleri uygun illiyet bağına göre kendisinin sebep olmadığı zarardan sorumlu değildir. Dolayısıyla anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, anonim şirkete tek başlarına verdikleri zararlardan, müteselsil olarak sorumlu olmazlar. Bu yüzden zarardan sorumlu olmayan, uygun illiyet bağının dışında kalan kişinin alacaklının korunması amaçlanarak sorumlu tutulması, hem müteselsil sorumluluk kavramına açıkça aykırı hem de hukuka ve adalet anlayışına da uymamaktadır²⁰⁴. İkinci olarak, her sorumluluk, dış ilişkideki kişisel kusurun varlığına bağlıdır. Üçüncü olarak, kusur derecesi bundan böyle teselsülde dikkate alınacaktır²⁰⁵.

Farklılaştırılmış teselsül, iç ilişkide ileri sürülebilecek kusurun derecesine ilişkin değerlendirmenin, dış ilişkide de ileri sürülebilmesidir. Böylelikle aynı zarardan sorumlu olan yönetim kurulu üyelerinin her biri dış ilişkide bireysel indirim sebeplerini ileri sürerek, zararın yalnızca kusuru ölçüsünde ve durumun gereklerine göre kendisine yükletilebilecek miktarından sorumlu olurlar. Dolayısıyla, her bir yönetim kurulu üyesi, münferiden bir sorumluluğu söz konusu olduğunda, kendisine düşen kısma ilişkin zararı ödemekle yükümlü ve kendi eylemi ile verilen zarar arasındaki illiyet bağına göre sorumludur²⁰⁶.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesinin, anonim şirketlerde uygulanabilmesi için, anonim şirketin birden fazla yönetim kurulu üyesi olmalıdır. Tek kişilik yönetim kurulu-
luna sahip anonim şirketlerde bu ilkenin uygulanması söz konusu değildir. Birden fazla yönetim kurulundan oluşan anonim şirketlerde, meydana gelen zarardan yönetim kurulu üyeleri durumun gereklerine ve kusur derecelerine göre sorumlu olacaklardır²⁰⁷.

---

²⁰⁴ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.518.

²⁰⁵ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.703-704.

²⁰⁶ HELVACI, Farklılaştırılmış Teselsül, s.84-85.

²⁰⁷ ŞENER Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2019, s. 425.

6762 sayılı mülga TTK'da ise sorumluluk davasında müteselsil sorumlular arasındaki rücu ilişkisini düzenleyen bir hüküm yer almadığından müteselsil sorumluluğa ilişkin TBK m.62 hükmü²⁰⁸ kapsamında çözüm bulunmaktaydı. 6102 sayılı yeni TTK'da m.557/3 hükmüyle konuya açıklık getirilmiştir. 6102 sayılı yeni TTK m.557/3 hükmüne göre, *“birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hakim tarafından belirlenir.”* Hakim, hükme uygun olarak rücu davasında tüm sorumlular açısından durumun gereklerini dikkate alarak bir belirleme yapar. Hakim bu belirlemede, kusurların ağırlığı ile birlikte TBK m.51 ve m.52 hükümlerini²⁰⁹ de dikkate alır²¹⁰.

Kanaatimizce, farklılaştırılmış teselsül ilkesi ile birlikte, tam teselsül halindeki zarar gören davacının meydana gelen zararın tamamını, zarar veren davalı yönetim kurulu üyelerinin istediğinden tahsil edebilmesi konusu çözüme kavuşturulmuştur. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi sayesinde, münferiden ve müteselsilen sorumlu olunan miktarlarda bir ayırım yapılarak, zarar gören davalının, yalnızca maddi anlamda durumu daha iyi olmasına rağmen kusuru az olan yönetim kurulu üyesinden zararını tazmin etmesi engellenmiştir. Ancak bu durum zarar gören alacaklının, alacağını tazmin etmesi bakımından mağduriyet yaşamamasına neden olabilir. Tam teselsül, alacaklının zararını tazmin etmesini kolaylaştıran ve alacaklı lehine bir düzenlemeyken, farklılaştırılmış teselsül daha çok borçlu lehine olan bir düzenlemedir.

Zararın tamamının dava edilmesi açısından farklılaştırılmış teselsül ilkesini incelediğimizde, TTK m.557/2 hükmüne göre, zarar gören davacı, zararın tamamını dava edebilir. Buradaki zararın tamamı kavramından anlaşılması gereken, yönetim kurulu üyelerinin tek başına veya birlikte verdikleri zararların toplamıdır. Zarar gören davacı,

²⁰⁸ TBK “Müteselsil sorumluluk-İç İlişkide” başlıklı m.62 hükmüne göre, *“tazminatın aynı zarardan sorumlu müteselsil borçlular arasında paylaştırılmasında, bütün durum ve koşullar, özellikle onlardan her birine yüklenebilecek kusurun ağırlığı ve yarattıkları tehlikenin yoğunluğu göz önünde tutulur. Tazminatın kendi payına düşeninden fazlasını ödeyen kişi, bu fazla ödemesi için, diğer müteselsil sorumlulara karşı rücu hakkına sahip ve zarar görenin haklarına halef olur.”*

²⁰⁹ TBK, “Tazminat-Belirlenmesi” başlıklı m.51 hükmüne göre, *“hakim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler. Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür.”*

TBK, “Tazminat-İndirilmesi” başlıklı m.52 hükmüne göre, *“zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hakim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırabilir. Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hakim, tazminatı indirebilir.”*

²¹⁰ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.524-525.

meydana gelen zarara, hangi yönetim kurulu üyesinin ne derece sebebiyet verdiğini bilemeyeceği için TTK m.557/2 hükmü ile aslında davacıya kolaylık sağlanmıştır. Buna göre zarar gören davacı, yalnızca zararın miktarını belirterek yönetim kurulu üyelerine karşı davayı yöneltecek, hakim durumun gereklerine ve kusur derecelerini esas alarak yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını tespit edecektir.

III. HUKUKİ SORUMLULUK GEREKTİREN HALLER

Sorumluluk, bir sorumluluk normunun uygulanabilmesi için olması gereken şartların oluşması durumunda, meydana gelen zarardan kimin sorumlu olduğunu gösteren ve bu nedenle zarara uğrayanın zarar verene karşı uğradığı zararın tazminini isteme hakkını düzenleyen, kısaca zarar gören kişinin uğradığı zararın bir başkasına aktarılmasını sağlayan kurallardır²¹¹.

Hukuki sorumluluk, sözleşmeye dayalı sorumluluk ve sözleşme dışı sorumluluk olarak ikiye ayrılmaktadır. Sözleşme dışı sorumluluk ise, kusur sorumluluğu ve kusursuz sorumluluk olarak iki başlık halinde incelenir. Kusurlu sorumluluk, zarar veren kişinin kusurlu davranışına dayanır ve “*kusur olmadan sorumluluk olmaz*” prensibi burada geçerlidir. Bu nedenle sorumluluğun meydana gelebilmesi için, zarar, uygun illiyet bağı, hukuka aykırılık unsurlarının yanında zarar verenin kusurlu davranışı da olmalıdır.²¹²

Kusur sorumluluğunda, kusurun olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Kusurun olumlu etkisi, sorumluluğun kurucu bir etkisinin olması bakımından önemlidir. Zarar veren ancak kusuru varsa sorumluluğu gündeme gelecektir. Kusurun olumsuz etkisi ise, kusurun bulunmaması halinde, sorumluluğun da bulunmayacağı anlamındadır. Dolayısıyla kusur yoksa sorumluluk da yoktur²¹³.

---

²¹¹ ÖZEL Çağlar, “Sözleşme Dışı Sorumlulukta Yansıma Zarar ve Giderimine İlişkin Bazı Düşünceler”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.50, S.4, 2001, s.81.

²¹² YAVUZ Cevdet, “Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Göre Kusursuz Sorumluluk Halleri ve İlkeleri” **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Sa.4, 2008, s.31.

²¹³ TANDOĞAN Haluk, **Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara, 1981, s.1.; ÖZEL Çağlar, “Türk Özel Hukukunda Sözleşme Dışı Sorumluluk Olgularına Genel Bakış”, **Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.18, S.2, 2000, s.417.

Hukuki sorumluluk gerektiren haller, genel hükümler ve özel hükümler uyarınca sorumluluk olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. TTK m.553 hükmü genel hükümler uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu ifade ederken, özel hükümler uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu başlığında TTK'nın çeşitli maddeleri incelenerek yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk gerektiren halleri incelenmiştir.

A. Genel Hükümler Uyarınca Sorumluluk (TTK m.553)

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu inceleyen TTK m.553 ve yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünü inceleyen TTK m.369 kusurun varlığının belirlenmesinde önemlidir. TTK m.553'e göre, "*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.*" 6762 sayılı mülga TTK'da yer alan "kasten ve ihmâl neticesi" ifadesi yerine 6102 sayılı yeni TTK'da "kusur" kelimesi yer almıştır.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları da kusura dayalıdır. Yönetim kurulu üyesi, kanun ya da ana sözleşme tarafından kendisine verilen bir görevi yerine getiremediğinde kusurlu davranışı neticesinde sorumluluğuna gidilebilir. Ancak yönetim kurulu üyesine kararın alınmasında veya uygulanmasında bir kusur isnat edilemiyorsa, zarar doğmuş olsa bile, yönetim kurulu üyeleri bundan sorumlu tutulamazlar²¹⁴.

6102 sayılı TTK'nın ilk halinde yönetim kurulu üyelerinin kusurlu olduğu kârîne olarak kabul edilmiş, sorumluluktan kurtulmak için yönetim kurulu üyelerinin kusursuzluğunu ispat etmesi gerekmekteydi. TTK Tasarısının yasalaşması aşamasında sorumluluk hukukunun temel kurallarının istisnaları arasında yer alan kusur karinesinin kaldırılması konusu tartışılmış ancak uygulamanın kusur karinesine göre şekillendiği gerekçesi ile aynen bırakılmasına karar verilmişti. Sonrasında 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, TTK m.553 hükmü değiştirilmiş ve kusur karinesi kaldırılmıştır. Yapılan değişiklikle birlikte 6335 sayılı Kanun m.28 hükmüne "*kusurlarıyla*" kelimesi eklenerek kusurlu sorumluluk ilkesi vurgulanmıştır. Sonuç olarak, zarar doğurucu işlem

²¹⁴ KIRCA İsmail, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi-Özen Borcu", **Batider**, C.22, S.3, Haziran 2004, s.87.

ya da eylemin yönetim kurulu üyesinin kusurundan kaynaklandığını ispat yükü davacıya aittir.²¹⁵

TTK m.553/2 hükmünde kusursuzluk hali anlatılmaktadır. Buna göre, “*kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.*”

TTK m.553/2 hükmü, TTK m.367/1 hükmü kapsamında yönetimin usulüne uygun devri ile birlikte incelenmelidir. Usulüne uygun devrin varlığında, yönetimi devreden yönetim kurulu üyeleri, yönetimi devralan kişinin seçiminde ve gözetiminde gerekli özeni göstermeleri şartıyla, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu tutulamazlar. Ancak TTK m.367/1 hükmünde öngörülen şartların karşılanmadığı; esas sözleşmede yetki hükmünün bulunmaması, iç yönerge düzenlenmemesi, devrin iç yönergeye uygun yapılmaması, devredilemez görev ve yetkilerin devredilmesi gibi hallerde yapılan devir usulsüzdür. Usulsüz bir devrin yapılması durumunda TTK m.553/2 hükmündeki sorumlu olmama hali uygulanamayacaktır²¹⁶.

TTK m.553/3’e göre, “*hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanun veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle, gözetim ve özen yükümü dolayısıyla sorumlu tutulamaz.*”

TTK m..553/3 hükmü gerekçesinde; “*yönetim organının, organsal işlevi ister kanuna göre devredilmiş olsun, ister organın kendisinde kalsın üyelerin gözetim yükümlerini tanımakta, ancak bu yükümlün kontrol dışında kalan olgu ve konularda bulunmadığını hükme bağlamaktadır. Bu hüküm yönetim ile görevli kişilerin bu arada yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla öngörülmüştür. Çünkü, uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatinin üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutuldukları gözlemlenmiştir*”.

²¹⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar, N.590.

²¹⁶ KIRCA (ŞEHİRALİ/MANAVGAT), s.611-612.

Bu kapsamda, yönetim kurulu üyeleri, yönetimle görevli kişilerin görevlerini özensiz ve kurallara aykırı yaptıklarıyla ilgili bir şüpheye düştüklerinde konu ile ilgili araştırma yapmak, gerekirse uzmanları devreye sokmak, gerekli talimatları vermek, azil ve yenilerinin seçilmesi suretiyle yönetici değişikliğine gitmek gibi önlemleri alarak söz konusu duruma derhal müdahale etmekle yükümlüdürler. Yönetim kurulu üyeleri, şirket açısından tehlike arz eden bir durumda, gözetim yükümünü ifa etmediklerinde ortaya çıkan zarar karşısında ihmalleri olduğu isnadıyla karşılaşmaktadırlar. Gözetim ve görev yetkisi doğru anlaşıldığında, yönetim kurulunun devredemeyeceği gözetim ve görev yetkisinin üst gözetimle sınırlı olduğu; günlük iş akışının, münferit iş ve işlemlerin gözetiminin üst gözetime dahil olmadığı anlaşılacaktır²¹⁷.

Kanımızca, söz konusu maddenin gerekçesi de incelendiğinde, 6102 sayılı Kanunla birlikte yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları hafifletilmiştir. Aksi durumda, bir şirkette gerçekleşen herhangi bir olumsuzluk karşısında, yönetim kurulu üyesinin özensiz davrandığı iddia edilerek, yönetim kurulu üyesinin kusurunun gündeme gelmesi hakkaniyete uygun değildir.

B. Özel Hükümler Uyarınca Hukuki Sorumluluk

Anonim şirketin kuruluşu ve sermaye artırım aşamasında yönetim kurulu üyeleri ile birlikte görev alan kişilerce düzenlenen belgeler ve verilen beyanlardan dolayı anonim şirketin zarara uğraması durumu TTK m.549-552 arasında ve TTK'nın bazı maddelerinde özel olarak düzenlenmiştir.

1. Belge ve Beyanların Kanuna Aykırı Olması (TTK m.549)

Belge ve beyanların kanuna aykırı olması ile ilgili olarak 6762 sayılı mülga TTK m.305 hükmü, "299 uncu maddede yazılı beyanname ile vesika ve sair evrakın hakikat hilafı tanzim edilmiş olmasından doğan zararlardan kurucularla bu vesika ve varakaların tanzimine iştirak edenler müteselsilen mesuldürler ve haklarında Ceza Kanununun 350 nci maddesi tatbik olunur." şeklinde düzenlenmiştir. 559 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kaldırılan m.299 hükmü yazılı belgelerin "hakikat hilafı" düzenlenmesine dair olduğundan dar bir hüküm niteliği taşımakta ve kusurdan bahsedil-

²¹⁷ KIRCA (ŞEHİRALİ/MANAVGAT), s.614-615.

mediğinden sorumluluğun niteliği açısından tartışmalara ve tereddütlere sebep oluyordu²¹⁸.

TTK m.549 hükmüne göre, “*şirketin kuruluşu, sermayenin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma*²¹⁹ gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin²²⁰, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli, sahte gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zarardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı halinde bunlara katılanlar sorumlu olurlar.”

6762 sayılı mülga TTK m.305 hükmünde sadece kuruluşla ilişkin belgelerin gerçeği yansıtmaması hali ile bu konu sınırlandırılmıştı. Halbuki anonim şirketin yalnızca kuruluş aşamasında değil, gerek sermaye artırımı veya azaltılması, gerek birleşme, bölünme, tür değiştirme gibi yapısal değişiklik halleri ve halka arz halinde²²¹ belge ve beyanlardaki bilgilerin kanuna aykırı olması şirket açısından bir zarar ve zarar dolayısıyla sorumluluk meydana getirir. 6102 sayılı yeni TTK m.549 hükmünde, sorumluluğun doğabileceği işlemler olarak şirketin kuruluşu yanında; sermayenin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma başlıkları da sayılmıştır. Ayrıca TTK m.549’da “gibi” kelimesine yer verilerek, sınırlı bir saymadan bahsedilmemiş ve başka işlemlerden de sorumluluk doğabileceğine yer verilmiştir.

²¹⁸ Gereğe TTK m.549.

²¹⁹ Sermaye Piyasası Kanunu m.3/1-o hükmünde menkul kıymetin tanımı yapılmıştır. Buna göre, “*menkul kıymetler: Para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere;*

1) *Paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikalarını,*

2) *Borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını”* ifade eder.

²²⁰ İzahname, sermaye piyasası araçlarının ihracında veya halka arz edilmesinde, anonim şirket hakkında yatırımcıların bilgi sahibi olmasını sağlamak amacıyla düzenlenen belgedir. Bu sayede yatırımcılar izahnamedeki bilgileri değerlendirerek yatırım yapma imkanı elde ederler. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu m.4 hükmüne göre, “*sermaye piyasası araçlarının halka arz edilebilmesi ya da borsada işlem görebilmesi için izahnamenin hazırlanması ve hazırlanan izahnamenin Kurulca onaylanması zorunluluk taşır.*” Sermaye Piyasası Kanunu m.3/1-j hükmünde izahnamenin tanımı ayrıca yapılmıştır. Buna göre, izahname, “*ihraççının ve varsa garantörün finansal durum ve performansı ile geleceğe yönelik beklentilerine, faaliyetlerine, ihraç edilecek veya borsada işlem göreceği sermaye piyasası araçlarının özelliklerine ve bunlara bağlı hak ve risklere ilişkin olarak yatırımcıların bilinçli bir değerlendirme yapmasını sağlayacak nitelikteki tüm bilgileri içeren kamuyu aydınlatma belgesini*” ifade eder.

²²¹ Sermaye Piyasası Kanunu m.3/1-f hükmünde halka arzın tanımı yapılmıştır. Buna göre, “*halka arz, sermaye piyasası araçlarının satın alınması için her türlü yoldan yapılan genel bir çağrıyı ve bu çağrı devamında gerçekleştirilen satışı*” ifade eder. Anonim şirketin halka açılması ve hisse senetlerinin halka arz edilmesi aşamasında çok sayıda belge hazırlanması gerektiğinden TTK m.549 hükmünün söz konusu aşamalarda da uygulanması gereklidir.

TTK m.549 hükmü kapsamında belge ve beyanların kanuna aykırı olmaları sebebiyle, yönetim kurulu üyeleri diğer sorumlularla birlikte sorumluluk altına girerler. Buna göre belgeleri düzenleyenler ve beyanda bulunanlar meydana gelen zarardan sorumlu olurlar. TTK m.549 hükmüne göre, sorumluluğun doğabilmesi için doğru olmayan, gerçeği dürüst bir şekilde yansıtmayan beyanların ve bazı konuların gizlenmiş olması, bundan zarar doğmuş olması ve uygun nedensellik bağının bulunması şarttır. Belgelerin, beyanların ve tarihlerin hileli, sahte, gerçek dışı ya da kanuna aykırı olması nedeniyle, hali hazırdaki mevcut değerleriyle bunlar doğru olsaydı haiz bulunacakları varsayımsal değer arasındaki fark zarar olarak adlandırılır ve birlikte zarar verilmesi durumunda TTK m.557 hükmünde belirtildiği şekilde sorumlular arasında farklılaştırılmış teselsül kuralı uygulanır²²². Kanun koyucu her ne kadar kusurlu sorumluluk ilkesini sadece eyleme katılan ikinci derece sorumlular hakkında vurgulamış ise de, maddede sayılan eylemlerin ağır kusur hatta kast içeren fiiller olduğu anlaşılmaktadır²²³.

İsviçre Borçlar Kanunu m.752 hükmünde, piyasaya menkul kıymet arzından doğan özel bir sorumluluk hali düzenlenmiştir. Buna göre, anonim şirketin kuruluşunda veya pay senedi, menkul kıymetler ve diğer benzer araçların ihraç edilmesi halinde kasten veya ihmâl ile izahnameye veya benzer belgelere gerçek olmayan, yanıltıcı nitelikte veya kanuni gerekliliklere aykırı bilgiler ilave eden, bunları dağıtan veya bu fiillere katılanlar, söz konusu kıymetleri devralanlar uğradıkları zararı tazmin etmekle yükümlü tutulmuştur. İsviçre Borçlar Kanunu m.752 hükmünde, izahnameden doğan sorumluluk yer almakta ve söz konusu hüküm izahname düzenleyenleri, dağıtanları ve bu fiillere katılanları kast ya da ihmalleri ile sebep oldukları zararları tazmin etmekle yükümlü tutmaktadır. Buna göre, bu fiillerin halka açılma ya da kuruluş sürecinde gerçekleşmesinin bir farkı bulunmamaktadır. İsviçre Borçlar Kanunu m.752 hükmünde, TTK m.549 hükmünden farklı olarak, sorumluluk sistemi bakımından düzenleyen, dağıtan ve katılanlar arasında bir ayırım yapılmamış söz konusu kişilerin tamamı için kusur sorumluluğu kabul edilmiştir. Burada hukuka aykırı fiil, gerçeği dürüst olarak yansıtmayan, gizleyen belgelerin düzenlenmesi ve dağıtılması olup zarar ile hukuka aykırılığı doğuran unsurlar arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Kuruluşa ya da halka açılmaya dair

²²² TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-26; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 528.

²²³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar, N.593.

akla gelebilecek her türlü belge şartları oluştuğunda belge ve beyanların kanuna aykırı olması ile ilgili sorumluluğa sebep olabilir²²⁴.

TTK Tasarı Toplantıları'nda TTK m.550/1 hükmünde yer alan "müteselsilen" ibaresinin, TTK m.549 hükmünde yer almaması ile ilgili olarak, bu bağlamda müteselsil sorumluluk ile ilgili yeni tartışmalar çıkabileceğinden, sorumluluğun müteselsil mi yoksa münferit mi olduğu ile ilgili tereddütler yaşanabileceğinden, TTK m.7 hükmündeki "teselsül karinesi" nin²²⁵ yeterli olup olmayacağı ile ilgili de fikir birliği olmadığından hareketle TTK m.549 hükmünün, "kusurlarının varlığı halinde bunlara katılanlar müteselsilen sorumlu olurlar" şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağına ilişkin görüşler belirtilmiştir²²⁶. Bu konuya ilişkin aksi yöndeki görüş²²⁷ ise, eğer birden fazla borçlu ve sorumlu varsa bunlar arasında zaten teselsül ilkesinin geçerli olduğunu belirterek "müteselsilen" ifadesine gerek olmadığını belirtmiştir.

2. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi (TTK m.550)

Sermaye, anonim şirketlerde şirketin tüzel kişiliğinin oluşumunu sağlayan en önemli unsurdur. Söz konusu maddeyle bu konu özel olarak düzenlenmiştir. 6762 sayılı mülga TTK m.306'da "esas sermaye hakkında yanlış beyan" başlığı ile sermaye hakkında koruma hükümleri bulunmaktaydı²²⁸. 6102 sayılı yeni TTK m.550 hükmü ile birlikte sermaye hakkındaki sorumluluk genişletilmiştir.

TTK m.550/1 hükmüne göre, "sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları şartıyla, şirket yetkilileri, bu payları

²²⁴ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 527.

²²⁵ TTK'nın "teselsül karinesi" başlıklı m.7/1 hükmüne göre, "iki veya daha fazla kişi, içlerinden yalnız biri veya hepsi için ticari niteliği haiz bir iş dolayısıyla, diğer bir kimseye karşı birlikte borç altına girerse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse müteselsilen sorumlu olurlar. Ancak, kefil ve kefillere, taahhüt veya ödemenin yapılmadığı veya yerine getirilmediği ihbar edilmeden temerrüt faizi yürütülemez."

²²⁶ KOÇ Nevzat, BAHTİYAR Mehmet, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III**, TBB Yayınları, S.138, Ankara Mart 2008, s.1024-1026.

²²⁷ ARSLAN İbrahim, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III**, TBB Yayınları, S.138, Ankara Mart 2008, s.1024.

²²⁸ 6762 sayılı mülga TTK'nın "esas sermaye hakkında yanlış beyan" başlıklı m.306 hükmüne göre, "Esas sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun hükümleri gereğince ödenmemiş iken taahhüt edilmiş veya yerine getirilmiş gibi gösteren kurucularla, bu fiilde kendilerine iştirak edenler, bu payları kendi hesaplarına almaya ve karşılığını müteselsilen ödemeye mecburdurlar."

üstlenmiş kabul edilirler ve payların karşılıkları ile zararı faiziyle birlikte müteselsilen ödemekle yükümlüdürler.”

TTK m.550/2 hükmü ise, *“sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenler, söz konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumludurlar.”*

TTK m.550 hükmünde üç sorumluluk hali yer almıştır. Birinci sorumluluk hali esas sermaye tamamen taahhüt edilmemişken taahhüt edilmiş gibi gösterilmesidir. Esas sermaye sisteminde anonim şirketin kuruluşu ve sermayenin artırılması aşamasında sermayenin tamamı taahhüt edilir²²⁹. İkinci sorumluluk hali, pay bedellerinin peşinen ödenmesi gereken bölümünün kısmen veya tamamen ödenmemiş olmasına rağmen ödenmiş gibi gösterilmesidir. Üçüncü sorumluluk hali, sermaye taahhüdünde bulunanların bazılarının taahhüt anındaki maddi olanaklarına, nesnel şartlara ve yansız bir değerlendirmeye göre borcu ifa edemeyecekleri, kuruculardan biri ya da bazıları tarafından bilinmesine rağmen bu durumun görmezden gelinmesidir. Bedelin tamamen ödenmeyeceğinin başlangıçta bilindiği halde taahhüdün kabul edilmesi, sermayenin söz konusu payların bakiye borçları tutarınca karşılıksızlığının hoş görülmesi, sermayenin tamamının taahhüt edilememesi anlamına gelir. Her üç sorumluluk halinde de anonim şirket, pay sahipleri ve üçüncü kişiler yanıtıldığından, TTK özel bir sorumluluk hükmü öngörmüştür²³⁰.

TTK m.550'nin gerekçesinde, hükmün sermayenin korunması ilkesinin uygulanması ve TTK m.549 hükmünün tamamlayıcısı niteliğinde olduğu, *“şirket yetkilisi”* kavramının geniş şekilde anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir²³¹. Sermayenin en az yüzde yirmi beşi veya esas sözleşmede belirtilen miktar ödenmediği halde²³², ödenmiş gibi gösteren kurucular, sermaye artırımlarında²³³ yönetim kurulu üyeleri ve sermayenin

---

²²⁹ AKKALE Rüveyda Gülmisal, “Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı TTK’ya Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.17, Sa. 1-2, 2013, s.25.

²³⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-28.

²³¹ Gerekçe TTK m.550.

²³² TTK'nın “pay bedellerinin ödenmesi” başlıklı m.344 hükmüne göre, *“Nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmibeşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenir.”* Ayrıca Sermaye Piyasası Kanunu m.12/1 hükmü ile, halka açık anonim şirketlerde halka arz yoluyla satılan payların tamamının nakit karşılığı çıkarılması ve bedellerinin nakden ve tamamen ödenmesi şartı getirilmiştir.

²³³ Anonim şirketlerde sermaye, pay sahiplerinin anonim şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri malvarlığının toplamı ve bu malvarlığının nakit olarak ifade edilmesidir. Bu nakdi değer, anonim şirket esas sözleşme-

kanuna, esas sözleşmeye veya sermaye artırımlarında genel kurul kararına göre, ödemesi gereken miktarının ödendiğini gerçeğe uygun olmayacak şekilde beyan eden banka teminat mektubunu imzalayanlar da TTK m.550 hükmünde düzenlenen tazminat davasının davalılar kategorisinde bulunur. TTK m.550 hükmündeki şirket yetkilileri ibaresi sermaye artırımlarında anlam kazanır. Kuruluş aşamasında herhangi bir şirket bulunmadığından şirket yetkilisi de yoktur. “Şirket yetkilisi” ibaresi ile ön şirketin²³⁴ de kastedilmiş olması mümkün değildir. Çünkü ön şirketin, kurucular haricinde “yetkilisi” si bulunmamaktadır²³⁵.

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, esasen sermaye taahhüt edilmemesine rağmen, sermaye taahhüt edilmiş gibi gösterilerek sermaye payları ile ilgili olarak bir zarar meydana geldiğinde söz konusu zararın faiziyle birlikte giderilmesinden müteselsilen sorumlu olurlar. Keza kusurlu sorumluluk ilkesi çerçevesinde sermaye ile ilgili konularda kusurları tespit edilirse yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları gündeme gelir.

Kendilerine yönetim yetkisi devredilmiş olsun ya da olmasın, anonim şirketin hesaplarını tutan ya da hesapların tutulmasına müdahale edebilecek durumdaki bir muhasebe yöneticisi ya da çalışanı, bir pay sahibi ile anlaşarak muhasebe kayıtlarında tahrifat yaparak, söz konusu pay sahibinin sermaye taahhüdünü ödenmiş gibi göstermesi halinde de TTK m.550 hükmü uyarınca sorumlu olur. Ayrıca şartların var olması durumunda TTK m.557 hükmü uyarınca farklılaştırılmış teselsül hükmü uygulanır²³⁶.

Son olarak, *kanaatimizce*, TTK m.550/1 hükmünde yer alan “müteselsilen ödemekle yükümlüdürler” ibaresi ile sorumluluğun müteselsil olduğu madde metninde açıkça ifade edilirken, TTK m.550/2 hükmünde “borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumludurlar” ifadesi ile yetinilmesi bir eksiklik olup tıpkı birinci fıkradaki gibi

---

sinde sabit bir rakam olarak yer alır ve anonim şirketin malvarlığının artması ya da azalması ile kendiliğinden artmaz ya da azalmaz. Dolayısıyla sermaye artırımı ile, esas sözleşmede yer alan sabit rakamın yükselmesi kastedilmektedir. (MOROĞLU Erdoğan, **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s.1.)

²³⁴ TTK m.335 hükmü ön şirketin hukuki dayanağını oluşturmaktadır. Söz konusu hüküm, şirketin, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi, şartsız taahhüt ettikleri, imzalarının noterce onaylandığı esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamaları ile kurulacağını ifade etmiştir. (AKDAĞ GÜNEY Necla, **Anonim Şirketlerde Kuruluş**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s.26.)

²³⁵ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-34.

²³⁶ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.530.

TTK m.550/2 hükmüne de “müteselsilen sorumludurlar” ibaresinin madde metnine eklenmesi gerekir.

3. Değer Biçilmesinde Yolsuzluk Yapılması (TTK m.551)

Anonim şirketlerin kuruluştan doğan sorumluluklarında malvarlığının tam olarak belirlenmesi gerekmektedir. Anonim şirket esas sözleşmesinde belirtildiği gibi malvarlığının tamamlanması, malvarlığının korunması ilkesinin gereğidir. Anonim şirketin sermaye şirketi olması ve üçüncü kişilere karşı yalnız şirket tüzel kişiliğinin, şahsi malvarlığı ile sorumlu olması sebebiyle, malvarlığının korunması ilkesi gündeme gelmiştir²³⁷.

6102 sayılı yeni TTK m.551 maddesine göre, “*ayni sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenler, işletme ve aynın niteliğini veya durumunu farklı gösterenler ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanlar, bundan doğan zarardan sorumludur.*” 6102 sayılı yeni TTK m.551, genel olarak, 6762 sayılı mülga TTK’nın “*ayın nevinden sermayeye değer biçilmesinde hile*” başlıklı 307’nci maddesinin tekrarı niteliğindedir.

TTK m.551’in gerekçesinde, hile yapılmaya dahi hükmün uygulanacağından bahsedilerek, ayni sermayeye emsaline göre, daha yüksek fiyat belirlenmesi, işletme ve aynın niteliğinin²³⁸ veya durumunun²³⁹ farklı gösterilmesi veya başka bir şekilde yolsuzluk yapılmasının yeterli olduğu ifade edilmiştir. Gerekçenin devamında, sorumluluğunun kusur esasına dayalı olduğunun altı çizilerek, kusurun incelenmesi ve belirlenen fiyatın benzerlerine oranla yüksek olup olmadığının tespitinin hakim takdir yetkisinde olduğu vurgulanmıştır.

Değerlemeye tabi tutulan ayınların değerlerinin emsallerine göre yüksek gösterilmesi değerlemeyi yapan uzmanların görevlerine aykırı hareket etmeleri sonucunu doğurur. “Emsal” in doğru olarak seçilmesi, karşılaştırmanın tarafsız ve objektif uzman-

²³⁷ KARAMAN COŞGUN, Özlem, “Anonim Şirketlerde Sermaye Kavramı ve Ayni Sermaye Değerinin Belirlenmesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 2012, s.341.

²³⁸ Maddenin gerekçesinde, arsanın bina olarak, sosyal amaçlı binanın üretim tesisi, meskenin turistik tesis olarak gösterilmesi örnekleri verilmiştir.

²³⁹ Maddenin gerekçesinde, imar durumu yokken sanki imar varmış gibi gösterme, imar durumunu olduğundan iyi gösterme, imar durumu hakkında herhangi bir şey belirtmeme örnekleri verilmiştir.

larca yapılması gereklidir. “Emsal”, aynı konumda, aynı kalitede, aynı şartları haiz aynı malvarlığı unsurları olarak ifade edilir²⁴⁰.

TTK m.551 hükmündeki “*başka bir şekilde yolsuzluk yapılması*” ibaresi ile neyin kastedildiği de önem taşımaktadır. Buna göre, kuruluş giderlerinin veya kuruluş esnasında anonim şirket adına yapılan işlemlerin veya taahhütlerin gerçeğinden daha yüksek değerler ile anonim şirkete intikal ettirilmesi, kuruculara TTK m.348 hükmüne aykırı olarak menfaat tanınması²⁴¹, örtülü şekilde bedelsiz pay senedi verilmesi, primli payların primlerinin fazla gösterilen giderler sebebiyle düşük gösterilerek kanuni yedek akçe hesabına düşük miktarda geçirilmiş olması, aynı sermayeye değer biçen bilirkişilerin uzman kişilerden oluşmaması örnek olarak verilebilir²⁴².

Aktif dava ehliyeti, anonim şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara ait olup, pasif dava ehliyeti somut olaya göre değerlendirilir²⁴³. Davalılar, yolsuz değerlendirmeyi gerçekleştiren, yönlendiren, etkileyen kişilerdir ve bu eylemde etkili olan kurucular, sermaye artırımında yönetim kurulu üyeleri ve diğer yöneticiler, değerlemeyi yapan bilirkişiler, onlarla yolsuzluk konusunda iş birliğinde bulunan avukatlar, resmi yetkililer ve diğer ilgililerdir²⁴⁴.

4. İzinsiz Olarak Halktan Para Toplanması (TTK m.552)

Halktan para toplanması sebebiyle doğan sorumluluğun, 6762 sayılı mülga TTK’da bir karşılığı olmayıp; 6102 sayılı yeni TTK’da yer alan, yeni bir düzenlemedir. 6102 sayılı TTK m.552, 6335 sayılı Kanun m.27 hükmü ile değişikliğe uğramıştır. Maddenin değişiklik yapılmadan önceki ilk hali şöyledir:

“(1) Bir anonim veya başka bir şirket kurmak, şirketin sermayesini artırmak amacıyla veya vadiyle halktan para toplanabilmesi için Sermaye Piyasası Kurulundan izin alınır. Bu iznin esas ve usulleri Sermaye Piyasası Kurulu tarafından düzenlenir. Sermaye Piyasası Kurulu, izinsiz para toplanması girişiminin ve başlanmışsa para toplanmasının tedbiren, hemen durdurulmasını, toplanan paraların koruma altına alınma-

²⁴⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-45.

²⁴¹ TTK’nın “kurucu menfaatleri” başlıklı m.348 hükmüne göre, “*Şirketi kurdukları sırada harcadıkları emeğe karşılık olarak kuruculara, para ve bedelsiz pay senedi vermek gibi şirket sermayesinin azalması sonucunu doğurabilecek bir menfaat tanınmaz. Bu hükme aykırı esas sözleşme hükümleri geçersizdir.*”

²⁴² ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.530.

²⁴³ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.531.

²⁴⁴ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-52.

sını, gerekli diğer önlemlerin uygulanmasını, gerektiğinde kayyım atanmasını, Ankara Asliye Ticaret mahkemesinden de isteyebilir. Sermaye Piyasası Kurulunun istemi için teminat istenemez. Bu hükme aykırı olarak para toplayanlar ve fiilden haberli olan kurumlar ile ilgili şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve girişimcileri toplanan paranın derhal Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen bir mevduat veya katılım bankasına yatırılmasından müteselsilen sorumludurlar. Alınan tedbir veya hacizden itibaren altı ay içinde aynı mahkemede dava açılır.

(2) İzin varlığı hâlinde, toplanan tutarlar, izin tarihinden itibaren altı ay içinde öngörülen amaca uygun olarak kullanılmadığı veya ciddi bir şekilde kullanılmaya başlanılmadığı takdirde birinci fıkra hükmü uygulanır. Mahkeme süreyi uzatabilir.

(3) Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklıdır.”

TTK m.552 hükmü tasarı halindeyken öğretilerde farklı görüşler ileri sürülmüştür.

Moroğlu, TTK m.552 hükmünün Sermaye Piyasası Kanunu’nda yer alması gerektiğini belirtmiştir. Hükmün, 2499 sayılı mülga Sermaye Piyasası Kanunu’nun 22/b hükmü²⁴⁵ ve 46/a hükmü²⁴⁶ ile bağlantılı olmadığını ifade ederek, söz konusu maddelerde Sermaye Piyasası Kurulu’nun yetkili olmasına rağmen TTK m.552 hükmünün ilk halindeki, Sermaye Piyasası Kurulu’ndan izin alınmadan para toplanması veya para toplanmasına ilişkin teşebbüsü önlemek adına Kurul’un Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi’nden ihtiyatı tedbir kararı almasına gerek olmadığını, bunun yerine Sermaye Piyasası Kurulu’nun özerk bir idare olarak kamu erkini kullanma yetkisi bakımından, izinsiz para toplanması, toplanan paraların güvence altına alınması ve gereken diğer önlemlerin alınması bakımından doğrudan yetkili kılınması gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla, 2499 sayılı mülga Sermaye Piyasası Kanunu’nun 22/b ve 46/a maddeleri ile uyumlu

²⁴⁵ 2499 sayılı mülga Sermaye Piyasası Kanunu m.22 hükmünde Sermaye Piyasası Kurulu’nun görevleri sayılmıştır. Hükmün b fıkrasında yer alan, “İhraç veya halka arzolanacak sermaye piyasası araçlarını Kurul kaydına almak ve kamu yararının gerektirdiği hallerde sermaye piyasası araçlarının halka arz ve satışını geçici olarak durdurmak” Sermaye Piyasası Kurulu’nun görevlerinden biridir.

²⁴⁶ 2499 sayılı mülga Sermaye Piyasası Kanunu m.46/a hükmü, “yatırımcıları koruma fonu” başlığını taşır. Hükme göre, “Kurul, Fonun hesap ve işlemlerini inceleme ve denetlemeye, bu hususta fondan her türlü bilgiyi istemeye yetkilidir. Kurul, inceleme ve denetim sonuçlarına göre, gerekli gördüğü hususların yerine getirilmesini fondan isteyebilir ve gerektiğinde, fonun yönetiminin kurula devredilmesini ilgili Bakandan talep eder”

olmadığından TTK m.552 hükmüne gerek olmadığını ve bu düzenlemenin Sermaye Piyasası Kanunu'nda yer alması gerektiğini ileri sürmüştür²⁴⁷.

Bahtiyar, 2499 sayılı mülga Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22., 46. maddeleri ve çok sayıda detaylı düzenlenmiş hükümler içerdiğinden, şirketlerin kuruluşu ve sermaye artırımlarında halka arzın düzenlediğinden ve konuyla ilgili olarak SPK'ya denetleme yetkisi verildiğinden bahsederek, halktan para toplanmasına ilişkin durumlarda sermaye piyasası hükümlerinin uygulanacağına dair bir ifadenin kanun metninde yer almasının daha doğru olacağını belirtmiştir²⁴⁸.

Ayhan, halktan para toplamanın bir mevduat kabulü olduğunu ifade ederek, mevduat kabulünün yalnızca mevduat ve katılım bankaları gibi belirli bankalar için söz konusu olduğundan hareketle, TTK m.552'de yer alan "para toplanması" ifadesinin karşılığı olarak "halka müracaat" ifadesinin kullanılmasının daha doğru olacağını savunmuştur. Bankacılık Kanununa göre mevduat toplama yetkisinin yalnızca bankalarda olması sebebiyle, TTK m.552 hükmünün başlığının da bu çerçevede değiştirilmesi gerektiğine dikkat çekerek, söz konusu maddenin Bankacılık Kanunu hükümleri uyarınca yeniden düzenlenmesinin isabetli olacağını altını çizmiştir²⁴⁹.

6335 sayılı değişiklikten sonra TTK m.552 hükmünün son hali, "*Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vaadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanması yasaktır.*" Buradan hareketle, anonim şirket kurmak, anonim şirketin sermayesini artırmak veya halktan para toplanması konusunda, mutlaka Sermaye Piyasası Kanununa uygun davranılmalıdır.

TTK m.552 hükmü, Sermaye Piyasası Kurulundan izin alınmadan bilhassa yurt dışında anonim şirketler ve sermaye piyasası ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmayan kişilerden para toplanarak bu kişilerin aldatılmasını ve bu suretle para toplanmasına engel olmak amacını taşır. Halktan para toplanmasına ilişkin sebepler sınırlı sayıda olmayıp, TTK m.552 hükmündeki sebepler en sık görülen örnekler olduğundan madde metninde yer almıştır. Ayrıca hükmün uygulanabilmesi için kusurlu olmak şart değildir.

²⁴⁷ MOROĞLU, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler**, TBB Yayınları, S.112, Ekim 2006, s.8-9.

²⁴⁸ BAHTİYAR, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III**, s.1028.

²⁴⁹ AYHAN Rıza, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III**, s.1030.

Para toplanması işlemi iyiniyetle yapılırsa da veya paranın toplanmasına ilişkin teşebbüs durumunda da hüküm uygulanır. Sermaye Piyasası Kurulu'na önlem talebinde bulunması yetkisi ve gerektiğinde suç duyurusunda bulunma yetkisi verilmiştir. Önlemler, para toplanmasının durdurulması, toplanmış paraya el konulması veya benzeri niteliklerin dışında, para toplayanların veya ilgili şirketin Türkiye'deki malvarlığına önlem konulması şeklinde de olabilir. Konuyla ilgili olarak Sermaye Piyasası Kurulu tedbir kararından itibaren altı ay içinde, Ankara Ticaret Mahkemesi'ne veya yetkili gördüğü yabancı mahkemeler de dahil olmak üzere uygun gördüğü yetkili bir mahkemeye başvuru yapılabilir.²⁵⁰

Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, halktan para toplanması neticesinde bir sorumluluk davası gündeme gelirse, anonim şirketin kurulması veya anonim şirketin sermayesinin artırılması amaçlanarak para temin eden ve bu durumun sonucunda zarara uğrayan kişiler sorumluluk davasının davacı tarafı olurlar. Yönetim kurulu üyeleri açısından incelediğimizde, söz konusu durum üyelerin bilgileri dahilinde gerçekleşiyorsa sorumluluk davasının davalı tarafında yer alırlar ve yönetim kurulu üyeleri TTK m.557 kapsamında müteselsilen sorumlu olurlar.

Halktan para toplamak sebebiyle suç teşkil eden fiiller sebebiyle doğabilecek cezai sorumluluk ise TTK m.562/11 hükmü kapsamında altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıdır.

Kanaatimizce, halktan para toplanmasını yasaklayan tedbir niteliği taşıyan TTK m.552 hükmünün, sermaye piyasasına tabi olmayan şirketler açısından da halktan para toplanabileceği ihtimali düşünüldüğünde, zaten madde hükmünde Sermaye Piyasası hükümlerine uygun davranılması gerekliliği de belirtildiğinden ve hükmün ilk yayınlanan haline nazaran sadeleştirilmesi sebebiyle TTK'da yer alması uygundur.

5. Anonim Şirket Adına İnternet Sitesi Açılmaması (TTK m.1524)

TTK'nın "elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetleri" başlıklı, "internet sitesi" alt başlıklı m.1524 uyarınca, "TTK m.397/4 hükmüne göre, denetime tabi anonim şirketler, kuruluşlarının ticaret sicile tescil edilmesinden itibaren üç aylık süre içerisinde internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması ge-

---

²⁵⁰ Gereğe TTK m.552.

reken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorundadırlar.” Ayrıca açılan internet sitesinin bir bölümünde anonim şirketin kanun gereği yapması gereken ilanlar²⁵¹ yayınlanmak zorundadır. İnternet sitesi açma yükümlülüğünü, yönetim kurulu yerine getirmelidir.

Maddenin diğer fıkralarında, kusuru bulunan yöneticiler ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının doğacağından ve internet sitesinin erişim hakkının kullanılmasına ilişkin konulara değinilmiştir. Ayrıca farklı bir süre belirlenmedikçe internet sitesinde yer almaya başlayan içeriğin, en az altı ay süreyle internet sitesinde kalması gerektiğinden aksi takdirde içeriğin hiç konulmamış sayılacağından bahsedilerek internet sitesiyle ilgili düzenlemelerin denetime tabi olmayan sermaye şirketlerine uygulanamayacağı ifade edilmiştir.

TTK m.562/12 hükmüne uyarınca, *“internet sitesi oluşturmayan yönetim kurulu üyeleri, yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar. Aynı şekilde internet sitesinde yer alması gereken bir içeriği usulüne uygun olarak internet sitesine koymayan yönetim kurulu üyeleri yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar.”*

Anonim şirket adına internet sitesi açılması dair m.1524 hükmü, *“en üst düzeyde şeffaflığın sağlanması amacıyla düzenlenmiştir. Anonim şirket web sitesinin, şirketle ilgili bilgilere, şirketin yaptığı açıklamalara, çağrılara, beyanlara ve hazırladığı belgelere, raporlara, finansal tablolara, sorulara verilen cevaplara, herkesin en kolay şekilde ulaşabildiği, en güvenilir şeffaflığı en üst düzeyde sağlayan araç olduğu düşüncesinden hareket edilmiştir.”* Söz konusu hüküm, her anonim şirketin bir web sitesinin olacağı ve bu web sitesine bilgi toplumu bağlamında her şeyin konulabileceğinin altını çizmektedir²⁵².

Kanaatimizce, son dönemlerde teknolojinin gelişmesi, şirketlerin kurumsallaşması ve kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde hareket edilmesi, şeffaf yönetim ilkeleri

²⁵¹ TTK m.1524/1 hükmüne göre, *“İnternet sitesinde yayımlanacak içerikler, bu Kanunda belli bir süre belirtilmiş ise bu süre içinde, belirtilmemiş ise içeriğin dayandığı işlem veya olgunun gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilana bağlandığı durumlarda ise tescil veya ilanın yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde, şirketin kuruluşundan internet sitesi açılıncaya kadar geçen sürede yayımlanması gereken içerikler de bu sitenin açıldığı tarihte siteye konulur.”*

²⁵² Gerekçe TTK m.1524.

ve sorumluluk açısından hesap verilebilirliğin artması gerekliliği düşünüldüğünde TTK'da belirtilen şartlarda şirketlerin internet sitesi kurma yükümlülüklerinin getirilmesi olumlu bir gelişme olup, şirketlerin sağlam temeller üzerine inşa edilmesine yardımcı olacaktır.

6. Şirketler Topluluğunda Hakimiyetin Hukuku Aykırı Kullanılması (TTK m.195 - TTK m.206)

Şirketler topluluğu, bir veya daha fazla şirketin bir hakim şirketle doğrudan veya dolaylı olarak kanunda öngörülen hakimiyet (kontrol) ölçütü veya bir sözleşmeye uygun olarak oluşturduğu topluluğu tanımlamaktadır. Şirketler topluluğunda, hakimiyet (kontrol) ve topluluğu oluşturan birden fazla ticaret şirketinin varlığı topluluk ilişkisinin belirleyici iki unsurudur²⁵³.

Bir şirket, bağımsız ve tek başına hareket eden bir şirket ise, bu şirketin yöneticileri, şirket için gerekli olan en iyi ve verimli davranış yolunu seçer ve şirketi o şekilde yönlendirir. Ancak şirket bir topluluk içerisinde faaliyet gösterdiğinde, şirketin kendine ait bir iradesi bulunmayabilir. Çünkü şirketler topluluğunda bir grup ve stratejik bir planlama vardır. Dolayısıyla şirketler topluluğunda faaliyet gösteren bir şirket bazen kendi menfaati neyi gerektiriyorsa onu yapamaz. Yani burada basit bir menfaat ihtilafı riski söz konusudur. TTK'nın şirketler topluluğuna ilişkin bölümü, bu menfaat ihtilafının olumsuz sonuçlarını gidermek amacıyla öngörülmüştür ve şirketin mal varlığını korumak maksadını taşımaktadır²⁵⁴.

TTK, şirketler topluluğu hükümlerinin, dolayısıyla sorumluluk hükümlerinin uygulanmasının ön şartı olarak "hakimiyet" kavramını esas almış ve hakimiyetin kötüye kullanılması durumunda, türlerine göre çeşitli gruplamalar yaparak hakim şirketin ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu düzenlemiştir. Hakimiyet, bir şirket veya işletmenin başka bir şirket veya işletmeye sözleşme ile veya fiilen hakim olması anlamına gelir. Yani hakimiyet, sözleşmeye dayalı olabileceği gibi, hakimiyet sonucunu doğuran sermaye, oy çoğunluğu veya yönetimde etkin olma gibi unsurlar fiilen de meydana gel-

²⁵³ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, Şirketler Hukuku Dersleri, s.99-100.

²⁵⁴ OKUTAN Gül, "Şirketler Topluluğu", **Bankacılar Dergisi**, S.79, Aralık 2011, 90-91; ALTAŞ Soner, **Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler**, Seçkin Yayınları, Ankara 2016, s.1086.

miş olabilir. Hakimiyet kavramını detaylı olarak düzenlenmekle birlikte, hakimiyet kavramına ilişkin bir tanıma TTK’da yer verilmemiştir.²⁵⁵.

TTK’da hakim ve bağılı şirketler arasındaki ilişkiler, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve menfaat dengesi kavramları temelinde düzenlenmiştir. TTK m.195 - m.206 arasındaki düzenlemelerle, şirketler topluluğu içinde yer alan bir şirketin ekonomik açıdan topluluk içindeki bir başka bir şirkete bağımlı olması durumunda dahi aslında bağımsız olduğu varsayımının sebep olduğu problemlerin çözümüne ilişkin konular hükme bağlanmıştır. Bu noktada öncelikle önem taşıyan problem, hakim şirketin talimatlarını uygulamak zorunda kalan bağılı şirket yönetim kurulunun, bağılı şirketin zararına sebep olan eylemlerden sorumlu tutulmasıdır²⁵⁶.

Şirketler topluluğu ve özel sorumluluk hükümlerinin uygulanabilmesi için hakimiyetin var olduğunun ve devamında hakimiyetin kötüye kullanıldığına tespit edilmesi gerekmektedir. TTK m.195 hükmü ve devamında yer alan şirketler topluluğuna ilişkin hükümler, TTK m.195 hükmünde yer alan hakim şirket ve bağılı şirket ayrımına göre düzenlenmiştir.

TTK m.195 hükmü, bir ticaret şirketinin hakim şirket sayılabilmesi için dört ayrı unsur olması gerektiğini belirtmiştir. Buna göre bir ticaret şirketi, başka bir ticaret şirketinin, doğrudan veya dolaylı olarak;

- Oy haklarının çoğunluğuna sahip ise,
- Şirket esas sözleşmesi uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkına haizse veya,
- Kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa,
- Bir ticaret şirketi, başka bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hakimiyeti altında tutma unsurlarından birini sağlayan ticaret şirketi hakim şirket, diğer şirket ise bağılı şirkettir. Bahsedilen bu dört unsurun tamamının bir arada

²⁵⁵ AYTAÇ Zühtü, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakimiyetin Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Sorumluluğu”, **Batider**, C.29, Sa.4, Aralık 2013, s.14.

²⁵⁶ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s.244.

olması şart olmamakla birlikte, hakimiyetin ve şirket topluluğunun varlığı için dört unsurdan bir tanesinin varlığı yeterlidir²⁵⁷.

TTK m.195/2 hükmünde, birinci fıkrada öngörülen hâller dışında, bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması, birinci şirketin hakim şirket olduğuna karine teşkil edeceği belirtilmiştir.

Hakimiyet türleri; fiili-sözleşmesel, doğrudan-dolaylı, tam-kısmi, tekli-çoklu, tek yönlü-karşılıklı gibi sıralanabilir. Doğrudan hakimiyet TTK m.195/1, dolaylı hakimiyet TTK m.195/1 ve TTK m.195/3, fiili hakimiyet TTK m.195/1-a, sözleşmesel hakimiyet TTK m.195/1-b, kısmi hakimiyet TTK m.202’de hükme bağlanmıştır²⁵⁸.

TTK m.195/1-b hükmüne göre, hakim veya bağlı şirketlerden birinin merkezinin Türkiye’de bulunması durumunda TTK m.195 hükmü ve diğer hükümler uygulama alanı bulacaktır. TTK m.195/3 hükmüne göre, *“bir hakim şirketin, bir veya birkaç bağlı şirket aracılığıyla bir diğer şirkete hakim olması, dolaylı hakimiyettir.”* TTK m.195/4 hükmüne göre, *“hakim şirkete doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketler, onunla birlikte şirketler topluluğunu oluşturur. Hakim şirketler ana, bağlı şirketler yavru şirket konumundadır.”*

Şirketler topluluğunda hakim ve bağlı şirket ile ilgili hükümler, hakim ve bağlı şirket yönetim kurulu üyelerinin yetki ve sorumluluklarına ilişkindir. TTK m.199/4 hükmünde, *“hakim şirketin her yönetim kurulu üyesinin, yönetim kurulu başkanından; bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile üç aylık hesap sonuçları, hakim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hakim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri; yaptıkları işlemler ve bunların sonuç ve etkileri hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine göre düzenlenmiş bir rapor hazırlattırıp yönetim kuruluna sunmasını isteyebileceği”* belirtilmektedir. Ayrıca hükmün devamında, *“hakim şirketin yönetim kurulu üyelerinin bilgi ve belge talebini üçüncü kişinin yararlanması amacıyla yapmaları halinde sorumlu olacakları”* ifade edilmiştir.

---

²⁵⁷ AYDIN, s.183-184.

²⁵⁸ AYTAÇ, s.17.

TTK, şirketler topluluğunda hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması halinde doğan sorumluluk ile ilgili olarak “*hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması*” başlıklı m.202/1-a hükmünde, hakim şirketin, hakimiyetini bağlı şirketi kayba uğratabilecek şekilde kullanamayacağını açıkça belirtmiş ancak bu durumla ilgili olarak madde metninde bir istisnaya yer vererek, şayet kayıp gerçekleşse dahi kaybın o faaliyet yılı içerisinde fiilen denkleştirilmesi veya kaybın nasıl ve ne zaman denkleştirileceği belirtilerek en geç o faaliyet yılı sonuna kadar, bağlı şirkete denk değerinde bir istem hakkı tanınması hali saklı tutulmuştur²⁵⁹. Söz konusu sürede, hakim işletmenin aleyhine olacak şekilde, kural olarak bağlı şirketin kaybını telafi etmek maksadıyla dava açılmayacaktır. Burada faaliyet yılının sonuna kadar, hakim işletmeye imtiyazlı bir durum sağlanmaktadır²⁶⁰.

Hakimiyet, hakim şirkete bu gücü bağlı şirketlere karşı hukuka aykırı olarak kullanması hakkını vermez. Her hukuka aykırı kullanımda olduğu gibi, buradaki hukuka aykırı kullanıma da sonuç bağlanmıştır. TTK m.202 hükmünde öngörülen herhangi bir işlem, meselâ kefalet veya garanti verme, alacak ya da borç devretme, birleşme, bölünme, kanunen hukuka aykırı değildir. Hukuka aykırılık, hakimiyetin kullanılması ve uygulanması bağlamından doğmaktadır. Hukuka aykırılık, işlemin, alınan kararın veya uygulanan ya da uygulanmasından kaçınılan önlemin bağlı şirketin kaybına sebep olmasından ve şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına zarar vermesinden ve şirket yönünden haklı bir sebebi bulunmamasından kaynaklanmaktadır²⁶¹.

Kısaca, hakim şirket, bağlı şirketi kayba uğratabilecek işlemler yapamaz. Eğer hakim şirket, bağlı şirketi zarara uğrattırsa ve hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması neticesinde meydana gelen zarar TTK m.202/1-b hükmünde belirtildiği gibi denkleştirilmez ise, hakim şirket ve kayba sebep olan yönetim kurulu üyelerinden söz konusu zararın tazmin edilmesi talep edilir. Buradaki kayıp ve zarar kavramları arasındaki ilişki incelendiğinde, kayıp kelimesinin borçlar hukuku anlamındaki zarar kavramından farklı ve

---

²⁵⁹ TTK m.202/1-a hükmüne göre hakim şirket, “...bağlı şirketi, iş, varlık, fon, personel, alacak ve borç devri gibi hukuki işlemler yapmaya; karını azaltmaya ya da aktarmaya; malvarlığını aynı veya kişisel nitelikte haklarla sınırlandırmaya; kefalet, garanti ve aval vermek gibi sorumluluklar yüklenmeye; ödemelerde bulunmaya; haklı bir sebep olmaksızın tesislerini yenilememek, yatırımlarını kısıtlamak, durdurmak gibi verimliliğini ya da faaliyetini olumsuz etkileyen kararlar veya önlemler almaya yahut gelişmesini sağlayacak önlemleri almaktan kaçınmaya yönelmez; meğerki, kayıp, o faaliyet yılı içinde fiilen denkleştirilsin veya kaybın nasıl ve ne zaman denkleştirileceği belirtilmek suretiyle en geç o faaliyet yılı sonuna kadar, bağlı şirkete denk değerinde bir istem hakkı tanınsın.”

²⁶⁰ GÖKTÜRK Kürşat, “Kaybı Denkleştirilmeyen Bağlı Anonim Şirketin Dava Hakkı ve Dayanağı”, **Ankara Barosu Dergisi**, S.3, 2014, s.233.

²⁶¹ Gerekece TTK m.202.

onu kapsayacak genişlikte olduğu anlaşılacaktır. Kayıp, bir malvarlığının eksilmesi ya da artmasının önlenmesi şeklinde ortaya çıkabileceği gibi, iş, fon ve personel devrinde olduğu üzere şansın veya bir işi başarı ile yapabilme imkanının kaybedilmesi şeklinde de görülebilmesi mümkündür²⁶².

TTK m.202/1-c hükmünde, “*şirket alacaklılarının da TTK m.202/1-b bendi uyarınca, şirket iflas etmemiş bile olsa, şirket zararının şirkete ödenmesini isteyebileceği*” belirtilmiştir. TTK m.202/1-d hükmünde, “*kayba sebebiyet veren işlemin, aynı veya benzer koşullar altında, şirket menfaatlerini dürüstlük kuralına uygun olarak gözeten ve tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket eden, bağımsız bir şirketin yönetim kurulu üyeleri tarafından da yapılabileceği veya yapılmasından kaçınılabileceğinin ispatı hâlinde tazminata hükmedilemeyeceği*” vurgulanmıştır.

TTK m.202/1-e hükmünde, pay sahipleri ve alacaklıların açacakları davada anonim şirketin sorumluluk davasına ilişkin hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu davada yetki ve göreve ilişkin olarak, hakim teşebbüsün merkezinin yurt dışında bulunması hâlinde davanın bağlı şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açılacağı ifade edilmiştir.

TTK m.202/2 hükmü²⁶³ esas itibarıyla, hakim teşebbüsün gücünü ve hakimiyetini kullanarak, haklı bir sebep bulunmadan, bağlı teşebbüsün genel kuruluna veya yönetim kuruluna bazı önemli kararları aldırarak zarar vermesi ve pay sahiplerini mağdur etmesi üzerine kurulmuştur. Bu anlamda hukuka aykırılığın gerekçesi haklı bir sebebin olmaması olup, ortaklık yerine pay sahiplerinin zararı söz konusudur²⁶⁴.

Bağlı şirketin kaybının faaliyet yılının sonuna kadar denkleştirilmemesi halinde, kaybın denkleştirilmesi yerine, bağlı şirketin zararının tazmini davası açılacaktır. Söz konusu dava, şirketin zararını tazmin etmeye yönelik olmakla birlikte, kanunda

---

²⁶² Gerekçe TTK m.202/1.

²⁶³ TTK m.202/2 hükmüne göre, “*bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebep olmaksızın yapılan, birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlerde, genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçiren veya yönetim kurulunun bu ve benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahiplerine; hakim teşebbüsten, zararlarının tazminini veya paylarının gerçek değerleriyle satın alınmasını isteme hakkı verilmiştir. Ayrıca hükmün devamında, tazminat ve payların alınmasını istem davası hakkının, genel kurul kararının verildiği veya yönetim kurulu kararının ilan edildiği tarihten başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrayacağı*” altı çizilmiştir.

²⁶⁴ AYTAÇ, s.31.

dava hakkı bulunan kişiler arasında bağlı şirketten bahsedilmemiş, sadece şirketin pay sahipleri ve alacaklılardan bahsedilmiştir. Maddenin gerekçesi²⁶⁵ incelendiğinde, bağlı şirketten bilinçli olarak bahsedilmediği ve bağlı şirketin dava hakkı bulunmadığı sonucu çıkarılmaktadır²⁶⁶.

TTK m.202/3 hükmünde, “*şirketler topluluğuna ilişkin sorumluluk davasında, davacıların ve davalıların zararlarının karşılığında teminat yatırılmasını isteyebileceği*” belirtilmiştir.

TTK m.202/5 hükmü, “*bağlı şirket yöneticilerinin, pay sahipleri ve alacaklılara karşı doğabilecek sorumluluklarının tüm hukuki sonuçlarının bir sözleşme ile hakim şirket tarafından üstlenilmesini isteyebileceği*” düzenlenmiştir. Bağlı şirketin yönetim kurulu, her ne kadar hakim şirketin talimatları ve genel olarak uyguladığı politikalar çerçevesinde hareket etse de pay sahipleri ve alacaklılara karşı kanundan doğan sorumluluğu devam eder. Dolayısıyla, bağlı şirket yönetim kurulu üyeleri, sorumluluklarının doğabileceği hakim şirketten aldıkları talimatları yerine getirmek durumunda olduklarından ve ilgililere karşı hakim şirketin yerine kendilerinin sorumlu olacağı kararlarla ilgili olarak, pay sahipleri ve alacaklılara karşı doğabilecek sorumlulukların sonuçlarının hakim şirket tarafından üstlenileceğine ilişkin bir sözleşme yapılmasını talep edebilirler. Bu şekilde, bağlı şirket yönetim kurulu üyeleri, kendilerinin etkileneceği herhangi bir konudaki sorumluluğu hakim şirkete devretmektedirler. Söz konusu hüküm, sorumluluğun üstlenilmesine ilişkin sözleşmelerin meşru ve geçerli olduğunu hükme bağlamaktadır²⁶⁷.

TTK m.203 hükmüne göre, “*tam hakimiyet halinde, hakim şirketin yönetim kurulu, topluluğun belirlenmiş ve somut politikalarının gereği olmak şartıyla, kaybına sebep verebilecek sonuçlar doğurabilecek nitelik taşısalar bile, bağlı şirketin yönlendirilmesine ve yönetimine ilişkin talimat verebilir.*” Bağlı şirketin organları söz konusu talimata uymak zorundadır. Bu kuralın istisnası ise TTK m.204 hükmüdür. Buna göre,

²⁶⁵ TTK m.202/2 hükmünün gerekçesine göre, “*İkinci fıkra hakimiyetin kullanılmasının yol açabileceği sakıncalara karşı bir diğer çözümü getirmektedir. Hakimiyetin kullanılması sebebiyle bağlı şirkette yapılan bazı işlemlere muhalif olan pay sahipleri, muhalif oldukları işlemin doğurduğu zararların giderilmesini isteyebilecekleri gibi, kendi paylarının şirket tarafından satın alınmasını da dava edebilirler. Türk hukukunda yeni olan bu dava, hakimiyetin kullanılması karşısında azınlıkta kalan ve hakimiyetin kullanılış biçimine karşı çıkan pay sahiplerine şirketten çıkış imkanı vermektedir. Talep ve davanın şartı, karşı çıkılan işlemin bağlı şirket yönünden açıkça anlaşılabilir bir haklı sebebin bulunmamasıdır.*”

²⁶⁶ GÖKTÜRK, Denkleştirme, s.233.

²⁶⁷ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.183.

“bağlı şirketin ödeme gücünü açıkça aşan, varlığını tehlikeye düşürebilecek olan veya önemli varlıklarını kaybetmesine yol açabilecek nitelik taşıyan talimat verilemeyeceği” düzenlenmektedir. TTK m.205 hükmü de, *“bağlı şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve sorumlu tutulabilecek ilgililerin bu talimatlara uymaları sebebiyle şirket ve pay sahiplerine karşı sorumlu tutulamayacağı”* vurgulanmıştır.

Son olarak, TTK m.206/1 hükmü uyarınca²⁶⁸, bağlı şirketin kendisine verilen talimata uyması neticesinde meydana gelen kaybın, TTK m.206/1 hükmü uyarınca hakim şirket tarafından fiilen veya talep hakkı tanınmak yoluyla en geç hesap yılı sonuna kadar denkleştirilmesi gereklidir. Denkleştirmenin gerçekleşmemesi halinde, artık denkleştirme yükümlülüğü yerini zararı tazmin etme yükümlülüğüne bırakır. Bağlı şirkette meydana gelen zarar sebebiyle, şirketin alacaklıları, hakim şirket ve kayba sebebiyet veren yönetim kurulu üyelerine karşı zararın tazmini talebiyle dava açabilirler. Ancak, haklarında sorumluluk davası açılan hakim şirket ve yönetim kurulu üyeleri, belirli nitelikteki alacaklarda, alacaklının denkleştirmenin yapılmadığını bilerek veya bilmesi gerekirken söz konusu ilişkiye girdiğini kanıtlayarak TTK m.206/2 hükmü²⁶⁹ uyarınca sorumluluktan kurtulabilecektir²⁷⁰.

7. Birleşme, Bölünme ve Tür Değişikliğine İlişkin İşlemlerin Eksik Olması (TTK m.193)

“Sorumluluk” başlığını taşıyan TTK m.193 hükmünde²⁷¹ birleşme, bölünme, tür değiştirme ile ilgili olarak ayrıca bir sorumluluk hükmü bulunmaktadır. Söz konusu maddenin amacı, genel sorumluluk hükümlerinden ayrı olarak özel sorumluluğun mey-

²⁶⁸ Şirket alacaklılarının dava hakkı, TTK m.206’da düzenlenmiştir. Buna göre, *“hakim şirket ve yöneticilerinin, TTK m.203 çerçevesinde verdikleri talimatlar sebebiyle, bağlı şirkette bir kayıp oluşursa, o hesap yılı içinde, denkleştirilmediği veya zamanı ve şekli de belirtilerek şirkete denk bir istem hakkı tanınmadığı takdirde, zarara uğrayan alacaklılar hakim şirkete ve onun kayıptan sorumlu yönetim kurulu üyelerine karşı tazminat davası açabilirler.”*

²⁶⁹ TTK m.206/2 hükmüne göre, *“Davalılar, krediden ve benzeri sebeplerden kaynaklanan alacaklarda, davacının, denkleştirmenin yapılmadığını veya istem hakkının tanınmadığını bilerek söz konusu alacağı doğuran ilişkiye girdiğini veya işin niteliği gereği bu durumu bilmesi gerektiğini ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilirler.”*

²⁷⁰ GÖKTÜRK Kürşat, “Tam Hakimiyette Denkleştirme Yapılmadığına İlişkin Bilginin Sorumluluğa Etkisi”, **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.1, 2015, s. 303-305.

²⁷¹ TTK’nın “Sorumluluk” başlıklı m.193 hükmüne göre, *“Birleşme, bölünme veya tür değiştirme işlemlerine herhangi bir şekilde katılmış bulunan bütün kişiler şirketlere, ortaklara ve alacaklılara karşı kusurları ile verdikleri zararlardan sorumludurlar. Kurucuların sorumlulukları saklıdır.”*

dana getirilmesi ve doğan zararın giderilmesidir. Bu anlamda TTK m.193 hükmü kapsam olarak TTK m.553'ten daha geniřtir²⁷².

Birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ile ilgili olan kararlar kanuna uygun olarak alınmalıdır. Bu kararlara ilişkin belgeler, izahnameler, taahhütler ve beyanların gerçeğe uygun olması gereklidir. TTK m.193 hükmü kurucuların sorumluluğunu saklı tuttuğundan, kurucuların sorumluluğuna TTK m.553 vd. hükümleri uygulanır²⁷³.

Açılacak sorumluluk davasının davacısı, zarara uğrayan anonim şirket, pay sahipleri veya alacaklılardır. TTK m.555 hükmüne bir yollama yapılmadığından, pay sahibi, tazminatın anonim şirkete ödenmesi şartıyla TTK m.193 hükmüne dayalı olarak tazminat davası açabilir²⁷⁴.

8. Pay Sahibi Sayısının Bire Düşmesi Durumunda Gereken İşlemlerin Yapılmaması (TTK m.338/2)

TTK m.338/2 hükmü uyarınca, *“anonim şirketin pay sahibi sayısı bire düştüğünde, durumun, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde yönetim kuruluna bildirmesi gereklidir. Yönetim kurulu, söz konusu bildirim kendisine ulaşması ile birlikte yedi gün içinde, anonim şirketin tek pay sahipli bir anonim şirket olduğunu tescil ve ilan ettirir. Ayrıca, hem şirketin tek pay sahipli olarak kurulması hem de payların tek kişide toplanması halinde tek pay sahibinin adı, yerleşim yeri ve vatandaşlığı da tescil ve ilan edilir. Aksi halde doğacak zarardan, bildirimde bulunmayan pay sahibi ve tescil ve ilanı yaptırmayan yönetim kurulu sorumludur.”*

TTK m.338/2 hükmü, işlem ve hukuk güvenliği ile şeffaflık ilkelerinin gereği olarak öngörülerek TTK'da yer almıřtır²⁷⁵.

9. Şirketle İşlem Yapma ve Şirkete Borçlanma Yasağının İhlal Edilmesi

TTK m.395/1 hükmüne göre, *“yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket*

²⁷² GÜRBÜZ USLUEL Aslı Elif, “Birleşme, Bölünme Tür Değiştirme Yoluyla Yeniden Yapılanma İşlemlerinde Yöneticilerin Sorumluluğu”, **Batider**, C.29, S.1, 2013, s.141-169.

²⁷³ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 546-547.

²⁷⁴ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.547.

²⁷⁵ Gereke TTK m.338/2.

yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz.”

Hükmün amacı, yönetim kurulu üyelerinin, yetkilerini anonim şirketin aleyhine olarak kötüye kullanmalarının önüne geçmektir.

TTK m.395/2 hükmüne göre, *“pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 393 üncü maddede sayılan yakınları şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi halde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir.”*

Hükmün gerekçesinde, maddenin tamamıyla yeni düzenlenmiş bir madde olduğundan, sermayenin korunması ilkesinin gereği olduğundan, ayrıca hükmün TTK m.358 hükmünün tamamlayıcısı olduğu ve uygulamada sıkça rastlanan kötüye kullanmaların engellenmesinin amaçlandığından bahsedilmiştir²⁷⁶.

10. Şirketle Rekabet Etme Yasağının İhlal Edilmesi

TTK m.396/1 hükmüne göre, *“yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez. Bu hükme aykırı harekette bulunan yönetim kurulu üyelerinden şirket tazminat istemekte veya tazminat yerine yapılan işlemi şirket adına yapılmış saymakta ve üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava etmekte serbesttir.”*

Söz konusu hükmün düzenlenmesinin temel amacı, sadakat yükümlülüğü ve yönetim kurulu üyelerinin anonim şirket ile ilgili sahip oldukları bilgilerin kötüye kullanılmasına engel olmaktır. Yönetim kurulu üyelerinin, görev süreleri boyunca, görevlerini geçerli ve hukuki bir sebeple geçici olarak yerine getiremedikleri dönemler de dahil olmak üzere, rekabet yasağı devam eder. Ayrıca anonim şirketin tasfiyesi halinde de

---

²⁷⁶ Gerekçe TTK m.395/2.

yönetim kurulu üyelerinin sınırlı olarak görevleri devam edeceğinden, rekabet yasağı da devam eder²⁷⁷.

Yönetim kurulu üyesinin rekabet yasağını ihlal etmesi için, rekabetin şirketin zararına yol açması gerekli bir koşul olmamakla beraber doğrudan veya dolaylı rekabet içeren bir davranışın olması yeterlidir. Doğrudan rekabet, yönetim kurulu üyesinin bizzat veya temsilcisi olduğu şirket aracılığıyla yönetim kurulu üyesi olduğu şirketin müşteri çevresi ile ticaret yapması anlamına gelirken; dolaylı rekabet ise, yönetim kurulu üyesinin şirketle rekabet halinde olan üçüncü bir kişiye bilgi aktarımı, hizmet, danışmanlık, finansal destek gibi katkı sağlamasıyla gerçekleşebilir²⁷⁸.

TTK m.396 hükmündeki rekabet yasağı, anonim şirketin tüm yönetim kurulu üyeleri için geçerlidir. TTK m.370 hükmü kapsamında, temsil yetkisinin murahhaslara devredilmesi halinde, murahhas üyeler de rekabet yasağı kapsamına girerler. Yönetim kurulu üyesi olmayan yöneticiler, rekabet yasağı kapsamının dışında kalmaktadır. Fakat yönetim kurulu üyesi olmayan murahhas müdürler ticari mümessil sıfatıyla, müdürler ise ticari vekil sıfatıyla Türk Borçlar Kanunu²⁷⁹ m.553 hükmü²⁸⁰ uyarınca rekabet yasağı kapsamında yer alırlar²⁸¹.

Yönetim kurulu üyelerinin atanmaları ile birlikte rekabet yasağı başlar ve söz konusu yasak üyelik boyunca devam eder, üyelik sıfatının kaybedilmesi ile sona erer. Kural olarak sona eren rekabet yasağının, üyelik sıfatının kaybından sonra da devam edeceğine ilişkin sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme, yönetim kurulu üyeliği devam ederken veya üyelik sıfatı sona erdikten sonra da yapılabilir. Sözleşmenin varlığı duru-

²⁷⁷ ÜÇİŞİK Güzin/ÇELİK Aydın, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C.1, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.503.

²⁷⁸ AYAN, s.150-151.

²⁷⁹ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

²⁸⁰ TBK’nın “*Rekabet Yasağı*” başlıklı m.553/1 hükmüne göre, “*Bir işletmenin bütün işlerini yöneten veya işletme sahibinin hizmetinde bulunan ticari temsilciler, ticari vekiller veya diğer tacir yardımcıları, işletme sahibinin izni olmaksızın, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, kendilerinin ya da bir üçüncü kişinin hesabına işletmenin yaptığı türden bir iş yapamayacakları gibi, kendi hesaplarına bu tür işlemleri üçüncü kişilere de yaptırılmazlar.*”

TTK m.553/2 hükmüne göre, “*Buna aykırı davranırlarsa işletme sahibi, aralarındaki hukuki ilişkiden doğan hakları saklı kalmak kaydıyla, uğradığı zararın giderilmesini isteyebileceği gibi, bunun yerine, ticari temsilcinin, ticari vekilin veya diğer tacir yardımcısının kendi hesabına yaptığı veya üçüncü kişilere yaptırdığı işlerin kendi hesabına yapılmış sayılmasını ve bu işler dolayısıyla aldıkları ücretin verilmesini veya aynı işlerden doğan alacağın devredilmesini isteyebilir.*”

²⁸¹ GÖKSOY Yaşar Can, “Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Ünal Narmanlıoğlu’na Armağan, C.9, Özel Sayı, İzmir 2007, s.644-645.

munda, üyelik sıfatı sona eren yönetim kurulu üyesi, TTK m.396 hükmü yerine, yapılan sözleşme uyarınca sorumlu tutulur²⁸².

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağı, emredici bir hüküm niteliğinde olmayıp, genel kurulun rekabet yasağına ilişkin bir kararı olması halinde yönetim kurulu üyesinin anonim şirketle rekabet etmesi mümkündür.

Anonim şirket, haksız rekabette bulunan yönetim kurulu üyesinden, tazminat talep edebilir, haksız rekabet oluşturan işlemin anonim şirket adına yapılmış sayılmasına karar verilmesini talep edebilir ya da üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olmasına karar verilmesini talep edebilir. Bu haklardan hangisinin seçileceğinin tercih hakkı yönetim kuruluna aittir. TTK m.396/2 hükmüne göre, haksız rekabette bulunan üyenin dışındaki yönetim kurulu üyeleri hangi hakkın tercih edileceğine karar verecektir.

Yönetim kurulu üyesinin haksız rekabette bulunması sonrasında, anonim şirketin seçimlik haklarından birisini kullanması için gereken süre TTK m.396/3 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, seçimlik haklar, *“söz konusu ticari işlemlerin yapıldığını veya yönetim kurulu üyelerinden birinin diğer bir şirkete girdiğini, diğer üyelerin öğrendikleri tarihten itibaren üç ay içinde ve herhalde bu durumların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl geçince zamanaşımına uğrar.”*

11. Görüşmelere Katılma Yasağının İhlal Edilmesi

TTK m.393/1 hükmüne göre, *“yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dahil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bu yasağın, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı yönetim kurulu verir. Bu oylamaya da ilgili üye katılamaz. Menfaat uyuşmazlığı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili üye bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.”*

---

²⁸² GÖKSOY s.659; AYAN, s.154.

Yönetim kurulu üyeleri, kişisel çıkarları, yakınlarının çıkarları ya da temsil ettikleri tüzel kişiyi ilgilendiren çıkarlara ilişkin konuların görüşülmesine katılamazlar. Ayrıca dürüstlük kuralının yönetim kurulu üyesinin görüşmelere katılmamasını gerekli gördüğü durumlarda da söz konusu yasak uygulanır. Hükmün gerekçesinde, bir yönetim kurulu üyesinin ortağını, ortağı olduğu şahıs şirketini veya eski eşini ilgilendiren menfaat çatışması olan durumlarda yönetim kurulu üyesinin görüşmelere katılmasının yasak olduğu belirtilmiştir²⁸³. Bu yasağı ihlal eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması nesnel olarak varken, bu durum biliniyorken, yasağı ihlal eden üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri, bu sebeple şirketin uğradığı zararı TTK m.393/2 hükmü kapsamında tazmin etmekle yükümlüdürler. İlgili üye, yalnızca çıkar çatışması olan karar görüşülürken, dışarı çıkmalıdır. Zira toplantıda, üyenin kendisi ve yakınlarının çıkarına olmayan başka kararlar da alınacak olabilir. Yönetim kurulu üyesi, bunların görüşülmesinde bulunabilir²⁸⁴.

TTK m.393 hükmünün ihlal edilmesi tek başına sorumluluk doğmasına sebep olmaz. Menfaat çatışmasına konu işlemle ilgili olarak TTK m.393 hükmü ihlal edilerek bir karar alınsa ve bu karara dayanarak bir işlem yapılırsa dahi, anonim şirket yapılan işlemde dolayı bir fayda sağlamış ise, TTK m.393 hükmü ihlaline dayanarak bir sorumluluktan bahsedilemez. Sorumluluğun meydana gelebilmesi için, anonim şirket bir zarara uğramalı ve meydana gelen zarar ile TTK m.393 hükmünün ihlali arasında uygun bir illiyet bağı bulunmalıdır²⁸⁵.

Yönetim kurulu üyesinin TTK m.393 hükmünde görüşmelere katılma yasağı olarak sayılabilecek hallerden biri kapsamına giren durumlarda, yönetim kurulunun karar alması gerekmez. Söz konusu durum ile ilgili olarak yönetim kurulu bilgilendirilir ve yönetim kurulu üyesi toplantıya katılamaz. TTK m.393/3 hükmü uyarınca, görüşmelere yasak sebebiyle katılamayan üyenin, görüşmelere hangi sebeple katılamadığı ve bununla ilgili diğer işlemler yönetim kurulu kararına yazılır.

---

²⁸³ Gerekçe m.393/1.

²⁸⁴ KILIÇ AKYILDIZ Gizem, “Karar İncelemesi: Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrılmaması ve Alınan Kararlara Etkisi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C.19, Özel Sayı, İzmir 2017, s.2306.

²⁸⁵ KIRCA İsmail /ŞEHİRALİ ÇELİK Feyzan Hayal /MANAVGAT Çağlar, **Anonim Şirketler Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, C.1, Ankara 2013, s.498.

C. Sorumluluk Sigortası (TTK m.361)

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, şirket ile ilgili görevlerini icra ederken, şirketi herhangi bir zarara uğrattıklarında, sorumluluk davası ile karşılaşabilirler. Yönetim kurulu üyeleri, şayet görevlerini özen ve sadakatle yerine getirmezlerse ya da kusurlu bir davranışları olduğunda sorumluluk davasının sonucunda tazminat ödemek durumunda kalabilirler. 6102 sayılı TTK ile birlikte, yönetim kurulu üyelerinin anonim şirkete vereceklere muhtemel zararlara karşılık olarak yönetim kurulu üyelerine isteğe bağlı olarak sorumluluk sigortası yaptırabilme hakkı verilmiştir.

Anonim şirket yönetim kurulu üyeliğinin bir meslek haline geldiği düşünüldüğünde, mesleki sorumluluk sigortası, yönetim kurulu üyeliğinin gerektirdiği görevlerini yaparken veya yetkilerini kullanırken meydana gelen zararlar sebebiyle istenilen tazminatlar için sigorta himayesi sunan, sorumluluğu güvence altına alan bir sorumluluk sigortasıdır. Günümüz şartlarında, bankalar, sigorta şirketleri, yatırım şirketleri, aracı kurumlar ve halka açık anonim şirketlerin aktif toplamalarının yüksek miktarlara çıkması sebebiyle, yönetim kurulu üyelerinin ciddi boyutlara ulaşan sorumluluk rizikosu üstlenmiş olmaları bilhassa profesyonel yönetim kurulu üyelerinin üzerinde belirgin olarak psikolojik baskı meydana getirmekte ve ileride yüksek rakamlı sorumluluk davaları ile karşı karşıya kalma endişesinden dolayı anonim şirketin geleceğini ilgilendiren yatırımlara karşı yönetim kurulu üyelerinin mesafeli davranmasına sebep olmaktadır. Bu anlamda yönetim kurulu üyelerinin kendilerini güvende hissederek, yaptıkları işlere odaklanabilmesi için önerilen çözüm mesleki sorumluluk sigortasının yapılmasıdır²⁸⁶.

TTK m.361 hükmüne göre, “*yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar, şirket sermayesinin yüzde yirmibeşini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ve bu suretle şirket teminat altına alınmışsa, bu husus halka açık şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulunun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirilmesinde dikkate alınır.*” Hükmün gerekçesinde, TTK m.361 hükmünün yeni bir düzenleme olduğundan, söz konusu madde ile birlikte anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, şirkete verebilecekleri herhangi bir zarara ilişkin isteğe bağlı zarar sigortasının getirildiği belirtilmektedir. Ayrıca, yönetim kurulu üyelerinin şirkete verebilecekleri

²⁸⁶ KÖSEKAYA Fatih, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.65-66.

zararın güvence altına alınması konusunda ilk çekingen adımın atıldığından, Avrupa’da söz konusu sigorta ile sıklıkla karşılaşıldığından, zararların karşılanmasından ziyade, profesyonel, sorumluluk bilinci taşıyan ve görevinin gerektirdiği durumlara karşı yetenekli yönetim kurullarının meydana geleceğinden şüphe duyulmadığından bahsedilmiştir. Bütün bunlara rağmen, Türkiye’de yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk sigortası yaptırması olanağının neredeyse olmadığı, bunun sebebinin de Türk sigorta endüstrisinin böyle büyük riski karşılamasının neredeyse imkansız olduğu vurgulanmıştır. Ancak, hükmün yavaş ve kademeli olarak da olsa ihtiyaçlara cevap verme olasılığı, toplumsal politika ve fayda açısından göz ardı edilemeyecek bir katkı olarak değerlendirilmiştir²⁸⁷.

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun sigorta ettirilmesi zorunlu değildir²⁸⁸. TTK m.361 hükmündeki, “sigorta ettirilmiş” ifadesi, yönetim kurulu üyelerinin mesleki sorumluluk sigortası yaptırmasının kişilerin isteğine bırakıldığına ispatıdır.

Sigortalı olan şirket yönetim kurulu üyelerinin kusuru, ihmali, yanlış beyanı, yükümlülüklerin ihlali ve diğer bütün haksız fiilleri sebebiyle sorumluluklarını yerine getirmemesi neticesinde üçüncü şahıslar bir zarara uğrarsa, şayet üçüncü şahısların tazminat talepleri poliçe kapsamında yer almışsa, zararlarına ilişkin ödemeler poliçeden karşılanır²⁸⁹.

Sigortacılık güvene dayalı olduğundan, sigorta ettirenlerin ve sigortalıların korunması bakımından sigortacılığa devlet müdahalesi kaçınılmazdır²⁹⁰. Devlet, sigortacının sigortalıya karşı yükümlülüklerini yerine getirebilmesi ve sigortanın meydana getirdiği fonların ülke ekonomisinde etkin olarak kullanılabilmesi için sigorta sektörünü kontrol etmek istemektedir. Ancak anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin mesleki sorumluluk sigortası ile toplanan fonun yurt dışına gönderileceğini, böylelikle milli servetin kontrol edilebilmesi ve sigorta yoluyla toplanan fonun ülke ekonomisine faydalı

---

²⁸⁷ Gerekçe TTK m.361.

²⁸⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar, N.620.

²⁸⁹ DEMİRKAN Senem, **Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumlulukları Sermaye Mevzuatı Kapsamında Örnekli**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Aralık 2016, s.17.

²⁹⁰ TAŞBAŞI İbrahim, **Türkiye’de Sigorta Hukukunun Sorunları ve Geleceği, Sempozyum, İstanbul, 19-20 Kasım 2004**, TBB Yayınları, 1.Baskı, Ankara, Temmuz 2005, s.66.

kullanılması açısından çekincelerin olduğu öngörülerek, mesleki sorumluluk sigortası zorunlu tutulmamıştır²⁹¹.

Mesleki sorumluluk sigortasının miktarı serbest olarak tayin edilebilir. Ancak, TTK m.361 hükmündeki, anonim şirketin sermayesinin yüzde yirmi beşini aşan bir bedel tayin edilmişse, bu miktarın Sermaye Piyasası Kurulunun bülteninde ve pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsa bülteninde duyurulması gerekmektedir.

D. Kamu Borçlarından Dolayı Sorumluluk

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin kamu borçları sebebiyle meydana gelen sorumluluğu temelde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun²⁹² mükerrer m.35 hükmü ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu²⁹³ m.10 hükümlerinden doğmaktadır.

Kanuni temsilcilerin²⁹⁴ kamu borçlarından sorumluluğunun yer aldığı 6183 sayılı AATUHK m.35 ile VUK m.10 arasında amaç, koşul, kapsam, nitelik ve dayanak bakımından farklılıklar bulunmaktadır²⁹⁵. AATUK mükerrer m.35. hükmü kanuni temsilcinin kamu alacakları için kusursuz sorumluluğunu düzenlerken, VUK m.10 hükmü vergi ve vergiye bağlı borçlardan doğan kanuni temsilcinin kusura dayanan sorumluluğunu düzenler²⁹⁶.

1. Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun'dan Doğan Sorumluluk

Kanuni temsilcinin kamu borçlarından dolayı sorumluluğunu düzenleyen genel hüküm niteliğindeki mükerrer m.35 hükmüne göre: “*Tüzel kişilerle...malvarlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme ala-*

---

²⁹¹ KÖSEKAYA, s.71.

²⁹² 28.07.1953 tarih ve 8469 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

²⁹³ 10.01.1961, 11.01.1961, 12.01.1961 tarihlerinde ve 10703, 10704, 10705 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

²⁹⁴ Anonim şirketin yönetim ve temsil ile ilgili iş ve işlemlerini gerçekleştiren kişiler kanuni temsilci olarak adlandırılmaktadır. Bu tanımlamayla, anonim şirket ile ilgili kamu borçlarının ödenmemesi sebebiyle sorumlu olma hali temsilci sıfatına bağlanmıştır. Kanuni temsilci olarak adlandırılan kişiler, anonim şirketin yönetim ve temsil yetkisine sahip yönetim kurulu üyeleri, murahhas müdürler ve tasfiye sırasında tasfiye memurlarıdır.

²⁹⁵ ÇAMOĞLU, s.272; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.584.

²⁹⁶ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.584.

cakları, kanuni temsilcilerin... şahsi malvarlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.”

Hükümün devamında, söz konusu maddenin yabancı şahıs veya mümessilleri hakkında da uygulanacağı ifade edilmiştir. Ayrıca tüzel kişilerin tasfiye halinde olmaları ya da tasfiye edilmiş olmalarının kanuni temsilcilerin tasfiyeye girme tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını ortadan kaldırmayacağı belirtilerek; temsilcilerin, ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebileceğinin altı çizilmiştir.

AATUHK m.35 hükmüne göre, anonim şirketin yönetim ve temsil işlerini gerçekleştiren yönetim kurulu üyeleri, Murahhas üyeler ve müdürler şayet şirketin ödenmeyen bir kamu borcu mevcutsa bu kamu borcundan sorumludurlar. AATUHK mükerrer m.35 hükmünden hareketle, kamu alacağının şirketin malvarlığından kısmen ya da tamamen tahsil edilemeyeceği veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması kanuni temsilcinin sorumluluğunun doğabilmesi için yeterli olmaktadır.

AATUHK m.1 ve m.3 hükümlerine göre, bir alacağın kamu alacağı sayılabilmesi için birinci şart, söz konusu kamu alacağının devlet, il özel idaresi ve belediyeye ait olması gereklidir. Bunların haricindeki kamu kurum ve kuruluşlarına ait alacaklar, teorik anlamda kamu alacağı olarak nitelendirilse bile AATUHK kapsamında kamu alacağı sayılamayacağından bunlar hakkında herhangi bir atıf olmadığı sürece AATUHK hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. İkinci şart ise, alacağın AATUHK m.1 hükmünde yer alan alacaklardan birisi olmasıdır. Bu alacak kapsamında, devlet, il özel idaresi ve belediyeye ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer’i amme alacakları²⁹⁷ ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar haricinde kalan ve kamu hizmeti uygulamasından doğan diğer alacaklarla; bunların takip masrafları ve özel kanunlarında AATUHK ya da Tahsili Emval Kanunu’na²⁹⁸ göre takip ve tahsil edebileceği alacaklar sayılmaktadır. Devlet, il özel idaresi ve belediyelerin kamu gücü kapsamında sayılmayan özel hukuk hükümlerinden kaynaklanan sözleş-

²⁹⁷ Fer’i amme alacakları, asli amme alacaklarının vadesinde ödenmemesinden ya da hiç ödenmemesinden kaynaklanan alacaklardır. Yönetim kurulu üyelerinin, kamu borçlarından doğan sorumluluğu fer’i amme alacakları için de geçerlidir.

²⁹⁸ Tahsili Emval Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun’dan öncesinde yürürlükte bulunan ve konu yönünden benzer hükümleri olan eski kanundur.

me, haksız fiil ya da sebepsiz zenginleşmeden doğan alacakları, kamu alacağı olmadığından AATUHK hükümlerine göre takibi yapılamamaktadır²⁹⁹.

Özel hukuk hükümlerinden kaynaklanan alacakların, İcra ve İflas Kanunu³⁰⁰ hükümlerine göre takibi yapılmaktadır. İİK m.47 hükmüne göre, devletin, il özel idarelerinin ve belediyelerin bir akitten veya haksız fiilden doğan alacakları hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

a) Kusursuz Bir Sorumluluk Olması

AATUHK mükerrer m.35 hükmüne göre, kanuni temsilcilerin sorumluluğu kusursuz sorumluluğa dayanmaktadır³⁰¹. Yani bu maddeye göre, anonim şirketin kanuni temsilcilerinin kamu alacakları bakımından kusursuz olduklarını ispatlayarak sorumluktan kurtulmaları mümkün değildir. Bu sebeple anonim şirketin borçlarının ödenmesi sebebiyle şirketin kanuni temsilcileri AATUHK gereğince, şahsi malvarlıkları ile sorumlu olurlar³⁰².

AATUHK ile kamu alacağının kusursuz sorumluluk esaslarına bağlanması, uygulamadaki kötüye kullanımların engellenmesi ve kamu alacağının tahsilinin kolaylaştırılması bakımından olumlu olarak gözükse de aslında kusursuz sorumluluk yönetim kurulu üyeleri açısından haksız sonuçlar doğurmaktadır. Bu kapsamda kusursuz sorumluluk ile ilgili olarak daha belirgin bir çerçeve çizilmesi gerekmektedir. Aksi durumda yönetim kurulu üyelerinin külliye sorumlu tutulması kolaya kaçmaktan öte bir anlam ifade etmemektedir. Dolayısıyla AATUHK mükerrer m.35 hükmünün yeniden düzenlenmesi isabetli olacaktır³⁰³.

b) Tali Bir Sorumluluk Olması

Kanuni temsilcilerin kamu borçları sebebiyle sorumlu tutulabilmeleri için öncelikle kamu borcunun asıl sahibi olan şirketin takip edilmesi gerekir. Yapılan takipten bir sonuç alınmadığında veya takibin sonuçsuz kalacağına anlaşılması durumunda

²⁹⁹ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.585.

³⁰⁰ 19.06.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

³⁰¹ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.586.

³⁰² KAYA GÖÇMEN Özen, DEDEAĞAÇ Ender, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Vergisel Sorumluluğu”, **TBB Dergisi**, s.129, Mart-Nisan 2017, s.83.

³⁰³ “Müteselsil Bir Sorumluluk Olması” başlığında bahsedeceğimiz, 19.03.2015 tarih, 2014/144 E., 2015/29 K. Numaralı Anayasa Mahkemesi kararı ile birlikte bu yönde bir adım atılmıştır.

kanuni temsilcinin sorumluluğuna başvurulacaktır. Ancak burada sosyal sigorta primleri için bir istisna söz konusudur. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu³⁰⁴ m.88/20 hükmü anonim şirket açısından değerlendirildiğinde, “*Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.*” Dolayısıyla anonim şirketin kanuni temsilcileri, haklı bir sebep olmadan anonim şirketin prim borçlarını tahakkuk ettirmez ya da ödeme yapmazsa, asıl işverenle birlikte müteselsilen sorumlu olduklarından doğrudan takiple karşı karşıya kalabilirler. Buradan, anonim şirket kanuni temsilcilerinin sosyal sigorta primleri açısından tali sorumluluğundan söz edilemeyeceği çıkarımı yapılabilir³⁰⁵. Bu durumda kamu alacaklısı yönetim kurulu üyelerine doğrudan anonim şirket ile birlikte takip başlatılabilir.

c) Müteselsil Bir Sorumluluk Olması

AATUHK mükerrer m.35 ile VUK m.10/2 hükümleri kapsamında, anonim şirketin ödenmemiş kamu borçları sebebiyle, yönetim kurulu üyelerinin müteselsil olarak sorumlulukları vardır. Sorumluluğun müteselsil olması, teselsül ve rücu problemini ortaya çıkarmaktadır. Anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasında teselsül bulunmaktadır. Bunun yanında, yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarında da teselsül bulunmaktadır. Kamu alacaklısı, istediği yönetim kurulu üyesinden sıra ve oran gözetmeksizin alacağını isteyebilir³⁰⁶.

2008 yılında, 5766 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un³⁰⁷ 4.maddesi ile AATUHK mükerrer m.35 hükmüne 5.fıkra eklenerek, sorumluluk sınırı geniş bir alana yayılmıştır. Buna göre, “*Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olmaları halinde bu*

³⁰⁴16.06.2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³⁰⁵ YARALI Levent, **Limited Şirketin Kamu Borçlarından Müdürlerin ve Ortakların Sorumluluğu**, 2. Baskı, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara 2011, s. 182; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 586-587.

³⁰⁶ SİLAHŞÖR Mert, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Alacağı Sorumluluğu”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, 2016/1, s.71.

³⁰⁷ 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

şahıslar, amme alacağıının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulur.” Buna göre, verginin doğduğu olayın gerçekleştiği dönemde yönetim kurulu üyesi olan kişi, vergi ödenecek aşamaya gelmeden yönetim kurulu üyeliği görevinden ayrılırsa, yönetim kurulu üyesi olduğu dönemde meydana gelen borçtan kendisinden sonraki yönetim kurulu üyeleri ile beraber müteselsil olarak sorumlu olacaktır³⁰⁸.

Anayasa Mahkemesi, 03.04.2015 tarihinde Resmi Gazete’de yer alan kararında³⁰⁹, AATUHK’un “kanuni temsilcilerin sorumluluğu” başlıklı mükerrer m.35 hükmüne 5766 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 4.maddesi³¹⁰ ile getirilen, 5.fıkra³¹¹ ve 6.fıkranın³¹² Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir. Anayasa Mahke-

³⁰⁸ SİLAHŞÖR, s.71.

³⁰⁹ Anayasa Mahkemesi Kararı, 19.03.2015 tarih, 2014/144 E., 2015/29 K.

³¹⁰ Bu madde ile 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35.maddesine; “*Amme alacağıının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağıının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulur.*” hükmü ve “*Kanuni temsilcilerin sorumluluklarına dair 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan hükümler, bu maddede düzenlenen sorumluluğu ortadan kaldırmaz.*” hükmü eklenmiştir.

³¹¹ Anayasa Mahkemesi 19.03.2015 tarih, 2014/144 E., 2015/29 K. numaralı kararında, 6183 Sayılı AATUHK’un “Kanuni temsilcilerin sorumluluğu” başlıklı mükerrer 35. Maddesinin 5. fıkrasının iptali gerekçesinde, “*Kanun koyucu, amme alacağını güvenceye almak bakımından sorumluluğun yaygınlaştırılması yoluna gidebileceği gibi müteselsil sorumluluk da öngörebilir. Ancak amme alacağıının doğduğu veya ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilcilerin farklı kişiler olabileceği gerçeği göz önüne alındığında, kural ile getirilen düzenleme vergi ve diğer mali ödev ve sorumluluklarını zamanında ve eksiksiz olarak yerine getiren kanuni temsilcilerin, sonradan kendilerinin görevde olmadığı ve müdahale şanslarının bulunmadığı bir dönemde gerçekleşen bir eylemden müteselsilen sorumlu tutulmaları sonucunu doğurmaktadır. Adalet ve hakkaniyet ilkeleri karşısında, bireyin bu şekilde belirsiz ve güvencesiz bir biçimde kendi kusurundan kaynaklanmayan bir nedenle, başkalarının eylem veya ihmali sonucunda oluşacak sorumluluğa ortak olması adalet ve hakkaniyet ile bağdaşmaz. Dolayısıyla itiraz konusu kural hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa’nın 2. Maddesine aykırıdır. İptali gerekir*” ifadelerini kullanmıştır. <<http://www.kararlar.yeni.anayasa.gov.tr>> (Erişim Tarihi: 20.03.2019)

³¹² Anayasa Mahkemesi 19.03.2015 tarih, 2014/144 E., 2015/29 K. numaralı kararında, 6183 Sayılı AATUHK’un “Kanuni temsilcilerin sorumluluğu” başlıklı mükerrer 35. Maddesinin 6. fıkrasının iptali gerekçesinde,

“*Hukuk devletinde kanunlarla kişilerin ekonomik, sosyal ve hukuki yaşam alanlarına yöneltilen müdahaleler öngörülebilir ve geleceğe dönük planlar buna göre yapılabilir. Belirlilik ilkesi, vergi ve diğer kamu alacakları açısından miktar, tarh ve tahsil zamanı ile biçimi gibi vergi ve diğer alacakların esaslı unsurlarının önceden belli ve kesin olmasını gerektirir.*

213 sayılı Kanun’un 10. maddesinde, kanuni temsilciler için kabul edilen sorumluluk, kusura dayalı sorumluluktur. Buradaki kusur, vergilendirmeye dair ödevlerin ihlal edilmesidir. Buna göre, 213 sayılı Kanun’un 10. maddesi uyarınca kanuni temsilcilerin sorumlu tutulabilmesi için vergilendirme ödevlerini yerine getirmemiş olması gerekmektedir. İtiraz konusu kuraldan kaynaklanan sorumluluk ise kusursuz sorumluluk esasına dayanmakta olup kamu alacağıının borçlu şirketten tahsil edilememesinde kanuni temsilcilerin kusuru bulunmasa dahi sorumlu tutulmasına neden olmaktadır.

213 sayılı Kanun’un 10. maddesinde, kanuni temsilcilerin sorumluluklarına ilişkin hükümlerin düzenlenmiş olması, bu Kanun kapsamındaki amme alacaklarının takibinin itiraz konusu kurala göre yapılmasına engel teşkil etmemektedir. Dolayısıyla itiraz konusu kural nedeniyle, 213 sayılı Kanun kapsamına giren amme alacakları da dâhil olmak üzere tüm amme alacakları için takip yapılması mümkündür. Bu durumda her iki kanunun aynı maddi olaya uygulanabilmesi nedeniyle, iki ayrı kanuni düzenlemeden hangisinin

mesi, AATUHK mükerrer m. 35 hükmünde düzenlenen sorumluluğun kusursuz sorumluluk, VUK m.10 hükmündeki sorumluluğun kusur sorumluluğu olduğu yönünde bir karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile birlikte, kanuni temsilcilerin kamu alacaklarından kusursuz olarak sorumlu tutulmasının hukuka aykırı olduğu vurgulanmıştır. AATUHK mükerrer m.35/5 hükmünün, Anayasa Mahkemesi kararı ile birlikte kaldırılmış olması sonrasında, her yönetim kurulu üyesi yalnızca kendi döneminde meydana gelen borçlardan sorumlu tutulabilecektir.

2. Vergi Usul Kanunu'ndan Doğan Sorumluluk

VUK m.10 hükmündeki sorumluluk, AATUHK mükerrer m.35 hükmündeki sorumluluktan farklıdır. VUK m.10/2 hükmüne göre, “*yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınmayan vergi ve buna bağlı alacaklar, kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Bu hüküm Türkiye'de bulunmayan mükelleflerin Türkiye'deki temsilcileri hakkında da uygulanır.*”

VUK m.10/2 hükmündeki, “kanuni ödevlerini yerine getirmeyenlerin” ibaresinden hareketle, kamu alacağından kanuni temsilcilerin sorumluluğu kusura dayalı bir sorumluluktur. Dolayısıyla şirket kanuni temsilcileri, VUK m.10 bakımından vergi ve vergiye bağlı alacakların anonim şirketten tahsil edilememesi halinde, kendilerine düşen ödevlerin yerine getirilmesi konusunda illiyet bağının olmadığını veya kusurlarının bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilirler³¹³. AATUHK mükerrer m.35 hükmü kapsamındaki sorumluluk hali, kamu alacağının anonim şirketin malvarlığından tamamen ya da kısmen tahsil edilememesi ya da tahsil edilemeyeceğinin anlaşılmasının haricinde bir başka sebep ile ilişkilendirilmediğinden, kanuni temsilcinin kusursuzluğunu ispatlayarak VUK m.10 hükmündeki gibi sorumluluktan kurtulması söz konusu değildir³¹⁴.

---

uygulanacağı konusunda belirsizlik oluşmaktadır. Dolayısıyla itiraz konusu kural, hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır. İtiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.” ifadeleri kullanılmıştır. <<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr>> (Erişim Tarihi:20.03.2019)

³¹³ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 589.

³¹⁴ YILDIZ Şükrü, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu”, **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı**, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2001, s. 793; YARALI, s.180.

BÖLÜM 3

SORUMLULUK DAVASI

I. SORUMLULUK DAVASININ MAHİYETİ

Sorumluluğun amacı veya hedefi, yöneticilerin şirketin ve pay sahiplerinin çıkarlarına göre hareket etmelerini veya bunlara cevap vermelerini sağlamaktır³¹⁵.

Yönetim kurulu üyelerinin, kanunda ya da esas sözleşmede yer alan yükümlülüklerini kusurları ile ihlal etmesi durumunda, anonim şirket, pay sahipleri ve alacaklıların zarara uğramaları sonucunda, yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılacak dava sorumluluk davası olarak adlandırılır. Sorumluluk davasının kaynağı TTK m.553 hükmü olup, TTK’da doğrudan sorumluluk davası başlığını taşıyan bir hüküm bulunmamaktadır. Sorumluluk davası, yönetim kurulu üyelerinin dışında, kurucular, yöneticiler ve tasfiye memurlarına da yöneltilebilir³¹⁶.

6102 sayılı yeni TTK m.553 hükmünün, 6762 sayılı mülga TTK’daki karşılığı m.309 hükmüdür. Her iki hüküm de birbiri ile benzerlik taşısa da bazı farklılıklar da bulunmaktadır. TTK m.553 hükmü, sadece kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları açısından uygulanır, TTK m.554 hükmünde denetçi ve özel denetçilerin sorumluluğu yer almaktadır. 6762 sayılı mülga TTK m.309 hükmünde, sadece dolaylı zarar gören pay sahipleri ve şirket alacaklılarının dava hakları bulunmaktaydı. 6762 sayılı mülga TTK’dan ayrı olarak, 6102 sayılı yeni TTK m.553 hükmü, dolaylı zararlar ile birlikte doğrudan zararlar bakımından da uygulanacaktır. TTK m.553 hükmü, İBK m.754 hükmü dikkate alınarak hazırlanmış ancak bazı konularda kaynak hüküm ile TTK m.553 arasında farklılar göze çarpmaktadır. Örneğin; TTK m.553 hükmünde sorumluluk davasında sorumluluğun yöneltilebileceği kişiler, “kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları” olarak belirtilirken; kaynak İBK

³¹⁵ LİM Ernest, Corporate Governance and Company Law: The Disconnect Between Accountability and Directors Duties, **Hong Kong Law Journal**, C.47, Issue 3, 2017, s. 733-762.

³¹⁶ TTK m.553 hükmü, “kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu” başlığını taşır. TTK m.553/1 hükmüne göre, “Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.”

m.754/1 hükmünde, “yönetim kurulu üyeleri ile yönetim ve tasfiye ile uğraşan kişiler” ifadesi kullanılmış; TTK m.553/1 hükmündeki “kurucular” ın sorumluluğundan hiç bahsedilmemiştir. Ayrıca TTK m.553 hükmünde “...kusurlarıyla ihlal ettikleri...” ibaresi yer alırken, kaynak İBK m.754 hükmünde, kasıt veya ihmali ayrımı gözetilerek kusurun derecelendirilmesi yapılmıştır³¹⁷.

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, görevlerini gerektiği şekilde yerine getirmemeleri durumunda, şirket ile aralarındaki sözleşmeye aykırı davrandıklarından dolayı sorumlulukları doğar. TTK m.553 hükmünün devamındaki maddelerde de sorumluluğa ve sorumluluk davasına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. TTK m.555/1 hükmüne göre, “şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir.” Anonim şirketin uğradığı zararın, şirket tarafından TTK m.553 ve m.554 hükümlerinde belirtilen sorumlulardan talep edilmesi, bir diğer anlamda aktif dava ehliyetinin olması olağandır. Bunun dışında, şirketin ihmali veya sorumluların anonim şirketteki hakimiyetleri düşünüldüğünde davayı açamama olasılığı değerlendirildiğinde, zararın tazmin edilmesi açısından anonim şirketin pay sahiplerine de dava açma hakkı verilmiştir³¹⁸. 6762 sayılı mülga TTK döneminde alacaklıların sorumluluk davası açma hakkı bulunmaktaydı³¹⁹. 6762 sayılı mülga TTK m.309 hükmünün aksine, 6102 sayılı yeni TTK’da anonim şirket alacaklılarına sorumluluk davası açma hakkı tanınmamıştır.

³¹⁷ DENİZ Onur Anıl, “Anonim ve Limited Şirketlerde Türk Ticaret Kanunu’nun 553’üncü Maddesine Göre Açılacak Sorumluluk Davası”, <<http://turkhukuksitesi.com>> (Erişim Tarihi: 05.05.2019)

³¹⁸ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2015/14484 E., 2016/9091 K., 24.11.2016 T.** kararında “*Türk Hukukunda zarar gören ortakların da yöneticiler...aleyhine dava açma hakkı bulunmakta olup, ortakların dava açma hakkı da doğrudan doğruya zarar ve dolaylı zarar durumuna göre değişiklik gösterir. Yönetim...kurulu üyelerinin ortaklığın mal varlığını azaltan veya kötüleştiren yasa ve anasözleşme hükümlerine aykırı davranışları, ortaklar ve alacaklıların dolaylı zarar görmesine yol açar. Zira, bu tür tasarruflar payları oranında ortakları etkiler. Başka bir anlatımla, ortaklığın doğrudan doğruya zarar görmesi, ortakların dolaylı zararı olarak sonuç doğurur. Ancak, ortak dolaylı zarar nedeniyle açtığı davada hükmedilecek tazminatı kendisi adına değil, ortaklığa verilmesi yönünde talepte bulunabilir.*” - (Sinerji Mevzuat- Erişim Tarihi:05.02.2019)

³¹⁹ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016/7730 E., 2016/8878 K., 17.11.2016 T.** kararında “*Zarar gören şirket alacaklılarının da yöneticiler...aleyhine dava açma hakkı bulunmaktadır. Şirket alacaklılarının dava açma hakkı da doğrudan doğruya zarar ve dolaylı zarar durumuna göre değişiklik içerir. Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ortaklığın mal varlığını azaltan veya kötüleştiren yasa ve ana sözleşme hükümlerine aykırı davranışları, ortaklar ve alacaklıların dolaylı zarar görmesine yol açar. Zira, bu tür tasarruflar şirket alacaklılarını etkiler. Başka bir anlatımla, ortaklığın doğrudan doğruya zarar görmesi, şirket alacaklılarının dolaylı zararı olarak sonuç doğurur. Ancak, şirket alacaklısı ....'nın 309 ve 340 ncı maddeleri uyarınca dolaylı zarar nedeniyle açtığı davada hükmedilecek tazminatı kendisi adına değil, ortaklığa verilmesi yönünde talepte bulunabilir. İkinci durum ise, doğrudan zarar halidir. Bu ihtimalde yöneticilerin veya denetçilerin eylemleri sonucunda şirket alacaklılarının ortaklığın zararından müstakil olarak gördükleri zararlar söz konusudur. Anılan zarar türünde ortaklığın zarar görüp görmemesinin bir önemi bulunmamaktadır. Bu dava türünde ise alacaklılar, talep ettiği tazminatın kendisi adına hükmedilmesini isterler.*” (Sinerji Mevzuat- Erişim Tarihi:05.02.2019)

TTK m.556 hükmü kapsamında “*alacaklılar, sadece şirketin iflası halinde, tazminatın şirkete ödenmesini*” talep edebilir. Dolayısıyla, dava açabilme yetkisi bakımından, pay sahibi anonim şirketle aynı kabul edilerek, alacaklılardan ayrı tutulmuştur. TTK, anonim şirketin borçlarını ödediği müddetçe alacaklıların zarara uğramadığı varsayımını kabul etmiştir. Anonim şirket adına dava açılabilmesi için, şirketin zarara uğramış olması gereklidir³²⁰. Bunun dışında sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurulda dava açılması doğrultusunda karar alınması konusu öğretide tartışılmaktadır³²¹.

Sorumluluk davası, anonim şirketin doğrudan doğruya meydana gelmiş zararlarını karşılamak üzere alacak davası şeklinde açılabilmesi gibi, anonim şirketin üçüncü şahıslara yapmış olduğu haksız ödemeler sebebiyle rücu davası olarak da açılabilir. Ayrıca sorumluluk davası, TTK m.395 hükmünde yer alan anonim şirket ile işlem yapma yasağı kapsamında, yapılan işlemin kanuna dayanmadığı gerekçesiyle iptal davası şeklinde de açılabilir³²².

II. SORUMLULUK DAVASI AÇILABİLMESİ İÇİN GEREKEN ŞARTLAR

A. Kanuna veya Esas Sözleşmeye Aykırılık

TTK m.553/1 hükmüne göre, sorumluluk davası açılabilmesi için “*kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlal edilmesi*” gerekir. Hükmün gerekçesinde “*yükümlerin ihlali*” durumunda sorumluluğun doğacağı belirtilerek, kanundan ve esas sözleşmeden doğan “*yükümlerin ihlali*” ifadesi ile sorumluluğu doğuran nedenlerin somutlaştırıldığından bahsedilerek, görev kavramının sınırlarının sadece kanun ve esas sözleşmede yer alan sınırları kapsadığı düşüncesi oluşturulmaktadır. TTK m.553/1 hükmünün gerekçesinin devamında, somutlaştırma yapılmasının muhtemel sakıncalarını giderebilmek için eşit işlem, sermayenin korunması gibi ilkelerin³²³ ve görev ve yetkile-

³²⁰ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.547-548.

³²¹ Sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul kararının gerekli olup olmaması bakımından öğretideki tartışmayla ilgili olarak aşağıdaki “*Sorumluluk Davası Açılabilmesi İçin Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu*” başlığını inceleyiniz.

³²² ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.550-551.

³²³ Eşit işlem ilkesine ve sermayenin korunması ilkesine uymayan yönetim kurulu kararları, TTK m.391 hükmü uyarınca batıl kararlar olarak tanımlanmıştır.

re ilişkin hükümlerin TTK'da belirgin şekilde yer aldığı³²⁴, özen ve bağlılık yükümlülüklerine ilişkin düzenlemelerle söz konusu konuların desteklendiği ifade edilmektedir.³²⁵

Hukuka aykırılık kavramı yönünden 6102 sayılı yeni TTK m.553 ile 6762 sayılı mülga TTK m.336/5 hükmü birbirinden ayrılmaktadır³²⁶. 6762 sayılı mülga TTK m.336/5 hükmünde, kanunun veya esas sözleşmenin yüklediği sair görevlerin yapılmasından bahsedilmiştir. Bu anlamda, 6762 sayılı mülga TTK'daki "görevin ihlali" kavramı, 6102 sayılı yeni TTK m.553 hükmü ile birlikte "yükümlerin ihlali" kavramına dönüşmüştür.

Yönetim kurulunun organ olarak sahip olduğu görevlerin kaynağı, İBK m.754 hükmü uyarınca, kanun ve esas sözleşmeyle sınırlandırılmamış olup, yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulunun organ olarak sahip olduğu görevleri yerine getirmemesi halinde sorumluluklarının doğacağından söz edilmektedir³²⁷.

Öğretide *Tekinalp*, TTK m.553 hükmü kapsamında yükümlülük kavramının, yönetim kurulunun bir görevi ve yetkisi bağlamında, kanunda ve esas sözleşmede öngörülülen konulardaki yapma ve yapmama zorunluluklarını ifade ettiğinden bahsederek, TTK m.369 hükmündeki özensizlik, sadakat ilkesine aykırılığın yükümlülük ihlali olduğunu ve TTK m.369 hükmünün açıkça yükümlülükleri öngördüğünü belirtmiştir. Ayrıca, TTK m.374 hükmünden hareketle de yükümlülük kavramının belirlenebileceğini, söz konusu maddenin görev ve yetkiyi, yönetim kurulunun anonim şirketi yönetmek ve temsil etmek faaliyeti bağlamında işletme konusunun gerçekleştirilmesi için yapılması gerekli olan iş ve işlemler hakkında karar alması şeklinde tanımlamasından yola çıkarak; bu görev ve yetkilerin tümü devredilemez nitelikte olmadığından, bunların bazılarının yükümlülük özelliği taşımadığını ve dolayısıyla bu tür görevlerin ihlali halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının doğmayacağını ifade etmektedir. Bu konuda yükümlülük niteliğinde olmayan, anonim şirketi ve pay sahiplerini

³²⁴ TTK m.374 hükmüne göre, "Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir." Ayrıca TTK m.375 hükmünde de yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri sıralanmıştır.

³²⁵ Gerekçe TTK m.553/1.

³²⁶ 6762 sayılı mülga TTK m.336/5 hükmünde, "Gerek kanunun gerek esas mukavelelerinin kendilerine yüklediği sair vazifelerin kasden veya ihmal neticesi olarak yapılmaması" ibaresi yer alır.

³²⁷ GÖKTÜRK Kürşat, "Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu", **TBB Dergisi**, S.114, 2014, s.186-187.

korumayan fakat kanun veya esas sözleşmeyle yönetim kuruluna verilmiş bulunan; esas sözleşmenin bazı hükümlerinin değiştirilmesi³²⁸ ve imtiyazlı pay çıkarılmasının önerilmesinin³²⁹ yönetim kurulunun görevi olmakla birlikte yönetim kurulunun bir yükümlülüğü olmadığından, bu görevlerin yapılmamasının yönetim kuruluna karşı pay sahibine TTK m.553 hükmündeki dava hakkını vermeyeceğini vurgulamaktadır³³⁰.

Altay'a göre, TTK m.553/1 hükmü uyarınca iç yönerge konusunda bir boşluk meydana gelmektedir. Bilhassa yetki devri konusunda, kendilerine yetki devredilen murahhasların görevlerinin tespitinin iç yönerge ile yapılması sebebiyle, iç yönerge konusundaki bu boşluğun doldurulması gerekmektedir. Buna göre, murahhasların iç yönerge ile yönetim kurulunun verdiği bir talimata uymaması TTK m.375/1-a ve TTK m.375/1-e hükümlerine aykırılık teşkil eder. Ayrıca yönetim kurulu üyesinin, genel kurul kararlarına uymaması halinde TTK m.375/1-f hükmü ihlal edilmekte ve yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu gündeme gelmektedir. Yani yönetim kurulu üyesinin veya murahhasların, yönetim kurulunun organ olarak görevi olan bir konuyu ihlal etmesi durumunda sorumlulukları gündeme gelir, bunun için yönetim kuruluna karşı pay sahiplerine TTK m.553 hükmü uyarınca dava hakkı verilebilmesi için yönetim kurulu üyesinin görevlerini ihlal etmesi yeterlidir³³¹.

Kanaatimizce, TTK m.553 hükmünde, kanun veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlal edilmesinden söz edilmesine rağmen, burada “yükümler ihlali” kavramının içerisine, iç yönergede düzenlenen görevlere aykırılığın da dahil edilerek, TTK m.553 hükmü uyarınca sorumluluk davası açılabilmesi için gereken şartlardan birisi olan kanun ve esas sözleşmeye aykırılık kapsamında değerlendirme yapmak daha uygun olacaktır.

---

³²⁸ TTK m.453/1 hükmünde, “...yönetim kurulunca karara bağlanmış bulunan değişiklik taslağının... ilanı gerekir” ibaresine yer verilmiştir.

³²⁹ İmtiyazlı paylar başlıklı TTK m.478/1 hükmü göre, “İlk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir.”

³³⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-59.

³³¹ ALTAY, s.258-259.

B. Kusur

Kusur, kusur sorumluluğunun kurucu ögesi olup, kusur yoksa sorumluluk da yoktur³³². Kusursuz sorumluluk konusunda; kusur, sorumluluğun bir koşulu olmasa dahi sorumluluğa bağlanan birden fazla sonucu bünyesinde barındırmaktadır. Kusur, öncelikli olarak hukuka aykırı bir davranışı gerektirir. Benzer durum ve şartlar altında bulunan kişilerden ortalama bir insanın davranış biçimine uymayan, ondan sapan ve ayrılan davranış biçimi kusur olarak adlandırılır³³³.

Kusur teorileri ikiye ayrılmaktadır. *Subjektif kusur teorisi* kusuru, fiili gerçekleştirenin kişisel niteliklerini, psikolojik ve fikri şartlarını, meslek becerilerini, eğitim düzeyini göz önünde tutarak bir değerlendirme yapar. Bu anlamda kusur, zarar verici bir davranışla değil, fiili gerçekleştirenin iradi ve zihni yapısıyla ilgilidir. Zarar veren, davranışının zararlı sonucunu öncesinde görüp, zararlı davranışından kaçınabilecek durumdayken, gerekli iradi çabayı göstermediğinden dolayı kusurludur. *Objektifleştirilmiş kusur teorisi*, bir davranışın kusurlu olması halini incelerken, zarar veren fiili gerçekleştirenin yerine objektif bir tipi ele almaktadır. Söz konusu objektif tip, fiili gerçekleştirenin bulunduğu sosyal ve mesleki grup içinde, aynı şartlarda yaşayan makul, dürüst ve orta zekalı insan tipinin davranışları örnek alınarak, fiili gerçekleştirenin davranışları karşılaştırılır. Fiili gerçekleştirenin, davranışının bu objektif tipe uymaması hali kusur olarak adlandırılmaktadır³³⁴.

“Sorumluluk” başlıklı TBK m.49/1 hükmüne göre, “*kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.*” TBK m.49/1, kusur sorumluluğunda kusuru, sorumluluğun kurucu unsur olarak tanımlamakla birlikte söz konusu maddede kusurun açık bir tanımı yapılmamıştır. Kusur, TBK m.112 kapsamın-

---

³³² SARIYAR Selçuk, “Kusurun tanımı ve Öznelliği”

<<http://www.hubyar.eu/SiteFiles/makaleler/kusurun%20tanimi%20ve%20oznelligi.pdf>> s.3.(Erişim Tarihi: 14.05.2019).

³³³ TANDOĞAN Haluk, **Türk Mesuliyet Hukuku**, Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1961, s.45; SARIYAR, s.3-4.

³³⁴ EREN Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 15. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s.569-570.

daki sözleşme sorumluluğunun³³⁵ ve TBK m.49 kapsamındaki haksız fiil sorumluluğunun³³⁶ kurucu unsurudur.

TTK m.553/1 hükmü uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları da kusura dayalı sorumluluk kapsamındadır. Yönetim kurulu üyelerine sorumluluk davası açılabilmesi için, yönetim kurulu üyelerinin kanun veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmiş olmaları gerekir. Bununla birlikte, ortalama düzeyde bilgi ve yeteneğe sahip yönetim kurulu üyesi şayet benzer durumlarda göstermesi gereken özeni göstermediğinde kusurlu davranış sergilediğinin kabulü gerekir.

TTK m.369/1 hükmü³³⁷, tedbirli yönetici kavramına yer vermiştir. Buna göre tedbirli yönetici, bir yandan kusurda ölçü rolüne sahipken; diğer yandan tedbirli yöneticinin karar ve eylemlerde göstereceği özen, nesnel davranışı ifade eder. Buradaki nesnellik ile, görevi yerine getirebilmek için yetkin olma, ilgili bilgileri değerlendirebilme, uygulamayı ve gelişmeleri takip edebilme ve anonim şirket ile ilgili bilgiler çerçevesinde denetleyebilme yeteneği ve öğrenime sahip olma yeterlilikleri kastedilmiştir. Bu anlamda yönetim kurulu üyelerinin kontrolü dışındaki ve kendilerinden beklenenin ötesindeki tedbir, tedbirli yönetici kavramına dahil değildir. Nitekim TTK m.553/3 hükmüne göre, yönetim kurulu üyelerinden bir uzman bilgisine sahip olması zorunluluğu beklenmemektedir. Hükmün gerekçesinde ayrıca, bir yöneticinin kontrolü dışında kalan ve nesnel olarak beklentilerin uzağındaki davranışlardan tedbirli yöneticinin sorumlu olmayacağı belirtilerek bu açıdan TTK m.553/3 hükmünün bu konudaki sınırı ortaya koyduğu görülmektedir³³⁸. Ayrıca, TTK m.557/1 hükmü³³⁹, özenin kişi temelinde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

³³⁵ Borcun ifa edilmemesi-Giderim borcu başlıklı TBK m.112 hükmüne göre, “borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.”

³³⁶ Sorumluluk başlıklı TBK m.49 hükmüne göre, “Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.”

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.”

³³⁷ Özen ve bağlılık yükümü başlıklı TTK m.369/1 hükmü, “yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduklarını” belirtmektedir.

³³⁸ TTK m.553/3 hükmünde, “Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz.”

TTK m.369/1 hükmünün gerekçesinin devamında, tedbirli yönetici ölçüsünün, basiretli iş adamı kararından farklı olduğu, şirketin lehine olanı mutlaka yapmak ve şirketin zararına olandan mutlaka kaçınmanın özen borcunun ölçüsü olamayacağı ifade edilmekle beraber, yönetim kurulu üyelerinin kurumsal yönetim ilkeleri kapsamında gereken araştırmaları yapmak suretiyle basiretli bir iş adamı gibi karar verdiği durumlarda sorumluluklarının söz konusu olmayacağı açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin kusurları nedeniyle sorumluluğundan söz edebilmek için, üyelerin görevlerini yerine getirirken gereken özenin gösterip gösterilmediği incelenir. Özenin belirlenmesi ve derecesinin saptanmasında, objektif ölçüye başvurulmaktadır. Ölçünün objektifleştirilmesi, özenin tüm olaylarda bir defa tespitinin yapılarak, herkes için her koşulda aynı ölçünün uygulanması anlamını taşımaz. Özenin ölçüsü belirlenirken, dava konusu olayın mahiyeti, işin önemi, ilgili kişilerin ait olduğu sınıflar ve kendilerinden beklenen bilgi derecesi ve davranışlar dikkate alınarak, zarar verenin davranışlarıyla bu ölçütler karşılaştırılır. Bu anlamda yönetim kurulu üyelerinden her alanda kapsamlı bir bilgiye sahip olmaları beklenmemekle birlikte, anonim şirketin yönetim kurulu bulunduran bir hukukçunun hukuki işlerde göstereceği özenin ölçüsü, böyle bir mesleki tecrübeye sahip olmayan yönetim kurulu üyesi ile aynı olmayacaktır³⁴⁰. Yani kusurun nesnelleştirilmesi özen yükümlülüğü açısından asgari bir standart getirmektedir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyelerinin yüksek bilgi ve donanıma sahip ve yetki alanını kapsayan konularda uzman olması durumunda gösterilmesi gereken özen ölçüsü daha da ağırlaşır. Böylece, nesnelleştirmeyle “minimum davranış standardı” belirlenmekte, sonrasında yönetim kurulu üyesinin bilgisi ve uzmanlığı incelenerek; kişisel durumu dikkate alınarak, adeta yeniden subjektifleştirme yönetimi benimsenmektedir. Bu durum, belirli mesleklerden gelen avukat, mali müşavir, bankacı gibi yönetim kurulu üyelerinin, uzmanlık alanlarını ilgilendiren konularda, göstermeleri gereken özen ölçütünün artmasına, dolayısıyla sorumluluk riskinin de artmasına neden olabilir. Yönetim kurulu üyesinin, faaliyetlerinin kapsamlı ve karmaşık olması karşısında konunun uzmanı üçüncü kişilerden yardım alması ve üçüncü kişilerin tavsiyelerine uygun hareket etmesi, özen yükümlülüğüne uygun hareket edildiğinin ispat edilmesi açısından önemlidir. Ay-

---

³³⁹ TTK m.557/1 hükmüne göre, “Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur.”

³⁴⁰ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.71-73.

rica, kusurun nesnelleştirilmesinde, aynı çevreye dahil, ortalama bilgi ve beceriye sahip bir yöneticiden beklenebilecek özen esas alınır³⁴¹.

Kusurun nasıl ispat edileceği konusunda ise, 6762 sayılı mülga TTK m.338 hükmünde, yönetim kurulu üyeleri için kusur karinesi kabul edilmiş ve sorumluluktan kurtulmak isteyen davalının kusursuzluğunu ispatlaması gerekmektedir. Keza 6102 sayılı yeni TTK m.553/1 hükmünün ilk kabul edilen halinde de yönetim kurulu üyelerinin “*kusurları bulunmadığını ispatlamadıkça*” sorumlu olacakları belirtilmekteydi. Daha sonra 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle birlikte söz konusu “*kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça*” ibaresi çıkarılarak yerine “*kusurlarıyla*” ibaresi eklenmiştir.

Kanaatimizce, TTK'nın son hali ile birlikte sorumluluk davalarında kusurun varlığı durumunda ispat yükünün hangi tarafta olacağı konusunda bir boşluk oluşmuştur. TMK m.6 hükmüne göre, herkes hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispat etmek zorundadır. Anonim şirketler hukuku kapsamında yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, sözleşme veya haksız fiil kavramları değerlendirilerek ispat yükü belirlenmelidir.

Sözleşme dışı sorumlulukta kusuru ispat yükü, zarar görene aittir. Sözleşmeden doğan sorumlulukta, sözleşme dışı sorumluluktaki ilke uygulanmadığından, alacaklı borçlunun kusurunu ispatla yükümlü değildir. Sözleşmeden doğan sorumlulukta, sözleşme dışı sorumluluğun aksine kusuru ispat yükü ters çevrilerek alacaklı, borçlunun kusurunu ispat yükümlülüğünden kurtulmuş ve daha iyi bir duruma getirilmiştir. TBK m.112 hükmüne³⁴² göre, kusursuz olduğunu ispat yükü, borçluya aittir. TBK m.112 hükmü, bu anlamda borçlu aleyhine bir hüküm olmakla birlikte, bu durum aksi her zaman ispat edilebilen bir karinedir. Dolayısıyla, borçlu mahkemeden sözleşmenin ihlali konusunda kendisine hiçbir kusurun yükletilemeyeceğini veya zararlı sonucun yaşanmaması için bütün önlemleri aldığını ispat edemezse, beklenmedik bir olay neticesinde

³⁴¹ Bkz. KORTUNAY Ayhan, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Alma Hakkı**, On İki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul Mart 2015, s.257-260.

³⁴² TBK m.112 hükmüne göre, “*Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.*”

ortaya çıkan zarardan dahi sorumlu olur. O halde, kusursuz olduğunu ispatlayan borçlu, sorumluluktan kurtulur³⁴³.

Dolayısıyla anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki hukuki ilişki sözleşme kapsamında değerlendirildiğinde yani sorumluluğun kaynağı sözleşme olduğunda, kusur karinesi olarak TBK m.112 uyarınca, davalı yönetim kurulu üyelerinin kusursuzluklarını ispat ederek sorumluluktan kurtulmaları gerekecektir. TTK m.553 hükmünde, 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle kusur karinesinin çıkarılmış olması, sorumluluğun kaynağı sözleşme olduğunda, davalı yönetim kurulu üyelerinin kusursuzluklarını ispat etmeleri gerektiği gerçeğini değiştirmeyecektir.

Haksız fiillere ilişkin ispat kuralları açısından, TBK m.50 hükmüne göre, “zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.” Tazminat davasında kural olarak ispat yükü davacı üzerinde olduğundan haksız fiilin öğelerinin gerçekleştiği, kusura dayanan sorumlulukta zararı, illiyet bağı, hukuka aykırılığı ve kusurun varlığını ispat yükü zarar görene aittir³⁴⁴.

Özetle, sözleşmeden doğan sorumlulukta ispat yükü davalıdayken, haksız fiilden doğan sorumlulukta ispat yükü davacı taraftadır. Yönetim kurulu üyelerinin hakkında açılan sorumluluk davalarının hukuki dayanağı haksız fiil ise, davacı anonim şirket, pay sahibi veya alacaklıların; davalı yönetim kurulu üyelerinin kusurlu olduklarını ispatlamaları gerekmektedir. Sonuç olarak, pay sahiplerinin ve alacaklıların doğrudan ve dolaylı zararları nedeniyle açtıkları sorumluluk davasında haksız fiile dayanılabilir ve ispat yükü davacı tarafta olur.

C. Zarar

Sorumluluk hukukunda tazminat borcunun doğabilmesi için, önemli unsurlardan birisi de zarardır. TBK m.49 hükmü³⁴⁵ zarardan bahsetmekle birlikte, zararın Kanunda bir tanımı bulunmamaktadır.

---

³⁴³ EREN, s.1065.

³⁴⁴ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.87; EREN, s.581.

³⁴⁵ TBK m.49 hükmüne göre, “Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.”

Genel olarak zarar malvarlığında yaşanan azalma olarak tanımlanabilir. Zarar, zarar görenin, zarar verici olaydan sonra malvarlığının gösterdiği durum ile zarar verici olay hiçbir zaman gerçekleşmeseydi malvarlığının göstereceği durum arasındaki fark olarak da ifade edilebilir³⁴⁶.

Zarar kavramında, malvarlığı ve şahıs varlığı olarak bir ayırım yapılmasının yanında, maddi ve manevi zarar ayırımı da bulunmaktadır. Malvarlığı ve şahıs varlığı zararları, maddi nitelikte veya manevi nitelikte zararlar olabilir. Kişinin malvarlığında meydana gelen azalma maddi zarar olarak adlandırılır ve maddi zararın somut olarak kanıtlanması mümkündür. Kişinin şahıs varlığında meydana gelen eksilme ise manevi zarar olarak ifade edilir³⁴⁷.

Anonim şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların zararı, malvarlığının mevcut durumunda fiili bir azalma şeklinde ya da kardan yoksunluk şeklinde de olabilir³⁴⁸. Yönetim kurulu üyelerine açılacak sorumluluk davalarında yoksun kalınan kar da talep edilebilir³⁴⁹.

Yönetim kurulu üyesinin sorumluluğuna ilişkin zararın ispatlanması, üyenin sorumluluğuna gidilebilmesi için şarttır. Zararın var olduğunun ispatlanmasının yanında, zararın miktarına ilişkin hesaplamaların da yapılması gerekir. Zararı ispatlama yükümlülüğü zarar görene aittir.

Zararın hesaplanması konusunda ise, sorumluluk hukukunun öncelikli amacı, bir kimsenin malvarlığında iradesi dışında meydana gelen zararı, aynen ya da nakden gidermek, zarar verici olayın sonucunda zarar görenin malvarlığında eksilmiş olan değer yerine eşit değerde başka bir değer konulmasıdır. Zarar verenin yerine getirmek zorunda olduğu bu yükümlülük tazminat yükümlülüğü olarak adlandırılır. Zarar vereni

---

³⁴⁶ EREN, s.522.

³⁴⁷ KILIÇOĞLU Ahmet M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 22. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2018, s.397-399.

³⁴⁸ Fiili zarar, kişinin malvarlığındaki net olan azalmayı açıklarken, yoksun kalınan kar, zarara sebep olan eylemin malvarlığının artışına engel olması durumunda ortaya çıkmaktadır. Yoksun kalınan kar durumunda, zarar gören, hayatın olağan akışı dahilinde kazanmasını beklediği muhtemel bir kazancı elde edememektedir. (GÜNDÜZ Hale- BOZKUŞ Sinan, “Rekabet İhlallerinden Doğan Zararın Hesaplanması: AB Uygulaması Bağlamında Genel Yaklaşımlar”, **Rekabet Dergisi**, S.13, 2012, s.53-54)

Hem fiili zarar hem de yoksun kalınan karda malvarlığının mevcut durumu belirlenebilir. Ancak zarar verici olay hiçbir zaman meydana gelmeseydi, malvarlığının göstereceği durumun belirlenmesi varsayımlara dayalı olarak bir değerlendirme yapmayı mecbur kılar. Dolayısıyla yoksun kalınan karda, olayların normal akışına, genel hayat tecrübelerine göre malvarlığında yaşanan azalmanın değerlendirilmesi yapılır.

³⁴⁹ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.50.

ödeneyeceği tazminat miktarının belirlenebilmesi için, zararın hesaplanması gerekir. Zarar görenin ödeyeceği tazminat, meydana gelen zararla sınırlandırılır ve zararın azami miktarını geçemez³⁵⁰.

Sorumluluk davalarında, zararın rakamsal olarak tam anlamıyla belirlenmesi kolay değildir. Bilhassa, genel olarak pay sahipleri ve alacaklıların yeterince kontrol ve bilgi edinme imkanı bulunmadığından dolayı uğradıkları zararın varlığını ve miktarını ispatlamaları zordur. Bu yüzden, zararın varlığı ve miktarı tam olarak belirlenemiyorsa hakimden hayatın olağan akışı ve zarar görenin aldığı tedbirler göz önünde bulundurularak zararı belirlemesi istenebilir³⁵¹.

TTK m.555-561 hükümlerinin başlığı, “şirketin zararı” olarak adlandırılmıştır. Anonim şirketlerde sorumluluk hukukuna ilişkin, anonim şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların doğrudan zararları ile pay sahipleri ve alacaklıların dolaylı zararına ilişkin zarar konusu³⁵² iki başlık halinde ele alınmıştır³⁵³.

1. Doğrudan Zarar

Doğrudan zarar, anonim şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların malvarlıklarında meydana gelen azalma olarak ifade edilir ve anonim şirketin “doğrudan zararı kavramı” ile esasen, yönetim kurulu üyelerinin davranışları ile anonim şirketin malvarlığında meydana gelen azalma açıklanır³⁵⁴. Yani doğrudan zarar, bir kurucunun, yönetim kurulunun, yönetim kurulu üyesinin, yöneticinin veya tasfiye memurunun kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüğünü ihlal ederek, anonim şirketin, pay sahiplerinin veya bir alacaklının doğrudan malvarlığında bir değer eksilmesine neden olan ya da malvarlığında meydana gelmesi beklenen değer artışının gerçekleşmemesi biçimindeki zarar olarak tanımlanabilir.

---

³⁵⁰ EREN, s.724.

³⁵¹ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.58.

³⁵² Ayrıca hem şirketin hem de pay sahipleri ile alacaklıların doğrudan zarara uğraması ihtimali de söz konusu olabilir. (ANSAY, Anonim Şirketler, s.143 vd.)

³⁵³ ÇAMOĞLU, s.123 vd.; ARSLANLI, S.182 vd.; AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s.295 vd.; HELVACI Mehmet, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, 2.Bası, Beta Yayınları, İstanbul Mayıs 2001, s.107 vd.; TEKİL Fehiman, **Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul 1998, s. 221 vd.

³⁵⁴ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-87.

TTK m.553/1 hükmünde “verdikleri zarardan” ibaresi ile, doğrudan zarar kastedilmektedir. Bu sebeple zararı, doğrudan zarar olarak belirtmeye gerek yoktur. TTK m.555/1 hükmü dikkate alındığında³⁵⁵, TTK m.553/1 hükmündeki zararın, doğrudan zararı ifade ettiği açıkça anlaşılmaktadır³⁵⁶.

Yönetim kurulu üyelerinin kusurlu davranışından genel olarak doğrudan zarar gören, anonim şirket olmakla birlikte bazı durumlarda pay sahiplerinin ve alacaklıların da doğrudan zarar görmeleri söz konusu olabilir. Doğrudan zarara ilişkin davalarda, zarar, pay sahibi ve alacaklıların malvarlığı üzerinde doğrudan doğduğundan ve bu durum anonim şirketin malvarlığını ilgilendirmediğinden, davacılar lehine bir hüküm verilerek, hükmedilen tazminat davacılar tarafından alınır³⁵⁷.

Anonim şirketin doğrudan zararı, pay sahibi ve alacaklılar açısından dolaylı zararı oluşturur. TTK m.555 hükmünün gerekçesinden yola çıkarak; anonim şirketin ihmali veya sorumluların şirkete hakim olmaları nedeniyle davayı açmama ihtimali değerlendirildiğinde pay sahipleri ve şirketin iflası durumunda alacaklılara dava açma hakkı verilmiştir. Bu durumda anonim şirketin doğrudan zararı, pay sahiplerinin pay değerlerinde azalmaya, alacaklıların ise anonim şirketten olan alacaklarını tahsil edememelerine sebep olarak pay sahipleri ve alacaklıların malvarlıklarına dolaylı olarak etkide bulunmaktadır. Böylelikle yönetim kurulu üyelerinin anonim şirket malvarlığının azalmasına sebep olan davranışları anonim şirket açısından “doğrudan zarar” olarak değerlendirilir.

---

³⁵⁵ TTK m.555/1 hükmüne göre, “*şirketin uğradığı zararın tazminini, anonim şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak anonim şirkete ödenmesini isteyebilirler*”. Bu hükümden hareketle, “şirketin zararı” ifadesi doğrudan zarar iken, bu zarar pay sahipleri bakımından dolaylı zarardır. Bir pay sahibinin veya alacaklıının doğrudan zararı, anonim şirketin zararından bütünüyle bağımsızdır. (TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-86, N.16-87.)

³⁵⁶ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2015/14405 E., 2016/6410 K., 09.06.2016 T.** kararında, “...davacıların zarara uğradığı bildirilen hususlar dolaylı zarar olduğundan pay sahiplerinin zarara uğraması halinde 6102 sayılı TTK'nın 555/1 maddesi gereğince tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilecekleri, davacıların ise tazminatın doğrudan kendilerine ödenmesini talep ettiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi yerinde ise de açıklanan esas sermayenin arttırılması sonrasında nakdi sermayenin 1/4 ünün nakden ödenmek durumunda kalınması, bakiye kısmın ödenmesi için de davalı yönetim kurulu üyelerinin 15 günlük gibi kısa bir süre tanınmaları sebebiyle davacıların zarar gördüğü iddiası, doğrudan zarar niteliğinde bulunup, davacılar tarafından varsa belirlenen zararın tazminini talep edilebilecektir. Bu suretle, ileri sürülen işbu iddia hakkında gösterilen delillerin toplanarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken davacıların tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilecekleri, doğrudan kendilerine ödenmesini isteyemeyecekleri gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış bozmayı gerektirmiştir.” (Sinerji Mevzuat- Erişim Tarihi:09.02.2019)

³⁵⁷ HELVACI, s.151-152.

dirilirken, pay sahipleri ve alacaklılar tarafından ise “dolaylı zarar” olarak yansımaları bulmaktadır³⁵⁸.

Pay sahipleri ve alacaklılar açısından, yönetim kurulu üyelerinin fiilleri sonucunda gerçekleşen doğrudan doğruya zarar, anonim şirketin zararından bağımsız olarak görülür ve bu kişiler, doğrudan uğradıkları zararlar karşısında dava açabilirler. Burada pay sahiplerinin ve alacaklıların, anonim şirketin zararından ayrı olarak, yönetim kurulu üyelerinin davranışları sebebiyle bir zarar meydana gelmiştir ve anonim şirketin zarar görüp görmediğinin önemi yoktur. Yönetim kurulu üyelerinin fiillerinin, anonim şirketi zarara uğratmasının sonucunda, anonim şirketin doğrudan, pay sahiplerinin dolaylı zararı da ayrıca doğabilir. Ancak pay sahiplerinin veya alacaklıların doğrudan doğruya zararının herhangi bir üçüncü kişiye verilen zarardan farkı, doğrudan zararların pay sahipleri ve alacaklı sıfatlarının sonucu olarak görülmüş zararlar olmasıdır. Doğrudan zararın bulunması halinde, TTK m. 553 hükmü uyarınca, zarara uğrayan pay sahipleri ve alacaklılar, bağımsız olarak dava açabilecektir. Bunun sonucunda anonim şirketin doğrudan zarara uğraması halinde açılan davadan ayrı olarak, dava sonucunda hükmedilecek tazminatın pay sahipleri ve alacaklılar olarak kendilerine ödenmesini talep edeceklerdir³⁵⁹.

Yönetim kurulunun, kanuna aykırı olarak bir pay sahibinin rüçhan hakkını kullandırılmaması³⁶⁰, pay sahiplerine kar paylarını ve kuruluş dönemi faizlerini ödememesi, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılmasına³⁶¹ veya toplantıda oy kullanmasına engel olunması³⁶², pay sahiplerinin hazırlanan yanlış bilanço karşısında aldanarak paylarını satması veya yeni paylar alarak zarara uğraması pay sahiplerinin doğrudan zararlarına örnek olarak verilebilir. Ayrıca alacaklıların yanlış bilgilere dayanarak ano-

³⁵⁸ CAN Mehmet Çelebi, “Pay Sahiplerinin veya Alacaklıların Doğrudan Zararlarının Tazmini Amacıyla İkame Edilen Sorumluluk Davalarında TTK m.1534’ün Etkisi”, **GÜHFD**, C. 21, S.4, 2017, s.10-12.

³⁵⁹ Pay sahipleri ve alacaklıların doğrudan zararlarına ilişkin olarak bkz (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU), Ortaklıklar, N.609; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-87; ÇAMOĞLU, s.147 vd.; ANSAY, Anonim Şirketler, s.142; CAN, s.14.

³⁶⁰ Rüçhan hakkı başlıklı TTK m.461/3 hükmüne göre, “Yönetim kurulu yeni pay alma hakkının kullanılabilmesinin esaslarını bir karar ile belirler ve bu kararda pay sahiplerine en az onbeş gün süre verir.” Yönetim kurulunun beyanı başlıklı TTK m.457/2-a hükmüne göre, “...rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun sebepleri, miktarı ve oranı; kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin, ne fiyatla verildiği hakkında belgeli ve gerekçeli açıklamalar yer alır...”

³⁶¹ TTK m.407/1 hükmüne göre, “Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Kanuni istisnalar saklıdır.”

³⁶² Batıl kararlar başlıklı TTK m.391/1-c hükmünde, “Pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren” kararların batıl olduğu belirtilmiştir.

nim şirkete kredi açması ve bu kredinin vadesinde geri ödenmemesi, yönetim kurulunun alacaklılardan anonim şirketin iflasın eşliğinde olduğunu saklaması, tasfiye memurunun alacaklıların tasfiyeye ilişkin defterde yer alan çekişmesiz alacağını ödemedi ve alacağı karşılık teminat ayırmadan tasfiyeyi sonlandırması, alacaklıların uğradığı doğrudan zararlara ilişkin diğer örneklerdir³⁶³.

2. Dolaylı Zarar

Dolaylı zarar, yönetim kurulu üyelerinin kanuna veya esas sözleşmeye aykırı fiilleri sebebiyle, anonim şirketin malvarlığında meydana gelen zararın pay sahipleri ve alacaklıları yansıma yoluyla etkilemesi ve bir zararın meydana gelmesidir. Yani anonim şirketin uğradığı doğrudan zarar, pay sahipleri ve anonim şirkete yansımaktadır. Kural olarak, zararın tazminini isteme hakkı, doğrudan doğruya zarar görene tanınmış bir hak-
tır³⁶⁴.

Genel hükümler uyarınca yansıma yoluyla doğan zararlardan kural olarak sorumluluğun söz konusu olmayacağı kabul edilmektedir³⁶⁵. Bu nedenle üçüncü kişinin zarar verenden tazminat isteme hakkı olmamakla birlikte burada istisnai bir durum söz konusudur. Kanun koyucu TTK m.555/1 hükmüne³⁶⁶ göre, anonim şirketlerin kendilere özgü çıkar durumlarını gözeterek, genel hükümlerden ayrı olarak doğrudan zarar gören anonim şirketin yanı sıra, bu zarardan dolaylı bir biçimde etkilendiğini kabul ettiği pay sahipleri ve alacaklılar için de belirli koşullarda dava hakkı tanınmıştır³⁶⁷.

Doğrudan zarara uğrayan malvarlığının zararı gidilirse diğer kişinin malvarlığında meydana gelmiş bulunan yansıma zarar da ortadan kalkar. Dolaylı zararını dava eden kişi, mahkemenin tazminatın doğrudan zarar gören kişiye ödenmesini isteyebilir. Ancak bu şart, dolaylı zarar bağlamında olmazsa olmaz bir şart değildir. Dolaylı zararı dava etme hakkı taşıyan kişiler çoğu zaman, dava giderleri, avukatlık ücretleri, takip, zahmet ve güçlük sebebiyle bu haklarını kullanmaktan imtina ederler. TTK m.555/2 hükmü ile, dava açmaya teşvik etmek amacıyla dava giderleri ve benzer konularda

³⁶³ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.52; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-87; ÇAMOĞLU, s.149.; KOÇ, s.14., POROY/TEKİNALP/ ÇAMOĞLU, Ortaklıklar, N.609; ANSAY, Anonim Şirketler, s.142; HELVACI, s.129.

³⁶⁴ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.53.

³⁶⁵ KILIÇOĞLU, s.401.

³⁶⁶ TTK m.555/1 hükmüne göre, “Şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler.”

³⁶⁷ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.53.

söz konusu kişiler desteklenmektedir. Bir pay sahibinin anonim şirket faaliyette iken, dolaylı zararına ilişkin dava açması durumunda, davayı hukuki ve maddi sebepler haklı gösteriyorsa mahkeme dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu ücretin davalıya yükletilemediği hallerde, davacı pay sahibi ile lehine tazminat talep edilen anonim şirket arasında TTK m.555/2 hükmü³⁶⁸ uyarınca hakkaniyete göre paylaşılır. Hakkaniyete göre paylaştırmada, anonim şirkete ödenen tazminatın miktarı, pay sahibinin elde edeceği menfaat ve somut olay gerçeği göz önünde bulundurulur³⁶⁹.

Anonim şirketler hukukunda öngörülen dolaylı zarar kapsamında anonim şirketin bünyesinde meydana gelen bir zararın TTK m.555/1 hükmü uyarınca, pay sahiplerinin veya alacaklıların malvarlıklarındaki etkileri somut olarak ortaya çıkmamaktadır. Bu sebeple, pay sahiplerinin dolaylı zarar nedeniyle açtıkları davaların sonucundaki tazminat anonim şirkete ödenir. Meydana gelen zarar nedeniyle pay sahiplerine tanınan dava açma hakkı ile ilk olarak anonim şirketin zararın giderilmesi hedeflenmekle birlikte tazminatın anonim şirkete ödenmesi aynı zamanda pay sahiplerinin de menfaatindedir. Bu şekilde, dolaylı zarar, dolaylı olarak tazmin edilmiş olmaktadır³⁷⁰.

6762 sayılı mülga TTK'da m.340 hükmünün m.309 hükmüne yaptığı atıf uyarınca³⁷¹, anonim şirketin uğradığı zarar nedeniyle, dolaylı olarak zarara uğrayan pay sahipleri ve alacaklılar dava açma hakkına sahip olmaktadır. 6102 sayılı yeni TTK m.555 hükmü ile birlikte dava açma hakkı pay sahipleri açısından devam etmektedir. TTK m.555/1 hükmüne göre, “*şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir.*” Ancak TTK m.556 hükmü ile birlikte, alacaklılar yönünden bir değişikliğe gidilerek dolaylı olarak zarara uğrayan alacaklıların dava açabilmesi için anonim

³⁶⁸ TTK m.555/2 hükmüne göre, “*Pay sahibinin açtığı davayı hukuki ve maddi sebepler haklı gösterdiği takdirde, mahkeme, dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu giderler davalıya yükletilemediği hallerde, davacı pay sahibisiyle şirket arasında, hakkaniyete göre paylaşır.*”

³⁶⁹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-107, N.16-109.

³⁷⁰ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.54-56.

³⁷¹ 6762 sayılı mülga TTK m.340 hükmüne göre, “*336 ve 337 nci maddelerin hükümleri gereğince idare meclisi azalarına yükletilen mesuliyet hakkında 309 uncu madde hükmü de tatbik olunur.*” 6762 sayılı mülga TTK m.309 hükmüne göre, “*Şirketin 305, 306, 307 ve 308 inci maddelerde yazılı fiillerle ısrar edilmesi halinde, bundan, dolayısıyla zarar gören pay sahipleri ve şirket alacaklılarının dava hakları vardır. Ancak, hükmolunacak tazminat şirkete verilir.*

Şirketin iflası halinde pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının haiz oldukları haklar iflas idaresine ait olur. Bu hususta İcra ve İflas Kanununun 245 inci maddesi hükmü caridir.

Mesul olan kimselerin cümlesi aleyhinde şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde dava açılabilir. Mesul olan kimselere karşı tazminat istemek hakkı davacının zararı ve mesul olan kimseyi öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zararı doğuran fiilin vukuu tarihinden itibaren beş yıl geçmekle mürruzamana uğrar. Şu kadar ki; bu fiil cezayı müstelzim olup Ceza Kanununa göre müddeti daha uzun mürruzamana tabi bulunuyorsa tazminat davasına da o mürruzamandan tatbik olunur.”

şirketin iflas etmiş olması şartı getirilmiştir. Alacaklılar, dolaylı zararlarını anonim şirket iflas sürecine girmişse ve iflas dairesi dava açmadığı takdirde, tazminat şirkete verilmek üzere dava açabileceklerdir. Zaten alacaklılar, anonim şirket iflas etmediği sürece alacaklarını, anonim şirketin malvarlığından tahsil edebileceklerinden TTK ile böyle bir düzenleme getirilmesi isabetli olmuştur.

D. Nedensellik (İllyet) Bağı

İllyet bağının, hukuki sorumluluğu doğuran unsurlar arasında önemli bir yeri bulunmaktadır. İllyet bağı, sorumluluğun asli şartı, tazminat hukukunun en önemli ilkesidir. İllyet kavramı, zarar ile davranış ve olay arasında bir sebep-sonuç bağının bulunmasını gerektirir. Buna göre, hukukta meydana gelen zarar ile sorumluluğun bağlandığı olay ve davranış ilişkisine genel anlamda illiyet bağı adı verilir. Hukuki sorumlulukta sorumluluk ister sözleşme sorumluluğuna ister sözleşme dışı sorumluluğa ister kusur sorumluluğuna, ister kusursuz sorumluluğa dayansın sonuç olarak tazminata hükmedilebilmesi için illiyet bağının varlığı şarttır³⁷².

Bir zararın doğumunun pek çok sebebi olabilir. Ancak zararlar, söz konusu sebepler arasındaki illiyet bağı, sorumlu kişiler ve sorumluluk miktarının belirlenebilmesi için büyük önem taşır³⁷³. Meydana gelen zararın her biri tek başına bu sonucu doğurmaya elverişli olmayan birden fazla sebebin bir araya gelmesi ile gerçekleşebilir. Bu halde ortak illiyet söz konusudur. Ortak illiyetin en belirgin hali, zararlı sonucun birden çok kişinin kusurlu davranışıyla meydana gelmesi durumunda görülmektedir. Burada, zararlı sonuç, tüm kişilerin kusurlu davranışlarının birleşmesi neticesinde ortaya çıkmaktadır³⁷⁴.

³⁷² EREN, s.536; ALTAY, s.274; AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s.197.

³⁷³ “Sorumlular ve sorumluluk miktarının illiyet bağı ile ilişkisi kapsamında, şart teorisi ve uygun illiyet teorisi önem taşımaktadır. Şart teorisine göre, her zarar, zararın doğumu için zorunlu bulunan tüm fiillerle sebep sonuç bağı içinde olduğundan şart teorisi, zarar ile illiyet bağının oluşturulmasında belirsizlikler ortaya çıkarabilir. Yani, bir zararın doğumuna yol açabilecek çok uzak sebeplerden dahi sorumluluk tehlikesi gündeme gelebilecektir. Böyle bir tehlikenin ortadan kaldırılması için fiili gerçekleştirenin, zarara sebep olan uzak sebepler karşısında kusurlu ve sorumlu sayılmayacağı ileri sürülmesine karşın; illiyet bağının oluşturulmasında meydana gelebilecek belirsizlikler yine de engellenemeyecektir. Uygun illiyet teorisine göre ise, meydana gelen zarardan sorumlu tutulabilecek fiilin belirlenmesinde, hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına en uygun olanının tespit edilmesi gerekmektedir, zarar adı verilen sonuçtan en uygun olan sebebin sorumlu tutulması gerekir. Bir zarara sebep olan birden fazla fiil varsa, bu fiillerin en uygun olanıyla illiyet bağı kurularak sorumluluk tespit edilmelidir.” (KILIÇOĞLU, s.407)

³⁷⁴ EREN, s.546-547.

İllyet bağı ile ilgili önem taşıyan bir başka konu da illiyet bağının kesilmesidir. Buna göre, zararı meydana getirebilecek bir sebebin gerçekleşmesi sonrasında, başka bir sebep gerçekleşerek, birinci neden etkisini devam ettirmeden, şayet ikinci sebep sonucu meydana getirmiş olursa uygun illiyet bağı kesilmiş olur³⁷⁵. Burada, sonucu doğurmaya elverişli bir sebep mevcutken, ortaya çıkan yeni bir sebep, ilk sebebi geri plana atarak, ilk sebebin etkisiz hale gelmesini sağlamıştır. Nedensellik bağının kesilmesi durumunda ise herkes kendi eyleminin meydana getirdiği zarar nispetinde doğan zarardan sorumludur³⁷⁶.

Yönetim kurulu üyelerinin, sorumluluklarının doğabilmesi ve sorumluluk davasının açılabilmesi için kanuna veya esas sözleşmeye aykırı fiil ile zarar arasında uygun illiyet bağı olmalıdır³⁷⁷. *Tekinalp*, verilen zararın bir kişiye isnat edilebilmesini yani zarar ile zarar veren kişinin fiilleri arasında uygun illiyet bağı olması durumunu TTK m.557 hükmündeki “yükletilebilme” kavramıyla birlikte açıklayarak söz konusu hükümde, uygun illiyet bağının bulunması zorunluluğunun vurgulandığını belirterek, hiç kimsenin uygun illiyet bağı olmadan bir zarardan sorumlu tutulamayacağını, özetle uygun illiyet bağının “teselsül ve başvuru” başlıklı TTK m.557 hükmünün merkez kuralı olduğunu³⁷⁸ ifade etmiştir³⁷⁹.

III.SORUMLULUK DAVASINDA TARAFLAR

A. İflas Hali Dışında Aktif Dava Ehliyeti

Anonim şirket, pay sahipleri ve alacaklılar; kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmesi sonucunda bir zarara uğradıklarında zararlarının tazmini

³⁷⁵ İllyet bağı, mücbir sebep, zarar görenin rızası, üçüncü kişinin ağır kusuru gibi hallerde kesilir. (KILIÇOĞLU Mustafa, Haksız Fiillerde İllyet Bağı, *Yargıtay Dergisi*, C.30, S.1-2, Ocak-Nisan 2004, s. 34-38.)

³⁷⁶ AKDAĞ GÜNEY, *Hukuki Sorumluluk*, s.67.

³⁷⁷ ALTAY, s.274; AKDAĞ GÜNEY, *Yönetim Kurulu*, s.199.

³⁷⁸ Buna göre TTK m.557 hükmü uyarınca, birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları durumunda bunlardan her biri kusuruna ve durumun gereklerine göre ve zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur. Dolayısıyla kusurlu davranış sebebiyle meydana gelen zararı aşan zarardan sorumluluk meydana gelmeyecek, herkes kendi kusurlu davranışı nispetinde zarardan sorumlu olarak, sebep olduğu zararı aşan zarardan sorumlulukları doğmayacaktır.

³⁷⁹ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, N.16-131.

için TTK m.553 hükmü uyarınca dava açma hakkına sahiptirler. Söz konusu hükme göre, şirket, pay sahipleri ve alacaklılar doğrudan zararlarını dava sonucunda talep edebilirler.

Kural olarak, zararın tazminini isteme hakkı, doğrudan doğruya zarar görmüş kişilere tanınmış bir haktır. Dolaylı zararların istenebilmesi için, kanunda açık bir hüküm olması gerekir. TTK’da dolaylı zarar kavramına yer verilmemesine rağmen, TTK m.555 ve TTK m.556’da belirli şartlarda pay sahipleri ve alacaklılara, dolaylı zarar sebebiyle yönetim kurulu üyelerine dava açma hakkı tanınmıştır. Pay sahipleri ve alacaklılar dolaylı zarara uğrayabilirken, anonim şirketin dolaylı zarara uğraması mümkün değildir³⁸⁰.

TTK’da dolaylı zarar kavramına ilişkin bir ifade yer almamaktadır. 6762 sayılı mülga TTK m.309 hükmünde, “...*dolayısıyla zarar gören pay sahipleri ve şirket alacaklılarının dava hakları vardır...*” ibaresine yer verilmesine rağmen 6102 sayılı yeni TTK’da dolaylı zarara ilişkin bir ibarenin yer almaması bir eksiklik olarak sayılabilir.

1. Doğrudan Zarardan Kaynaklanan Dava Hakkı

a) Anonim Şirketin Dava Hakkı

TTK’da anonim şirketin uğradığı doğrudan zarara ilişkin, yönetim kurulu üyeleri ve diğer sorumlulara karşı açılacak davalarla ilgili kapsamlı bir düzenleme olmakla birlikte, TTK m.553 hükmü anonim şirketin dava hakkını belirtmektedir. Ayrıca TTK m.555 hükmü, yönetimle görevli kişilerin zarara sebep olması durumunda, anonim şirketin dava açması hususuyla ilgili açık bir hükümdür. Anonim şirketin zarar görmesi durumunda, tüzel kişi olarak anonim şirket, organı olan yönetim kuruluna dava açmaya karar verir. Anonim şirket, şirketin zararının tazmin edilmesini bizzat kendisi dava edebileceği gibi TTK m.555/1 ve m.556/1 hükümlerinden de anlaşıldığı üzere pay sahipleri ve alacaklılar da şirkete ödeme yapılmasını talep etmeleri koşuluyla dava açabilirler.

---

³⁸⁰ BOZKURT YAŞAR Sevgi, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ”, **Batider**, C.34, S.1, Mart 2017, s.141.

aa. Sorumluluk Davası Açılabilmesi İçin Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu

6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmüne göre, yönetim kurulu üyelerinin aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için şirket genel kurulundan sorumluluk davası ile ilgili olarak izin alınması veya genel kurul kararı reddetse dahi esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahiplerinin sorumluluk davası açılması doğrultusunda oy kullanması gerekmektedir. Genel kurul kararı veya azlığın talebinden itibaren bir ay içinde dava açılması gerekmele birlikte söz konusu bir aylık süre dava açılması bakımından hak düşürücü bir süre değildi³⁸¹. Sorumluluk davasının açılabilmesi için gereken şartlar oluştuğunda, davayı açma görevi denetçilere aitti³⁸². Hükmün devamında, genel kurul, yönetim kurulu üyelerine sorumluluk davası açılması yönündeki talebi reddetse bile, sermayeyi oluşturan en az onda birlik kısım davanın açılması isteği ile oy kullandığında, sorumluluk davasında azlık, davayı açmak üzere vekil tayin etmeye yetkili kılınmaktaydı. Bununla birlikte açılan dava her ne kadar, azlığın oyu ve talebiyle açılmış olsa da yöneticiler hakkındaki davanın davacısı yine de anonim şirket olup, azlık sadece davayı izleyebilmek adına bir vekil tayin edebilmekteydi. Bu sebeple de azlığın davaya ilişkin hiçbir hukuki işlem yapma yetkisi bulunmamaktaydı³⁸³.

TTK m.553 hükmüne göre, “kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.” Ayrıca “şirketin zararı” başlıklı TTK m.555/1 hükmüne göre, “şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler.” TTK’da, 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmünden farklı olarak şirketin zararının tazmini konu-

³⁸¹ 6762 sayılı mülga TTK “şirket namına açılacak dava” başlıklı m.341/1 hükmüne göre, “Umumi heyet; idare meclisi azaları aleyhine dava açılmasına karar verirse yahut dava açılmamasına karar verilip de esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahipleri dava açılması reyinde bulunursa, şirket, bu karar veya talep tarihinden itibaren bir ay içinde dava açmaya mecburdur. Bu müddet geçirilmesiyle dava hakkı düşmez. Murakıpların ve alacaklıların vekilinin mesuliyeti hakkındaki hükümler mahfuzdur.”

³⁸² 6762 sayılı mülga TTK m.341/2 hükmüne göre, “Şirket namına dava açmak, murakıplara aittir. Ancak azlığın reyiyile dava açılması halinde, azlık, murakıplar dışında bir vekil tayin edebilir. Dava açılması reyinde bulunan pay sahipleri hisse senetlerini şirketin zarar ve ziyanına karşı teminat olarak davanın sonuna kadar merhun kalmak üzere muteber bir bankaya yatırmaya mecburdurlar. Davanın reddi halinde pay sahipleri yalnız şirkete karşı tazminat ile mükelleftirler.”

³⁸³ OKÇUOĞLU Yavuz N., “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları ile Dava Açılması Koşulları-TTK m.341.”, Prof. Dr. Ali Bozer’e Armağan, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Ankara 1998, s.61-65.

sunda yönetim kurulu aleyhine sorumluluk davasının açılması için genel kurul kararı gerektiğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

6102 sayılı yeni TTK'nın ilgili maddelerinin Gerekeç kısımları incelendiğinde de 6762 sayılı mülga TTK m.341'deki düzenlemeyle ilgili bir bilginin olmadığı görülmektedir. Öğretide, anonim şirket adına dava açılabilmesi için genel kurul kararının gerekli olup olmadığı hususunda üç başlık altında inceleme yapılmıştır.

Davanın açılabilmesi için genel kurul kararının gerekli olduğuna ilişkin; *Üçışık/Çelik*, TTK m.555 vd. hükümlerinde, sorumluluk davası açılması için genel kurul kararının gerektiğine ilişkin açık bir düzenlemenin olmadığını, ancak TTK m.408/2-d hükmü³⁸⁴ uyarınca, yönetim faaliyetlerinin sonuçlarını değerlendiren organın genel kurul olması sebebiyle, anonim şirket yöneticilerinin sorumluluğuna başvurulup başvurulmayacağını belirleyecek olan organın da genel kurul olduğu vurgulamıştır³⁸⁵. *Kendigelen*, TTK'da bu konuda bir hükmün bulunmamasının, ilk bakışta sorumluluk davasının açılabilmesi için genel kurul kararına ihtiyaç duyulmadığı gibi bir düşüncüyü akla getirirse de, sorumluluk davasının açılabilmesi için genel kurul kararının şart olduğunu belirterek, "oyda imtiyazlı paylar" başlıklı TTK m.479/3-c hükmündeki imtiyazın kullanılamayacağı kararlar arasında sorumluluk davasının da sayılmasının genel kurul kararının gerekliliğini destekler nitelikte olduğunu belirtmiştir.³⁸⁶ *Bahtiyar*, 6102 sayılı yeni TTK'nın sorumluluk davasına ilişkin hükümleri olan TTK m.549 ile TTK m.561 arasında, anonim şirketin zararının giderilmesinde dava hakkının kullanılması bakımından, 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmünün benzeri bir düzenlemeye rastlanmadığını ancak 6102 sayılı yeni TTK m.408/2-d hükmü, 479/3-c hükmü³⁸⁷ ve TTK m.558-559 hükümleri incelendiğinde genel kurul kararının gerekli olduğuna değinerek; bilhassa, TTK m.408, TTK m.479/3-c gibi hükümlerin 6762 sayılı mülga TTK'da olmamalarına

---

³⁸⁴ TTK m.408/2-d hükmüne göre, genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerinden biri "*Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kar üzerinde tasarrufa, kar payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kara katılması dahil, kullanılmasına dair kararların alınması*"dır.

³⁸⁵ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.549.

³⁸⁶ KENDİGELEN Abuzer, **Yeni Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 3.Baskı, İstanbul 2016, s.308, dpn.164.

³⁸⁷ TTK m.479/3 hükmüne göre, "*Oyda imtiyaz aşağıdaki kararlarda kullanılamaz: a) Esas sözleşme değişikliği c) İbra ve sorumluluk davası açılması.*"

rağmen, 6102 sayılı yeni TTK'da yer almasının kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğunu belirtmiştir³⁸⁸.

Davanın açılabilmesi için genel kurul kararının gerekli olmadığına ilişkin; *Çamoğlu*, 6762 sayılı mülga TTK'dan farklı olarak, 6102 sayılı yeni TTK'da sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurulun karar alması yönünde bir hüküm bulunmadığını, Gerekçe'de de bu konuda bir açıklama yapılmadığını, buna karşın kanun koyucunun bu değişikliği bilinçli olarak yaptığını, bu anlamda genel kurul kararının gerekli olup olmadığının sorgulanabileceğini, uygulamada genel kurul kararının yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davalarına engel oluşturduğunu, 6102 sayılı yeni TTK m.479/3-c hükmünün de (limited şirket ile ilgili TTK m.618/3-c hükmü³⁸⁹ ile birlikte) kanunda unutulduğu inancını taşımakta olduğunu, bu sebeple 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmünün kaldırılmasıyla oluşan boşluğun 6102 sayılı yeni TTK m.479/3-c (ve TTK m.618/3-c) hükümleri ile doldurulamayacağından söz etmektedir³⁹⁰. *Akdağ Güney*, 6102 sayılı yeni TTK'da yönetim kurulu üyelerinin aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul kararının gerektiğine ilişkin açık bir düzenlemenin bulunmadığını, konuyla ilgili doğrudan ilgisi olmayan TTK m.479/3-c hükmündeki pay sahiplerinin imtiyazlı oylarının genel kurulda alınan ibra ve sorumluluk davası açılması durumunda geçerli olmayacağını düzenleyerek; üstü kapalı olarak bir genel kurul kararı alınabileceğinden bahsetmiş ancak söz konusu düzenlemenin 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmündeki gibi dava şartı olarak yorumlamayacağını, İsviçre öğretisinde kabul gördüğü gibi yönetim kurulunun herhangi bir genel kurul kararı olmadan davayı açabileceğini belirtmiştir³⁹¹. *Yasaman*, kural olarak doğrudan zarar davasını anonim şirket adına yönetim kurulunun açacağından ancak aleyhlerine dava açılacak yönetim kurulu üyelerinin halen görev başında olmaları halinin çıkar çatışmasına sebep olacağından, 6762 sayılı mülga TTK'da böyle bir durumda davanın denetçiler tarafından açılarak

³⁸⁸ BAHTİYAR Mehmet, "Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu", **Prof.Dr. Seza Reisoğlu Armağanı**, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016, s.409-413.

³⁸⁹ Oy hakkı ve hesaplanması başlıklı TTK m.618/3-c hükmü, "Oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin şirket sözleşmesi hükmünün sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesi halinde uygulanamayacağını" ifade etmektedir.

³⁹⁰ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar, N.601-603; ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s.117-119.

³⁹¹ AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s.331-332.

hükme bağlandığını, 6102 sayılı yeni TTK'da denetçiler organ olarak düzenlenmediğinden ve muadil bir maddeye yer verilmediğinden bahsetmiştir³⁹².

Davanın açılabilmesi için genel kurul kararının bazen gerekli olduğuna ilişkin; *Helvacı*, TTK'nın genel kurul kararını zorunluluk olarak aramadığından, belli durumlarda genel kurul kararına ihtiyaç duyulabileceğinden ancak bu durumun her koşulda bir zorunluluk olarak düşünülmemesi gerektiğinden hareketle örneğin, bir önceki yönetim kurulunun sorumluluğu açısından yeni yönetim kurulu, yönetim kurulu üyelerinden birinin sorumluluğu açısından ise diğer yönetim kurulu üyelerinin genel kurul kararı olmadan da anonim şirket adına sorumluluk davası açabileceğini belirterek, buna ek olarak TTK m.479/3-c hükmündeki düzenlemenin her durumda genel kurul kararına ihtiyaç duyulduğunu göstermeye yetmeyeceğini, aksine genel kurul kararıyla da sorumluluk davası açılabilceğini gösteren bir hüküm olarak anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir³⁹³. *Bilgili/Demirkapı*, TTK m.374 hükmüne göre, anonim şirket adına sorumluluk davası açma yetkisinin yönetim kuruluna ait olduğunu, söz konusu hüküm gereğince kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisinde bırakılanlar hariç olmak üzere işletme konusunu gerçekleştirmek için gerekli olan tüm iş ve işlemleri yapmaya yönetim kurulunun yetkili kılındığını, ancak davanın bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesine karşı açılması sebebiyle yönetim kurulunun dava açma yönünde karar alamadığı durumlarda, dava açılmasına genel kurulun karar vereceğini ve böyle bir durumda oy hakkının etkisizleşeceğini (TTK m.479/3-c) belirtmektedir³⁹⁴. *Pulaşlı*, sorumluluk davasının açılabilmesi için TTK'da genel kuruldan bu yönde bir karar alınması koşulunun olmadığını belirterek, anonim şirketin ödeme gücü olduğu sürece, bir veya birkaç yönetim kurulu üyesi aleyhine dava açılmasına ilke olarak halen görevde bulunan yönetim kurulunun karar vereceğini ve şirketin yasal temsilcisi olarak bu davayı açacağını ifade ederek; eğer yönetim kurulu üyelerinin tümü aleyhine bir sorumluluk davası açılması söz konusuysa, bu durumda davayı yine şirketin açacağından bahsederek, ancak şirketin ihmali veya sorumluların şirkete hakim olmaları sebebiyle dava açmamaları halinde doğrudan veya dolaylı zararın varlığında bunun tazminine ilişkin davayı TTK m.555/1

³⁹² YASAMAN Hamdi, "Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları", **GSÜHFD**, S.2, 2013, s.106.

³⁹³ HELVACI Mehmet, **Yürürlüğünün 5.Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu- Tebliğler ve Tartışmalar -20 Ekim 2017**, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2018, s.149.

³⁹⁴ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku*, s.596.

hükmü uyarınca her pay sahibinin davayı açabileceğini savunmaktadır. Bununla birlikte *Pulaşlı*, İsviçre öğretisine ilişkin açıklamalarla desteklediği cümlelerinde, anonim şirketin kendi organı olan yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılıp açılmamasına, şirketin ödeme gücünün olması durumunda, ilke olarak yönetim kurulunun karar vereceğini belirtmiş ancak bütün yönetim kurulu üyelerine veya yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğuna karşı sorumluluk davasının açılması söz konusuysa, buna genel kurulun karar vermesi gerektiğini ifade ederek, 6762 sayılı mülga TTK m.341/1 bağlamında genel kurulun bu kararının izin niteliğinde olmayıp, şirketin uğradığı zararı için kendi organına karşı dava açma iradesinin açıklanması anlamına geleceğini ve bu durumun 6102 sayılı yeni TTK m.479/3-c hükmünde de açıklandığını vurgulamıştır³⁹⁵.

Kanaatimizce, yönetim kurulu üyelerinin aleyhlerine sorumluluk davası açılması ile karşı karşıya kalmaları durumunda genel kurul kararının olmasına ilişkin TTK'da herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmündeki gibi bir dava şartı halinin 6102 sayılı yeni TTK'da bulunmaması sebebiyle, herhangi bir genel kurul kararına ihtiyaç duymadan yönetim kurulu sorumluluk davası açabilir. Ancak, anonim şirketin yönetim kurulu üyelerinin tamamı aleyhine bir sorumluluk davası açılması gündeme gelirse, bu davanın açılmasına ilişkin kararı genel kurul verebilir.

bb. Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu

TTK m.365 hükmüne göre, “*anonim şirketin kanuni temsil organı yönetim kurulusudur.*” Anonim şirketin yönetim kurulu üyelerine karşı açacağı sorumluluk davasında şirketi yönetim kurulu temsil eder.

6102 sayılı yeni TTK m.553 hükmü uyarınca yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması söz konusu olduğunda anonim şirketin dava açması halinde, şirketi kimin temsil edeceği problemi ortaya çıkar. 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmüne göre söz konusu dava, denetçiler tarafından açılmaktaydı. 6102 sayılı yeni TTK

---

³⁹⁵ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.721 ve dn.124a.

ile birlikte denetçilerin organ olma vasfı ortadan kalktığından³⁹⁶, artık sorumluluk davasının denetçiler tarafından şirketi temsilen yürütülmesi mümkün değildir.

Şirketin dava açması halinde, davalı yönetim kurulunun hem şirketi temsilen kendilerini dava etmesi hem de davalı olarak kendilerini savunmaları sebebiyle ortada bir çıkar çatışması meydana gelir. Bu durumda şirketi mahkemede temsil edecek bir “özel temsilci” atanması gerekir veya bir ya da birkaç yönetim kurulu üyesinin dava edilmesi durumunda şirketi, davalı olmayan ve üye sayısının çoğunluğunu oluşturan yönetim kurulu üyeleri temsil edebilir. Davacının pay sahibi olması halinde, normal olarak şirketi kimin temsil edeceği sorunu da olmayacaktır. Çünkü davacı pay sahibi olduğundan, dava anonim şirkete karşı açılır ve mahkemede şirketi mevcut yönetim kurulu temsil eder³⁹⁷.

b) Pay Sahiplerinin Dava Hakkı

Pay sahipleri yönetim kurulunun hukuka aykırı davranışları nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak zarar görmüş olabilirler. Doğrudan doğruya zarar, yönetim kurulunun fiilleri neticesinde anonim şirket pay sahiplerinin şirketin zararından bağımsız olarak uğradıkları zarardır. Pay sahiplerinin, anonim şirket zarar görmeden bir zarara uğramaları mümkün olduğundan, söz konusu dava hakkı her bir pay sahibine doğrudan, kişisel olarak ve diğer pay sahiplerinin, alacaklıların, şirketin tazminat talebinden bağımsız olarak tanınmıştır. Pay sahipleri, yönetim kuruluna karşı açtıkları sorumluluk davasında doğrudan kendi uğradıkları zararları talep ettiklerinden, doğrudan zarar nedeniyle açılan davalarda, pay sahiplerinin dolaylı zarar nedeniyle açtıkları davalardan farklı olarak tazminatın anonim şirkete değil, doğrudan kendilerine verilmesini talep edebilirler³⁹⁸.

---

³⁹⁶ 6102 sayılı TTK m.399/1 ve m.437/2 hükümlerinin gerekçelerinde denetçilerin organ vasfının olup olmadığına ilişkin belirsizlik bulunmaktadır. Denetçilerin bildirim neticesinde tıpkı TTK m.378 hükmünde yer alan riskin erken saptanması komitesinin kurulmasına ilişkin hükümde olduğu gibi denetçiler, anonim şirketin işleyişine dair müdahalelerde bulunabilmesine rağmen, denetçilerin idari anlamda belirlenmiş bir görevi yoktur. Ayrıca denetçilerin anonim şirketin kurumsal yapısında aktif bir rolünün olmaması, tarafsız ve bağımsız olması yükümlülüğü denetçilerin organ niteliği olmadığını gösteren unsurlardır. (AKSOY Mehmet Ali, AKSOY Emine Ebru, “Ticaret Kanunu Kapsamında Sermaye Şirketlerin Bağımsız Denetim”, *İNÜHFD*, C.8, S.2, 2017, s.22-23.)

³⁹⁷ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.721-722.

³⁹⁸ HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s.151-152; ALTAY, s.247; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 551-552.

Pay sahipleri, doğrudan zararlarına ilişkin dava açarken, dolaylı zararlarına ilişkin açılacak sorumluluk davasından ayrı olarak, davanın açılması aşamasında pay sahibi olma şartı aranmaz. Bu durumda pay sahibinin zararın meydana geldiği anda pay sahibi sıfatını taşıması yeterlidir³⁹⁹. Ayrıca, doğrudan zarar nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmiş olmaları bu anlamda pay sahiplerinin dava hakkını etkilememekle birlikte pay sahibinin ibra kararında olumlu oy kullanmış olması dahi söz konusu hakkı etkilemez⁴⁰⁰.

c) Alacaklıların Dava Hakkı

Alacaklılar, yönetim kurulunun hukuka aykırı davranışları nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak zarar görmüş olabilirler. Doğrudan doğruya zarar, yönetim kurulunun fiilleri neticesinde alacaklıların, şirketin zararından bağımsız olarak uğradıkları zarardır. Alacaklıların, anonim şirket zarar görmeden bir zarara uğramaları mümkün olduğundan, söz konusu dava hakkı her bir pay sahibine doğrudan, kişisel olarak ve diğer alacaklıların, pay sahiplerinin ve anonim şirketin tazminat talebinden bağımsız olarak tanınmıştır. Alacaklılar, yönetim kuruluna karşı açtıkları sorumluluk davasında doğrudan kendi uğradıkları zararları talep ettiklerinden, doğrudan zarar nedeniyle açılan davalarda, alacaklıların dolaylı zarar nedeniyle açtıkları davalardan farklı olarak tazminatın anonim şirkete değil, doğrudan kendilerine verilmesini talep edebilirler⁴⁰¹.

2. Dolaylı Zarardan Kaynaklanan Dava Hakkı

a) Pay Sahiplerinin Dava Hakkı

Anonim şirketin malvarlığında, yönetim kurulu üyelerinin gerçekleştirdiği fiiller sebebiyle bir azalma meydana geldiğinde, pay sahiplerinin paylarının değerlerinin de azalacağı ve pay sahiplerinin bu durumdan ekonomik olarak zarar göreceği şüphesizdir. Bu durumda pay sahipleri, dolaylı olarak zarara uğramaktadır. Buna rağmen anonim şirket, meydana gelen zarar karşısında dahi yönetim kurulu üyesi veya üyelerine dava açmayabilir. Pay sahiplerinden oluşan çoğunluk, kendileri tarafından seçilen yönetim kurulu üye veya üyelerine dava açmama yolunu tercih edebileceği endişesiyle TTK m. 555/1 hükmü ile, her pay sahibine, anonim şirketin dava açma hakkından bağımsız ola-

³⁹⁹ AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s.224.

⁴⁰⁰ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.110-113.

⁴⁰¹ HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s.151-152; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 551-554.

rak sorumluluk davası açma hakkı tanınmıştır. TTK m.555/1 hükmü kapsamında, pay sahipleri şirketin uğradığı zarar sebebiyle dolaylı olarak zarar gören sıfatı taşıdıklarından, anonim şirketin iflas hali dışında uğradığı zararı talep edebilirler. Fakat şirket pay sahipleri, açtıkları davanın sonucunda hükmedilecek tazminatın anonim şirkete ödemesini talep etmek zorundadırlar. Bilhassa yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesi durumunda bu konu önem taşımaktadır. Buna göre, esasen anonim şirketin genel kurulu tarafından verilen ibra kararı, anonim şirketin sorumluluk davası açma hakkını ortadan kaldırmasına rağmen, ibra kararına olumlu oy vermeyen veya ibra kararından haberdar olmadan pay devralan, pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakları devam eder. Ancak ibra kararına olumlu oy veren veya pay devralırken ibra kararından bilgisi olan pay sahibinin TTK m.558 hükmü uyarınca, sorumluluk davası açma hakkı ortadan kalır⁴⁰².

Pay sahipleri, sorumluluk davasını her zaman açabilirler. Pay sahibinin dava açmasıyla, şirketin dava açmaktan vazgeçmesi arasında bir ilişki bulunmamakla birlikte hem anonim şirketin hem de pay sahiplerinin ayrı ayrı dava açmalarına bir engel yoktur. Pay sahibinin davanın açıldığında pay sahibi olduğunu ispatlaması gerekir. Dolaylı zarar gören şahıs sıfatıyla dava açan pay sahiplerinin hem zararın doğumu anında hem de dava aşamasında pay sahipliği sıfatları bulunmalı ve dava süresince devam etmelidir. Dava aşamasında, pay sahipliği sıfatı kaybedilirse, dava düşer⁴⁰³.

Sorumluluk davası açılırken, anonim şirketin zararının tümü üzerinden dava harcı yatırılır ve pay sahibi söz konusu dava masraflarını üstlenir. Şayet sorumluluk davası kazanılırsa, masraflar davanın karşı tarafından tahsil edilir⁴⁰⁴. Pay sahibi, davayı kaybettiğinde dava masrafları ve vekalet ücretini şahsen karşılamak durumunda kalır.⁴⁰⁵

---

⁴⁰² ÇAMURCU EMİN, “Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi”, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, s. 82-84.

⁴⁰³ AYOĞLU Tolga, “Pay Sahipliği ve Alacaklıların Dolayısıyla Zarar Nedeniyle Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Sorumluluk Davası Açma Hakkı ve Bu Tür Davalarda Alınan İlamları İcraya Koyma Yetkisi”, **Legal Hukuk Dergisi**, 2009, s.72; HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s.130.

⁴⁰⁴ TTK m.555/2 hükmü kapsamında, “Pay sahibinin açtığı davayı hukuki ve maddi sebepler hakkı gösterdiği takdirde, mahkeme, dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu giderler davalıya yükletilemediği hâllerde, davacı pay sahibisiyle şirket arasında, hakkaniyete göre paylaşır.”

⁴⁰⁵ YASAMAN, Sorumluluk Davaları, s.109.

b) Alacaklıların Dava Hakkı

Alacaklının malvarlığında doğrudan bir azalma meydana gelmese bile, anonim şirketin malvarlığında meydana gelen zarar, alacaklının alacağına ulaşmasına engel olacağından, alacaklı açısından bu durum dolaylı zarar niteliği taşır. 6762 sayılı mülga TTK m.306 hükmü⁴⁰⁶ ve m.340 hükmünün⁴⁰⁷ yaptığı yollama nedeniyle 6762 sayılı mülga TTK m.309 hükmü, anonim şirket zarara uğradığında alacaklılara, tıpkı pay sahipleri gibi dolaylı zarar nedeniyle dava açma hakkı veriyordu. 6102 sayılı yeni TTK m.556 hükmü uyarınca, alacaklıların dolaylı zarar nedeniyle dava açma hakları, anonim şirketin iflas etmesi ve iflas idaresinin dava açmaktan kaçınması durumunda söz konusu olmaktadır. Yani alacaklılara, anonim şirket ve pay sahiplerinden ayrı olarak, iflas durumunda dava hakkı tanınmıştır. Anonim şirket iflas etmediğinde, alacaklılar zaten alacaklarını anonim şirketten tahsil edebildiklerinden zaten dolaylı bir zararları söz konusu olmamaktadır.

Alacaklıların dolaylı zararları nedeniyle açtıkları dava sonucunda elde edilen miktardan ilk olarak alacaklılar kendi alacağını tahsil ederler sonrasında kalan miktar iflas masasına bırakılır. Pay sahiplerinin açtıkları davada pay sahipliği sıfatlarının bulunması gerektiği gibi burada da alacaklıların alacaklılık sıfatlarının dava tarihinde bulunması gerekir. TTK m.556/2 hükmü uyarınca alacaklı ile pay sahipleri dava açtığında öncelikle alacaklıya ödeme yapılmaktadır. Söz konusu hükümde belirtildiği üzere “*elde edilen hasıla, önce alacaklıların, alacaklarının ödenmesine tahsis olunur; bakiye, sermaye payları oranında davacı pay sahiplerine ödenir; artan iflas masasına verilir.*” Hasıladan öncelikli olarak, dava masrafları ödenir, kalan miktar alacaklıların sırasına göre ödenir. Eğer hasıla, aynı sıradaki alacaklıların alacaklarını karşılamaya yetmezse, alacaklarına oranla bir ödeme yapılır ve sonraki sıradakilere hiçbir ödeme yapılmaz. Fakat artan bakiye olduğu takdirde, sermaye payları oranında pay sahiplerine ödeme yapılır. Bununla birlikte bir kişi hem alacaklı hem de pay sahibi ise, ilke olarak öncelik-

---

⁴⁰⁶ 6762 sayılı mülga TTK'nın m.306 hükmüne göre, “*Esas sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun hükümleri gereğince ödenmemiş iken taahhüt edilmiş veya yerine getirilmiş gibi gösteren kurucularla, bu fiilde kendilerine iştirak edenler, bu payları kendi hesaplarına almaya ve karşılığını müteselsilen ödemeye mecburdurlar.*”

⁴⁰⁷ 6762 sayılı mülga TTK m.340 hükmüne göre “*336 ve 337 nci maddelerin hükümleri gereğince idare meclisi azalarına yükletilen mesuliyet hakkında 309 uncu madde hükmü de tatbik olunur.*”

le alacaklı sıfatından, sonrasında pay sahipliği sıfatından yararlanabilir. En sonunda artan bir bakiye kalırsa, bu miktar iflas masasına bırakılır⁴⁰⁸.

B. İflas Halinde Aktif Dava Ehliyeti

TTK m.556 hükmü uyarınca iflas halinde, pay sahipleri ve alacaklılar benzer hükümlere tabidirler. Alacaklıların zararının oluşmaması için, anonim şirketin alacaklılara olan borçlarını yerine getirmeleri gerekir. Anonim şirket alacaklılara olan borçlarını ödediği sürece hem şirketin iflas etmesi gibi bir durum hem de alacaklıların zarara uğraması söz konusu olmayacaktır. Anonim şirketin zarar görmesi durumunda pay sahiplerinin paylarında da değer kaybı yaşanacağından, pay sahiplerine iflas halinin dışında da sorumluluk davası açma hakkı verilmiştir. Ancak alacaklılar açısından iflas hali dışında böyle bir durum söz konusu değildir. Ayrıca pay sahipleri ile alacaklıların, hem doğrudan zararları hem de dolaylı zararları nedeniyle sorumluluk davası açmalarını bir engel yoktur.

TTK m. 556 hükmü kapsamında, anonim şirketin iflas etmesi halinde, aktif dava ehliyeti iflas idaresine ait olacaktır. İflas eden şirkette, pay sahiplerinin ve alacaklıların hakları, öncelikle iflas idaresi tarafından ileri sürülür⁴⁰⁹. İflas idaresi sorumluluk davası açmazsa, pay sahipleri ve alacaklılar sorumluluk davasını açabilirler.

C. Pasif Dava Ehliyeti

TTK m.553 hükmünde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kapsamında dava açılacak kimseler belirlenmiştir. Söz konusu hükme göre, “*kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları*”, pasif dava ehliyetine⁴¹⁰ sahip kimse-

⁴⁰⁸ YASAMAN, Sorumluluk Davaları, s.109-110.

⁴⁰⁹ İİK m.245 hükmüne göre, “*alacaklıların masa tarafından neticelendirilmesine lüzum görmedikleri bir iddianın takibi hakkı isteyen alacaklıya devrolunur. Hasıl olan neticeden masraflar çıkarıldıktan sonra devralanın alacağı verilir ve artanı masaya yatırılır.*”

⁴¹⁰ **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi 2014/6345 E., 2015/214 K., 19.01.2015 T.** kararında, “*...Taraf sıfatı, bir başka deyişle husumet ehliyeti, dava konusu hak ile kişiler arasındaki ilişkiyi ifade eder. Sıfat, bir maddi hukuk ilişkisinde tarafların o hak ile ilişkisinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi anlamına gelir. Davacılık sıfatı, dava konusu hakkın sahibini; davalılık sıfatı ise, dava konusu hakkın yükümlüsünü ifade eder. Uygulamada davacı sıfatı, aktif husumeti; davalı sıfatı ise, pasif husumeti karşılayacak şekilde kullanılmaktadır. Dava konusu değer üzerinde kim ya da kimler hak sahibi ise, davayı bu kişi veya kişilerin açması ve kime karşı hukuki koruma isteniyor ise davanın o kişi veya kişilere karşı açılması gerekir. Bir kimsenin davacı veya davalı sıfatına sahip olup olmadığı tıpkı hakkın mevcut olup olmadığının tayininde olduğu gibi maddi hukuka göre belirlenir. Taraf sıfatının önemli özelliği, def'i niteliğinde olmayıp itiraz niteliğinde olması nedeniyle taraflarca süreye ve davanın aşamasına bakılmaksızın her zaman ileri*

lerdir. Ayrıca TTK m.553 kapsamında yer almayan, murahhaslar ve belli bir işin icrasını yürüten müdürler de bu anlamda pasif dava ehliyetine sahiptirler.

1. Kurucu Pay Sahipleri

Kurucu pay sahipleri, TTK m.337/1 hükmünde tanımlanmaktadır. Hükme göre, *“kurucu, pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişilerdir.”* Tüzel kişiliği bulunmayanların kurucu olması söz konusu değildir. Anonim şirket, TTK m.335/1 hükmüne göre, *“Şirket, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi, şartsız taahhüt ettikleri, ... esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur...”* Ayrıca, esas sözleşmeyi imzalayan kişi, TTK m.337/2 hükmü uyarınca temsilci sıfatıyla da hareket edebilir.

Esas sözleşmeyi imzalayan kişi temsilci sıfatıyla hareket etmişse, hesabına işlem yapılan kişi kuruluştan doğan sorumluluk kapsamında TTK m.337/2 hükmüne göre kurucu sayılacaktır. Tüzel kişinin, doğrudan temsil esaslarına göre, temsilcisinin pay taahhüt etmesi durumunda, kurucu ve bu kapsamdaki sorumluluk temsil edilene ait olacaktır. Hak ve borçlar, dolaylı temsilde temsilciye ait olduğundan TTK m.337/2 hükmünde, hesabına işlem yapılan kişi de kurucu sayılarak, sorumluluktan kurtulmak amacıyla yapılabilecek dolaylı işlemlerin engellenmesi hedeflenmiştir. Eğer kurucunun gizli ortağı bulunmaktaysa, gizli ortak da TTK m.337/2 hükmü kapsamında, kuruluştan doğan sorumluluk bakımından kurucu sayılır. TTK m.337/2 hükmünün uygulanma koşulları oluştuğunda, üçüncü kişi, hesabına iş gören kişinin bildiği ya da bilmesi gereken bir konuyu bilmediğini ileri süremez⁴¹¹. Hesabına işlem kavramı, dolaylı temsil ile ilgili olduğundan, doğrudan temsil durumunda TTK m.337/2 hükmü uygulanamaz⁴¹².

Kurucu pay sahiplerinin, TTK m.549-551 hükümleri⁴¹³ kapsamına giren fiilleri, TTK m.553 hükmündeki sorumluluğunun haricindedir. Kurucu pay sahiplerinin,

---

sürülebilmesi ve taraflar ileri sürmemiş olsalar bile bu hususun mahkemece re'sen nazara alınmasıdır...” (Sinerji Mevzuat -Erişim Tarihi: 02.03.2019)

⁴¹¹ MANAVGAT (KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK), s.286-287.

⁴¹² TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.10-06.

⁴¹³ *“TTK m.549 hükmü-Belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması, TTK m.550 hükmü-Sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi, TTK m.551 hükmü-Değer biçilmesinde yolsuzluk”*

TTK m.553 hükmü kapsamındaki sorumlulukları, kanundan veya esas sözleşmeden doğan sorumlulukların yerine getirilmemesinden doğar⁴¹⁴.

2. Yönetim Kurulu Üyeleri

Yönetim kurulu üyelerinin her biri şirket ile ilgili işlerinde özen ve sadakatle davranmak durumundadırlar⁴¹⁵. Aksi halde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu sebebiyle anonim şirket bir zarara uğrarsa, kendilerine sorumluluk davası açılabilir. Anonim şirketi zarara uğratan üye belirli ise, zarara sebep olan üye aleyhine dava açılmalıdır. Anonim şirketin kusuru sebebiyle zarara uğramasına sebep olan yönetim kurulu üyesi, davacı tarafından belirlenemiyorsa ya da meydana gelen zarar yönetim kurulundaki üyelerinin tümünün aldığı bir karar sebebiyle ortaya çıkmışsa, sorumluluk davası yönetim kurulu üyelerinin tamamına karşı açılabilir. Yönetim kurulu üyelerinin ticaret siciline tescil edilmiş olup olmamasının, sorumluluk davası bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Ticaret siciline tescil edilmiş olsun veya olmasın şayet yönetim kurulu üyeleri, anonim şirkete, pay sahiplerine, alacaklılara zarar vermişse sorumluluk davasının davalı tarafında olabilirler⁴¹⁶.

3. Yöneticiler

Yönetici kavramının tanımı kanunda yapılmamıştır. Öğretide *Tekinalp*, TTK m.553'e göre, yönetici kavramının anonim şirket adına karar alıp onu icra eden veya imza yetkisi bulunan, bu suretle anonim şirket adına, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için kendilerine bırakılan görevler kapsamında gereken işlemleri yapan genel müdürü, genel müdür yardımcılarını, müdürleri, CEO, genel koordinatör gibi sıfatları taşıyan kişileri ve benzeri yetkilileri ifade ettiğini belirtmiştir⁴¹⁷.

TTK m.365 hükmü kapsamında kural olarak anonim şirket yönetim kurulu tarafından temsil olunur ve idare edilir. Hükmün devamında bazı kanuni istisnalar saklı tutulmuştur. Bu istisnalardan biri murahhaslardır. Yönetim kurulu, yönetim ve temsil yetkisini doğrudan kendisi kullanmayıp murahhaslara bırakabilir. TTK'da yetki devri

⁴¹⁴ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-56.

⁴¹⁵ TTK m.369/1 hükmüne göre, "Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar."

⁴¹⁶ AYAN, s.221.

⁴¹⁷ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.16-58.

yönünden TTK m.367 hükmü uyarınca yönetim devri, TTK m.370/2 hükmünde ise temsil yetkisinin devri konusunda bir ayırım yapmıştır. TTK m.367/1 hükmünde, yönetim kurulunun esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devredebileceği belirtilmektedir. TTK m.370/2 hükmüne göre, yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Bu hükümler kapsamında, eğer yönetim kurulunun görev ve yetkileri, bir yönetim kurulu üyesine devredilirse, bu yönetim kurulu üyesine murahhas üye denir. Ancak esas sözleşmede yer alan bir hükme dayanarak, anonim şirketin idare ve temsil işlerinin yönetim kuruluna münhasır olanlar haricindeki işlerinin, yönetim kurulu üyesi olmamasına rağmen, yönetim kurulunun yetkilerini kullanan murahhas müdürlere verilmesi söz konusu olabilir⁴¹⁸. Murahhas müdürler, yönetici olarak değerlendirildiklerinden dolayı, kendilerine verilen görevleri gerçekleştirirken ortaya bir zarar çıkması durumunda somut olayın özelliklerine göre yönetici sıfatıyla TTK m.553 hükmü kapsamında sorumlulukları doğabilir⁴¹⁹.

Yönetimin iç yönergeyle devredildiği kişiler dışında, fiili organ, fiili yönetim kurulu üyesi olarak adlandırılan, esasen anonim şirket yönetim kurulu tarafından seçilmemiş ve resmi olarak tescil edilmemiş fakat fiili olarak yönetimde görev alan, yönetim kurulunun aldığı kararları belirleyen veya söz konusu kararları doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen yani fiili olarak yönetici konumunda bulunanların, gerçekleştirmiş oldukları fiiller sebebiyle, anonim şirket bir zarara uğrarlarsa yönetici sıfatıyla sorumlulukları doğar.

4. Tasfiye Memurları

Tasfiye memurları, anonim şirketin tasfiye aşamasında yetkilidir. TTK m.553 hükmü uyarınca tasfiye memurları kanundan veya esas sözleşmeden doğan görevlerini ihlal ettiklerinde, meydana gelen zarardan sorumlu olurlar.

Yönetimde olduğu gibi temsilde de anonim şirketi yönetim kurulunun temsil etmediği istisnai durumlar vardır. TTK m.539/3 hükmüne göre, tasfiye halindeki ano-

⁴¹⁸ KARACA Bedir, *Anonim Ortaklıkta Müdürler ve Hukuki Sorumlulukları*, 2.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s.14.

⁴¹⁹ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, N.12-68, 12-69; ALTAY, s.234.

nim şirketi tasfiye ile ilgili konularda, mahkemelerde ve dış ilişkide tasfiye memurları temsil eder.

TTK m.539 hükmüne göre, tasfiye memurlarına kanun tarafından tanınan yetkiler devredilemez. Ancak belirli uygulama işlemlerinin yapılabilmesi için, tasfiye memurlarından biri diğerine veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisi verebilir. Tasfiye memurlarının verecekleri temsil yetkisi kapsamındaki vekalet, genel vekalet değildir. Tasfiye memurları, sınırları çizilmiş, konusu açıkça gösterilmiş işlemlerin yürütülmesine yönelik olarak özel bir vekalet verebilirler⁴²⁰.

Tasfiye memurlarının işlemlerine ilişkin TTK m.539/2’de “*tasfiye memurlarının üçüncü kişilerle tasfiye amacı dışında yaptığı işlemler şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin işlemin tasfiye amacının dışında olduğunu bildiği veya halin gereğinden bilmemesinin mümkün olmayacağı ispat edilsin. Tasfiyenin sadece tescil ve ilan edilmesi, bu hususun ispatı için yeterli değildir*” ifadesi ile yönetim kuruluna ilişkin düzenleme arasında benzerlik sağlanmıştır.

IV.SORUMLULUK DAVASINI SONA ERDİREN SEBEPLER

A. İbra

1. İbra Kavramı

İbra kelimesi, Arapça kökenli bir kelime olup, “aklanma, temize çıkarma” anlamını taşımaktadır⁴²¹. En basit anlamıyla ibra, iş görenlerin hesap vermesi ilkesine dayanır. Bütün dernekler, birlikler, ticaret şirketlerinde belirli bir hesap döneminin bitiminde yöneticileri ibra etmek, sorumluluktan kurtarmak bir gelenek halini almıştır⁴²².

Tüzel kişiler hukukunda ibra, aklanma anlamının dışında daha farklı bir anlama gelmektedir ve ayrıca borçlar hukukundaki ibra sözleşmesinden de ayrılmaktadır. Borçlar hukukundaki ibra, alacaklı ile borçlu arasında yapılan bir ibra sözleşmesiyle gerçek-

⁴²⁰ Gerekçe TTK m.539/1.

⁴²¹ Türk Dil Kurumu,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ca0e0cba2f231.43629268 (Erişim Tarihi: 02.02.2019).

⁴²² AYTAÇ Zühtü, Anonim Ortaklıklarda İbra, Sevinç Matbaası, Ankara, 1982, s.2.

leşir. Dolayısıyla alacaklı, borçlunun rızası olmadan tek taraflı irade beyanıyla alacak hakkında vazgeçemez. Yani alacaklı alacağından tek taraflı olarak feragat edebilir fakat bu durum söz konusu alacağı sona erdirmez. Bu anlamda feragat ve ibra birbirinden ayrı kavramlar olup, borçlunun kabul etmediği bir ibradan bahsedilemez⁴²³.

Ticaret Kanunu'ndaki ibra çerçevesinde ise, tüzel kişinin yönetim, temsil ve denetim organları, bir hesap döneminin sonrasında, hesap dönemi içinde gerçekleştirdiği faaliyetler ve işlemler hakkında tüzel kişinin genel kuruluna, hesap vermekle yükümlüdürler. Bu anlamda, ibra, tüzel kişinin yetkili organının verdiği kararlar, hesap veren organın üyelerine karşı, yaptığı işlemlerin hukuka, mevzuata ve şirketin çıkarlarına uygun olduğunun bir karar halinde açıklanmasıdır⁴²⁴.

Şirketlerde, yönetici konumundaki kişilerden, bu kişilerin seçilmesinde etkili olan kişiler, tüzel kişiliğin menfaatlerini ön planda tutmalarını kendilerinden beklemesine rağmen, zaman zaman şahsi çıkarların ön plana çıktığı da görülmektedir. Anonim şirketlerde menfaat uyumsuzlukları görülebilir. Her anonim şirket, yapısı gereğince farklı menfaatlerin değişik oranlarda çatıştığı bir alandır. Anonim şirketlerdeki söz konusu uyumsuzlukların büyük bir bölümü, çoğunluğun seçtiği yöneticilerle diğer pay sahipleri arasında meydana gelir ve bu durumun neticesinde azınlığın korunması gündeme gelir. Buradan hareketle ibra, anonim şirketler demokrasisinin sağlanması etkili bir çözüm yoludur. Bilhassa, ibra, ibra edilenler bakımından da, göreve bağlılık, yenilenmiş bir güç ve motivasyonla göreve devam etme, prestij kazanma ve görevi icra edenler üzerindeki tereddütlerin giderilmesini açısından önemlidir⁴²⁵.

Anonim şirkette genel kurul, yönetim kurulu üyelerini ibra etmeye yetkili organdır. Bu yüzden, yönetim kurulunun genel kurul tarafından ibra edilmesi demek, yönetim kurulunun ilgili hesap döneminde gerçekleştirdiği bütün işlemlerini ekonomik ve hukuki sonuçları itibarıyla genel kurulca onaylanmak suretiyle, yönetim kurulu üyelerini sorumluluktan kurtararak, görevlerine devam etmelerini sağlamak anlamına gelmektedir⁴²⁶. Diğer bir anlatımla, ibra kararı ile genel kurul, kendisine sunulan hesap ve veri-

---

⁴²³ AKSU Mustafa, "Türk Borçlar Hukukunun Getirdiği Yeniliklerden İbra", **Journal of Yaşar University**, C.8, Özel Sayı, Haziran 2013, s.106.

⁴²⁴ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s.223; PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.724-725.

⁴²⁵ AYTAÇ, İbra, s.3.

⁴²⁶ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2015/10277 E., 2016/5229 K., 09.05.2016 T.** kararında, "...anonim şirketlerde, şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkide yönetim kurulu üyelerinin,

len bilgileri değerlendirerek, yönetim kurulu üyelerini temize çıkararak, üyelerin haklarındaki şüpheleri ortadan kaldırmaktadır. Yani geçerli bir ibra neticesinde, yönetim açısından yapılan işlemler maddi bakımdan onaylanarak şirketin anonim şirketler hukukundan kaynaklı tazminat talebi sonlandırılmaktadır⁴²⁷.

İbra, sadece şirketi ve belli şartlarda bazı pay sahiplerini bağlar. Bu açıdan ortaklık içi bir hukuki işlemdir. İbranın alacaklılara yönelik bir etkisi bulunmamaktadır. İbra ile şirketin sorumluluk davası açma hakkı ortadan kalkmasına rağmen, alacaklıların ve kural olarak pay sahiplerinin uğradıkları dolaylı zararlara istinaden dava açma hakları devam etmektedir⁴²⁸.

a) İbranın Hukuki Niteliği

İbra, tek taraflı yenilik doğuran bir hukuki işlemdir. Hukuki sonucun doğması için ibra edilenin kabul etmesine gerek yoktur. İbra kararı, karşı tarafa ulaştıktan sonra, reddedilse dahi ibra gerçekleşmiş olacaktır. TTK'da ibranın hukuki niteliği ile ilgili yeterli bir düzenleme bulunmaması nedeniyle öğretilerdeki tanımlamalara dayanarak çözüm bulunmuştur. Öğretilerde ibra, menfi borç ikrarı olarak nitelendirilmektedir⁴²⁹. Yargıtay da bir kararında⁴³⁰ ibranın hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı olduğunu ifade etmektedir.

Menfi borç ikrarı, tarafların şüpheli olarak gördükleri veya borçlunun itiraz ettiği bir alacağı ortadan kaldıran bir hukuki işlem olarak tanımlanır. Menfi borç ikrarı söz

---

ortaklığın yönetimi ve iş yılı sonunda hesap verme yükümlülüğü bulunmakla birlikte ibra edilmeyi talep hakkı da vardır. Genel kurulun ibra konusunda geniş taktir yetkisi bulunmaktadır. Fakat bu yetki sınırsız değildir. Genel kurul sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kuruluna ibra vermekle yükümlüdür. Ortada somut nedenler yokken ibradan kaçınılması dürüstlük kurallarına aykırı düşer....davacı hakkında açılmış bir sorumluluk davası bulunmadığının ve makul bir süre geçmesine rağmen bu davanın açılmadığının anlaşılması halinde ise bu davada alınan ibra edilmeme kararının TTK ve ana sözleşme hükümleri gereğince kanun, ana sözleşme hükümleri ve iyi niyet esaslarına aykırı bulunup bulunmadığı yönlerinden tarafların dayandıkları deliller de değerlendirilmek suretiyle ortaya çıkacak sonuca göre davacının istemi hakkında bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” (Sinerji Mevzuat- Erişim Tarihi 02.03.2019)

⁴²⁷ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s.223-224; AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.297.

⁴²⁸ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.298.

⁴²⁹ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.298-299; ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s.225; PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.725; AYTAÇ, İbra, s.31-32.

⁴³⁰ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2015/11856 E.,2016/9175 K.** “İbra hukuki niteliği itibarıyla menfi borç ikrarıdır. İbra edilen işlemler hakkında sonradan maddi bir hataya dayanılmadan ibradan dönülerek ibraya konu işlemler hakkında dava açılması mümkün değildir. Ancak, ibranın borçtan kurtarıcı sonucu doğurabilmesi ibraya konu işlemlerin açıkça ortaya konulması, bilinmesi ve tartışılmasına bağlıdır.” (Sinerji Mevzuat - Erişim Tarihi 03.03.2019)

konusu olduğunda, bir borcun bulunup bulunmadığı, miktarı ya da ileride doğup doğmayacağı bilinmemektedir. Taraflarca tereddütlü gözükene duruma son vermek için menfi borç ikrarı ile borcun bulunmadığının tespiti yapılır. Genel kurul tarafından verilen ibra kararı neticesinde, ibra edilenlerin ibra edilecekleri faaliyet dönemindeki iş ve işlemleri sebebiyle tereddüt uyandıran veya borçlu tarafından kabul edilmeyen alacaklar ortadan kaldırılmaktadır. Bu durum ibranın menfi borç ikrarı niteliğinde olduğunu destekler.⁴³¹

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının olup olmadığı genel olarak, bu kişilerle ilgili yargılama yapılması neticesinde belirleneceğinden yönetim kurulu üyeleri hakkındaki tereddütün kaldırılabilmesi menfi borç ikrarı ile gerçekleşir. Menfi borç ikrarıyla, sorumluluğun doğup doğmayacağı kesin olarak belirli olmayan bir durumun sonlandırılması hedeflenir.⁴³²

b) İbranın Kapsamı

Kural olarak ibra kararı, bütün yönetim kurulu üyelerini kapsar. Ancak, genel kurulda oylama yapılırken, yönetim kurulu üyelerinin ayrı ayrı oylamaları yapılır. Bu durumda genel kurul tarafından bazı yönetim kurulu üyeleri ibra edilirken, bazılarının ibra edilememesi sonucu ile karşılaşılabilir. Bu durumda genel kurul, ibra edilmeyen yönetim kurulu üyesi hakkında sorumluluk davası açabilir. Ayrıca 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmünde yer alan yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul tarafından, sorumluluk davası açılabilmesi yönünde bir karar vermesi gerekmektedir. 6102 sayılı yeni TTK'da, 6762 sayılı mülga TTK m.341 hükmü gibi bir hükmün olmaması nedeniyle böyle bir karar verilmesine ihtiyaç kalmamıştır.

6102 sayılı yeni TTK m.424/1 hükmünde, bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğuracağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, genel kurul kararında farklı bir ifade olmadığı sürece bütün yönetim kurulu üyelerinin ayrı ayrı oylanarak belirtilen hesap döneminde sunulan bilanço bilgileri ile sınırlı olarak ibra edilmiş sayılacağı anlaşılmaktadır. Söz konusu madde hükmünden ibra ile ilgili

⁴³¹ AYTAÇ, İbra, s.14-15- 31-32.

⁴³² ÖNDER M. Fahrettin-KARADEMİR Halis, "İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk", **Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.10, S.4, Ekim 2017, s. 176.

olarak yönetim kurulu üyeleri için geçerli durumların, yöneticiler ve denetçileri de kapsadığı çıkarılabilir.

c) İbra Kararında Oydan Yoksunluk

Genel kurul, anonim şirketlerde ibra kararı almaya yetkili olan organdır. İbra kararının alınması için kanunda farklı bir yeter sayı belirlenmemiştir. İbra kararı, basit çoğunlukla alınabilir. İbra kararının alınacağı genel kurul toplantısında oy hakkının kullanılması TTK m.436 hükmünde düzenlenmiştir.

TTK m.436/1 hükmüne göre “*yönetim kurulu üyesinin eşi, alt ve üst soyu kendisini ilgilendiren ibra oylamasında oy kullanamaz.*” Hükmün ikinci fıkrasına göre, “*şirkette yönetim kurulu üyesi olmakla birlikte aynı zamanda pay sahibi olan yönetim kurulu üyesi, yönetimde imza yetkisi olan pay sahipleri, yönetim kurulunun ibrası ile ilgili toplantılara katılamaz aynı zamanda oy da kullanamaz.*”

İbra oylamasında, oydan yoksun kişilerin oy kullanması durumunda, oy hakkından yoksun pay sahibi yönetim kurulu üyesinin verdiği oy kararın sonucunu değiştirirse, yönetim kurulu üyesinin oyları dikkate alınmayarak, ibra olmamış sayılır. Söz konusu karar, kendiliğinden hükümsüz olmaz. TTK m.445 hükmü doğrultusunda, pay sahipleri, ibra oylamasına oy hakkından yoksun kişilerin katıldığını ileri sürerek, kararın iptalini mahkemeden talep edebilirler. Ancak, oydan yoksun kişilerin kullandığı oylar, ibra kararının alınmasında etkili değilse, ibraya ilişkin genel kurul kararı geçerliliğini korur⁴³³.

d) İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi

İbranın sorumluluk davalarına etkisi, anonim şirket, pay sahipleri ve alacaklılar açısından ayrı ayrı incelenmelidir.

İbra, menfi borç ikrarı içerdiğinden, ibra kararından sonra anonim şirket, ibra- nın kapsamındaki işlerden dolayı ibra edilen dönemde yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açamaz. İbra kararı geçerliyse yönetim kurulu üyeleri sorumluluktan kurtulur. Ayrıca burada ibranın açık veya zimni olarak yapılmasının bir anlamı yok-

---

⁴³³ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.731-732.

tur⁴³⁴. İbra ister açık yapılsın ister zımni yapılsın şirketin sorumluluk davası açma hakkı ortadan kalkar. Şayet yönetim kurulu üyelerinin ibrası genel kurulca reddedilmişse, genel kurulun sorumluluk davası açma hakkı devam eder. Genel kurul, ibra ile normalde var olan bir alacağından, tazminat davası açma hakkından feragat eder. Yönetim kurulu üyeleri, ibra kararına rağmen bir sorumluluk davasıyla karşı karşıya kalırlarsa, sorumluluk davası görülürken yönetim kurulu üyeleri ibra edildikleri defini öne sürebilirler⁴³⁵.

İbranın anonim şirket pay sahipleri ve alacaklılara etkisi ise, doğrudan ve dolaylı zarar açısından ayrı ayrı incelenmelidir.

Yönetim kurulu üyelerinin gerçekleştirdikleri işlemler nedeniyle pay sahipleri ve şirket alacaklılarının uğradıkları doğrudan zararlar, şirketin malvarlığı ile ilgili olmadığından, ibranın sorumluluk davası ile ilgili haklar açısından bir etkisi bulunmamaktadır⁴³⁶. Burada dikkat edilmesi gereken husus, normalde yönetim kurulu üyelerince verilen her türlü zarar, TTK 553 hükmü kapsamında değerlendirilirken, meydana gelen zarar pay sahibi veya şirket alacaklısı olunması nedeniyle gerçekleştiğinde TTK m.553 uygulanmaz. Doğrudan zarar, pay sahiplerinin ve alacaklıların doğrudan malvarlıklarında bir azalmaya yol açtığından, sorumluluk davası sonucunda bir tazminat öngörüldüğünde, söz konusu tazminata anonim şirket yerine doğrudan davacılar hak kazanır⁴³⁷.

İbra kararı nedeniyle, pay sahipleri ve alacaklıların uğradıkları dolaylı zarar nedeniyle, sorumluluk davası açma hakkı TTK'da düzenlenmemiştir. Ancak ibra kararının pay sahiplerinin dolaylı zararları sebebiyle, yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılmasına bir etkisi olmadığı görülmektedir. Buna göre, anonim şirketin dolaylı zarara ilişkin açacağı dava bağımsız ve asli bir davadır⁴³⁸. İbra kararının, pay sahiplerinin dava hakkına etkisi olmasa da TTK m.558/2 hükmü uyarınca, ibraya olumlu oy veren veya ibra kararını bilerek pay devralan pay sahibinin dava hakkı bulunmamaktadır. Dava hakkı bulunan pay sahipleri ise, ibraya olumsuz oy veren, ibra kararını bilmeden pay devralan, geçerli bir mazereti olduğundan ibranın yapıldığı genel kurula katılamayan pay sahipleridir.

---

⁴³⁴ AYTAC, s.207.

⁴³⁵ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.319.

⁴³⁶ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.604.

⁴³⁷ PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.733.

⁴³⁸ AYTAC, İbra, s.213; HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s.146.

Anonim şirketin iflası durumunda ise TTK m.558/2 hükmünde belirtilen şartlara uyulmasa dahi, şayet iflas idaresi dava açma hakkından vazgeçerse, pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakları devam eder. Anonim şirketin iflası durumunda alacaklılar tarafından açılacak sorumluluk davasına ibra kararının etkisi yoktur. Anonim şirketin vereceği ibra kararından, alacaklıların etkilenmesi söz konusu değildir. Fakat her ne kadar ibra kararı alınmış olsa da alacaklılar, sorumluluk davası açarak zararlarının tazmin edilmesini isteyebilirler⁴³⁹.

TTK m.424 hükmüne göre, “*bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.*” 6102 sayılı yeni TTK m.424 hükmü, 6762 sayılı mülga TTK’daki madde 380’in tekrarı niteliğindedir. 6762 sayılı mülga TTK m.380 ile karşılaştırıldığında, ibra ile ilgili olarak “bilinç hareket etme” koşulu önemli bir değişikliktir. Bu koşul, bilançonun gerçeği yansıtmadığı ya da gerçeğin ortaya çıkmasını engelleyici bazı hallerde ibranın etkisinin ortaya çıkmaması için, ibra edilenlerin söz konusu hallerde bilinçli hareket etmelerini aramasıdır. Bilinçli hareket etme koşulu, sadece şirketin dava açma hakkına engelleyecektir. Bu durumda, pay sahiplerinin ve alacaklıların dava açma hakkı devam edecektir. Bilinçli hareket etme şartı ile birlikte, bilanço düzenleyenlerin bilinçli hareket etmemeleri halinde ibra geçerli olacaktır. 6762 sayılı mülga TTK m.380’de ise, bilinçli veya bilinçsiz hareket etmeye ilişkin bir farklılık olmamakla birlikte, bilançonun onaylanması ibranın sonucuyla ilişkilendirilmemektedir.

TTK m.424 hükmünün gerekçesinde, peçelemenin bilinçsiz bir şekilde yapılmış olabileceği veya bilançoya konulan bir kalemin mesela karşılık amacını aşan bir şekilde gerçek durumun görülmesine engel olabileceği, bu hallerin ibraya engel olması gerektiği, “bilinçli” sözcüğünün “kast” sözcüğünden kaçınmak amacıyla konulduğu belirtilmektedir.

Yönetim kurulu üyelerinin en önemli görevlerinden birisi, bilanço hazırlamaktır. Bilanço gereken şekilde hazırlanmadığında, yönetim kurulu üyelerinin sorumlu-

---

⁴³⁹ AYTAÇ, İbra, 221; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.604.

lukları gündeme gelir. “Bilinçli hareket etme” düzenlemesiyle birlikte, adeta yönetim kurulu üyelerine, yanlış bilanço hazırlanmasına rağmen sorumluluktan kurtulmanın yolu açılarak, yönetim kurulunun yaptıkları hatanın sonuçlarına anonim şirketin katlanması beklenmektedir⁴⁴⁰.

TTK m.558/2 hükmüne göre, “*şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.*” Genel kurulda bulunmayan veya genel kurulda bulunmasına rağmen ibraya karşı oy vermiş pay sahiplerinin, uğradıkları zarar nedeniyle yönetim kurulu üyelerine karşı dava açma hakları bulunmaktadır. Fakat, ibra kararına olumlu oy veren ya da ibra kararını bilerek pay devralan pay sahiplerinin bu anlamda dava hakları yoktur. Ayrıca ibra konusunda olumlu oy kullanmayan diğer pay sahiplerinin ibra etmemeleri sebebiyle saklı tuttukları dava hakları altı ay içerisinde kullanılması gerekir.

TTK m.559 hükmüne göre, “*Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.*”

e) İbra Kararının Geri Alınması ve Sakatlığı

TTK m.558/1 hükmüne göre, *ibra kararı genel kurul kararıyla kaldırılamaz. 445 inci madde hükmü saklıdır.* Buna göre, genel kurulda ibra ile ilgili bir karar alındıktan sonra, bir başka genel kurul toplantısında bu ibra kararının kaldırılması yönünde karar alınamayacağı açıkça belirtilmiştir.

Maddenin gerekçesinde, hakkında dava açılmamış ve kural olarak hükümlerini doğurmuş bulunan ibra kararının yıllar sonra kaldırılmasının işlem güvenliği anlayışına

---

⁴⁴⁰ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.326.

ve hukuka uygun olmadığından bahsedilmiş, ibranın menfi borç ikrarı olarak nitelendirilmesi sebebiyle, bu ikrardan tek taraflı dönme olanağı olmadığı ifade edilmiştir.

İbra kararının sakatlığı, yokluk, kesin hükümsüzlük ya da iptal edilebilirlik şeklinde gerçekleşebilir. İbra kararları, genel kurul kararı niteliğinde olmaları hasebiyle, genel kurul kararlarının sakatlığı TTK hükümlerine tabidir. Genel kurul kararının hükümsüz olduğunun ileri sürülebildiği ya da genel kurul kararının iptal edilmesinin istenebildiği hallerde, ibra yok ve hükümsüz sayılabilir. Ayrıca şartları oluşmuşsa mahkemece ibra kararı iptal edilebilir. TTK m.445 hükmü⁴⁴¹ incelendiğinde, ibraya ilişkin genel kurul kararı, kesin hükümsüzlük dışındaki kanun hükümlerine, esas sözleşme hükümlerine ve dürüstlük kurallarına aykırılık taşıyorsa iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olduğu belirtilmektedir.

Öğretide, ibra kararının iptal edilmesinin pratik açıdan önem taşımadığı ileri sürülmektedir. İbra kararı yalnızca şirketin dava hakkını engeller. İbra kararının pay sahiplerinin dava hakkını engellememesi nedeniyle, pay sahiplerinin ibraya ilişkin genel kurul kararının iptalini dava etmelerinin bir anlamı yoktur. Keza gerçeğe aykırı bilançolar karşısında verilen ibra kararının bir sonucunun olmaması da ibra kararının iptalinin önemini yitirmesine neden olmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin kendi lehine verilen ibra kararına iptal ettirmesi düşünülmemeyeceğinden, geriye iptal davası açabilecek kimse kalmamaktadır. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulu üyesi dışındaki yöneticilerin ya da denetçilerin ibrası yönündeki kararın iptalini talep edemeyecekleri, çünkü söz konusu kararın icra edilmesinin mümkün olmadığı savunulmaktadır⁴⁴².

İbra kararı, anonim şirketin dava hakkını kullanmasını önler. Pay sahiplerinin ibra kararına rağmen dava haklarının devam etmesi sebebiyle, ibra kararının pay sahiplerince dava edilmesinin uygulamada bir önemi bulunmamaktadır. Keza kendileri lehine ibra kararı verilen yönetim kurulu üyelerinin, temize çıktıkları ibra kararının iptalini talep etmeyecekleri kesindir.

---

⁴⁴¹ TTK m.445 hükmüne göre, “446 ncı maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.”

⁴⁴² ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s.242-243; AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.309.

B. Sulh

Anonim şirketlerde ibra ile benzerlik taşıyan ve karıştırılan bir başka kavram da sulhtur. Sulh, doğmuş ya da doğacak bir uyuşmazlığın karşılıklı fedakarlıklar ile ortadan kaldırılmasıdır. Taraflar, bir anlaşma yaparak sulh olurlar. Dolayısıyla sulh, karşılıklı olarak rıza ve fedakarlıkla yapılan bir sözleşmedir. Ayrıca sulh, maddi hukuk açısından borcu, usul hukuku açısından da davayı sona erdiren sebeplerden birisidir⁴⁴³.

6762 sayılı mülga TTK m.310 hükmünde sulh sözleşmelerine ilişkin açık bir ifade yer almamış; ancak kuruluş ve sermaye artırımını ile ilgili sınırlı bir inceleme yapılmıştı. Söz konusu hükümde, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin sorumluluklarının şirketin tescilinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ile kaldırılmayacağı belirtilmiş; dört yıllık süre geçtikten sonra ise sulhun geçerlilik kazanması, genel kurulun onayına bağlanmaktaydı. Ayrıca, genel kurulun onayı için de esas sermayenin onda biri, temsil eden ortakların rızası aranmaktaydı.

TTK'da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk davasında, şirketin sulh olması veya davadan feragat etmesi ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. 6102 sayılı yeni TTK m.559'da kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumlulukta sulh ve ibranın birlikte düzenlenmesiyle yetinilmiş yukarıda ifade edildiği gibi ayrıca bir düzenleme yapılmamakla birlikte yalnızca 6762 sayılı mülga TTK'dan farklı olarak halka açık şirketlerde sermayenin yirmide birini temsil eden ortaklara, genel kurul kararının alınmasını engelleme imkanı verilmiştir.

TTK m.559 hükmünde, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamayacağı, dört yıllık sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibranın ancak genel kurulun onay vermesiyle geçerlilik kazanacağından bahsedilmiş ve genel kurulun onayı için esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin onayı halinde sulh ve ibranın geçerlilik kazanacağı belirtilmiştir.

---

⁴⁴³ AYTAÇ, İbra, s.28.

Taraflar arasındaki uyuşmazlık mahkemeye taşınmadan sulh yapılabileceği gibi, mahkeme aşamasında HMK m.313 hükmü⁴⁴⁴ gereğince mahkeme önünde de yapılabilir.

1. Pay Sahiplerine Etkisi

Sulh ile ilgili değinilmesi gereken en önemli konu, şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasında yapılan sulh sözleşmesinin pay sahipleri ve alacaklıların dava haklarını ne şekilde etkileyeceğidir. Buna göre sulh sözleşmesinin pay sahiplerinin dava haklarına etkisi incelendiğinde; ibradan farklı olarak, sulh sözleşmesinde, yönetim kurulu üyesi, genel kurul ile bir anlaşma yapmamaktadır. Yönetim kurulu üyesi, şirketi idare ve temsile yetkili organ ile bir sözleşme yapmakta ve sulh sözleşmesinin niteliğine uygun olarak şirketin kendisine dava açmasını engellemektedir. Buna rağmen, sulh sözleşmesinin genel kurulun onayına sunulması durumunda, artık burada olumlu oy kullanan pay sahibinin, dolaylı zararına karşılık olarak dava açmaması gerekir. Aksi halde, yani dolaylı zarara karşılık dava açılması durumunda, hakkın kötüye kullanımı yasağı (TMK m.2) ihlal edilmiş olur. Ayrıca sulh sözleşmesi, yalnızca bütün ortakların sulh sözleşmesini onaylaması veya TTK m.445 kapsamında pay sahiplerinin haklarını korumak için kanun tarafından tanınan üç aylık iptal davası açma süresinin geçmesi halinde yönetim kurulu üyelerini koruyabilir⁴⁴⁵.

2. Alacaklılara Etkisi

Sulh sözleşmesinin alacaklıların dava haklarına etkisi incelendiğinde; alacaklılar doğrudan bir zarara uğradıklarında, sulh sözleşmesinin alacaklılara karşı bir defa olarak ileri sürülmesi imkansızdır. Dolaylı zarar açısından alacaklılar bir zarara uğradıklarında ise, alacaklılar üçüncü kişi konumunda olmaları hasebiyle, alacaklılar açısından

---

⁴⁴⁴ HMK m.313 hükmüne göre, “(1) Sulh, görülmekte olan bir davada, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek amacıyla, mahkeme huzurunda yapmış oldukları bir sözleşmedir.

(2) Sulh, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıkları konu alan davalarda yapılabilir.

(3) Davanın dışında kalan hususlar da sulhun kapsamına dâhil edilebilir.

(4) Sulh, şarta bağlı olarak da yapılabilir.”

⁴⁴⁵ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.336-337.

sulh sözleşmesi herhangi bir etkiye sahip olmamaktadır. Yani alacaklılar, sulh sözleşmesi olmasına rağmen dolaylı uğradıkları zarar nedeniyle dava açabileceklerdir⁴⁴⁶.

C. Hak Düşürücü Süre ve Zamanaşımı

1. Hak Düşürücü Süre

TTK m.558/2’de anonim şirket yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davasında hak düşürücü süre düzenlenmiştir. Hükme göre, “şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.” Yani pay sahipleri, ibra kararından itibaren altı aylık sürede dava açmalıdırlar. Söz konusu maddenin gerekçesinde, belirtildiği üzere altı aylık süre hak düşürücüdür.

2. Zamanaşımı

TTK m.560’da anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin Borçlar Kanunu’ndaki genel hükümler yerine, özel zamanaşımı süreleri belirtilmiştir. Buna göre, iki ve beş yıllık zamanaşımı ve ceza zamanaşımı söz konusudur⁴⁴⁷. Zamanaşımındaki sürelerin dolması halinde, anonim şirket yönetim kurulu üyelerine dava açılrsa da davalılar zamanaşımı defini ileri sürdüklerinde dava düşer.

a) İki ve Beş Yıllık Zamanaşımı

İki yıllık zamanaşımı süresi, davacının davaya sebep olan zararı ve zararı gerçekleştiren sorumluların öğrenilmesi halinde uygulanır. Bu anlamda zararın öğrenilmesinden amaç, zararın kapsamının, unsurlarının, zararın devam eden bir zarar olmadığına tam anlamıyla tespit edilmesidir. Ayrıca zamanaşımı süresinin başlayabilmesi için,

⁴⁴⁶ AKDAĞ GÜNEY, Hukuki Sorumluluk, s.338.

⁴⁴⁷ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2015/9101 E., 2016/1571 K., 16.02.2016 T. kararında** “...6762 sayılı TTK’nın 336 ve 359. maddelerine dayalı olarak şirket yöneticileri ... aleyhine açılan sorumluluk davasında, 309. madde hükmü tatbik olunur. Özel hüküm niteliği taşıyan 309. maddenin son fıkrasında yazılı üç türlü zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir. Sorumlu olan kimselere karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumlu olan kimseyi öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zararı doğuran eylemin meydana geldiği tarihten itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Şu kadar ki, bu eylem cezayı gerektirir ve Ceza Kanununa göre cezası daha uzun zamanaşımına tabi bulunursa tazminat davasına da o zamanaşımı uygulanır...” (Sinerji Mevzuat- Erişim Tarihi:15.03.2019)

zarardan sorumlu olanların öğrenilmesi gerekmektedir birlikte, zarara sebep olan bütün sorumluların tespit edilmesi gerektiğine ilişkin kanunda bir şart belirtilmemiştir. Beş yıllık zamanaşımı süresinde zararın ve zarara sebep olan sorumluların öğrenilmesinin bir anlamı olmamakla beraber, zarara neden olan fiilin gerçekleştiği tarih önem taşır.

Sorumluların veya zararın öğrenilmemesi ve bu nedenle iki yıllık zamanaşımının söz konusu olmaması durumunda yönetim kurulu üyelerinin uzun süre sorumluluk tehdidi altında kalmaları, kanun koyucu tarafından uygun bulunmadığından beş yıllık azami bir süre konulmuştur. Sorumluluk davası her halde söz konusu beş yıllık süre içinde açılmalıdır. Zarar verici fiilin gerçekleşmesinden itibaren dört yıl geçtikten sonra durum öğrenilmiş olsa dahi bu tarihten itibaren iki yıllık süre geçerli olmaz⁴⁴⁸.

b) Ceza Zamanaşımı

Sorumluluk davası açılmasını gerektiren fiil, bir suç teşkil ediyor yani cezayı gerektiriyorsa, TCK'na göre bu suçun cezası daha uzun bir dava zamanaşımı süresine tabi ise, sorumluluk davasında söz konusu uzun dava zamanaşımı uygulanır.

V. SORUMLULUK DAVASINDA USUL HÜKÜMLERİ

A. Görev

6102 sayılı yeni TTK m.561 hükmüne göre, sorumlular aleyhine şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilir. 6762 sayılı mülga TTK'da görevli mahkemenin hangi mahkeme olacağına ilişkin bir düzenleme yer almamış ancak genel hükümlere göre sorumluluk davalarının asliye ticaret mahkemelelerinde görülmesi gerektiği görüşü hakimdir⁴⁴⁹.

TTK m.561 hükmünün başlığı “yetkili mahkeme”dir. Görev konusunun TTK m.561’de düzenlenmesine rağmen, madde başlığında yalnız yetkili mahkeme ifadesinin yer alması önemli bir eksikliktir. Bu anlamda, madde başlığının “görevli ve yetkili mahkeme” şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir.

⁴⁴⁸ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.263.

⁴⁴⁹ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.169.

B. Yetki

TTK m.561 hükmünde göre, şirketin merkezinin bulunduğu yer, sorumluluk davasında yetkili mahkemedir. Madde hükmündeki “asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilir” ifadesinden hareketle sorumluluk davası bakımından yetkinin kesin yetki olmadığı anlaşılmaktadır. Yani sorumluluk davasında davacı taraf, ister HMK m.6’daki, “*genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.*” İfadesine göre sorumluların ikametgah adresinde dava açabilir, isterse TTK m.561’deki şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde dava açabilir. Şayet sorumluluk davasındaki davalıların sayısı birden fazla ise, HMK m.7 hükmüne bakılır. HMK m.7 hükmüne göre, kanunda, davalıların tamamı hakkında ortak yetkiyi taşıyan bir mahkeme belirtilmişse; davaya o yer mahkemesinde bakılır. Dolayısıyla TTK m.561’de ortak yetkiyi taşıyan bir mahkeme belirlendiğinden, birden fazla davalının olduğu sorumluluk davasında yetkili mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir.

TTK m.561 hükmünün gerekçesi incelendiğinde, tahkim ve yetki sözleşmesi yapmak yolu açıktır. Bu durumda sorumluluk davasında yetkili mahkeme belirlenirken, yetki sözleşmesi yapmak suretiyle, yetkili olmayan bir başka mahkeme, yetkili mahkeme olarak tayin edilebilir. Davacı ve davalıların yetki sözleşmesi yapmalarının nedeni, kendileri açısından daha müsait bir yer mahkemesinde dava açabilmektir. Yetki kuralları belirlenirken tarafların menfaatleri dikkate alınmasına rağmen, kanundaki düzenlemeler, tarafların ihtiyaçlarına cevap veremeyebilir. Bu nedenle taraflara yetki sözleşmesi yapabilme imkanı verilmiştir⁴⁵⁰. HMK m.17 hükmüne göre, yetki sözleşmesinin taraflarının, tacir veya kamu tüzel kişisi olması gerekir. HMK m.18 hükmünde yetki sözleşmesinin konusu açısından bir sınırlama getirilmiştir. Buna göre, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri konular ile kesin yetki hallerinde yetki sözleşmesi yapılamaz. Ayrıca, söz konusu maddeye göre, yetki sözleşmesinin yazılı olması, uyumsuzluğun kaynaklandığı hukuki ilişkinin belirli veya belirlenebilir olması ve son olarak yetkili kılınan mahkemenin belirli olması gerekir.

HMK m.14/2 hükmüne göre, özel hukuk tüzel kişilerinin, ortaklık veya üyelik ilişkileriyle sınırlı olmak kaydıyla, bir ortağına veya üyesine karşı veya bir ortağın yahut

⁴⁵⁰ AŞIK İbrahim, “Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre Yetki Sözleşmesi”, **TBB Dergisi**, S.97, 2011, s.15.

üyenin bu sıfatla diğerlerine karşı açacakları davalar için, ilgili tüzel kişinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir. Söz konusu maddede yer alan kesin yetki kuralı, sorumluluk davaları açısından uygulama alanı bulmamalıdır. Çünkü TTK m.561 ile özel yetki kuralı belirlenmiştir. Ayrıca HMK m.14/2'nin kapsamı sorumluluk davalarını içermez⁴⁵¹.

Sorumluluğun doğuran eylem gerçekleştikten sonra, şirket merkezinin değişmesi durumunda, kural olarak davanın açıldığı tarihte şirketin merkezi neresi ise, orada davanın açılması gerekir. Fakat, şirket merkezinin taşınması hakkın kötüye kullanılması niteliğindeyse eski şirket merkezinin olduğu yer mahkemesinde de sorumluluk davası açılabilir⁴⁵².

C. Yargılama Usulü

TTK m.1521 hükmüne göre, ticaret şirketlerinde, ortakların veya pay sahiplerinin şirketle veya birbirleriyle şirket ortaklığından veya pay sahipliğinden kaynaklanan davalarda veya şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, müdürleri, tasfiye memurlarına karşı açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır.

VI. SORUMLULUK DAVASINDA TAZMİNAT VE DİĞER YAPTIRIMLAR

A. TAZMİNAT

Sorumluluk davalarının sonucunda ortaya çıkan en önemli yaptırım tazminattır. Kural olarak kanun ve esas sözleşme hükümlerine aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri, bu sebeple doğan zararı tazmin etmek zorundadırlar. Davacılar, ister doğrudan doğruya zarar gören olarak, isterse dolaylı zarar gören sıfatıyla, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu gerektiren fiilleri sebebiyle meydana gelen zararın tazminini talep ederler⁴⁵³.

⁴⁵¹ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.168-169.

⁴⁵² ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.168-169.

⁴⁵³ ÇAMOĞLU, s.161.

Mahkeme davacıların sorumluların hepsine ya da bazılarına karşı dava açıp açmaması ile ilgilenmeksizin re'sen zararın tamamını tespit eder. Zararın tamamı tespit edildikten sonra toplam zarar miktarı esas alınarak, her bir yönetim kurulu üyesinin ödemesi gereken tazminat miktarı belirlenir. Aslında toplam zarardan sorumluluğu olan yönetim kurulu üyelerinin her birinin özel durumu incelenerek, ödemeleri gereken tazminat miktarının hesaplanması yargılama açısından kolay değildir. Yargılama esnasında hakim, farklılaştırılmış teselsül ilkesi çerçevesinde davalıların sorumlu olacakları tazminat miktarını hesaplar, ilk olarak kusurları ile görevlerini ihlal eden yönetim kurulu üyelerinin kusurlu davranışlarından kaynaklanan toplam zararı hesaplar. Sonrasında, bireysel olarak kusurun derecesi dikkate alınır. Tazminat miktarının belirlenmesinde, sorumluluğu olan yönetim kurulu üyelerinin tespiti gerekir. Sorumluluğu olan yönetim kurulu üyelerinin kusur dereceleri ve kusuru etkileyen bütün koşullar değerlendirilerek tazminat miktarı belirlenir⁴⁵⁴.

Tazminat talep edilirken, maddi zararlarla birlikte kazanç mahrumiyetinin de tazmini istenebilir. Ayrıca menfi ve müspet zararlar da talep edilebilir⁴⁵⁵.

Manevi yönden hakları zarar gören anonim şirket manevi tazminat talebinde bulunabilir⁴⁵⁶. Anonim şirket dışında, pay sahipleri ve alacaklıların da manevi tazminat talebinde bulunabilmesi mümkün olmalıdır.

B. DİĞER YAPTIRIMLAR

1. Azil

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, sorumlu davranması gereken bir konuda şirketin kendilerine olan güvenini kaybetmesine sebep olmuşlarsa, anonim şirketin yönetim kurulunu azletmesi bir yaptırım olarak düşünülebilir⁴⁵⁷. TTK m.408/2 hükmüne göre, yönetim kurulunun azil yetkisi genel kuruldadır. Ancak burada haklı sebep kavramına dikkat etmek gerekir. TTK m.364/2 hükmü, görevden alınan yönetim kurulu üyesinin tazminat hakkının saklı olduğunun altını çizmiştir. Yani, genel kurul açısından yönetim kurulu üyesinin görevden alınmasını gerekli kılan haklı bir sebep mevcutsa,

---

⁴⁵⁴ AYAN, s.247-248.

⁴⁵⁵ ÇAMOĞLU, s.161-162.

⁴⁵⁶ TANDOĞAN, Mesuliyet, s.333.

⁴⁵⁷ ÇAMOĞLU, s.163.

yönetim kurulu üyesi genel kurulun yetkisi kapsamında görevden alınabilir. Ancak haklı bir sebep olmadan yönetim kurulu üyesi görevden alınırca, azledilen yönetim kurulu üyesinin TTK m.364/2 hükmüne dayanarak tazminat hakkı bulunmaktadır.

2. Cezai Şart Talebi

Yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları kapsamında, cezai şart ödenmesine ilişkin TTK m.340 hükmü gereğince esas sözleşmeye bir hükmün eklenmesi mümkün değildir. Ancak iç yönergede yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarıyla ilgili olarak cezai şart miktarına ilişkin maddeler yer alabilir. Fakat bunun için, yönetim kurulu üyesinin cezai şartın konulmasına dair olumlu oyunun bulunması gereklidir. Aksi halde yönetim kurulu üyesinden cezai şarta ilişkin bir talepte bulunulamaz. Ayrıca rekabet yasağına ilişkin olarak, yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları kapsamında rekabet yasağını öngören ve rekabet yasağının ihlal edilmesi halinde cezai şart ödenmesini konu edinen sözleşmeler geçerli sayılmaktadır⁴⁵⁸.

---

⁴⁵⁸ AYAN, s.292-293.

SONUÇ

Anonim şirketlerin yönetim kurulu, anonim şirketi yönetir ve temsil eder. Anonim şirketin işleyişini sağlayan ve üçüncü kişilere temsil eden yönetim kurulu, kanuni ve zorunlu bir organdır. Yönetim kurulu, anonim şirketin işleyişinde, organ olarak önemli yetkilere sahiptir. Şüphesiz bu yetkiler beraberinde sorumluluk hükümlerine uygun davranmayı gerektirmektedir. Yönetim kurulu üyeleri, öncelikli olarak tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket ederek, anonim şirketin menfaatlerini en üst düzeyde gözeterek objektif kusur anlayışına uygun davranmak zorundadırlar. Bunun yanında yönetim kurulu üyeleri, kusursuz sorumluluk ilkesi çerçevesinde, belge ve beyanların kanuna aykırı olması, sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi gibi TTK'da özel olarak düzenlenen hükümlere uygun davranmalıdırlar.

Yönetim kurulu ile anonim şirket arasındaki ilişki, sözleşmeye dayalı bir ilişki olarak değerlendirilmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin, anonim şirket içerisinde doğru ve hızlı kararlar alması gereklidir. Bu sebeple, yönetim kurulu üyesi seçilecek kişilerin tam ehliyetli olmaları gereklidir. Yönetim kurulu, esas sözleşme ile atanmış ya da genel kurul tarafından seçilen bir ya da daha fazla kişiden oluşabilir. Anonim şirketin ilk yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşme ile atanır. Yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması, genel kurul tarafından seçilme, esas sözleşme ile atanma, yönetim kurulu tarafından yapılan geçici seçim ve kamu tüzel kişileri tarafından yapılan seçim olmak üzere dört yolla gerçekleşir. Yönetim kurulu üyeleri, en çok üç yıl için seçilirler ve anonim şirket esas sözleşmesinde tekrar seçilmelerine ilişkin bir düzenleme yapılmamışsa, tekrar seçilebilirler.

Yönetim kurulu üyelerinin yönetim ve temsil yetkilerinin devredilebilmesi mümkün olmakla birlikte, yetkiye ilişkin bir devrin yapılması beraberinde sorumluluğun da devredilmesine gerektirir. Yetkilerini devreden yönetim kurulu üyeleri, yetkilerini devrettikleri kişinin seçiminde özenli davranmalı, gözetim ve talimat verme yükümlülüklerini yerine getirmelidir. Aksi halde yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları gündeme gelir ve sorumluluk davası ile karşı karşıya kalabilirler. Yönetim kurulu üyeleri, görevlerini özen ve sadakatle yerine getirmemeleri halinde sorumluluk davası neticesinde tazminat ödemek durumunda kalabilirler. TTK m.361 hükmü uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin anonim şirkete vereceklere muhtemel zararlara karşısında isteğe bağlı

olarak sorumluluk sigortası yaptırabilme olanağı tanınmıştır. Sorumluluk sigortası sayesinde, yönetim kurulu üyeleri kendileri güvende hissederek daha verimli çalışacaklardır.

Yönetim kurulu üyeleri, anonim şirketi, pay sahiplerini veya alacaklıları bir zarara uğrattıklarında, sorumluluk davası açılabilmesi için kanuna veya sözleşmeye aykırılık, kusur, zarar ve nedensellik bağı şartlarının bulunması gereklidir. Ayrıca burada genel sorumluluk hukuku ve anonim şirketler hukuku arasında sorumluluk konusunda bir ayırım bulunmaktadır. Genel sorumluluk hukukunda, zarara uğrayan bir kişinin, zarar sebebiyle yansıma yoluyla dolaylı olarak uğradığı zarara ilişkin tazminat talep etmesi söz konusu değildir. Ancak anonim şirketler hukukuna göre, anonim şirketin zarara uğraması nedeniyle yansıma yoluyla zarar gören pay sahipleri ve alacaklıların dolaylı zararları talep etmeleri mümkün olup anonim şirketler hukukuna özgü özel bir düzenleme bulunmaktadır. Bunun yanında pay sahipleri ve alacaklılar, dolaylı zararlarının yanında, anonim şirketin herhangi bir zarara uğrayıp uğramadığının bir önemi olmaksızın doğrudan zararlarının tazminini de sorumluluk davası neticesinde talep edebilirler.

Sorumluluk davasındaki sorumluların tespiti TTK m.553 hükmü uyarınca yapılır. Buna göre, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları sorumlular olarak belirtilmiştir.

Kural olarak anonim şirket doğrudan bir zarara uğradığında, pay sahipleri ve alacaklılar dolaylı zarara uğrarlar. Ancak pay sahipleri ve alacaklılar, anonim şirketin zararından bağımsız, doğrudan zarara da uğrayabilirler. Anonim şirketin doğrudan, pay sahipleri ve alacaklıların ise dolaylı zarara uğradığı durumda davanın kim tarafından açıldığının bir önemi bulunmaksızın, kural olarak tazminat anonim şirkete ödenir. Pay sahipleri ve alacaklıların, doğrudan zararlarına ilişkin dava neticesinde hükmedilecek tazminat, davayı açan pay sahipleri ve alacaklılara ödenecektir.

İflas halinde TTK m.556 hükmü uyarınca, pay sahipleri ve alacaklıların dava hakkı bulunmaktadır. Alacaklıların dava hakkı, yalnızca iflas halindedir. Pay sahiplerine ise iflas halinin dışında da sorumluluk davası açma hakkı tanınmıştır. Bunun sebebi, anonim şirket bir zarara uğradığında pay sahiplerinin paylarının da değerinin azalacak olmasıdır. İflas halinde, aktif dava ehliyeti iflas idaresindedir. Yani iflas durumunda anonim şirkette, pay sahipleri ve alacaklıların hakları, iflas idaresince gözetilir. Bu du-

rumda iflas idaresi sorumluluk davası açmadığı takdirde, pay sahipleri ve alacaklılar sorumluluk davası açabilirler.

İbranın sorumluluk davalarına etkisi, anonim şirket, pay sahipleri ve alacaklılar açısından ayrı ayrı incelenmelidir. Anonim şirket ibra kararının sonrasında, ibra edilen dönemdeki yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılmaz. İbra edildiği dönemde, yönetim kurulu üyeleri temize çıkararak, kendileri hakkındaki şüpheler kaybolur. Anonim şirket genel kurulu, yönetim kurulu üyelerini ibra etmeye yetkili olan organdır. Yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesi genel kurul tarafından reddedildiğinde, genel kurulun sorumluluk davası açma hakkı devam eder.

İbranın anonim şirket pay sahipleri ve alacaklılara etkisi ise, doğrudan ve dolaylı zarar açısından ayrı ayrı incelenmelidir. Yönetim kurulu üyelerinin gerçekleştirdikleri işlemler nedeniyle pay sahipleri ve şirket alacaklılarının uğradıkları doğrudan zararlar, şirketin malvarlığı ile ilgili olmadığından, ibranın sorumluluk davası ile ilgili haklar açısından bir etkisi bulunmamaktadır. İbra kararı nedeniyle, pay sahipleri ve alacaklıların uğradıkları dolaylı zarar nedeniyle, sorumluluk davası açma hakkı TTK'da düzenlenmemiştir. Ancak ibra kararının pay sahiplerinin dolaylı zararları sebebiyle, yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılmasına bir etkisi olmadığı görülmektedir.

Sorumluluk davaların sonuçlanması ile birlikte tazminat yaptırımını gündeme gelir. Yönetim kurulu üyeleri kural olarak, kanuna ve esas sözleşmeye aykırı davranışları neticesinde meydana gelen zararı tazmin etmekle yükümlüdürler. Yargılama aşamasında, farklılaştırılmış teselsül ilkesi çerçevesinde davalı yönetim kurulu üyelerinin tazminat miktarı hesaplanırken, ilk olarak kusurları ile görevlerini ihlal eden yönetim kurulu üyelerinin kusurlu davranışlarından kaynaklanan toplam zarar hesap edilir. Daha sonra, bireysel olarak kusurun derecesi gözetilerek, sorumluluğu olan yönetim kurulu üyeleri belirlenir. Kusur derecesi ve kusuru etkileyen koşulların tespit edilmesinden sonra, yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları ölçüsünde kendilerine hükmedilecek tazminat miktarı belirlenir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKDAĞ GÜNEY Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010. (Hukuki Sorumluluk)

AKDAĞ GÜNEY Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012. (Yönetim Kurulu)

AKDAĞ GÜNEY Necla, Anonim Şirketlerde Kuruluş, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

ALTAŞ Soner, Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler, Seçkin Yayınları, Ankara 2016.

ALTAY Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011.

ANSAY Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Ankara 1982. (Anonim Şirketler)

ANSAY Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku Nereye Gidiyor? (Kitap Tanıtmaları ile Birlikte Müziksel Bir Kontrpuan Denemesi), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2005.

ARSLANLI Halil, Anonim Şirketler, II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul, 1960.

AYAN Özge, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

AYDIN Fazıl, En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler, 1. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2013.

AYTAÇ Zühtü, Anonim Ortaklıklarda İbra, Sevinç Matbaası, Ankara, 1982.

- BAHTİYAR Mehmet, “Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu”, Prof.Dr. Seza Reisoğlu Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016.
- BİLGİLİ Fatih, Yeni Gelişmelerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu, Ankara 2004.
- BİLGİLİ Fatih, DEMİRKAPI Ertan, Şirketler Hukuku, 9.Baskı, Dora Yayınları, Bursa 2018.
- ÇAMOĞLU Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010. (Hukuki Sorumluluk)
- ÇAMOĞLU Ersin, “Sorumluluk Hukukunun Evrensel İlkeleri Işığında Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu”, Prof. Dr. Şener Akyol’a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul 2011.
- DEMİR H. Erdal, Sermaye Piyasası Kurulu’nun Anonim Şirketlerdeki Yönetim Kuruluna İlişkin Kurumsal Yönetim İlkeleri, 1.Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, Nisan 2013.
- DEMİRKAN Senem, Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumlulukları Sermaye Mevzuatı Kapsamında Örnekli, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Aralık 2016.
- DOĞAN Beşir Fatih, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011.
- EMİNOĞLU Cafer, Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014.
- EREN Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- GOODISON Adam, Directors and Other Officers: Requirement and Definitions, Simon MORTIMORE (Ed), Company Directors Duties, Liabilities, and Remedies, 3. Baskı, Oxford University Press, 2017, N.3-54.

GÖKSOY Yaşar Can, “Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Ünal Narmanlıoğlu’na Armağan, C.9, Özel Sayı, İzmir 2007.

HELVACI Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2001, 2.Bası, Beta Yayınları, İstanbul Mayıs 2001. (Hukuki Sorumluluk)

HELVACI Mehmet, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğunun Müteselsil Olmasının Anlamı ve İsviçre Borçlar Kanunu 759.Maddesi ile Getirilen Müteselsil Sorumluluğun Anlamının Tanıtılması”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80.Yaş Günü Armağanı, 1.Cilt, İstanbul 2001. (Müteselsil Sorumluluk)

HELVACI Mehmet, Yürürlüğünün 5.Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu- Tebliğler ve Tartışmalar -20 Ekim 2017, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2018. (Sempozyum)

İMREGÜN Oğuz, Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989.

KARACA Bedir, Anonim Ortaklıkta Müdürler ve Hukuki Sorumlulukları, 2.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.

KENDİGELEN Abuzer, Yeni Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 3.Baskı, İstanbul 2016.

KILIÇ AKYILDIZ Gizem, “Karar İncelemesi: Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrılmaması ve Alınan Kararlara Etkisi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C.19, Özel Sayı, İzmir 2017.

KILIÇOĞLU Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 22. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2018.

KIRCA İsmail /ŞEHİRALİ ÇELİK Feyzan Hayal /MANAVGAT Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, C.1, Ankara 2013.

- KLETTNER Alice, Corporate Governance Regulation The Changing Roles and Responsibilities of Board of Directors, First published 2017 by Routledge.
- KORTUNAY Ayhan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Alma Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul Mart 2015.
- KÖSEKAYA Fatih, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- MONKS Robert/ MINOW Nell, Corporate Governance, 3.Baskı, Blackwell Publishing, USA 2004.
- MOROĞLU Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.
- MOROĞLU Erdoğan, Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018.
- OKÇUOĞLU Yavuz N., "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları ile Dava Açılması Koşulları-TTK m.341.", Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan, Ankara 1998.
- ÖZER Işık, Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- ÖZTAN Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fillerinden Sorumluluk, Ankara 1970.
- PARKINSON J.E., Corporate Power and Responsibility, Clarendon Press, Oxford 1993, s.192.
- PASLI Ali, Anonim Ortaklık Yönetimi: Corporate Governance, 2.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2005.
- POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.

- POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku-1, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014. (Ortaklıklar)
- PULAŞLI Hasan, Corporate Governance: Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Bir Model, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2003.
- PULAŞLI Hasan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 1, 1. Baskı, Ankara 2011.
- PULAŞLI Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016. (Şirketler Hukuku)
- ŞENER Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2019.
- TANDOĞAN Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku, Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1961. (Mesuliyet)
- TANDOĞAN Haluk, Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, 1981.
- TEKİL Fehiman, Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1998.
- TEKİNALP Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4.Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015. (Sermaye Ortaklıkları)
- YANLI Veliye, Kurumsal Yönetim İlkeleri Açısından Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Değerlendirilmesi: Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Sermaye Şirketleri Reformu, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul 2007.
- YARALI Levent, Limited Şirketin Kamu Borçlarından Müdürlerin ve Ortakların Sorumluluğu, 2. Baskı, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara 2011.
- YILDIZ Şükrü, "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu", Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2001.
- ÜÇİŞİK Güzin/ÇELİK Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, C.1, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Elektronik Kaynaklar

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Gerekçesi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>. (Erişim Tarihi: 25.12.2018).

Anayasa Mahkemesi 19.03.2015 tarih, 2014/144 E., 2015/29 K. numaralı kararı, <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr> (Erişim Tarihi: 20.03.2019)

ARSLAN İbrahim, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, TBB Yayınları, Sa.138, Ankara Mart 2008, s.1024.

<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/Turk_Ticaret_Kanunu.pdf>

AYHAN Rıza, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, s.1030.

<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/Turk_Ticaret_Kanunu.pdf>

BAHTİYAR, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, s.1028.

<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/Turk_Ticaret_Kanunu.pdf>

DENİZ Onur Anıl, “Anonim ve Limited Şirketlerde Türk Ticaret Kanunu’nun 553’üncü Maddesine Göre Açılacak Sorumluluk Davası”, <<http://turkhukusitesi.com>> (Erişim Tarihi: 05.05.2019)

ESENDEMİRLİ Ebru, SAYGILI Arıkan Tarık, “Transparency and Disclosure: Public Company Reporting and Corporate Inputs”, Corporate Governance An International Perspective, s.117-124.

<https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-642-45167-6_7>

KEAY Andrew, LOUGHREY Joan, The Framework for Board Accountability in Corporate Governance, Legal Studies, Vol. 35, Issue 2, June 2015, pp. 252-27935 (2).

<<https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/legstd35&div=17&?&collection=journals&t=1561218846>>

KOÇ Nevzat, BAHTİYAR Mehmet, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, TBB Yayınları, Sa.138, Ankara Mart 2008, s.1024-1026.

Kurumsal Yönetim İlkeleri Değişiklik Taslağı,
<http://www.spk.gov.tr/Duyuru/Goster/20111104/1>. (Erişim Tarihi: 01.11.2018)

LİM Ernest, Corporate Governance and Company Law: The Disconnect Between Accountability and Directors Duties, Hong Kong Law Journal, Vol. 47, Issue 3, 2017, pp.733-762.

<[https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/honkon47&div=40&?
&collection=journals&t=1561218944](https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/honkon47&div=40&?&collection=journals&t=1561218944)>

MACEY Jonathan R., Corporate Governance: Promises Kept, Promises Broken, Princeton University Press, 2008, s.55.

https://muse.jhu.edu/search?action=browse&limit=publisher_id:267

MEES Bernard, “Corporate governance as a reform movement”, Journal of Management History, vol.21, no.2, pp.194–209.

<<https://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/JMH-01-2014-0015?>>

MOROĞLU Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler, TBB Yayınları, Sa.112, Ekim 2006, s.8-9. <<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/turk-ticaret-kanunu-tasarisi.pdf>>

OECD Methodology for Assessing the Implementation of the G20/OECD Principles of Corporate Governance, OECD Publishing, Paris, 2017, s.66.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264269965-en>. (Erişim Tarihi: 03.03.2019)

OECD Principles of Corporate Governance, Preamble, 2004, s.11., <http://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/31557724.pdf> f., (Erişim Tarihi: 03.03.2019)

SARIYAR Selçuk, “Kusurun tanımı ve Öznelliği”

<<http://www.hubyar.eu/SiteFiles/makaleler/kusurun%20tanimi%20ve%20oznelligi.pdf>.> Erişim Tarihi: (14.05.2019).

TAŞBAŞI İbrahim, Türkiye’de Sigorta Hukukunun Sorunları ve Geleceği, Sempozyum, İstanbul, 19-20 Kasım 2004, TBB Yayınları, 1.Baskı, Ankara, Temmuz 2005, s.66. <<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/sigorta-hukuku.pdf>>

Türk Dil Kurumu

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.5ca0e0cba2f231.43629268 (Erişim Tarihi: 02.02.2019).

Sempozyum ve Yayınlanmış Tezler

ÇAMURCU EMİN, “Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi”, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

PULAŞLI, Hasan, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevinin Kendiliğinden Sona Ermesine İlişkin Esas Sözleşme Hükümlerinin TTK ve Tasarıya Göre Değerlendirilmesi, XXI.Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, 9-11 Aralık 2005, Ankara, s.9.

TAŞBAŞI İbrahim, Türkiye’de Sigorta Hukukunun Sorunları ve Geleceği, Sempozyum, İstanbul, 19-20 Kasım 2004, TBB Yayınları, 1.Baskı, Ankara, Temmuz 2005, s.66.

Sürelî Yayınlar

AKKALE Rüveyda Gülmisal, “Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı TTK’ya Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.17, S. 1-2, 2013, s.21-44.

AKSOY Mehmet Ali, AKSOY Emine Ebru, “Ticaret Kanunu Kapsamında Sermaye Şirketlerin Bağımsız Denetim”, İnÜHFD, C.8, S.2, 2017, s.21-52.

AKSU Mustafa, “Türk Borçlar Hukukunun Getirdiği Yeniliklerden İbra”, Journal of Yaşar University, C.8, Özel Sayı, Haziran 2013, s. 97-130.

AŞIK İbrahim, “Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre Yetki Sözleşmesi”, TBB Dergisi, S.97, 2011, s.11-49.

- AYDIN Alihan, “Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesinde Yönetim Kurulu Üye Sayısının Belirlenmesi”, İÜHFİM, C.71, 2013, s.21-27.
- AYDIN Alihan, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu”, Batider, C.30, S.1, Mart 2014, s.123-188.
- AYOĞLU Tolga, “Pay Sahipliği ve Alacaklıların Dolayısıyla Zarar Nedeniyle Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Sorumluluk Davası Açma Hakkı ve Bu Tür Davalarda Alınan İlamları İcraya Koyma Yetkisi”, Legal Hukuk Dergisi, 2009, s.67-86.
- AYTAÇ Zühtü, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakimiyetin Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Sorumluluğu”, Batider, C.29, Sa.4, Aralık 2013, s.5-55.
- BOZKURT YAŞAR Sevgi, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ”, Batider, C.34, S.1, Mart 2017, s.137-168.
- CENKÇİ Esra, “6102 Sayılı TTK’ya Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği”, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Aralık 2011, S.1, s.119-140.
- CEYLAN Nurgül, “Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m.371 f.7 ile Karşılaştırılması”, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, S.1, 2015, s.21-39.
- ÇAKIR Rasim Can, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, İstanbul Barosu Dergisi, C.88, S.5, 2014, s.110-139.
- ÇAM Gülçin, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Yönetim Yetkisi ve Yetki Devri”, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. iur. Melih Kemal Omağ’a Armağan, C.16, S.2, Temmuz 2017, s.513-545.
- ÇAMOĞLU Ersin, “Anonim Ortaklık İdare Meclisi Üyelerinin Umumi Heyet Kararının İcrasından Doğan Mesuliyeti”, Batider, C.3, S.2, s.523-532.
- ÇOŞTAN Hülya, “Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği”, Batider, C.29, S.1, s.117-137.

- ÇOŞTAN Hülya, “Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı”, Batider, C.28, S.3, Eylül 2012, s.155-190.
- DEMİREL Duygu, “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2, 2017, s.211-251.
- ERCOŞKUN ŞENOL Kübra, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, C.19, S.2, 2013, s.1693-1726.
- GÖÇ GÜRBÜZ Diğdem, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu”, Legal Hukuk Dergisi, C.10, S.110, 2012, s.49-65.
- GÖKTÜRK Kürşat, “Farklılaştırılmış Teselsülün Özellikle Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, S.2, Haziran-Aralık 2011, 247-282. (Farklılaştırılmış Teselsül)
- GÖKTÜRK Kürşat, “Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu”, TBB Dergisi, S.114, 2014, s.179-200.
- GÖKTÜRK Kürşat, “Kaybı Denkleştirilmeyen Bağlı Anonim Şirketin Dava Hakkı ve Dayanağı”, Ankara Barosu Dergisi, S.3, 2014, s.229-250. (Denkleştirme)
- GÖKTÜRK Kürşat, “Tam Hakimiyette Denkleştirme Yapılmadığına İlişkin Bilginin Sorumluluğa Etkisi”, Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1, 2015, s. 303-325. (Sorumluluk)
- GÜNDÜZ Hale- BOZKUŞ Sinan, “Rekabet İhlallerinden Doğan Zararın Hesaplanması: AB Uygulaması Bağlamında Genel Yaklaşımlar”, Rekabet Dergisi, S.13, 2012, s.51-102.
- GÜRBÜZ USLUEL Aslı Elif, “Birleşme, Bölünme Tür Değişirme Yoluyla Yeniden Yapılanma İşlemlerinde Yöneticilerin Sorumluluğu”, Batider, C.29, S.1, s.141-169.

HACİMAHMUTOĞLU Sibel, “Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım”, Batider, C.31, S.3, Eylül 2015, s.23-56.

HACİMAHMUTOĞLU Sibel, “Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Kendilerine Verilen Yetkiler İçinde İşlem Yapma ve Yetkileri Veriliş Amaçlarına Uygun Kullanma Yükümlülükleri”, Batider, C.33, S.1, Mart 2017, s.65-103.

HELVACI Mehmet, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu 26 Ekim 2013, S.2013/2, s.77-96. (Farklılaştırılmış Teselsül)

HELVACI Mehmet, “Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, Mayıs-Haziran 2014, S.117-118, s.119-132. (Devredilemez Görev ve Yetkiler)

IŞIK Olcay, “Anonim Ortaklıkların Genel Yapısı ve 6762 Sayılı Ticaret Kanunu ile 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Düzenlemeler Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.19, S.2, 2011, s.167-197.

KAHYAOĞLU Emin Cem, “Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun Teşkili”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.117-118, Mayıs-Haziran 2014, s.113-118.

KARAEĞE Özge, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilme Koşulları”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, S.3, Temmuz 2012, s.67-94.

KARAEĞE Özge, “Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi”, Ankara Barosu Dergisi, 2014, S.1, s.69-110.

KARAMAN COŞGUN, Özlem, “Anonim Şirketlerde Sermaye Kavramı ve Ayni Sermaye Değerinin Belirlenmesi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı, 2012, s.333-347.

- KARASU Rauf, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.2, 2013, s.33-60.
- KAYA GÖÇMEN Özen, DEDEAĞAÇ Ender, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Vergisel Sorumluluğu”, TBB Dergisi, s.129, Mart-Nisan 2017, s.63-107.
- KILIÇOĞLU Mustafa, Haksız Fiillerde İlliyet Bağı, Yargıtay Dergisi, C.30, S.1-2, Ocak-Nisan 2004, s. 27-44.
- KIRCA İsmail, “Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyeliği”, Batider, C.28, S.21, s.51-59.
- KIRCA İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi-Özen Borcu”, Batider, C.22, S:3, Haziran 2004, s.85-96.
- OKUTAN Gül, “Şirketler Topluluğu”, Bankacılar Dergisi, S.79, Aralık 2011, s. 90-103.
- ÖNDER M. Fahrettin-KARADEMİR Halis, “İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk”, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.10, S.4, Ekim 2017, s. 173-186.
- ÖZDAMAR Mehmet, 6102 sayılı TTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Konulmasına İlişkin Çeşitli Sorunlar, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, S.1, 2015, s.143-147.
- ÖZEL Çağlar, “Türk Özel Hukukunda Sözleşme Dışı Sorumluluk Olgularına Genel Bakış”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.18, S.2, 2000, s.415-432.
- ÖZEL Çağlar, “Sözleşme Dışı Sorumlulukta Yansıma Zarar ve Giderimine İlişkin Bazı Düşünceler”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.50, S.4, 2001, s.81-106.
- PULAŞLI Hasan, “Corporate Governance ve Yeni Düzenlemeler Işığında Şirket Yöneticilerinin Ücretlerinin Açıklanma Yükümü”, Batider, C.23, S.1, Ankara, Haziran 2005, s.31-38.

- ROBERTO Vito, “Farklılaştırılmış Teselsülün Problemleri”, Çev. Ezgi Başak Demirayak-Sadık Çapa, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Akar Öcal Armağanı, s.143-158.
- SAYIN Hediye Bahar, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu”, TBB Dergisi, S.124, Mayıs-Haziran 2016, s.485-497.
- SİLAHŞÖR Mert, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Alacağı Sorumluluğu”, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, S.1, 2016, s.67-81.
- TEOMAN ÖMER, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerin Değerlendirilmesi”, Batider, C.26, S.3, Eylül 2010, s.5-16.
- TURANLI Hüsni, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü”, Gazi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal’a Armağan, C.17, S.1-2, Ocak-Nisan 2013, s.939-960.
- UYSAL Levent, “6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-I”, TBB Dergisi, S.80, 2009, s.315-367.
- YASAMAN Hamdi, “Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2, 2013, s.97-112.
- YAVUZ Cevdet, “Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Göre Kusursuz Sorumluluk Halleri ve İlkeleri” Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.14, S.4, 2008, s.29-61.
- YAVUZ Mustafa, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Devredilemez ve Vazgeçilemez Görevlerinin ve Yetkilerinin Değerlendirilmesi”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, C.8, S.82, Haziran 2013, s.34-36.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mahmut Furkan BALABAN
Doğum Yeri ve Tarihi : Altındağ - 14.07.1992

Eğitim Durumu:

Lisans öğrenimi : Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi - 2016
Yüksek Lisans Öğrenimi : Ufuk Üniversitesi SBE Özel Hukuk - 2019
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi:

Stajlar : Ankara Barosu Avukatlık Stajı (2016-2017)
Çalıştığı Kurumlar : Ankara Barosu – Serbest Avukat (2017-2019)

İletişim:

E-posta Adresi : mfbalaban@outlook.com

Tarih : 02.07.2019